

EIROPAS KOMISIJA

NODOKĻU POLITIKAS UN MUITAS SAVIENĪBAS

ĢENERĀLDIREKTORĀTS

Drošība, drošums, tirdzniecības veicināšana, izcelsmes noteikumi un starptautiskā sadarbība

Riska pārvaldība un drošība

Briselē, 2016. gada 11. martā
TAXUD/B2/047/2011 –Rev.6

ATZĪTIE UZŅĒMĒJI

VADLĪNIJAS

Apstiprinājusi Muitas kodeksa komiteja (CCC-GEN) (AEO apakšnodaļa) 2016. gada 11. martā

Jāuzsver, ka šis dokuments nav juridiski saistošs akts un tam ir tikai paskaidrojošs raksturs.

Tiesību normām muitas jomā ir noteicošs spēks, salīdzinot ar šā dokumenta saturu, un tās vienmēr ir jāņem vērā.

ES tiesību instrumentu oriģinālās redakcijas ir publicētas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

Šo dokumentu var papildināt arī dalībvalstu izstrādātie norādījumi vai paskaidrojumi.

Saturs

SAĪSINĀJUMI.....	6
1. DAĻA. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA.....	8
I iedaļa. Ievads.....	9
1.I.1. AEO atļauja – muitas vienkāršojumi (AEOC).....	10
1.I.2. AEO atļauja – drošība un drošums (AEOS)	11
1.I.3. AEO – muitas vienkāršojumi/drošība un drošums (AEOC/AEOS).....	11
1.I.4. Sagatavošanās pieteikuma iesniegšanai	12
II iedaļa. Kas var kļūt par AEO?	15
1.II.1. Kas ir "uzņēmējs"?	15
1.II.2. Kas ir uzņēmējs, kurš "veic uzņēmējdarbību Savienībā"?	15
1.II.3. Kas ir uzņēmējs, kurš ir "iesaistīts muišanas darbībās"?	16
1.II.4. Starptautiskās piegādes ķēdes dalībnieki.....	17
III iedaļa. AEO priekšrocības	19
1.III.1. Vieglāka piekļuve muitas vienkāršojumiem	20
1.III.2. Iepriekšējs paziņojums	21
1.III.3. Mazāk fiziskās un dokumentu kontroles	22
1.III.4. Prioritātes režīms kontrolei atlasītiem sūtījumiem.....	25
1.III.5. Kontroles vietas izvēle	25
1.III.6. Netiešie ieguvumi.....	25
IV iedaļa. Sadarbība starp muitu un citām valsts iestādēm.....	28
V iedaļa. Savstarpēja atzīšana	29
VI iedaļa. AEO logotips	30
2. DAĻA. AEO KRITĒRIJI	31
I iedaļa. Nav tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu nopietnu vai atkārtotu pārkāpumu, tostarp nav smagu noziedzīgu nodarījumu, kas saistīti ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību	31
2.I.1. Vispārīgi nosacījumi	31
2.I.2. Maznozīmīgi pārkāpumi	32
2.I.3. Atkārtoti pārkāpumi	33
2.I.4. Nopietni pārkāpumi.....	34
II iedaļa. Atbilstoša komerciālās un, attiecīgos gadījumos, pārvaldājumu uzskaites pārvaldības sistēma, kas ļauj veikt pienācīgu muitas kontroli	35
2.II.1. Vispārīgi nosacījumi.....	35
2.II.2. Nosacījums par atbilstošu komerciālās un pārvaldājumu uzskaites pārvaldības sistēmu	36
III iedaļa. Pierādīta finansiāla maksātspēja	40
2.III.1. Vispārīgi nosacījumi.....	40

2.III.2. Informācijas avoti.....	41
2.III.3. Finansējums, izmantojot citas personas vai finanšu iestādes izsniegtu aizdevumu	45
2.III.4. Apstiprinājuma vēstules un mātesuzņēmuma vai cita grupas uzņēmuma izsniegtas garantijas	45
2.III.5. Pieteikuma iesniedzēji, kuri veikuši uzņēmējdarbību ES mazāk nekā trīs gadus	46
IV iedaļa. Praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti, kas tieši saistīti ar veikto darbību.....	46
2.IV.1. Vispārīgi nosacījumi	46
2.IV.2. Praktiski kompetences standarti	47
2.IV.3. Profesionālā kvalifikācija.....	51
V iedaļa. Atbilstība drošības un drošuma standartiem.....	53
2.V.1. Vispārīgi nosacījumi.....	53
2.V.2. Ēku drošība.....	54
2.V.3. Pienācīga piekļuves kontrole.....	55
2.V.4. Kravu drošība	56
2.V.5. Drošības prasības darījumdarbības partneriem	57
2.V.6. Personāla drošība.....	61
2.V.7. Ārpakalpojumu sniedzēji.....	63
2.V.8. Drošības izpratnes programmas	63
2.V.9. Kontaktpersonas iecelšana.....	65
3. DAĻA. PIETEIKUMA IESNIEGŠANAS UN ATĻAUJAS PIEŠĶIRŠANAS PROCESS.....	66
I iedaļa. Kompetentās dalībvalsts noteikšana, kurai iesniedzams pieteikums <i>AEO</i> atļaujas saņemšanai	67
3.I.1. Vispārīgi nosacījumi	67
3.I.2. Ar muitas lietām saistītās dokumentācijas pieejamība	67
3.I.3. Starptautiski un lieli uzņēmumi	68
II iedaļa. Pieteikuma saņemšana un apstiprināšana izskatīšanai.....	70
III iedaļa. Riska analīze un pārbaudes process.....	71
3.III.1. Informācijas apkopošana un analīze.....	71
3.III.2. Mazie un vidējie uzņēmumi	72
3.III.3. Specifiski saimnieciskās darbības veidi	73
3.III.4. Faktori, kas atvieglo atļaujas piešķiršanas procesu	78
3.III.5. Mātes/meitas uzņēmumi ar kopēju sistēmu/procedūrām	84
3.III.6. Risks un riska analīze	85
3.III.7. Pārbaudes norise un pārbaudes uz risku analīzes pamata	89
IV iedaļa. Lēmums piešķirt <i>AEO</i> statusu	91
3.IV.1. Aspekti, kuri jāņem vērā pirms lēmuma pieņemšanas.....	91
3.IV.2. Lēmuma pieņemšana.....	92
3.IV.3. Pieteikuma iesniedzēja informēšana	93

3.IV.4. Pārsūdzēšana	94
3.IV.5. Termini	95
4. DAĻA. INFORMĀCIJAS APMAIŅA STARP DALĪBVALSTĪM UN AR CITĀM VALSTS IESTĀDĒM.....	96
1. iedaļa. Informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm	96
4.I.1. Informēšanas procedūra	96
4.I.2. Apspriežu procedūra	97
4.I.3. Saziņas līdzekļi	98
II iedaļa. Informācijas apmaiņa starp muitu un citām valsts iestādēm.....	99
5. DAĻA. ATĻAUJAS ADMINISTRĒŠANA	101
I iedaļa. Pārraudzība	101
5.I.1. Vispārīgi nosacījumi	101
5.I.2. <i>AEO</i> atļauja, kas aptver vairākas <i>PBE</i>	104
II iedaļa. Atkārtota novērtēšana	105
5.II.1. Atkārtota novērtēšana sakarā ar izmaiņām ES tiesību aktos	105
5.II.2. Atkārtota novērtēšana atbilstoši veiktās pārraudzības rezultātiem vai saistībā ar informāciju, kuru sniedz lēmuma turētājs vai citas iestādes	105
III iedaļa. Lēmuma grozīšana.....	107
IV iedaļa. Apturēšana.....	107
V iedaļa. Atcelšana.....	109
6. DAĻA. SAVSTARPĒJA ATZĪŠANA	110
I iedaļa. ES noslēgtās vienošanās par savstarpējo atzīšanu.....	110
II iedaļa. Procesa posmi virzībā uz savstarpēju atzīšanu	110
III iedaļa. Īstenošana un kontrole pēc <i>MRA</i> parakstīšanas	111
IV iedaļa. <i>MRA</i> priekšrocības, kuras ES piedāvā partneru <i>AEO</i> programmu dalībniekiem (un otrādi)	111
V iedaļa. <i>MRA</i> īstenošana – Kā gūt labumu no <i>MRA</i> ?.....	112
VI iedaļa. Vienpusēja priekšrocību apturēšana	112
VII iedaļa. Ieteikumi <i>AEO</i> auditam un pārraudzībai, apmeklējot ES dalībvalsti...	113
7. DAĻA. PIELIKUMI	115

Saīsinājumi

AEO	atzītais uzņēmējs
AEOC	AEO atļauja – muitas vienkāršojumi
AEOs	AEO atļauja – drošība un drošums
AC	pazīstamais nosūtītājs
KMK	Kopienas Muitas kodekss ¹
MKĪN	Muitas kodeksa īstenošanas noteikumi ²
EK	Eiropas Kopiena
EORI	uzņēmēja reģistrācijas identifikators
EOS	uzņēmēju sistēma
ERP	uzņēmuma resursu plānošana
ES	Eiropas Savienība
IMD	izdevējs muitas dienests
ICAO	Starptautiskā Civilās aviācijas organizācija
ISO	Starptautiskā Standartizācijas organizācija
ISO/PAS	Starptautiskās Standartizācijas organizācijas publiski pieejamās specifikācijas
IMO	Starptautiskā Jūras organizācija
KC	zināmais nosūtītājs
LSE	lieli uzņēmumi
MRA	vienošanās par savstarpējo atzīšanu
DV	ES dalībvalsts (dalībvalstis)
OV	<i>Oficiālais Vēstnesis</i>
OTIF	Starptautisko dzelzceļa pārvadājumu starpvaldību organizācija
PBE	pastāvīga darījumdarbības vieta
RA	pilnvarotais pārstāvis
RBA	uz risku pamata veicams audits
MVU	mazi un vidēji uzņēmumi
SAQ	pašnovērtējuma anketa
TAPA	Pārvadājamo aktīvu aizsardzības asociācija
TAXUD	Nodokļu politikas un muitas savienības ģenerāldirektorāts
UNECE	Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisija
UPU	Pasaules pasta savienība
SMK	Savienības Muitas kodekss ³
SMK DA	Savienības Muitas kodeksa deleģētais akts ⁴
SMK ĪA	Savienības Muitas kodeksa īstenošanas akts ⁵

¹ Padomes 1992. gada 12. oktobra Regula (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi.

² Komisijas 1993. gada 2. jūlija Regula (EEK) Nr. 2454/93, ar ko nosaka īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 9. oktobra Regula (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu.

⁴ Komisijas 2015. gada 28. jūlija Deleģētā regula (ES) Nr. 2015/2446, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem.

WCO
WCO SAFE

Pasaules Muitas organizācija
Pasaules Muitas organizācijas Drošības un drošuma standartu sistēma

---

⁵ Komisijas 2015. gada 24. novembra Īstenošanas regula (ES) Nr. 2015/2447, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu konkrētus noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu.

1. DAĻA. Vispārīga informācija

Atzītā uzņēmēja (AEO) koncepcijas pamatā ir muitas un uzņēmumu partnerība, ko ievieša Pasauls Muitas organizācija (WCO). Tirgotāji, kuri brīvprātīgi nodrošina atbilstību dažādiem kritērijiem, cieši sadarbojas ar muitas dienestiem, lai sasniegtu kopīgu mērķi attiecībā uz piegādes ķēdes drošību.

Šīs koncepcijas pamatā ir cieša muitas partnerība ar uzņēmēju. Tas nozīmē, ka attiecību pamatā starp muitu un AEO vienmēr jābūt savstarpējas pārredzamības, pareizības, taisnīguma un atbildības principiem. Muita sagaida, ka AEO darbosies saskaņā ar tiesību aktiem muitas jomā un informēs muitu par jebkurām grūtībām šo tiesību aktu ievērošanā. Muitai jānodrošina atbalsts šā mērķa sasniegšanai.

ES izstrādāja AEO koncepciju, pamatojoties uz starptautiski atzītiem standartiem, un izveidoja tās juridisko pamatu 2008. gadā, pieņemot "drošības grozījumus" Kopienas Muitas kodeksā (KMK) un tā īstenošanas noteikumos. Šī programma, kuras mērķis ir veicināt starptautiskās piegādes ķēdes drošību un atvieglot likumīgo tirdzniecību, ir atvērta visiem piegādes ķēdes dalībniekiem. Tā ir paredzēta uzņēmējiem, kam ir atļaujta muitas vienkāršojumiem (AEOC), drošībai un drošumam (AEOS) vai abiem minētajiem.

Šīs vadlīnijas nav juridiski saistošas, tās ir tikai skaidrojošas. To nolūks ir nodrošināt vienotu izpratni gan muitas dienestiem, gan uzņēmējiem un būt par instrumentu, kas veicina AEO tiesību normu pareizu un vienveidīgu piemērošanu dalībvalstīs. Vadlīnijas kopā ar to pielikumiem veido vienotu dokumentu, aptverot visus galvenos instrumentus, ko izmanto AEO pieteikumu iesniegšanas un administrēšanas procesā. Šīs vadlīnijas tiek regulāri atjauninātas, lai iekļautu izmaiņas tiesību aktos un līdz šim gūto praktisko pieredzi, kā arī apgūto labo praksi.

AEO Vadlīniju jaunākā redakcija ir publicēta TAXUD ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/policy_issues/customs_security/aeo/index_en.htm.

Kā izmantot vadlīnijas?

Vadlīniju [1. daļā](#) sniegta vispārīga informācija par ES AEO programmu, tostarp par priekšrocībām saistībā ar AEO statusu un savstarpējo atzīšanu.

Vadlīniju [2. daļā](#) aplūkoti AEO kritēriji un dažādi aspekti saistībā ar drošības prasībām un piegādes ķēdes drošību.

Vadlīniju [3. daļā](#) vispusīgi aplūkots lēmumu pieņemšanas process attiecībā uz muitas dienestiem un uzņēmējiem.

Vadlīniju [4. daļā](#) raksturoti dažādi aspekti saistībā ar informācijas apmaiņu starp muitas dienestiem, tostarp apspriežu procedūra.

Vadlīniju [5. daļā](#) aptverti visi jau piešķirtā statusa administrēšanas aspekti, tostarp uzraudzība, atkārtota novērtēšana, grozīšana, apturēšana un atcelšana.

Vadlīniju [6. daļā](#) ir vēltā AEO programmu savstarpējai atzīšanai.

Vadlīniju [7. daļā](#) ir iekļauti visi pielikumi.

[1. pielikumā](#) iekļauta pašnovērtējuma anketa (SAQ) un tās skaidrojošās piezīmes. Saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa deleģētā akta (SMK DA) 26. pantu, lai pieteiktos uz AEO statusu,

pieteikuma iesniedzējs kopā ar pieteikumu iesniedz pašnovērtējuma anketu (pēc muitas dienestu dota parauga).

[2. pielikumā](#) iekļauts dokuments "Apdraudējums, riski un iespējamie risinājumi", kas paredzēts gan muitas dienestiem, gan uzņēmējiem. Tā mērķis ir atvieglot auditu un atbilstības AEO kritērijiem izvērtēšanu, salīdzinot SAQ sniegto informāciju ar apzinātajām risku jomām, un tajā arī sniegti piemēri iespējamiem risinājumiem apzināto risku un apdraudējumu novēršanai.

[3. pielikumā](#) sniegta drošības deklarācijas veidlapas paraugs.

[4. pielikumā](#) ir iekļauts piemēru saraksts par informāciju, kas jāsniedz muitas dienestam saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa (SMK) 23. panta 2. punktu.

I iedaļa. Ievads

AEO statuss

AEO var definēt kā uzņēmēju SMK 5. panta 5. punkta izpratnē, kurš uzskatāms par uzticamu darījumdarbības partneri muižošanas darbībās un tādējādi ir tiesīgs izmantot priekšrocības visā ES.

AEO programma ir atvērta visiem uzņēmējiem, tostarp mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ([skatīt šo vadlīniju 3. daļas III iedaļas 2. punktu "Mazie un vidējie uzņēmumi"](#)), neatkarīgi no to funkcijas starptautiskajā piegādes ķēdē.

Uzņēmējiem nav juridiska pienākuma kļūt par *AEO* – tā ir uzņēmēju, kuriem tas nepieciešams, brīva izvēle. Tāpat nevienam *AEO* nav juridiska pienākuma prasīt, lai tā darījumdarbības partneriem būtu *AEO* statuss.

Saskaņā ar SMK 38. pantu atzīta uzņēmēja statusam ir dažāda veida atļaujas – *AEO* atļauja muitas vienkāršojumiem (*AEOC*) un *AEO* atļauja drošībai un drošumam (*AEOS*). Katra no šīm atļaujām nodrošina dažāda veida priekšrocības.

Saskaņā ar SMK 39. pantu *AEO* statuss var tikt piešķirts ikvienam uzņēmējam, kurš atbilst šādiem kopējiem kritērijiem:

- nav tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu nopietnu vai atkārtotu pārkāpumu, tostarp nav smagu noziedzīgu nodarījumu, kas saistīti ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību;
- pieteikuma iesniedzējs ir demonstrējis augsta līmeņa kontroli pār savām darbībām un preču plūsmu, izmantojot komerciālās un, attiecīgos gadījumos, pārvadājumu uzskaites pārvaldības sistēmu, kas ļauj veikt pienācīgu muitas kontroli;
- pierādīta finansiāla maksātspēja.

Atkarībā no *AEO* statusa veida:

- praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti, kas tieši saistīti ar veikto darbību (*AEOC*);
- atbilstība drošības un drošuma standartiem (*AEOS*).

Vienas dalībvalsts piešķirtu *AEO* statusu atzīst muitas dienesti visās dalībvalstīs (SMK 38. panta 4. punkts).

1.1.1. *AEO* atļauja – muitas vienkāršojumi (*AEOC*)

AEO statuss, ko piešķir, izsniedzot *AEOC* atļauju, paredzēts uzņēmējiem, kuri veic uzņēmējdarbību Savienībā un vēlas izmantot dažādus muitas jomas tiesību aktos īpaši noteiktus vienkāršojumus.

Kritēriji *AEOC* atļaujas saņemšanai ir šādi:

- nav tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu nopietnu vai atkārtotu pārkāpumu, tostarp nav smagu noziedzīgu nodarījumu, kas saistīti ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību;
- pieteikuma iesniedzējs ir demonstrējis augsta līmeņa kontroli pār savām darbībām un preču plūsmu, izmantojot komerciālās un, attiecīgos gadījumos, pārvadājumu uzskaites pārvaldības sistēmu, kas ļauj veikt pienācīgu muitas kontroli;
- finansiāla maksātspēja, ko uzskata par pierādītu tad, ja pieteikuma iesniedzējam ir labs finansiālais stāvoklis, kas ir pietiekams, lai pildītu saistības, ņemot vērā attiecīgā darījumdarbības veida specifiku;
- praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti, kas tieši saistīti ar veikto darbību.

Tā kā šie kritēriji attiecas gandrīz uz visiem muitas vienkāršojumiem/atļaujām, *AEOC* atļaujas iegūšana uzņēmējam var vienkāršot piekļuvi dažādiem vienkāršojumiem/atļaujām un iespēju tos izmantot. Piemēram, saskaņā ar SMK 211. panta 3. punkta b) apakšpunktu *AEO* atļaujas piešķiršanas procesā ņem vērā kritērijus īpašo procedūru atļaujām. Savukārt ir daži citi vienkāršojumi vai atļaujas, kad *AEOC* statuss ir nepieciešams, lai saņemtu šādus vienkāršojumus/atļaujas, piemēram, lai veiktu ierakstu deklarētāja reģistros ar atbrīvojumu no pienākuma preces uzrādīt, kā tas paredzēts SMK 182. pantā.

AEOC atļauja dod šādas tiesības:

- izmantot īpaša veida vienkāršojumus, pamatojoties uz *AEOC* statusa atzīšanu, kamēr tiek izpildītas prasības, kas saistītas ar muitas jomas tiesību aktos paredzēto konkrēto vienkāršojumu;
- labvēlīgāka attieksme salīdzinājumā ar citiem uzņēmējiem muitas kontroles jomā, tostarp fizisku un dokumentu pārbaūžu skaita samazināšana, izņemot pārbaudes, kas saistītas ar drošības un drošuma pasākumiem;
- iepriekšēja informēšana, ja uzņēmējs tiek izraudzīts muitas kontrolei;
- prioritātes režīms kontroles gadījumā;
- iespēja pieprasīt noteiktu vietu šādai kontrolei.

Skatīt arī 1. daļas III iedaļu "*AEO* priekšrocības".

Kritērijs par atbilstību drošības un drošuma standartiem nav attiecināms uz šo *AEO* atļaujas veidu. Tādējādi *AEOC* atļauju turētāji nav tiesīgi saņemt *AEO* priekšrocības saistībā ar starptautiskās piegādes ķēdes drošību un drošumu. *AEO* statuss, ko piešķir, izsniedzot *AEOC*

atļauju, patlaban netiek ņemts vērā ar trešām valstīm noslēgtajās vienošanās par savstarpējo atzīšanu (*MRA*).

1.1.2. AEO atļauja – drošība un drošums (*AEOS*)

AEOS atļauja ir paredzēta uzņēmējiem, kuri veic uzņēmējdarbību Savienībā un vēlas saņemt īpašus atvieglojumus saistībā ar muitas kontroli drošības un drošuma jomā, ievadot preces Savienības muitas teritorijā vai izvedot no tās.

Kritēriji *AEOS* atļaujas saņemšanai ir šādi:

- nav tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu nopietnu vai atkārtotu pārkāpumu, tostarp nav smagu noziedzīgu nodarījumu, kas saistīti ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību;
- pieteikuma iesniedzējs ir demonstrējis augsta līmeņa kontroli pār savām darbībām un preču plūsmu, izmantojot komerciālās un, attiecīgos gadījumos, pārvadājumu uzskaites pārvaldības sistēmu, kas ļauj veikt pienācīgu muitas kontroli. Tomēr atšķirībā no kritērijiem *AEOC* atļaujas saņemšanai *AEOS* atļaujas pretendentiem savā loģistikas sistēmā nav jānodrošina iespēja nošķirt Savienības preces un ārpus Savienības preces;
- pierādīta finansiāla maksātspēja; un
- atbilstība drošības un drošuma standartiem.

AEOS atļauja dod šādas tiesības:

- atvieglojumi attiecībā uz pirmsizvešanas deklarācijām;
- labvēlīgāka attieksme salīdzinājumā ar citiem uzņēmējiem muitas kontroles jomā, tostarp fizisku un dokumentu pārbaūžu skaita samazināšana drošības un drošuma jomā;
- iepriekšēja informēšana, ja uzņēmējs tiek izraudzīts muitas kontrolei;
- prioritātes režīms kontroles gadījumā;
- iespēja pieprasīt noteiktu vietu šādai kontrolei.

AEOS atļaujas turētājs tiek atzīts par uzņēmēju, kurš veicis nepieciešamos pasākumus drošības nodrošināšanai savā saimnieciskajā darbībā un tādējādi uzskatāms par uzticamu starptautiskās piegādes ķēdes dalībnieku, raugoties gan no attiecīgo valsts iestāžu, gan no attiecīgo darījumdarbības partneru viedokļa. *AEOS* atļauja tiek ņemta vērā ar trešām valstīm noslēgtajās vienošanās par savstarpējo atzīšanu (*MRA*).

Skatīt arī 1. daļas III iedaļu "AEO priekšrocības".

1.1.3. AEO – muitas vienkāršojumi/drošība un drošums (*AEOC/AEOS*)

Abu veidu atļaujas, *AEOC* un *AEOS*, var turēt vienlaikus. Šādā gadījumā uzņēmējam jāizpilda *AEOC* un *AEOS* kritēriji, un tad viņš saņem abu veidu priekšrocības.

SMK īstenošanas akta (SMK ĪA) 33. pants paredz, ka gadījumā, "ja pieteikuma iesniedzējam ir tiesības saņemt gan *AEOC*, gan *AEOS* atļauju, muitas dienests, kurš kompetents pieņemt lēmumu, izdod vienu apvienotu atļauju".

Lai administrētu *AEOC* un *AEOS* atļaujas, ko uzņēmējs tur vienlaikus, notiek informācijas elektroniska apmaiņa saskaņā ar SMK 16. panta 1. punktu, izmantojot unikālu *AEO* atļaujas numuru (patlaban tā struktūra sastāv no valsts koda, kam seko burti *AEOF* un valsts atļaujas numurs).

Turpmāk tabulā ir apkopoti *AEO* nosacījumi un kritēriji.

Atzītais uzņēmējs (*AEO*)

Nosacījumi un kritēriji	<i>AEOC</i>	<i>AEOS</i>	Atsauce uz SMK/SMK ĪA	Vadlīniju daļa
Uzņēmējs	X	X	SMK 5. panta 5. punkts	1.II.1.
Veic uzņēmējdarbību Savienības muitas teritorijā	X	X	SMK 5. panta 31. punkts	1.II.2.
Atbilstība	X	X	SMK 39. panta a) punkts SMK ĪA 24. pants	2.I.
Pienācīga uzskaitē	X	X	SMK 39. panta b) punkts SMK ĪA 25. pants	2.II.
Finansiāla maksāspēja	X	X	SMK 39. panta c) punkts SMK ĪA 26. pants	2.III.
Praktiski kompetences un profesionālās kvalifikācijas standarti	X		SMK 39. panta d) punkts SMK ĪA 27. pants	2.IV.
Drošība un drošums		X	SMK 39. panta e) punkts SMK ĪA 28. pants	2.V.

1.I.4. Sagatavošanās pieteikuma iesniegšanai

AEO pieteikuma sagatavošana, kā arī *AEO* atļaujas piešķiršana un turēšana, ir laikietilpīgs process. Rūpīga sagatavošanās ir panākumu atslēga. Tādēļ tiek gaidīts, ka pieteikuma iesniedzējs, kurš vēlas kļūt par *AEO*, kontrolēs savu saimniecisko darbību.

Tas nozīmē, ka atkarībā no pieprasītā *AEO* atļaujas veida, uzņēmuma saimnieciskās darbības veida un saimnieciskās darbības modeļa uzņēmumā jābūt ieviestiem tādiem organizatoriskiem pasākumiem saistībā ar *AEO* kritērijiem, kuru mērķis ir nodrošināt iespēju identificēt un/vai likvidēt ar muižošanas darbībām saistītus riskus, un/vai samazināt tos.

Lai labāk izprastu, ko muiža ar to vēlas pateikt, un lai paātrinātu šo procesu, obligāti jāaizpilda [SAQ](#).

[SAQ](#) ir instruments, kas ļauj strukturēt uzņēmēja sagatavošanos, apzināt iesaistītās uzņēmēja organizācijas vienības un izprast nepieciešamo sagatavošanās pakāpi.

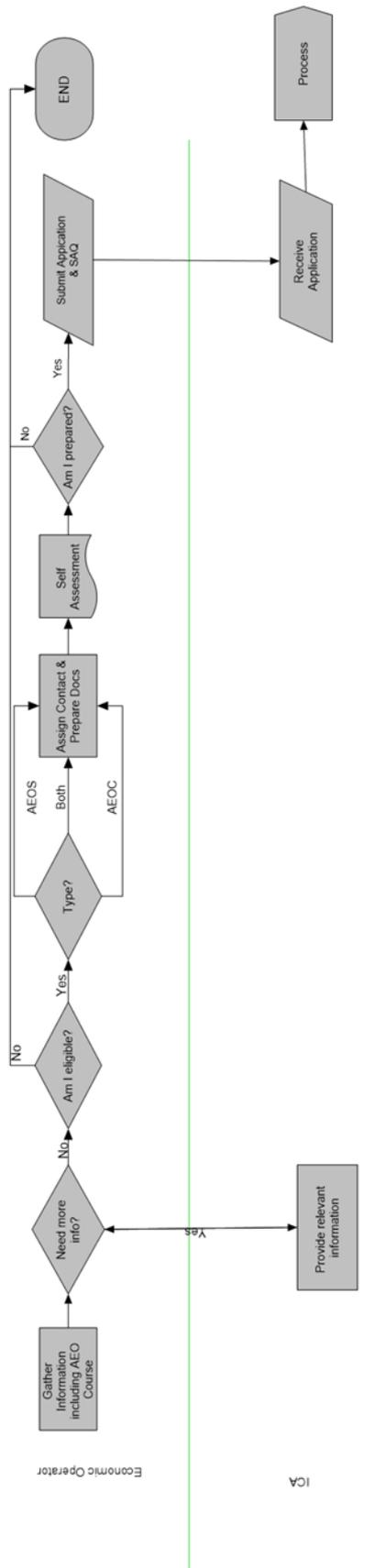
Ciešākai sadarbībai starp muitu un pieteikuma iesniedzēju/atzīto uzņēmēju (*AEO*) ieteicams jau sākumposmā sazināties ar izdevēju muitas dienestu (*IMD*) un uzturēt šos sakarus arī pēc pieteikšanās procesa noslēguma. Tas var palīdzēt abām pusēm novērst pārpratumus un saņemt atbalstu, rodoties jebkuriem jautājumiem.

Kopumā, pirms pieteikuma oficiālas iesniegšanas uzņēmējam ir stingri ieteicams:

- sazināties ar *IMD*;
- izlemt, kāda veida atļauja nepieciešama;
- izraudzīties kompetentu kontaktpersonu, kura atbild par pieteikumu;
- rūpīgi aizpildīt [SAQ](#) un pārliecināties, ka visas attiecīgās personas/nodaļas organizācijā ir iesaistītas [SAQ](#) aizpildīšanā.

Turklāt nepieciešams nodrošināt, lai uzņēmuma vadība atbalsta *AEO* pieteikumu.

Turpmāk shēmā ir sniegts pārskats par sagatavošanās procesu.

[Skatīt arī 3. daļu par pieteikšanās un atļaujas piešķiršanas procesu.](#)

II iedaļa. Kas var kļūt par AEO?

SMK 38. panta 1. punkts paredz, ka uzņēmējs, kas veic uzņēmējdarbību Savienības muitas teritorijā un atbilst SMK 39. pantā izklāstītajiem kritērijiem, var iesniegt pieteikumu tam piešķirt atzītā uzņēmēja statusu.

Šī pamatprasība paredz divu nosacījumu izpildi – pieteikuma iesniedzējam jābūt uzņēmējam **un** jāveic uzņēmējdarbība Savienības muitas teritorijā.

1.II.1. Kas ir "uzņēmējs"?

SMK 5. panta 5. punkts paredz, ka "uzņēmējs ir persona, kas, veicot darījumdarbību, ir iesaistīta darbībās, uz kurām attiecas tiesību akti muitas jomā".

Šajā juridiskajā termina "uzņēmējs" definīcijā atkal ir ietverti divi svarīgi nosacījumi. Pieteikuma iesniedzējam jābūt "personai" un jābūt iesaistītam darbībās, uz kurām attiecas tiesību akti muitas jomā.

Saskaņā ar SMK 5. panta 4. punktu "persona" ir

- fiziska persona,
- juridiska persona
- un jebkura personu apvienība, kam nav juridiskas personas statusa, bet kas saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem ir tiesīga veikt juridiskas darbības.

Tomēr katras dalībvalsts tiesību aktos definēts, kuras personas uzskatāmas par fizisku personu, juridisku personu vai tādu personu apvienību, kas ir tiesīga veikt juridiskas darbības, bet kam nav juridiskas personas statusa.

Starptautiskus uzņēmumus parasti veido mātesuzņēmums un meitasuzņēmumi un/vai filiāles.

Meitasuzņēmums ir atsevišķa juridiska persona, t. i., atsevišķa juridiska persona vai tādu personu apvienība, kas reģistrēta vietējā uzņēmumu reģistrā saskaņā ar tās dalībvalsts uzņēmējdarbības tiesībām, kurā attiecīgais meitasuzņēmums veic uzņēmējdarbību. Tādējādi, ja mātesuzņēmums vēlas iegūt AEO statusu daļai no saviem meitasuzņēmumiem vai tiem visiem, pieteikumi jāiesniedz visiem meitasuzņēmumiem, kas vēlas kļūt par AEO.

"Filiāle" savukārt ir paša uzņēmuma birojs/telpa/cita vieta, kas ir daļa no uzņēmuma kopējiem aktīviem un tādējādi nav atsevišķa juridiska persona. Šādā gadījumā mātesuzņēmumam AEO statusa iegūšanai jāiesniedz vienots pieteikums par visām savām filiālēm ES, kuras nav atsevišķas juridiskas personas vai personu apvienība. Lai noskaidrotu, kura dalībvalsts ir kompetenta pieņemt vienoto pieteikumu, skatīt 3. daļas I iedaļu "Kompetentās dalībvalsts noteikšana AEO pieteikuma iesniegšanai".

1.II.2. Kas ir uzņēmējs, kurš "veic uzņēmējdarbību Savienībā"?

Saskaņā ar SMK 5. panta 31. punktu persona, kas veic uzņēmējdarbību Savienības muitas teritorijā, ir:

- fiziskas personas gadījumā – ikviena persona, kam Savienības muitas teritorijā ir pastāvīga dzīvesvieta;

- juridiskas personas vai personu apvienības gadījumā – ikviena persona, kurai Savienības muitas teritorijā tās juridiskā adrese, galvenā mītne vai *PBE*.

SMK 5. panta 32. punkts definē pastāvīgu darījumdarbības vietu kā “konkrētu darījumdarbības vietu, kurā pastāvīgi atrodas vajadzīgie cilvēkresursi un tehniskie resursi un caur kuru persona pilnībā vai daļēji veic ar muitu saistītās darbības”.

Starptautiski vai lieli uzņēmumi parasti sastāv no mātesuzņēmuma un meitasuzņēmumiem vai filiālēm, kas var veikt uzņēmējdarbību vienā vai vairākās dalībvalstīs. Kaut arī šie uzņēmumi ir tā paša mātesuzņēmuma *PBE*, dažādās dalībvalstīs tiem var būt atšķirīgs juridiskais statuss, jo juridiskais veids, kādā tie darbojas dalībvalstīs, ir atkarīgs no tā, kā tie izvēlējušies darboties, un galvenokārt no attiecīgās dalībvalsts tiesību normām. Tādējādi mātesuzņēmumam var būt dažas filiāles, kas dažās dalībvalstīs tiek uzskatītas par atsevišķām juridiskām personām (t. i., par atsevišķu juridisku personu, kas reģistrēta vietējā uzņēmumu reģistrā saskaņā ar šīs dalībvalsts uzņēmējdarbības tiesībām), savukārt citas *PBE* citās dalībvalstīs netiek uzskatītas par atsevišķām juridiskām personām.

Šādā gadījumā uzņēmējam, kurš vēlas pieteikt *AEO* statusu visām tā *PBE*, būtu jānosaka, kurai grupai tās atbilst. Ja *PBE* ir juridiskas personas vai uz tām attiecas SMK 5. panta 4. punktā sniegtā personu definīcija, tām jāpiesakās *AEO* statusam atsevišķi attiecīgajā dalībvalstī. Visos citos gadījumos tās nevar atsevišķi pieteikties *AEO* statusam, bet mātesuzņēmumam, kas tiek uzskatīts par personu ES tiesību aktu nozīmē, jāiesniedz vienots pieteikums, kurā iekļauj visas šādas *PBE*.

Muitas dienestiem arī vajadzētu uzskatīt, ka vispārīgie nosacījumi ir vieni un tie paši visu veidu atļaujām/lēmumiem, kuriem uzņēmējs piesakās. Piemēram, izmantojot tos pašus tiesību aktus, muita nevar uzskatīt, ka uzņēmējs ir juridiska persona, kad tas iesniedz pieteikumu uzņēmēja reģistrācijas un identifikācijas (*EORI*) numura saņemšanai, un uzskatīt to vienkārši par filiāli tad, kad tas piesakās *AEO* statusam.

1.II.3. Kas ir uzņēmējs, kurš ir "iesaistīts muižošanas darbībās"?

Nosakot, vai pieteikuma iesniedzējs ir "uzņēmējs", jāapsver arī tas, vai uz viņa saimniecisko darbību attiecas tiesību akti muitas jomā.

Pieteikumus *AEO* statusa iegūšanai var pieņemt tikai no tāda uzņēmēja, kurš savas saimnieciskās darbības ietvaros ir iesaistīts darbībās, uz kurām attiecas tiesību akti muitas jomā. Pamatojoties uz šo definīciju, ir vairākas situācijas, kad uzņēmējs nevar iesniegt pieteikumu *AEO* statusa saņemšanai, jo nav iesaistīts muižošanas darbībās, piemēram:

- piegādātājs, kurš atrodas ES, izplata ražotājam, kas atrodas ES, tikai tādas preces, kuras jau ir brīvā apgrozībā;
- pārvadātājs, kurš pārvieto tikai tādas preces, kuras jau ir brīvā apgrozībā un kurām Savienības muitas teritorijā nav piemērotas nekādas citas muitas procedūras;
- ražotājs, kurš ražo preces tikai ES iekšējam tirgum un izmanto izejvielas, kuras jau ir brīvā apgrozībā;
- konsultants, kurš tikai sniedz konsultācijas/sagatavo atzinumus muitas lietās.

Uzņēmēja definīcija neierobežo jēdzienu "iesaistīts darbībā, uz kurām attiecas tiesību akti muitas jomā" tā, lai tas attiektos tikai uz tiešu iesaistīšanos. Ražotājs, kas ražo preces eksportēšanai, var pieteikties *AEO* statusam, pat ja eksporta formalitātes kārtā cita persona. *AEO* drošības un drošuma koncepcija ir cieši saistīta ar piegādes ķēdes pārvaldību. Uzņēmēji, kuri rīkojas ar precēm, kuras ir muitas uzraudzībā, vai rīkojas ar datiem, kas saistīti ar šo preču muižošanu, var iesniegt pieteikumu *AEOS* atļaujas saņemšanai.

Tomēr katrā atsevišķā gadījumā jānodrošina individuāla pieeja, pienācīgi ņemot vērā visus ar konkrēto uzņēmēju saistītos apstākļus.

1.II.4. Starptautiskās piegādes ķēdes dalībnieki

No muitas viedokļa raugoties, starptautiskā piegādes ķēde "no durvīm līdz durvīm" ir aplūkojama kā process, piemēram, no eksportēšanai paredzētu preču ražošanas līdz preču piegādei pircējam citā muitas teritorijā (Savienības muitas teritorijā vai citā muitas teritorijā). Starptautiskā piegādes ķēde nav nošķirts un viennozīmīgi identificējams objekts. Tā ir konkrētiem nolūkiem un katram gadījumam atsevišķi komplektēts virknējums, ko veido uzņēmēji no dažādiem tirdzniecības nozares segmentiem. Dažos gadījumos visi uzņēmēji ir zināmi, un tos var saistīt ilgtermiņa līgumattiecības, bet citos gadījumos uzņēmēji var bieži mainīties vai var būt nolīgti tikai vienas operācijas vai atsevišķa sūtījuma veikšanai. No funkciju izpildes viedokļa raugoties, apzīmējums "piegādes ķēdes" daudzskaitlī ir veiksmīgāks par apzīmējumu "piegādes ķēde" vienskaitlī, jo tad tas nozīmē, ka uzņēmējs var būt iesaistīts nevis kādā vienā teorētiski iespējamā piegādes ķēdē, bet vairākās praktiski īstenojamās ķēdēs.

Praksē daudzi uzņēmumi var pildīt vairāk nekā vienu funkciju konkrētajā piegādes ķēdē un vairāk nekā vienu pienākumu šīs funkcijas ietvaros (piemēram, kravas ekspeditors var darboties arī kā pārstāvis muitā). Piesakoties *AEO* statusam, pieteikuma iesniedzējam jānodrošina, lai tā pieteikumā tiktu iekļautas ziņas par visiem tā pienākumiem starptautiskās piegādes ķēdes ietvaros, kas saistītas ar muižošanas darbībām.

No muitas viedokļa raugoties, dažādās funkcijas un pienākumi starptautiskās piegādes ķēdes ietvaros, ko pildot, var pieteikties *AEO* statusam, galvenokārt ir šādi:

a) ražotājs

Starptautiskās piegādes ķēdes ietvaros ražotājs ir uzņēmējs, kas savas saimnieciskās darbības laikā ražo eksportēšanai paredzētas preces.

Daži no ražotāja pienākumiem starptautiskajā piegādes ķēdē var būt:

- nodrošināt drošības un drošuma prasību izpildi produktu ražošanas procesā;
- nodrošināt drošības un drošuma prasību izpildi, piegādājot produktus klientiem;
- nodrošināt muitas noteikumu pareizu piemērošanu attiecībā uz preču izcelsmi.

b) eksportētājs

AEO kontekstā eksportētājs saskaņā ar SMK DA 1. panta 19. punktu:

- ir persona, kura veic uzņēmējdarbību Savienības muitas teritorijā un kurai brīdī, kad tiek pieņemta deklarācija, ir līgumattiecības ar saņēmēju trešā valstī, un kurai ir tiesības lemt par to, ka preces ir pārvietojamas uz galamērķi ārpus Savienības muitas teritorijas;

- citos gadījumos ir tāda persona, kura veic uzņēmējdarbību Savienības muitas teritorijā un kurai ir tiesības lemt par to, ka preces ir pārvietojamas uz galamērķi ārpus Savienības muitas teritorijas.

Daži no eksportētāja pienākumiem starptautiskajā piegādes ķēdē var būt:

- nodrošināt izvešanas deklarācijas pareizību un tās savlaicīgu iesniegšanu, ja eksporta deklarāciju iesniedz eksportētājs;
- nodrošināt, lai eksporta deklarācijā tiktu iekļauti paredzētie datu elementi;
- izpildīt eksporta juridiskās formalitātes saskaņā ar muitas noteikumiem, tostarp saistībā ar tirdzniecības politikas un aizliegšanas un ierobežošanas pasākumu piemērošanu un, ja nepieciešams, izvedmuitas nodokļu nomaksu;
- nodrošināt drošības un drošuma prasību izpildi, nogādājot preces pārvadātājam, ekspeditoram vai muitas aģentam.

c) kravu ekspeditors

Ekspeditors starptautiskajā tirdzniecībā eksportētāja, importētāja vai citas personas vārdā organizē preču pārvadāšanu. Dažos gadījumos pieteikuma iesniedzējs, kas ir ekspeditors, darbojas kā pārvadātājs un noformē pats savu pārvadājuma līgumu, piemēram, kravas pavadzīmi (konosamentu). Ekspeditora kompetencē parasti var būt dokumentu iegūšana, pārbaude un sagatavošana, lai izpildītu muitas prasības.

Daži no ekspeditora pienākumiem starptautiskajā piegādes ķēdē var būt:

- piemērot noteikumus saistībā ar transporta formalitātēm;
- attiecīgajos gadījumos nodrošināt drošības un drošuma prasību izpildi, pārvadājot preces;
- ja nepieciešams, piemērot noteikumus par kopsavilkuma deklarācijām atbilstīgi tiesību aktiem.

d) noliktavas turētāji un citu preču uzglabāšanai paredzētu vietu apsaimniekotāji

Noliktavas turētājs ir persona, kam ir tiesības apsaimniekot muitas noliktavu, vai persona, kas apsaimnieko pagaidu uzglabāšanas vietu vai objektus brīvajā zonā.

Daži no noliktavas turētāja pienākumiem starptautiskajā piegādes ķēdē var būt:

- nodrošināt, lai laikā, kamēr preces atrodas muitas noliktavā vai pagaidu uzglabāšanā, tiktu piemērotas tādas procedūras, lai tās paliktu muitas uzraudzībā, un pildīt citus pienākumus saistībā ar tādu preču uzglabāšanu, uz kurām attiecas muitas procedūra "uzglabāšana muitas noliktavā" vai pagaidu uzglabāšanas noteikumi;
- izpildīt konkrētos nosacījumus, kas noteikti muitas noliktavas vai pagaidu uzglabāšanas vietas atļaujā;
- nodrošināt nepieciešamos pasākumus preču uzglabāšanai paredzētās vietas aizsardzībai pret ielaušanos;
- nodrošināt nepieciešamos pasākumus aizsardzībai pret neatļautu piekļuvi precēm, preču aizstāšanu un manipulācijām ar tām.

e) muitas aģents/pārstāvis muitā

Saskaņā ar šīm vadlīnijām muitas aģents ir persona, kas pilda muitas formalitātes, darbojoties kā pārstāvis muitā, kā noteikts SMK 18. pantā. Pārstāvis muitā darbojas tās personas vārdā, kuras saimnieciskā darbība ir saistīta ar muitu (piemēram, importētājs vai eksportētājs). Pārstāvis muitā var darboties gan šādas personas vārdā (tiešā pārstāvība), gan pats savā vārdā (netiešā pārstāvība).

Daži no muitas aģenta pienākumiem starptautiskajā piegādes ķēdē var būt:

- atbilstoši pārstāvības veidam izpildīt muitas noteikumos paredzētos nosacījumus, piemērojot precēm muitas procedūru;
- atbildēt par muitas vai kopsavilkuma deklarāciju pareizību un to savlaicīgu iesniegšanu.

f) pārvadātājs

Kopumā, pārvadātājs ir persona, kura faktiski pārvadā preces vai kura ir noslēgusi līgumu un noformē, piemēram, kravas pavadzīmi (konosamentu) vai gaisa kravas pavadzīmi saistībā ar preču pārvadājumu konkrētajā gadījumā. Konkrēta pārvadātāja definīcija ir iekļauta SMK 5. panta 40. punktā.

Daži no pārvadātāja pienākumiem starptautiskajā piegādes ķēdē var būt:

- nodrošināt drošības un drošuma prasību izpildi, pārvadājot preces, kamēr tās atrodas pārvadātāja rīcībā, jo īpaši nepieļaujot neatļautu piekļuvi un nelikumīgas manipulācijas ar transportlīdzekļiem un transportējamām precēm;
- nodrošināt savlaicīgu pārvadājumu dokumentāciju atbilstīgi tiesību aktiem;
- piemērot nepieciešamās juridiskās formalitātes atbilstīgi muitas jomas tiesību aktiem;
- ja nepieciešams, piemērot noteikumus par kopsavilkuma deklarācijām atbilstīgi tiesību aktiem.

g) importētājs

Importētājs ir uzņēmējs, kurš sagatavo importa deklarāciju vai kura vārdā tā tiek sagatavota. Tomēr no vispārīgāka tirdzniecības izpratnes skatpunkta un jo īpaši saistībā ar *AEO* programmas būtību, importētāja definīcija reālajā situācijā jāskata plašāk (persona, kas sagatavo importa deklarāciju, ne vienmēr ir tā pati persona, kura laiž preces tirgū).

Daži no importētāja pienākumiem starptautiskajā piegādes ķēdē var būt:

- atbildēt par formalitāšu kārtošānu muitas dienestos un par to, lai muitas uzrādītajām precēm tiktu piemērota muitas atzīta apstrāde vai izmantošana;
- atbildēt par deklarācijas pareizību un savlaicīgu iesniegšanu;
- ja importētājs ir persona, kura iesniedz ieviešanas kopsavilkuma deklarāciju, atbildēt par kopsavilkuma deklarāciju noteikumu pareizu piemērošanu;
- izpildīt nepieciešamās juridiskās formalitātes saskaņā ar muitas noteikumiem par preču importēšanu;
- piemērot tirdzniecības politikas, aizliegšanas un ierobežošanas pasākumus;
- nodrošināt drošības un drošuma prasību izpildi, saņemot preces, jo īpaši nepieļaujot neatļautu piekļuvi precēm un nelikumīgas manipulācijas ar tām.

h) citi, piemēram, termināļu apsaimniekotāji, stivitori un kravu iepakotāji.

III iedaļa. *AEO* priekšrocības

AEO atļauja tiek izsniegta pašam pieteikuma iesniedzējam, nevis tā darījumdarbības partneriem, pēc tam, kad ir norisinājusies tā saimnieciskās darbības visaptveroša pārbaude. Piešķirtais *AEO* statuss attiecas uz konkrētu uzņēmēju un tā veikto saimniecisko darbību, un tādēļ tieši šis uzņēmējs ir tiesīgs saņemt priekšrocības. Šāds vispārīgs princips attiecas uz visu veidu *AEO* atļaujām, kuras var izsniegt uzņēmējiem ar atšķirīgām funkcijām starptautiskajā piegādes ķēdē.

Saskaņā ar SMK 38. panta 4. punktu *AEO* statusu atzīst visās dalībvalstīs, tādēļ *AEO* atļaujas turētājam jāsaņem vienādas priekšrocības visās dalībvalstīs.

AEO priekšrocības ir neatņemama daļa no ES tiesību aktiem, kas reglamentē *AEO* statusu.

Turpmāk sniegts apkopojums par *AEO* priekšrocībām atkarībā no atļaujas veida.

Lai muitas dienesti varētu piemērot šīs priekšrocības, *AEO* jānodrošina, ka muitā tiek deklarēts tā *EORI* numurs.

1.III.1. Vieglāka piekļuve muitas vienkāršojumiem

Šī priekšrocība ir attiecināma uz *AEOC* atļauju turētājiem.

ES tiesību akti muitas jomā paredz šādus gadījumus, kad *AEO* statuss ir noderīgs:

- a) *AEO* statuss ir nepieciešams vienkāršojuma/atļaujas saņemšanai;
- b) atsevišķi kritēriji konkrētā vienkāršojuma/atļaujas saņemšanai atbilst *AEO* kritērijiem;
- c) kritēriji konkrētā vienkāršojuma/atļaujas saņemšanai uzskatāmi par līdzvērtīgiem *AEO* kritērijiem.

SMK 38. panta 5. punkts paredz, ka gadījumā, ja persona, kas iesniedz pieteikumu noteikta muitas vienkāršojuma saņemšanai, ir *AEOC* atļaujas turētāja, muitas dienests atkārtoti nepārbauda tos nosacījumus, kuri jau tika pārbaudīti, piešķirot *AEO* statusu. Tas nozīmē, ka muitas dienestiem jāpievēršas jauniem vai papildu elementiem un prasībām saistībā ar attiecīgo vienkāršojumu.

Kritēriji, ko attiecībā uz *AEO* atļaujas turētāju uzskata par izpildītiem, minēti attiecīgajos konkrēto vienkāršojumu reglamentējošos SMK un tā īstenošanas noteikumu pantos. Turpmāk ir sniegts minēto vienkāršojumu uzskaitījums.

a) Gadījumi, kad *AEO* statuss ir nepieciešams vienkāršojuma/atļaujas saņemšanai:

- vispārējs galvojums ar samazinātu summu esošiem muitas parādiem un maksājumiem, SMK 95. panta 3. punkts;
- centralizēta muietošana (ja nepieciešama atļauja), SMK 179. panta 2. punkts;
- ieraksts deklarētāja reģistros ar atbrīvojumu no pienākuma preces uzrādīt, SMK 182. panta 3. punkts;
- pašnovērtējums, SMK 185. pants un SMK DA 151. pants.

b) Gadījumi, kad atsevišķi kritēriji konkrētā vienkāršojuma/atļaujas saņemšanai atbilst *AEO* kritērijiem (piemēro SMK 38. panta 5. punktu):

- pārstāvis muitā sniedz pakalpojumus citā dalībvalstī, nevis tajā, kur veic uzņēmējdarbību, SMK 18. panta 3. punkts;
- vienkāršojuma atļauja saistībā ar preču muitas vērtību, SMK DA 71. pants;
- vispārējs galvojums, SMK 95. panta 1. punkts;
- vispārējs galvojums vai atbrīvojums no galvojuma par muitas parādiem un citiem maksājumiem, kas var rasties, SMK 95. panta 2. punkts;
- atļauja izmantot vispārēju galvojumu, kuram ir noteikts pagaidu aizliegums, SMK 96. panta 2. punkts;
- vietas apstiprināšana, kas nav kompetentā muitas iestāde (preču uzrādīšanai), SMK DA 115. pants;

- atļauja regulārai kuģu satiksmei, SMK DA 120. pants;
- atzīts izdevējs (muitas statusa apliecinājums), SMK DA 128. pants;
- atzīts banānu svērējs, SMK DA 155. pants;
- atļauja vienkāršotas muitas deklarācijas izmantošanai, SMK DA 145. pants;
- atļauja veikt ierakstu deklarētāja reģistros, SMK DA 150. pants;
- atzīts saņēmējs (*TIR*), SMK DA 187. pants;
- vienkāršojumu atļauja saistībā ar tranzītu, SMK DA 191. pants.

c) Gadījumi, kad kritēriji konkrētā vienkāršojuma/atļaujas saņemšanai uzskatāmi par līdzvērtīgiem *AEO* kritērijiem:

- pagaidu uzglabāšanas vietas darbības atļauja, SMK 148. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 4. punkta 3. daļa;
- atļauja piemērot īpašās procedūras, SMK 211. panta 3. punkta b) apakšpunkts, 214. panta 2. punkts un 223. panta 2. punkta 2. daļa.

Jāpiebilst, ka *AEO* statuss ES tiesību aktos muitas jomā tika ieviests vēlāk nekā citi vienkāršojumi, tādēļ lielākā daļa uzņēmēju jau bija šādu atļauju turētāji, pirms tiem tika piešķirts *AEO* statuss. Tomēr šī konkrētā priekšrocība joprojām ir ļoti svarīga *AEO* vai tiem, kuri apsver iespēju pieteikties *AEO* statusam, un jo īpaši svarīga tā ir muitas dienestiem. Plānojot *AEO* uzraudzības pasākumus, tos nepieciešams savstarpēji koordinēt ar pasākumiem attiecībā uz citām spēkā esošajām atļaujām, maksimāli novēršot to dublēšanos. Lai šo priekšrocību gan *AEO*, gan muitas dienesti izmantotu pēc iespējas efektīvāk, jāņem vērā tas, ka:

- tā kā atbilstība muitas vienkāršojumu atļauju prasībām ir atkarīga tostarp no tā, vai tiek ievēroti noteiktie *AEO* kritēriji, tad muitas vienkāršojumu atļauju un *AEO* statusa nosacījumu savstarpējā saderība un atkarība jānodrošina/jāsaglabā visā procesa kopumā, attiecinot to ne tikai uz pieteikuma izskatīšanas posmu, bet arī uz uzraudzību un uz atkārtotu novērtēšanu pēc atļaujas/statusa piešķiršanas;
- attiecīgo *AEO* kritēriju pārbaude pirms *AEO* statusa piešķiršanas nav "abstrakta" darbība, un to vienmēr veic atbilstoši uzņēmēja saimnieciskās darbības specifikai. Tādēļ tad, kad tiek iesniegts pieteikums konkrētas muitas vienkāršojumu atļaujas saņemšanai, muitas dienestiem vajadzētu nevis atkārtoti pārbaudīt kritērijus, kuri jau ir pārbaudīti, bet koncentrēties tikai uz jauniem elementiem/prasībām.

Sīkāku informāciju skatīt arī “Vienkāršojumi – SMK V sadaļa/Vadlīnijas dalībvalstīm un tirgotājiem” (TAXUD/A2/31/03/2016)

http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/customs/customs_code/guidance_simplifications_en.pdf.

1.III.2. Iepriekšējs paziņojums

Šo priekšrocību, kas paredz *AEO* atļaujas turētājam loģistikas atvieglojumus, ļaujot labāk plānot un optimizēt pārvadājumus un loģistiku, minimizēt loģistikas kavējumus un samazināt pārvadājumu izmaksas, var piemērot:

a) abu atļauju, *AEOC* un *AEOS*, turētājiem

SMK 38. panta 6. punkts un SMK DA 24. panta 3. punkts paredz:

"Ja AEO iesniedz pagaidu uzglabāšanas deklarāciju vai muitas deklarāciju saskaņā ar Kodeksa 171. pantu, muitas iestāde, kuras kompetencē ir saņemt minēto pagaidu

uzglabāšanas deklarāciju vai muitas deklarāciju, ja sūtījums ir izraudzīts muitas kontrolei, paziņo šo faktu AEO. Šo paziņojumu sniedz pirms preču uzrādīšanas muitai.

Šo paziņojumu nesniedz, ja tas var apdraudēt veicamo kontroli vai tās rezultātus."

Vajadzības gadījumā tas attiecas arī uz pārbaudēm citu valsts iestāžu uzdevumā.

Ir svarīgi, lai iepriekšēji paziņojumi, kas saistīti ar drošību un drošumu, tiktu nodalīti no iepriekšējiem paziņojumiem, kas saistīti ar citu muitas jomas tiesību aktos paredzēto pasākumu piemērošanu.

Tas nozīmē, ka tikai AEOS atļauju turētāji saņem iepriekšēju paziņojumu par muitas kontroli drošības un drošuma jomā, bet AEOC atļauju turētāji saņem iepriekšēju paziņojumu par muitas kontroli, kas nav saistīta ar drošību.

b) tikai AEOS atļauju turētājiem

SMK DA 24. panta 2. punkts paredz, ka gadījumā, ja AEOS iesniedzis ieviešanas kopsavilkuma deklarāciju un sūtījums ir izraudzīts fiziskai kontrolei, pirmā ieviešanas muitas iestāde paziņo šo faktu AEOS. Šo paziņojumu sniedz pirms preču ieviešanas Savienības muitas teritorijā, ja AEO ir savienojums ar muitas elektroniskajām sistēmām. Iepriekšējā paziņošana var būt īpaši svarīga tiem AEO, kas strādā lielās ostās, jo tādējādi tie var labāk plānot savu darbību.

Šo paziņojumu nesniedz, ja tas var apdraudēt veicamo kontroli vai tās rezultātus. Tomēr muitas dienesti var veikt fizisko kontroli arī tad, ja pats AEO iepriekš nav informēts par plānoto kontroli.

1.III.3. Mazāk fiziskās un dokumentu kontroles

Šī priekšrocība ir attiecināma uz abu, AEOC un AEOS, atļauju turētājiem.

SMK 38. panta 6. punkts un SMK DA 24. panta 1. punkts paredz, ka atkarībā no piešķirtā atļaujas veida AEO retāk veic ar muitas kontroli saistīto fizisko un dokumentu kontroli nekā citiem uzņēmējiem. Tomēr muitas dienesti var pieņemt lēmumu kontrolēt arī AEO sūtījumus, lai reaģētu uz īpašu apdraudējumu vai izpildītu citos Savienības tiesību aktos noteiktos kontroles pienākumus (piemēram, saistībā ar produktu drošumu utt.).

Tajā pašā laikā ir arī piemēri, kad AEO statuss nodrošina priekšrocības, veicot kontroli citās jomās⁶.

Tāpat ir svarīgi, lai ar drošību un drošumu saistītā kontrole tiktu nodalīta no citu muitas jomas tiesību aktos paredzēto pasākumu piemērošanas.

Tas nozīmē, ka tikai AEOS atļauju turētājiem samazina fizisko un dokumentu kontroli drošības un drošuma jomā, bet AEOC atļauju turētājiem retāk veic fizisku un dokumentu kontroli, kas saistīta ar citiem muitas jomas tiesību aktos paredzētiem pasākumiem. Tas

---

⁶ Komisijas 2008. gada 17. decembra Regula (EK) Nr. 1276/2008 par pārraudzību, eksporta laikā fiziski pārbaudot tos lauksaimniecības produktus, par kuriem pienākas kompensācijas vai citas summas.

nozīmē kontroles samazināšanu importēšanas vai eksportēšanas vietās, tāpat šī priekšrocība var tikt attiecināta arī uz pēcmuitošanas kontroli.

Šīs priekšrocības piemērošanai muitas riska pārvaldības sistēmās jāsamazina riska pakāpes līmenis. Tomēr, neskatoties uz to, ka riska pakāpes līmeņa samazināšana vienmēr ir saistīta ar labvēlīgāka režīma nodrošināšanu *AEO* statusa turētājiem, tomēr šādas samazināšanas apjoms var būt atšķirīgs atkarībā no *AEO* funkcijas un pienākumiem konkrētajā piegādes ķēdē.

Tāpat jāņem vērā, ka šī priekšrocība ir saistīta ar vispārējo riska novērtējumu, kas tiek veikts konkrētajam darījumam. Tādējādi, lai gan *AEO* statuss vienmēr tiktu ņemts vērā attiecībā uz labvēlīgāka režīma nodrošināšanu, tomēr atsevišķi riska rādītāji, piemēram, izcelsmes valsts u. c., var nostrādāt, izraisot nepieciešamību veikt kontroli.

Ņemot vērā iepriekš minētos vispārīgos principus, turpmāk sniegti iespējamo situāciju piemēri.

a) Ievešanas kopsavilkuma deklarācija (ENS)

Pārsvarā gadījumu par prasību un pienākumu izpildi saistībā ar *ENS* iesniegšanu atbildīgs ir pārvadātājs. Ja pārvadātājs ir persona, kas iesniedz *ENS*, un vienlaikus ir *AEOS* atļaujas turētājs, tad tas tiešā veidā ir tiesīgs uz riska pakāpes līmeņa samazināšanu, jo muitas dienesti jau ir pārbaudījuši tā sistēmas un procedūras saistībā ar pārvadājumu, darījumu partneru un personāla drošību. Ja ne tikai pārvadātājs, bet arī saņēmējs ir *AEOS* atļaujas turētājs, kontroli var samazināt vēl vairāk.

Turklāt, ja arī deklarācijā norādītais nosūtītājs ir tādas *AEO* atļaujai līdzvērtīgas atļaujas turētājs, kuru izsniedzis tādas trešās valsts muitas dienests, ar kuru ES ir noslēgta vienošanās par savstarpējo atzīšanu (skatīt šo vadlīniju [1. daļas V iedaļu](#) un [6. daļu](#) "Savstarpēja atzīšana"), tad visu *ENS* deklarēto pušu, tostarp to, kurām ziņas par precēm ir pieejamas tieši, drošības un drošuma sistēmas jau būs pārbaudījuši muitas dienesti vai nu ES, vai, izmantojot salīdzināmu procesu, trešā valstī. Tas nodrošinātu vēl lielāku drošības pakāpi piegādes ķēdē starp darījuma pušu noteiktajiem galapunktiem (t. i., "no durvīm līdz durvīm"), un rezultātā ar drošību un drošumu saistītās kontroles skaits samazinātos vēl vairāk.

Tāpat varētu būt gadījumi, kad *ENS* noformēšanai nepieciešamos datus iesniedz, izmantojot muitas deklarāciju (piemēram, tranzītam). Kontroles samazināšanas apjomu nosaka analogiski, ņemot vērā iesaistītā dalībnieku funkcijas un pienākumus. Piemēram, ekspeditors, kam ir *AEO* statuss, ir principāls tranzīta muitas deklarācijā, kurā ietverta *ENS* datukopa. Šādā gadījumā vispirms tiek ņemts vērā *AEO* atļaujas veids. Ja ekspeditors ir *AEOC* atļaujas turētājs, ar šo konkrēto muitas procedūru saistītā riska pakāpe var tikt attiecīgi samazināta tāpat kā gadījumā, ja tranzīta noformēšanai būtu iesniegta muitas deklarācija ar standarta datu apjomu un ekspeditors pildītu principāla funkciju. Ekspeditors šajā situācijā ir atbildīgs (arī finansiāli) par pārvadājamām precēm un par sniegtās informācijas pareizību, kā arī par to, lai tiktu nodrošināta atbilstība tranzīta noteikumiem posmā no nosūtītājas muitas iestādes līdz galamērķa muitas iestādei.

Tomēr ar drošības un drošuma pārbaudēm saistīto risku pakāpes samazināšanai ir nepieciešams, lai principāls būtu *AEOS* atļaujas turētājs.

Jāpiebilst, ka jaunas *ENS* datu prasības un to norādīšanas nosacījumi attieksies uz vairākiem piegādes ķēdes dalībniekiem, kuru *AEO* statuss būtu jāņem vērā. Tomēr šo jauno režīmu piemēros tikai pēc tam, kad sāks darboties jaunais *ICS 2.0*. izdevums.

b) Muitas deklarācija, kurā iekļauti izvešanas kopsavilkuma deklarācijā (EXS) iekļaujamie drošības un drošuma dati

Pārsvarā gadījumu eksportētājs sniedz drošības un drošuma datus, izmantojot izvešanas muitas deklarāciju. Tādēļ, kopumā, ja eksportētājs ir *AEO*s atļaujas turētājs, tad attiecībā uz viņu ar drošību un drošumu saistītā kontrole būtu jāsamazina lielākā mērā.

c) Muitas deklarācijas (ENS/EXS) noformēšanai nepieciešamie drošības un drošuma dati nav iekļauti)

- *AEOC* atļaujas turētājs ir muitas aģents, un viņa pārstāvētais klients nav *AEO*. Muitas aģents ar *AEO* statusu iesniedz muitas deklarāciju laišanai brīvā apgrozībā

Vispār muitas dienestiem vajadzētu pazemināt riska pakāpi atbilstīgi tam, ciktāl muitas aģents ar *AEO* statusu ir pilnvarots rīkoties sava klienta interesēs. Tas ir atkarīgs no pārstāvības veida.

Priekšrocību piemērošana ir saistīta ar jēdzienu "deklarētājs". Svarīgi piebilst, ka saskaņā ar *SMK 5. panta 15. punktu* "deklarētājs" ir *"persona, kas iesniedz muitas deklarāciju, pagaidu uzglabāšanas deklarāciju, ieviešanas kopsavilkuma deklarāciju, izvešanas kopsavilkuma deklarāciju, reeksporta deklarāciju vai reeksporta paziņojumu savā vārdā, vai persona, kuras vārdā tiek iesniegta šāda deklarācija vai paziņojums"*.

Tiešās pārstāvības gadījumā muitas aģents tieši pārstāv importētāju, un tas nozīmē, ka muitas aģents darbojas importētāja vārdā. Tādējādi "*AEO* statusa turētājs" (muitas aģents) un "deklarētājs" (importētājs) nav viena un tā pati persona.

Ņemot vērā to, ka muitas dienesti ir pārbaudījuši muitas aģenta muižošanas rutīnas darbības un procedūras, *AEO* statusam vajadzētu nodrošināt labvēlīgāku attieksmi arī šajā gadījumā. Tajā pašā laikā jāņem vērā arī tas, ka šajā gadījumā persona, kas ir atbildīga par muitas deklarācijā norādītās informācijas pareizību, uzrādīto dokumentu autentiskumu un visu ar attiecīgo preču ieviešanu saistīto pienākumu izpildi, piemērojot attiecīgo procedūru, ir deklarētājs (t. i., importētājs, kas nav *AEO*), nevis *AEO* atļaujas turētājs.

Netiešās pārstāvības gadījumā muitas aģents ar *AEO* statusu darbojas pats savā vārdā. Šajā gadījumā muitas aģents ir "deklarētājs", un muitas dienesti ir pārbaudījuši tā piemērojamās procedūras *SMK 5. panta 15. punktā* noteikto pienākumu izpildei.

- *AEOC* atļaujas turētājs ir importētājs un strādā ar muitas aģentu, kuram nav *AEO* statusa. Importētājs iesniedz muitas deklarāciju laišanai brīvā apgrozībā

Riska pārvaldībai arī jāatbilst tai pakāpei, kādā muitas aģents ir pilnvarots rīkoties sava klienta interešu pārstāvībai muitas dienestos.

1.III.4. Prioritātes režims kontrolei atlasītiem sūtījumiem

Šī priekšrocība ir attiecināma uz abu, *AEOC* un *AEOS*, atļauju turētājiem.

SMK DA 24. panta 4. punkta 1. daļa paredz, ka gadījumā, ja sūtījumi, ko deklarējis *AEO*, izraudzīti fiziskai kontrolei vai dokumentu kontrolei, minēto kontroli veic prioritārā kārtā.

Šīs priekšrocības piemērošana ir tieši saistīta un arī atkarīga no tā, kāds transporta veids tiek izmantots, un no tās vietas infrastruktūras, kur kontroli veic.

1.III.5. Kontroles vietas izvēle

Šī priekšrocība ir attiecināma uz abu, *AEOC* un *AEOS*, atļauju turētājiem.

SMK DA 24. panta 4. punkta 2. daļa paredz iespēju, ka pēc *AEO* pieprasījuma kontroli var veikt tādā vietā, kas nav vieta, kur preces jāuzrāda muitai. Šī alternatīvā vieta var nodrošināt dīkstāves un/vai izmaksu samazināšanu. Tomēr par šādu iespēju ar attiecīgo muitas dienestu ir jāvienojas individuāli. Izvēlētajai kontroles vietai vienmēr jābūt tādai, kas nodrošina muitas dienestam iespēju veikt visu nepieciešamo kontroli un neietekmē tās rezultātus.

Neraugoties uz to, ka iespēja izvēlēties kontroles vietu ir paredzēta arī SMK ĪA 238. panta 2. daļā un attiecas uz visiem uzņēmējiem saskaņā ar citiem nosacījumiem un procedūrām, tomēr jānodala vispārīgie noteikumi un noteikums, kas paredz priekšrocības *AEO*, jo muita, pieņemot lēmumu, vai piekrist uzņēmēja lūgumam, *AEO* statusu var ņemt vērā.

Praksē, piemērojot minēto *AEO* priekšrocību, var rasties šādas situācijas:

- atsevišķos gadījumos AEO atļaujas turētājs katra atsevišķa darījuma ietvaros var lūgt veikt kontroli citā vietā

Šādā gadījumā muitas dienesti ņem vērā *AEO* statusu. Ja nav citu apstākļu, kuru dēļ uzņēmēja lūgums būtu noraidāms, muitas dienestiem jāatļauj veikt kontroli *AEO* izvēlētajā vietā. Tieši šādās situācijās *AEO* statusu un informāciju par konkrētā uzņēmēja *AEO* statusu muitas dienesti var izmantot kā priekšrocību, kas nav paredzēta citiem uzņēmējiem.

- savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai AEO nepieciešams izmantot šādu risinājumu pastāvīgi, vienlaicīgi ar visām citām "iespējām", ko nodrošina ieraksts deklarētāja reģistros ar atbrīvojumu no pienākuma preces uzrādīt, kā paredzēts SMK 182. panta 3. punktā.

Šādā gadījumā *AEO* statuss nav pietiekams, lai uzņēmējs varētu automātiski izmantot šo vienkāršojumu un pastāvīgi veikt preču muižošanu tā objektos. Kaut arī šim vienkāršojumam ir nepieciešams *AEOC* statuss, attiecīgas atļaujas saņemšanai jāiesniedz atsevišķs pieteikums.

1.III.6. Netiešie ieguvumi

Ir svarīgi norādīt, ka papildus tiešajām priekšrocībām, kas noteiktas tiesību aktos, *AEO* ieguvumi var būt arī tieši nesaistīti ar tā saimnieciskās darbības muitas aspektiem. Kaut gan šādus ieguvumus uzskata par "netiešiem" un tie nav viennozīmīgi definēti tiesību aktos, tomēr tie ir svarīgi, jo var īpaši pozitīvi ietekmēt *AEO* saimniecisko darbību kopumā.

Turpmākos apakšpunktos ir sniegti vairāki netiešo ieguvumu piemēri.

1.III.6.1. Atzīts par drošu un uzticamu darījumdarbības partneri

AEO, kas atbilst drošības un drošuma kritērijiem, uzskatāms par drošu un uzticamu partneri piegādes ķēdē. Tas nozīmē, ka *AEO* dara visu iespējamo, lai samazinātu apdraudējumu piegādes ķēdēs, kurās tas ir iesaistīts. *AEO* statuss, tostarp iespēja izmantot *AEO* logotipu, uzlabo uzņēmēja reputāciju. Kaut arī netiek prasīts sadarboties tikai ar *AEO*, šāda statusa piešķiršana labvēlīgi ietekmēs jaunu attiecību veidošanu saimnieciskajā darbībā. Jāpiebilst, ka uzņēmēji var iepazīties ar to *AEO* sarakstu, kuri piekrituši savu datu publicēšanai *TAXUD* tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/eos/aeo_home.jsp?Lang=en

1.III.6.2. Labākas attiecības ar muitu un citām valsts iestādēm

Partnerattiecības, kas izveidotas atļaujas piešķiršanas procesā, un pastāvīga sadarbība palīdzēs labāk izprast vienu otru un kopīgi rast piemērotus risinājumus, kas apmierina abas puses.

Katram *AEO* jābūt īpašai kontaktpersonai muitas dienestā, pie kuras vērsties ar jautājumiem. Ne vienmēr šī kontaktpersona pati varēs sniegt atbildes uz visiem jautājumiem, tomēr tā norādīs, kā labāk rīkoties un ar ko vēl sazināties nepieciešamības gadījumā.

AEO statuss arvien vairāk tiek atzīts un kļūst nozīmīgāks arī citās jomās. Pašlaik jau pastāv vairākas atļaujas vai atļaujas citās politikas jomās, kuru prasības atbilst kādam atsevišķam vai vairākiem *AEO* kritērijiem, vai arī prasība ir *AEO* statuss.

Šo vadlīniju [4. daļas II iedaļā](#) ir sniegta sīkāka informācija par informācijas apmaiņu starp muitu un citām valsts iestādēm.

1.III.6.3. Citi netiešie ieguvumi

AEO koncepcijas pieeja palīdz uzņēmējiem detalizēti analizēt visus ar tiem saistītos starptautiskās piegādes ķēdes procesus. Visu iesaistīto struktūrvienību darbība tiek vispārīgi novērtēta, gatavojoties iesniegt pieteikumu *AEO* atļaujas saņemšanai. Pārsvārā gadījumu efektivitāte un sadarbība starp šīm struktūrvienībām tiek padarīta optimālāka, lai panāktu lielāku piegādes ķēdes pārredzamību un atklātību.

Uzņēmēju ieguldījumi, paaugstinot drošības un drošuma standartus, var labvēlīgi ietekmēt šādas jomas – atklātība un izsekojamība, personāla drošība, standartu pilnveidošana, piegādātāja izvēle un ieguldījumi, pārvadājumu un transportlīdzekļu drošība, organizatoriskās infrastruktūras veidošana un kapacitāte, sadarbība starp piegādes ķēdes dalībniekiem, savlaicīgi ieguldījumi tehnoloģijās un brīvprātīga atbilstība drošības prasībām. Netiešie ieguvumi, kuri var rasties minētās labvēlīgās ietekmes rezultātā, ir, piemēram:

- zādzību un zaudējumu samazināšana;
- mazāka kravas sūtījumu kavēšanās;
- labāka plānošana;
- labāka klientu apkalpošana;

- klientu uzticības nostiprināšana;
- krājumu pārvaldības uzlabošana;
- darbinieku uzticības nostiprināšana;
- drošības un drošuma incidentu samazināšana;
- pārbaudes izmaksu samazināšana piegādātājiem un labāka sadarbība;
- noziegumu un vandālisma gadījumu samazināšana;
- drošības palielināšana un saziņas uzlabošana piegādes ķēdes partneru starpā.

Turpmāk tabulā ir apkopoti dažādi pieejamie ieguvumi.

Priekšrocība	AEOC	AEOS	Atsauce
Vieglāka piekļuve muitas vienkāršojumiem	X		SMK 38. panta 5. punkts
Mazāk fiziskās un dokumentu kontroles - saistībā ar drošību un drošumu - saistībā ar citiem tiesību aktiem muitas jomā	X	X	SMK DA 24. panta 1. punkts SMK 38. panta 6. punkts
Iepriekšējs paziņojums, ja uzņēmējs tiek izraudzīts fiziskai kontrolei (saistībā ar drošību un drošumu)		X	SMK DA 24. panta 2. punkts SMK 38. panta 6. punkts
Iepriekšējs paziņojums, ja uzņēmējs tiek izraudzīts muitas kontrolei - saistībā ar drošību un drošumu - saistībā ar citiem tiesību aktiem muitas jomā	X	X	SMK DA 24. panta 3. punkts SMK 38. panta 6. punkts
Prioritātes režīms kontrolei atlasītiem sūtījumiem	X	X	SMK DA 24. panta 4. punkts SMK 38. panta 6. punkts
Iespēja pieprasīt noteiktu vietu muitas kontrolei	X	X	SMK DA 24. panta 4. punkts SMK 38. panta 6. punkts
Netiešie ieguvumi	X	X	
Savstarpēja atzīšana ar trešām valstīm		X	Vienošanās par savstarpējo atzīšanu (MRA) SMK 38. panta 7. punkts

IV iedaļa. Sadarbība starp muitu un citām valsts iestādēm

Sadarbība ar citām kompetentām iestādēm un programmu saskaņošana ir noteikta un atzīta par būtisku turpmākai stabilas *AEO* programmas izstrādei. Tās mērķis ir nodrošināt vispārēju piegādes ķēdes drošību un novērst iestāžu un uzņēmēju darba un izmaksu dublēšanos.

Jau sākotnēji tā pati par sevi starptautiskā līmenī tika iekļauta *WCO SAFE* un ES tiesību aktos.

ES līmenī ir sākts darbs vairākās jomās (piemēram, attiecībā uz aviācijas drošību, pārbaudēm uz jūras, eksporta kontroli utt.), lai apzinātu sinerģijas un nepieļautu administratīvā sloga dublēšanos.

Šajā jomā būtiska nozīme ir ES stratēģijai un rīcības plānam muitas riska pārvaldībā un jo īpaši konkrēta mērķa izvirzīšanai attiecībā uz aģentūru sadarbību un informācijas apmaiņu starp muitu un citām iestādēm.

Turklāt jau pastāv vairākas atļaujas vai atļaujas citās politikas jomās, kuru prasības atbilst kādam atsevišķam vai vairākiem *AEO* kritērijiem, vai arī prasa *AEO* statusu kopumā.

- Civilās aviācijas tiesību akti⁷

Ja *AEOS* atļaujas turētājs iesniedz pieteikumu pilnvarotā pārstāvja (*RA*) vai zināmā nosūtītāja (*KC*) statusa saņemšanai, attiecīgās drošības prasības uzskata par izpildītām, ciktāl *AEO* statusa iegūšanas kritēriji ir identiski vai atbilst *RA* vai *KC* statusa iegūšanas kritērijiem. To pašu principu piemēro arī *vice versa*.

Pazīstamā nosūtītāja (*AC*) gadījumā *AEOS* atļauju turētājiem nav jāparaksta "pazīstamā nosūtītāja" saistību deklarācija, un pilnvarotais pārstāvis tos atzīst par *AC*, ar nosacījumu, ka ir izpildītas visas citas Savienības tiesību aktu prasības aviācijas drošības jomā.

- Apstiprinātais uzņēmējs (*Approved Economic Operator* jeb *APEO*)⁸

Uzņēmēji, kuru saimnieciskā darbība ir saistīta ar zivsaimniecības produktiem un nozvejas sertifikātiem, var pieteikties *APEO* statusa saņemšanai. *APEO* statusa turētājiem ir tiesības izmantot vienkāršotu procedūru, ievēdot ES teritorijā zivsaimniecības produktus.

Lai saņemtu *APEO* statusu, ir obligāti jābūt *AEO* statusam, kā tas noteikts attiecīgajā regulējumā. Turklāt, ja *APEO* statusa pretendents ir *AEOS* atļaujas turētājs, pieteikšanās process notiek vienkāršoti.

- Citi

---

⁷ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2015/1998.

⁸ Komisijas 2009. gada 22. oktobra Regula (EK) Nr. 1010/2009, ar ko paredz sīki izstrādātu kārtību, kādā īstenojama Padomes Regula (EK) Nr. 1005/2008, ar ko izveido Kopienas sistēmu, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju.

Drošības un drošuma aspekti kļūst arvien nozīmīgāki un svarīgāki dažādiem dalībniekiem. *AEO* statuss ir viena no ievērojamākajām drošības iniciatīvām pasaulē, kura piesaista arvien vairāk uzmanības.

Vienlaikus, muitas vai citu valsts iestāžu piešķirtie sertifikāti un atļaujas atvieglo atļaujas piešķiršanas procedūru.

Skatīt arī [3.III.4.2.](#) Muitas vai citu valsts iestāžu piešķirti sertifikāti/atļaujas

V iedaļa. Savstarpēja atzīšana

Vairāku gadu garumā *WCO* un muitas administrācijas izvirzīja mērķi veicināt starptautisko piegādes ķēžu drošību, vienlaikus arvien vairāk atbalstot drošus un uzticamus uzņēmējus. Pasaules Muitas organizācijas Drošības un drošuma standartu sistēma (*WCO SAFE*) mudina muitas administrācijas vienoties par *AEO* un drošības pasākumu savstarpēju atzīšanu.

Svarīga nozīme ES bija darījumsdarbības pastiprināšanai starp tirdzniecības partneriem drošības un tirdzniecības atvieglošanas jomā. *AEO* statusa savstarpēja atzīšana ir būtiska, lai nostiprinātu un atvieglotu piegādes ķēdes "no durvīm līdz durvīm" drošību un vairotu tirgotāju ieguvumus.

Savstarpēja atzīšana nozīmē, ka viena muitas administrācija vienā valstī

- atzīst *AEO* atļauju, kas izdots citas programmas ietvaros, un
- piekrist nodrošināt būtiskus, salīdzināmus un, ja iespējams, abpusējus ieguvumus/atvieglojumus savstarpēji atzītiem *AEO* atļaujas turētājiem.

Savstarpējas atzīšanas priekšrocības, cita starpā, ir šādas:

- mazāk kontroles – tirdzniecības partnerības programmas dalībnieka statuss tiek atzīts abās programmās, un to izmanto kā riska novērtēšanas faktoru automatizētās mērķa izvēles sistēmās;
- riska pārvaldība – muitas administrācija var noteikt, kurš tirgotājs ir uzticams, un novirzīt kontroli uz nezināmu/neuzticamu tirgotāju sūtījumiem.

Papildu informācija par savstarpēju atzīšanu un tās ieviešanu ir atrodama šo vadlīniju [6. daļā](#).

VI iedaļa. *AEO* logotips

Atzītiem uzņēmējiem ir tiesības lietot *AEO* logotipu.

AEO logotipa autortiesības pieder ES.

Šo logotipu nodrošina IMD, un tas nav brīvi pieejams lejupielādei. IMD to izsniedz kopā ar nepārprotamiem norādījumiem par to, kad un kā logotips lietojams.

AEO logotipu var lietot, ievērojot šādus nosacījumus:

- tiesības logotipu lietot ir tiem uzņēmējiem, kam ir derīga *AEO* atļauja;
- logotipu drīkst lietot tikai *AEO* atļaujas turētājs;
- *AEO* nekavējoties jāpārtrauc logotipa lietošana, tiklīdz tā *AEO* statuss tiek apturēts vai atcelts.

Jebkāda ļaunprātīga izmantošana tiks sodīta saskaņā ar ES tiesību aktiem.

2. daļa. AEO kritēriji

Iedaļa. Nav tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu nopietnu vai atkārtotu pārkāpumu, tostarp nav smagu noziedzīgu nodarījumu, kas saistīti ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību

2.I.1. Vispārīgi nosacījumi

SMK 39. panta a) punkts prasa, lai nebūtu tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu nopietnu vai atkārtotu pārkāpumu, tostarp nebūtu smagu noziedzīgu nodarījumu, kas saistīti ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību. Turklāt SMK ĪA 24. pants atzīst šo kritēriju par izpildītu, ja pieteikuma iesniedzējs pēdējo trīs gadu laikā nav izdarījis smagus muitas vai nodokļu noteikumu pārkāpumus vai atkārtotus muitas jomas tiesību aktu vai nodokļu noteikumu pārkāpumus un tas saistībā ar savu saimniecisko darbību nav izdarījis smagus noziedzīgus nodarījumus. Šajā jomā SMK ĪA 24. pants nošķir fiziskas personas un pārējās personas.

Ja pieteikuma iesniedzējs ir fiziska persona, iepriekš minētie nosacījumi jāizpilda:

- a) pieteikuma iesniedzējam un
- b) attiecīgā gadījumā – par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem atbildīgajam darbiniekam.

Ja pieteikuma iesniedzējs nav fiziska persona, šis kritērijs jāizpilda:

- a) pieteikuma iesniedzējam un
- b) par pieteikuma iesniedzēju atbildīgajai personai vai personai, kura veic pieteikuma iesniedzēja vadības kontroli, un
- c) par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem atbildīgajam darbiniekam.

Definīcija "tiesību akti muitas jomā" ir iekļauta SMK 5. panta 2. punktā. "Nodokļu noteikumi" ir jāsaprot plašākā nozīmē, ne tikai tie nodokļi, kas saistīti ar preču ievešanu un izvešanu (piemēram, PVN, uzņēmumu nodokļi, akcīzes nodokļi utt.). No otras puses, "nodokļu noteikumiem" būtu jāattiecas vien uz tiem nodokļiem, kas ir tieši saistīti ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību.

Var uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējs nav izdarījis smagus muitas jomas tiesību aktu vai nodokļu noteikumu pārkāpumus, ja muitas dienests, kurš ir kompetents pieņemt lēmumu, uzskata pārkāpumu par maznozīmīgu attiecībā pret nepieciešamo muitas darbību skaitu vai apjomu un ja muitas dienestam nerodas šaubas par pieteikuma iesniedzēja labticību.

Ja persona, kas kontrolē pieteikuma iesniedzēja uzņēmumu, veic uzņēmējdarbību vai ir rezidents trešā valstī vai ja pieteikuma iesniedzējs veic uzņēmējdarbību mazāk nekā trīs gadus, muitas dienests novērtē tā atbilstību šim kritērijam, pamatojoties uz tam pieejamo uzskaiti un informāciju.

Novērtējot pārkāpumu, kompetentajiem muitas dienestiem visā ES ieteicams ņemt vērā šādus kopējus īpašus apstākļus:

- atbilstības novērtējumam jāaptver visas pieteikuma iesniedzēja ar muišošanu saistītās darbības, tostarp visi saistītie nodokļu elementi, un jāņem vērā reģistrētie smagie noziedzīgie nodarījumi saistībā ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību;

- termins "pārkāpums" nav saistāms vienīgi ar tādu rīcību, ko muitas dienesti konstatē pārbaužu gadījumos brīdī, kad preces tiek ievestas Savienības muitas teritorijā vai tām tiek piemērota muitas procedūra. Jāizskata un jānovērtē gan ikviens muitas jomas tiesību aktu, nodokļu noteikumu vai krimināltiesību pārkāpums, ko konstatē pēcmuitošanas pārbaužu gadījumos vēlākā posmā, gan pārkāpumi, kuri var tikt konstatēti saistībā ar citu muitas atļauju izmantošanu, gan arī jāizmanto citi muitas dienestiem pieejamie informācijas avoti;
- pārkāpumi, ko izdarījuši ekspeditori, muitas aģenti vai citas trešās personas, kas rīkojas pieteikuma iesniedzēja vārdā, arī jāņem vērā. Pieteikuma iesniedzējam jāsniedz pierādījums tam, ka ir izstrādāti atbilstīgi pasākumi, lai nodrošinātu to personu darbības atbilstību, kuras rīkojas tā vārdā, piemēram, detalizētas instrukcijas šādām personām, to darbības uzraudzība, deklarāciju pareizības pārbaude un korektīvas darbības kļūdu gadījumā;
- pieteikuma iesniedzēja neatbilstību dalībvalstu ar muitas vai nodokļu lietām nesaistītiem nacionālajiem tiesību aktiem nedrīkst ignorēt, kaut gan šajā gadījumā neatbilstība tiesību aktiem jāskata, ņemot vērā uzņēmuma labticību un kopsakarībā ar tā muitošanas darbībām;
- gadījumos, kad kompetentā iestāde attiecīgā lēmuma pārsūdzības rezultātā vai pēc tā atkārtotas izskatīšanas pārskata iepriekš noteiktās sankcijas par attiecīgo pārkāpumu, pārkāpuma smaguma novērtēšanai jāņem vērā pārskatītais lēmums. Ja kompetentā iestāde pilnībā atceļ sodu par pārkāpumu, jāuzskata, ka pārkāpums nav ticis izdarīts.

Pirms lēmuma pieņemšanas par to, vai ir izpildīts kritērijs par reģistrētu pārkāpumu neesamību, nepieciešams salīdzināt pieteikuma iesniedzēja veikto pārkāpumu kopskaitu ar pieteikuma iesniedzēja veikto muitas operāciju kopskaitu tajā pašā laika posmā, lai noteiktu atbilstīgās attiecības. Saistībā ar tām jāņem vērā dažāda veida darbības, aprēķinot pieteikuma iesniedzēja muitas deklarāciju un muitas operāciju skaitu un apjomu.

2.1.2. Maznozīmīgi pārkāpumi

Maznozīmīgi pārkāpumi ir saistīti ar tādu rīcību, kuras rezultātā, pat ja faktiski ir noticis tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu pārkāpums, tomēr tas nav pietiekami nozīmīgs, lai to uzskatītu par riska rādītāju saistībā ar preču apriti starptautiskajā tirdzniecībā, drošības aspektiem vai muitas parāda rašanos.

Lai noteiktu, vai pārkāpumu var uzskatīt par maznozīmīgu, pirmām kārtām jāievēro tas, ka katrs gadījums ir atšķirīgs un tas jāizskata individuāli, ņemot par pamatu attiecīgā uzņēmēja darbības atbilstību iepriekš, tā darbību raksturu un uzņēmuma lielumu. Ja tiek nolemts, ka pārkāpumu var uzskatīt par maznozīmīgu, uzņēmējam jāsniedz pierādījumi par pasākumiem, ko tas plāno veikt, lai samazinātu kļūdu rašanos tā muitošanas darbībās.

Turpmāk minētais indikatīvais aspektu uzskaitījums var palīdzēt muitas dienestiem novērtēt, vai pārkāpumu var uzskatīt par maznozīmīgu:

- nedrīkst būt iecerēta tīša krāpšana;
- pārkāpumi jāizskata kumulatīvi, bet sasaistot ar kopējo darbības apjomu;
- jānoskaidro, vai pārkāpums ir atsevišķs vai nejaušs pārkāpums, kas noticis atsevišķas personas darbības rezultātā uzņēmuma vispārējās organizatoriskās struktūras ietvaros;
- vienmēr jāņem vērā pārkāpuma apstākļi;

- pieteikuma iesniedzēja uzņēmumā jābūt izveidotām iekšējās kontroles sistēmām, un jāņem vērā tas, vai pārkāpumus konstatējis pats pieteikuma iesniedzējs, veicot iekšējo pārbaudi, un vai par tiem nekavējoties paziņots muitas dienestam;
- vai pieteikuma iesniedzējs veicis tūlītējus pasākumus, lai labotu situāciju un novērstu šādas rīcības iespējamību nākotnē;
- pārkāpuma raksturs – muitas dienestam jāņem vērā pārkāpuma veids un apmērs. Dažas kļūdas var atzīt par "maznozīmīgām", jo tās neietekmē nomaksājamo muitas maksājumu apmēru, piemēram, divu tādu dažādu preču klasificēšana ar vienu kodu, kurām ir vienāda nodokļa likme, kā arī nav atšķirību starp citiem pasākumiem, kurus tām piemēro (piemēram, starp aizliegumiem un ierobežojumiem). Citi pārkāpumi tomēr var ietekmēt nomaksājamo nodokļu apmēru, bet starpība var nebūt pietiekami nozīmīga, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēja sagatavoto deklarāciju daudzumu un tajās deklarēto preču kopējās vērtības apjomu.

Ja novērtējuma rezultātā tiek atzīts, ka izdarītos pārkāpumus var uzskatīt par maznozīmīgiem, tad šādos gadījumos nebūtu jāsecina, ka ir konstatēta līdzšinēja neatbilstība.

Ņemot vērā iepriekš minēto, un, ja katrā atsevišķi analizētajā gadījumā nav citu apstākļu, kurus vajadzētu ņemt vērā, par maznozīmīgiem muitas pārkāpumiem varētu uzskatīt, piemēram:

- trūkumus, kuri atbilstoši SMK 5. panta 16. punktā noteiktajam būtiski neietekmē muitas procedūru izpildi;
- nelielus trūkumus, kas saistīti ar maksimāli pieļaujamā perioda ievērošanu pagaidu uzglabāšanā esošām precēm vai ar citiem laika ierobežojumiem, ko piemēro precēm saskaņā ar neuzlikšanas muitas procedūru, piemēram, ievēšanu pārstrādei vai pagaidu ievēšanu, ar nosacījumu, ka šādi trūkumi neietekmē nomaksājamā muitas parāda pareizu noteikšanu;
- atsevišķas vienreizējas kļūdas, kuras uzņēmējs, aizpildot muitas deklarāciju, pieļauj vienu reizi, ar nosacījumu, ka šādu kļūdu rezultātā nav ietekmēta nomaksājamā muitas parāda aprēķinu pareizība.

Attiecībā uz nodokļu noteikumu maznozīmīgiem pārkāpumiem jāņem vērā kompetentās nodokļu iestādes izstrādātā definīcija.

2.I.3. Atkārtoti pārkāpumi

Attiecībā uz tādiem pārkāpumiem, kurus sākotnēji var uzskatīt par nelieliem vai nenozīmīgiem, muitas dienestiem jānoskaidro, vai šie pārkāpumi ir izdarīti atkārtoti un vai tie ir identiski pēc savas būtības. Ja ir, tad muitas dienestiem jāanalizē, vai pārkāpumi atkārtojas vienas vai vairāku personu darbības rezultātā, jo īpaši, ja tās strādā pieteikuma iesniedzēja uzņēmumā, vai arī pārkāpumus rada strukturāli trūkumi pieteikuma iesniedzēja sistēmās. Tāpat muitas dienestiem jānoskaidro, vai konkrētā veida pārkāpumi vēl aizvien atkārtojas, vai arī pieteikuma iesniedzējs ir identificējis un novērsis pārkāpuma iemeslu tā, lai pārkāpums vairs neatkārtotos nākotnē. Savukārt, ja pārkāpums atkārtojas dažādos laika posmos, tas var nozīmēt, ka uzņēmumā nav pienācīgas iekšējās uzņēmuma vadības sistēmas, lai ieviestu pasākumus šādu pārkāpumu atkārtotās novēršanai.

Attiecībā uz nodokļu noteikumu atkārtotiem pārkāpumiem jāņem vērā kompetentās nodokļu iestādes izstrādātā definīcija.

2.I.4. Nopietni pārkāpumi

Lai pārkāpumu uzskatītu par smagu, jāņem vērā šādi apsvērumi:

a) tīša rīcība

tīšs nodoms vai apzināta krāpšana, t. i., ja tiek pierādīts, ka pārkāpums izdarīts pieteikuma iesniedzēja, personas, kas atbild par pieteikuma iesniedzēja uzņēmumu vai kontrolē tā pārvaldību, vai personas, kas pieteikuma iesniedzēja uzņēmumā atbild par muitas jautājumiem, apzinātas darbības rezultātā, jāuzskata par nopietnāku pārkāpumu nekā tāds pats gadījums citos apstākļos, pat ja kļūdas raksturs ļauj to atzīt par "maznozīmīgu";

b) pārkāpuma raksturs

ja pārkāpums pēc savas būtības ir uzskatāms par nopietnu tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu pārkāpumu un par to paredzēts ievērojams sods vai uzsākama krimināllieta;

c) acīmredzama nolaidība

Eiropas Savienības Tiesa (*ECJ*)⁹ ir definējusi turpmāk minētos trīs aspektus, kas jāņem vērā, novērtējot, vai uzņēmums bijis acīmredzami nolaidīgs – tiesību aktu muitas jomā sarežģītība, uzņēmuma cenšanās un ieinteresētība risinājumā un tā pieredze. Ja muitas dienests konstatē, ka uzņēmums bijis acīmredzami nolaidīgs, tas var liecināt par to, ka pārkāpumu var uzskatīt par smagu;

d) Nopietns riska rādītājs attiecībā uz drošību un drošumu vai muitas un nodokļu noteikumiem un noziedzīgiem nodarījumiem saistībā ar saimniecisko darbību

par nopietniem pārkāpumiem var uzskatīt arī tādus pārkāpumus, kuri ir tik nozīmīgi, lai tos varētu uzskatīt par nopietnu riska rādītāju saistībā ar drošību un drošumu vai muitas un nodokļu noteikumiem un noziedzīgiem nodarījumiem saistībā ar saimniecisko darbību, pat ja pieteikuma iesniedzēja mērķis nav bijusi krāpšana.

Ņemot vērā iepriekš minēto, un, ja katrā atsevišķi analizētā gadījumā nav citu apstākļu, kuri būtu jāņem vērā, nopietni pārkāpumi ir, piemēram:

- attiecībā uz tiesību aktiem muitas jomā
  - kontrabanda;
  - krāpšana, piemēram, tīša nepareiza klasifikācija, vērtības samazināšana un palielināšana vai deklarēšana ar nepatiesu izcelsmi, lai izvairītos no muitas nodokļa maksāšanas;
  - pārkāpumi saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām (*IPR*);
  - krāpšana attiecībā uz antidempinga regulējumu;
  - pārkāpumi saistībā ar aizliegumiem un ierobežojumiem;
  - viltošana;
  - jebkurš cits muitas prasību pārkāpums;

- Attiecībā uz nodokļu noteikumiem
  - krāpšana nodokļu jomā;

---

⁹ Eiropas Savienības Tiesas judikatūra par acīmredzamu nolaidību – lieta C-48/98, *Söhl & Söhlke* (1999).

- izvairīšanās no nodokļu maksāšanas;
- noziedzīgi nodarījumi, kas saistīti ar akcīzes nodokli, piemēram, minerāleļļas nelikumīga ražošana vai rafinēšana un izspiešana;
- PVN krāpšana, tostarp pārvietojot preces Savienības teritorijā;
- attiecībā uz smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību
  - krāpniecisks bankrots (maksātnespēja);
  - jebkurš veselības aizsardzības tiesību aktu pārkāpums, piemēram, nedroša rakstura preču laišana tirgū;
  - jebkurš vides aizsardzības tiesību aktu pārkāpums, piemēram, nelikumīga bīstamo atkritumu pārrobežu pārvietošana;
  - krāpšana saistībā ar divējāda lietojuma regulējumu;
  - dalība noziedzīgā organizācijā;
  - kukuļošana un korupcija;
  - krāpšana;
  - kibernoziegumi;
  - nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana;
  - tieša vai netieša iesaiste teroristiskās darbībās (piemēram, jebkura uzņēmējdarbība vai cita darbība, kas atbalsta vai palīdz starptautiski atzītām teroristu grupām);
  - tieša vai netieša iesaiste nelikumīgas migrācijas uz ES veicināšanā vai atbalstīšanā.

II iedaļa. Atbilstoša komerciālās un, attiecīgos gadījumos, pārvadājumu uzskaites pārvaldības sistēma, kas ļauj veikt pienācīgu muitas kontroli

2.II.1. Vispārīgi nosacījumi

Lai muitas dienesti varētu noteikt, ka pieteikuma iesniedzējs ir demonstrējis augsta līmeņa kontroli pār savām darbībām un preču plūsmu, izmantojot komerciālās un, attiecīgos gadījumos, pārvadājumu uzskaites pārvaldības sistēmu, kas ļauj veikt pienācīgu muitas kontroli, pieteikuma iesniedzējs izpilda prasības, kas minētas SMK ĪA 25. pantā.

Saistībā ar šā kritērija pārbaudi jāņem vērā šādi vispārīgi apsvērumi:

- tas jāpārbauda saistībā ar visām pieteikuma iesniedzēja muižošanas darbībām;
- muitas dienestiem jāizmanto visa pieejamā informācija un zināšanas par ikvienu atļauju, kas jau piešķirta pieteikuma iesniedzējam. Vispārīgi runājot, nevajadzētu atkārtoti pārbaudīt šo saimnieciskās darbības daļu, ja iepriekšējā pārbaude veikta nesen un kopš tā laika nav notikušas izmaiņas. Tomēr jāpārlicinās, vai iepriekšējās pārbaudes laikā tika aptverti visi attiecīgie aspekti/nosacījumi;
- daļu no pārbaudes ieteicams veikt klātienē uzņēmuma apmeklējuma laikā;
- veicot pārbaudi pieteikuma iesniedzēja telpās, jāņem vērā vairāki svarīgi elementi:
  - jāpārlicinās, vai pieteikumā un citos dokumentos norādītā informācija ir pareiza, vai pieteikuma iesniedzēja aprakstītā parastā darba kārtība/ procedūras tiek dokumentētas un ieviestas praksē;
  - jāpārbauda transakcijas, lai pārlicinātos par auditācijas pierakstu izsekojamību uzņēmuma uzskaitē;
  - jāpārlicinās, vai izmantotā IT sistēma ir pienācīgi aizsargāta pret ielaušanos un

manipulācijām un vai vēsturiskie dati tiek ievadīti sistēmā, lai nepieciešamības gadījumā varētu izsekot to izmaiņām.

Saistībā ar SMK ĪA 25. panta 1. punktā minēto īpašo prasību pārbaudi muitas dienestiem vienmēr jāņem vērā uzņēmuma īpašās iezīmes/darbības aspekti un lielums, vienlaikus ievērojot arī vairākus vispārējus apsvērumus.

2.II.2. Nosacījums par atbilstošu komerciālās un pārvaldājumu uzskaites pārvaldības sistēmu

a) SMK ĪA 25. panta 1. punkta a) apakšpunkts paredz, ka "pieteikuma iesniedzējs uztur grāmatvedības sistēmu, kas ir saskaņā ar vispārpieņemtiem grāmatvedības principiem, ko piemēro dalībvalstīs, kur tiek veikta uzskaitē, dod iespēju veikt uz revīziju pamatotu muitas kontroli un glabā vēsturiskos datus, nodrošinot audita izsekojamību no brīža, kad dati tiek ievadīti datnē".

Grāmatvedībā auditācijas pierakstu izsekojamība ir process vai prasība katrā grāmatvedības ierakstā izdarīt atsauces uz tā avotu, lai atvieglotu tā precizitātes pārbaudi. Pilnīga auditācijas pierakstu izsekojamība ļaus izsekot pieteikuma iesniedzēja saimniecisko darbību ciklam, kas saistīts ar ienākošo, apstrādāto un no uzņēmuma izejošo sūtījumu, preču un produktu plūsmu. Daudziem uzņēmumiem un organizācijām drošības nolūkos automatizētajās sistēmās vajadzīga auditācijas pierakstu izsekojamība. Ir svarīgi kombinēt pārbaudes, ko veic saistībā ar saimnieciskās darbības sistēmām, un pārbaudes drošības un drošuma jomā. Drošības un drošuma aspektu pārbaudes nolūkā ir svarīgi, lai attiecīgajos gadījumos atbilstoši saimnieciskās darbības sistēmā esošajai informācijai varētu izsekot sūtījumu, preču un produktu fiziskajai aprītei un lai tas būtu šīs pārbaudes daļa. Tāpat ir svarīgi, lai attiecīgajos gadījumos saimnieciskās darbības sistēmā esošā informācija nodrošinātu iespēju izsekot sūtījumu, preču un produktu plūsmai un pasākumiem, kas veikti saistībā ar to drošību un drošumu dažādos starptautiskās piegādes ķēdes posmos, kur iesaistīts AEO. Ar transakciju pārbaudi jāpārlicinās par šo abu aspektu realizāciju praktiskajā darbā, kā arī jāpārlicinās, ka uzņēmums pastāvīgi ievēro parasto darbības kārtību. Auditācijas pierakstu izsekojamībai saglabā vēsturiskus ierakstus, kas nodrošina iespēju izsekot jebkurai informācijas vienībai, sākot ar brīdi, kad tā ievadīta datu sistēmā, līdz brīdim, kad to izņem no tās.

b) SMK ĪA 25. panta 1. punkta b) apakšpunkts paredz, ka "uzskaites dati, ko muitas vajadzībām glabā pieteikuma iesniedzējs, ir integrēti pieteikuma iesniedzēja grāmatvedības sistēmā vai, izmantojot grāmatvedības sistēmu, ir iespējams veikt šo uzskaites datu kontrolpārbaudi".

Daži uzņēmēji izmanto Uzņēmumu resursu plānošanas (ERP) programmatūru, lai kartētu pamatdarbības procesus. Muitas vajadzībām glabātos reģistrācijas ierakstus var integrēt vai elektroniski savienot šajā ERP.

Nav vajadzības, jo īpaši MVU, izmantot vienotu integrētu sistēmu, toties jānodrošina iespēja veikt kontrolpārbaudes, salīdzinot muitas reģistrus un grāmatvedības sistēmu. To var izdarīt, abās sistēmās vai dokumentos izveidojot automātisku saiti, saskarni vai pat savstarpējas atsauces.

c) SMK ĪA 25. panta 1. punkta c) apakšpunkts paredz, ka *"pieteikuma iesniedzējs muitas dienestam nodrošina fizisku piekļuvi tā grāmatvedības sistēmām un vajadzības gadījumā tā komerciālajām un pārvadājumu uzskaitēm"*.

Skatīt turpmāk d) apakšpunktu.

d) SMK ĪA 25. panta 1. punkta d) apakšpunkts paredz, ka *"pieteikuma iesniedzējs muitas dienestam nodrošina elektronisku piekļuvi tā grāmatvedības sistēmām un vajadzības gadījumā tā komerciālajām un pārvadājumu uzskaitēm, ja šādas sistēmas vai uzskaites dati tiek glabāti elektroniski"*.

Piekļuvi uzņēmuma uzskaitēi definē kā iespēju saņemt vajadzīgo informāciju, neskatoties uz to, kur fiziski glabā datus. Vajadzīgā informācija ir uzņēmuma uzskaitē, kā arī cita būtiskā informācija, kas nepieciešama pārbaudes veikšanai. Piekļuve var tikt nodrošināta dažādos veidos:

- **dokumenti papīra formātā** – vajadzīgās informācijas eksemplārs tiek izsniegts papīra formātā. Papīra dokumentu risinājums ir piemērojams, ja vajadzīgās informācijas daudzums ir ierobežots. Šāda situācija, piemēram, var rasties, pārbaudot gada finanšu pārskatus;
- **pārnēsājami datu nesēji** – vajadzīgās informācijas eksemplārs tiek izsniegts *CD-ROM* vai tamlīdzīgā datu nesējā. Šis risinājums piemērojams, ja informācijas apjoms ir liels un nepieciešama attiecīgo datu apstrāde;
- **tiešsaistes piekļuve** – izmantojot uzņēmuma datorsistēmu, kad veic apmeklējumu uz vietas, un elektroniskus datu apmaiņas veidus, tostarp internetu.

Nav svarīgi, kādā veidā pieejami dati, bet svarīgi ir, lai muitas dienestiem būtu iespēja iegūt un analizēt datus (piemēram, iespēja strādāt ar datiem). Svarīgi arī, lai iesniegtie dati vienmēr būtu atjaunināti.

Saistībā ar šo nosacījumu jāņem vērā MVU specifika. Piemēram, visiem pieteikuma iesniedzējiem, kuri vēlas saņemt *AEO* statusu, jāpierāda, ka tiem ir laba uzskaites sistēma, kas atvieglo uz auditu balstītu muitas kontroli, bet to var panākt ar dažādām metodēm. Ja lieliem uzņēmumiem var būt nepieciešama integrēta elektroniska uzskaites sistēma, kas tiešā veidā vienkāršo muitas dienesta pārbaudes, tad MVU var pietikt ar vienkāršotu papīra dokumentu uzskaites sistēmu, ja vien tā ļauj muitas veikt atbilstīgu kontroli.

e) SMK ĪA 25. panta 1. punkta e) apakšpunkts paredz, ka *"pieteikuma iesniedzējs ievieš loģistiku sistēmu, ar ko nosaka preces kā Savienības vai ārpus Savienības preces un vajadzības gadījumā to atrašanās vietu"*.

Jānovērtē, kā tiek identificētas ārpus Savienības preces vai preces, uz kurām attiecas muitas kontrole, un Savienības preces. Saskaņā ar SMK ĪA 25. panta 2. punktu *AEOS* atļauju turētāji ir atbrīvoti no šīs prasības. Tas ir tādēļ, ka noteikumos, kuri attiecas uz drošību un drošumu, nenodala Savienības preces no ārpus Savienības precēm. Drošības prasības piemēro visām precēm, kuras tiek ievestas Savienības muitas teritorijā vai izvestas no tās, neatkarīgi no to statusa.

Attiecībā uz MVU šo nosacījumu var uzskatīt par izpildītu, ja Savienības un ārpus Savienības preču identificēšanu var nodrošināt, izmantojot vienkāršu elektronisku dokumentu vai papīra dokumentu, ja šādi dokumenti tiek droši pārvaldīti un aizsargāti.

f) SMK ĪA 25. panta 1. punkta f) apakšpunkts paredz, ka *"pieteikuma iesniedzējs nodrošina administratīvu organizāciju, kas atbilst uzņēmuma veidam un lielumam un kas ir piemērota preču plūsmas vadībai, un nodrošina iekšējās pārbaudes, ar kuru palīdzību ir iespējams novērst, noteikt un labot kļūdas un novērst un noteikt nelikumīgus vai neatbilstīgus darījumus"*.

Jāņem vērā, ka nepastāv "standartnoteikums" par administratīvu organizāciju. Pieteikuma iesniedzējam vissvarīgāk ir pierādīt, ka tā izveidotā administratīvā organizācija ir piemērota, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēja saimnieciskās darbības modeli, lai pārvaldītu preču plūsmu, un ka pastāv atbilstīga iekšējās kontroles sistēma. Tādēļ nav pieļaujams izmantot "kvantitatīvus sliekšņus", piemēram, minimālo darbinieku skaitu u. c.

Neraugoties uz iepriekš teikto, tiek gaidīts, ka darbosies un tiks pienācīgi ieviestas rakstveida procedūras un darba instrukcijas, kurās nepārprotami aprakstīti procesi, kompetences un pārstāvība prombūtnes gadījumā. Mikrouzņēmumi un mazie uzņēmumi var šīs prasības izpildīt arī ar citiem piemērotiem līdzekļiem, kuru esamība jāpierāda IMD.

Iekšējās kontroles procedūras ietekmē ne tikai to struktūrvienību ikdienas darbu, kas ir atbildīgas par darbībām, kas ir saistītas ar muitas jomas tiesību aktu piemērošanu, bet arī visus dienestus, kuri ir iesaistīti šo darbību pārvaldībā saistībā ar starptautisko piegādes ķēdi, kurā ir iesaistīts pieteikuma iesniedzējs. Iekšējās kontroles piemēri ir dažādi, no vienkāršas "divu cilvēku vadības" līdz sarežģītām elektroniskām ticamības pārbaudēm.

Ikvienu nepilnību administrēšanā, tostarp pārkāpumi muitas jomā, var liecināt par šīs iekšējās kontroles sistēmas neefektivitāti. No šāda viedokļa, visi pārkāpumi muitas jomā vienmēr ir jāizskata arī saistībā ar šo nosacījumu, lai veiktu pasākumus iekšējās kontroles sistēmas uzlabošanai un tādējādi novērstu pārkāpumu atkārtošanos.

g) SMK ĪA 25. panta 1. punkta g) apakšpunkts paredz, ka *"vajadzības gadījumā pieteikuma iesniedzējs ievieš atbilstošas apstrādes procedūras atļaujām un pilnvarām, kas piešķirtas saskaņā ar tirdzniecības politikas pasākumiem vai lauksaimniecības produktu tirdzniecību"*.

Pamatojoties uz [SAQ](#) norādīto informāciju un citu muitas dienestam pieejamo informāciju, ir svarīgi iepriekš konstatēt, vai pieteikuma iesniedzējs veic tirdzniecību ar precēm, uz kurām attiecas tirdzniecības politikas atļaujas (piemēram, tekstilnozarē). Ja tā ir, jābūt piemērotai parastajai kārtībai un procedūrām atļauju administrēšanai saistībā ar preču ievešanu un/vai izvešanu. Ja nepieciešams, klātienē jāpārbauda, kā šī parastā kārtība un procedūras tiek piemērotas praksē.

Ja tirdzniecība tiek veikta ar īpašām precēm, uz kurām attiecas citu kompetentu iestāžu izsniegtas atļaujas, muitas dienestam ieteicams sazināties ar šīm iestādēm, tādējādi nodrošinot savstarpējo atgriezenisko saikni un pamatinformācijas iegūšanu par pieteikuma iesniedzēju.

h) SMK ĪA 25. panta 1. punkta h) apakšpunkts paredz, ka *"pieteikuma iesniedzējs ievieš atbilstošas procedūras savas dokumentācijas un informācijas arhivēšanai un aizsardzībai pret informācijas nozaudēšanu"*.

Jānovērtē procedūras pieteikuma iesniedzēja dokumentācijas un informācijas arhivēšanai un izgūšanai, tostarp tas, kādos informācijas nesējos un kāda formāta programmatūrā dati tiek

glabāti un vai dati tiek saspiesti un kurā posmā tas notiek. Ja tiek izmantota trešā persona, jābūt skaidrai attiecīgajai kārtībai, jo īpaši tam, cik bieži tiek veidotas rezerves kopijas, kur tiek glabāti kopētie dati un arhivētā informācija. Svarīgs aspekts saistībā ar šo nosacījumu ir attiecīgās informācijas iespējamā iznīcināšana vai nozaudēšana. Tādējādi jāpārbauda, vai pastāv drošuma plāns, tostarp rīcības punkti par pasākumiem, kas veicami starpgadījumu risināšanai, un vai plāns tiek regulāri aktualizēts. Jāpārbauda parastā kārtība datu dublēšanai, kad datorsistēmas nedarbojas.

i) SMK ĪA 25. panta 1. punkta i) apakšpunkts paredz, ka *"pieteikuma iesniedzējs nodrošina, ka attiecīgajiem darbiniekiem ir uzdots informēt muitas dienestus, ja tiek konstatētas izpildes grūtības, un izveido procedūras muitas dienestu informēšanai par šādām grūtībām"*.

Pieteikuma iesniedzējam jābūt ieviestām procedūrām, saskaņā ar kurām tiek informēta muitas, ja rodas grūtības nodrošināt atbilstību muitas prasībām, un jābūt ieceltai kontaktpersonai, kura atbild par muitas iestāžu informēšanu. Oficiālas instrukcijas jāizdod visiem darbiniekiem, kuri ir iesaistīti piegādes ķēdē, lai nepieļautu, ka rodas potenciālas grūtības nodrošināt atbilstību muitas prasībām. Par visām konstatētajām grūtībām jāziņo ieceltajai atbildīgajai personai(-ām) un/vai šādas personas aizvietotājam(-iem).

Šim nolūkam ir lietderīgi, lai ieceltās personas kontaktinformācija būtu skaidri redzama darbiniekiem, kuri strādā ar precēm, kā arī tiem, kuri strādā ar saistīto informāciju (piemēram, izvietojot to uz tāfeles un/vai pie tālruņa).

Lai uzzinātu, kāda veida informācija jāsaņem no uzņēmēja, [šo vadlīniju 4. pielikumā](#) ir iekļauts piemēru saraksts.

j) SMK ĪA 25. panta 1. punkta j) apakšpunkts paredz, ka *"pieteikuma iesniedzējs ievieš attiecīgus informācijas tehnoloģiju drošības pasākumus, lai aizsargātu pieteikuma iesniedzēja datorsistēmu pret neatļautu ielaušanos un nodrošinātu pieteikuma iesniedzēja dokumentācijas saglabāšanu"*.

Jābūt ieviestām procedūrām datorsistēmu aizsardzībai pret neatļautu ielaušanos un datu aizsardzībai. Tas var nozīmēt pasākumus, ar kuriem pieteikuma iesniedzējs kontrolē piekļuvi datorsistēmām, izmantojot paroles, nodrošina aizsardzību pret neatļautu ielaušanos, piemēram, izmantojot uguns mūri un pretvīrusu aizsardzību, un kā pieteikuma iesniedzējs veido dokumentu reģistrus un nodrošina dokumentu drošu uzglabāšanu. Šiem drošības pasākumiem jāattiecas ne tikai uz aparatūru, kas atrodas pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma telpās, bet arī uz pārvietojamām ierīcēm, kas nodrošina piekļuvi pieteikuma iesniedzēja datiem (piemēram, paredzot cieta disku šifrēšanu klēpj datoriem un paroles viedtālruņiem).

Personālajiem datoriem automātiski jābloķējas pēc īsa dīkstāves perioda. Turklāt datoriem regulāri jāatjaunina pretvīrusu programma un jābūt aprīkotiem ar uguns mūri. Datoru konfigurēšana jāadministrē centralizēti.

Serveri jānovieto slēgtās un uzraudzītās telpās ar ierobežotu piekļuvi tikai attiecīgajiem darbiniekiem.

k) SMK ĪA 25. panta 1. punkta k) apakšpunkts paredz, ka *"vajadzības gadījumā pieteikuma iesniedzējs ievieš atbilstošas procedūras ieviešanas un izvešanas licenču apstrādei saistībā ar aizliegumiem un ierobežojumiem, tostarp pasākumus preču, uz kurām attiecas aizliegumi vai ierobežojumi, atšķiršanai no citām precēm, un pasākumus atbilstības nodrošināšanai minētajiem aizliegumiem un ierobežojumiem"*.

Ieviešanas un/vai izvešanas licenču apstrāde saistībā ar aizliegumiem un ierobežojumiem iepriekš bija iekļauta drošības un drošuma kritērijā un attiecināta uz AEOS statusu vienīgi tiktāl, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu un nelikumīgu tādu preču piegādi, kas ir sensitīvas drošības un drošuma ziņā.

Tas jāskata ciešā saistībā ar SMK ĪA 25. panta 1. punkta g) apakšpunktu.

Minētās procedūras var būt/tajās var būt ietvertas šādas darbības:

- darbības, lai atšķirtu preces, uz kurām attiecas nefiskālas prasības, no citām precēm;
- darbības, lai pārbaudītu, vai operācijas tiek veiktas saskaņā ar pašreizējiem (nefiskāliem) tiesību aktiem;
- darbības saistībā ar tādu preču apstrādi, uz kurām attiecas embargo;
- darbības saistībā ar licenču apstrādi;
- darbības attiecībā uz citām precēm, kurām noteikti ierobežojumi;
- darbības, lai noteiktu iespējamās divējādi izmantojamās preces un to apstrādes rutīnas darbības.

Attiecībā uz šo nosacījumu ir būtiski, lai personāls zinātu, cik svarīgas ir nefiskālās prasības, pareiza preču klasificēšana un galveno datu regulāra atjaunināšana. Regulāras mācības vai pašmācība par izmaiņām tiesību aktos ir obligāta uzņēmumos, kas nodarbojas ar iepriekš minētajām precēm.

Turklāt uzņēmējam ir būtiski jau sākumā, tiklīdz rodas kādi jautājumi, sazināties ar kompetentajām valsts iestādēm attiecībā uz nefiskālām prasībām. Jo īpaši tas attiecas uz jaundibinātiem uzņēmumiem un uzņēmējiem, kuri paplašina savu darbību.

Vērtējot šo nosacījumu, muitai jāapspriežas ar citām iesaistītajām kompetentajām iestādēm, lai iegūtu iespējami vairāk informācijas par uzņēmēju procesiem.

III iedaļa. Pierādīta finansiāla maksātspēja

2.III.1. Vispārīgi nosacījumi

Kā norādīts SMK 39. panta c) punktā, AEO ir jāpierāda finansiāla maksātspēja, ko uzskata par pierādītu tad, ja pieteikuma iesniedzējam ir labs finansiālais stāvoklis, kas ir pietiekams, lai pildītu saistības, ņemot vērā attiecīgā darījumdarbības veida specifiku. Līdzīgi jāizprot arī SMK ĪA 26. pants, kas papildus raksturo IMD prasības attiecībā uz SMK 39. panta c) punktā paredzēto kritēriju.

Lai pārbaudītu, vai pieteikuma iesniedzējs izpilda SMK ĪA 26. pantā noteikto kritēriju, muitas dienestiem jāņem vērā šādi apsvērumi:

- a) *pret pieteikuma iesniedzēju nav uzsākta bankrota procedūra;*

- b) *pēdējo trīs gadu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas pieteikuma iesniedzējs ir izpildījis savas finansiālās saistības, proti, nomaksājis muitas nodokļus un citus nodokļus, nodevas un maksājumus, ko iekasē preču ieviešanas vai izvešanas brīdī vai saistībā ar preču ieviešanu un izvešanu;*
- c) *pieteikuma iesniedzējs, pamatojoties uz uzskaiti un pieejamo informāciju, pierāda, ka pēdējo trīs gadu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas viņam ir pietiekami labs finansiālais stāvoklis, kas ir pietiekams, lai pildītu pienākumus un saistības, ņemot vērā darbīdarbības veidu un apjomu, tostarp viņam nav negatīvu neto aktīvu, izņemot gadījumus, kad tos var segt.*

Ja pieteikuma iesniedzējs ir veicis uzņēmējdarbību mazāk nekā trīs gadus, tā maksātspēju izvērtē, pamatojoties uz uzskaiti un pieejamo informāciju.

Jāpiebilst, ka šajā vadlīniju iedaļā termins "maksātnespēja" nav jāuztver kā sinonīms terminam "bankrots", kas nozīmē likumīgu, parasti tiesas veiktu paziņojumu par uzņēmuma nespēju vai ierobežotu spēju veikt maksājumus kreditoriem. Saistībā ar šo kritēriju uzmanība galvenokārt tiek vērsta uz maksātnespējas tehnisko nozīmi un iespējamo risku, ka sava saimnieciskā un finansiālā stāvokļa dēļ uzņēmējs nevarēs nokārtot savus parādus. Saistībā ar šo ikviena norāde par to, ka uzņēmējs nevar vai tuvākajā nākotnē nevarēs pildīt savas finanšu saistības, rūpīgi jāapsver un jāizvērtē.

2.III.2. Informācijas avoti

Izskatot kritēriju par pierādītu finansiālo maksātspēju, ir svarīgi visu informāciju pēc iespējas aplūkot vienkopus, lai gūtu pilnīgu priekšstatu. Nevienu rādītāju nevajadzētu aplūkot izolēti, un lēmumu pamatā jābūt pieteikuma iesniedzēja vispārējam stāvoklim, kas rāda, ka tā galvenais mērķis pēc AEO statusa piešķiršanas ir arī turpmāk nodrošināt spēju pildīt savas saistības.

Muitas dienesti šā kritērija novērtēšanai var izmantot dažādus informācijas avotus:

- oficiālo dokumentāciju par maksātnespēju, likvidāciju un administrāciju;
- ierakstus pēdējo triju gadu laikā par muitas nodokļu un citu maksājumu, nodokļu vai maksu samaksu, kas tiek iekasēti par vai saistībā ar preču ieviešanu vai izvešanu;
- pieteikuma iesniedzēja publicētos finanšu pārskatus un bilanci par pēdējiem trim gadiem, lai analizētu pieteikuma iesniedzēja spēju nomaksāt savus likumīgos parādus;
- finanšu pārskatu projektus vai vadības finanšu pārskatu projektus, jo īpaši starpposma pārskatus un jaunākās naudas plūsmas, bilances un peļņas un zaudējumu prognozes, ko apstiprinājuši direktori/partneri/vienīgais īpašnieks, jo īpaši gadījumos, kad jaunākie publicētie finanšu pārskati nesniedz nepieciešamos pierādījumus par pieteikuma iesniedzēja pašreizējo finansiālo stāvokli vai kad pieteikuma iesniedzēja uzņēmums nesen izveidots;
- pieteikuma iesniedzēja darbības ekonomisko pamatojumu, ja pieteikuma iesniedzējs saņem finansējumu no finanšu iestādes aizdevuma veidā, un šīs iestādes vēstuli par tās instrumentu izmantošanu;
- kredītreitingu aģentūru un kredīta aizsardzības apvienību secinājumus vai jebkuru attiecīgu valsts iestāžu vērtējumus;

- jebkuru pieejamu finanšu informāciju, piemēram, juridiskus reģistrus, tiešsaistes datu bāzes, finanšu ziņas u. c.;
- citus pierādījumus, kurus pieteikuma iesniedzējs var nodrošināt, piemēram, mātesuzņēmuma (vai cita grupas uzņēmuma) izsniegtu garantiju, kas apliecina, ka pieteikuma iesniedzējs ir maksātspējīgs.

2.III.2.1. Vai pret pieteikuma iesniedzēju nav sākta bankrota procedūra

Ja pret pieteikuma iesniedzēju ir sākta bankrota vai likvidācijas procedūra, kritērijs par finansiālu maksātspēju, kas minēts SMK 39. panta c) punktā un SMK ĪA 26. panta 1. punktā, nav izpildīts.

Ja pieteikuma iesniedzējs jebkādā veidā ir maksātnespējīgs, atbilstība iepriekš minētajam kritērijam ir papildus jāpaskaidro, piemēram, norādot, ka administrāciju kontrolē tiesneša norīkota trešā persona. Jāapkopo informācija par apstākļiem, kuru dēļ procedūra ir ierosināta (ekonomikas krīze, meitasuzņēmumu bankrots, īslaicīgas un pēkšņas izmaiņas tirgus tendencēs), kā arī par parāda summām. Pieteikuma iesniedzēja parāda summas var salīdzināt ar tā dažādajiem aktīviem, t. i., apgrozāmajiem līdzekļiem (naudas līdzekļiem un citiem likvīdiem aktīviem, tostarp debitoru parādiem, kurus var konvertēt naudā ne ilgāk kā viena gada laikā), ilgtermiņa aktīviem (īpašumiem, pamatlīdzekļiem un citiem kapitāla aktīviem, atskaitot nolietojumu), nemateriālajiem aktīviem (aktīviem ar noteiktu vērtību, kas nav realizējami, piemēram, nemateriālo vērtību, patentiem, autortiesībām, atzītiem zīmoliem) un nākamo periodu maksājumiem (izdevumiem nākotnes izmaksām vai izdevumiem, piemēram, apdrošināšanai, procentiem vai īrei) un atliktajiem aktīviem.

2.III.2.2. Vai ir samaksāti muitas nodokļi un citi maksājumi, ko iekasē par vai saistībā ar preču ievēšanu vai izvešanu

Muitas iestādes var noteikt, vai pēdējo trīs gadu laikā pieteikuma iesniedzējs ir laikus veicis vai kavējis muitas nodokļu maksājumus, kurus likumīgi iekasē muiža. Tas neattiecas uz summām, kurām vēl nav iestājies likumīgais maksāšanas termiņš vai kuras ir pārsūdzētas. Pārsūdzības gadījumā, kad muitas dienests aptur attiecīgo lēmumu, jāpārbauda, vai muitas parādam ir sniegts galvojums. Ja galvojuma nav, kā paredzēts SMK 45. panta 3. punktā, jāiepazīstas ar ziņojumu, kas pamato šādu atbrīvojumu.

Vispārīgi runājot, ja pieteikuma iesniedzējs nav samaksājis summas, kas tam likumīgi jāmaksā, kritērijs par pierādītu maksātspēju nav izpildīts. Tomēr jāpārbauda nemaksāšanas vai maksājuma kavēšanas iemesli, lai noteiktu, vai pastāv pieņemami vainu mīkstinoši apstākļi. Vainu mīkstinoši apstākļi var būt, piemēram:

- īstermiņa vai vienreizējas problēmas ar naudas plūsmu vai likviditāti, kaut gan nav šaubu par pieteikuma iesniedzēja vispārējo finansiālo stāvokli un uzticamību;
- ja pieteikuma iesniedzējs kavējis maksājumu administratīvas kļūdas dēļ, nevis pamatā esošas maksātspējas problēmas dēļ, tam nevajadzētu ietekmēt tā atbilstību šim kritērijam.

Pastāv iespēja, ka uzņēmums iesniedz pieteikumu par samaksas atvieglojumu piešķiršanu saskaņā ar SMK 111.–112. pantu. Pieteikums par šādiem samaksas atvieglojumiem automātiski nenozīmē, ka var uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējs nevar samaksāt, un tātad tam nevar piešķirt AEO statusu.

Tomēr, izņemot visus piešķirtos samaksas atvieglojumus, citos gadījumos maksājamās summas jāsamaksā tiesību aktos noteiktajā termiņā. Uzskata, ka SMK DA III daļā noteiktais pienākums attiecas ne tikai uz pašu maksājumu, bet arī uz termiņu maksājuma veikšanai. Ja netiek nodrošināta atbilstība šiem termiņiem, to ņem vērā, apsverot, kā pieteikuma iesniedzējs kopumā nodrošina atbilstību muitas prasībām.

Attiecīgā gadījumā, ja uzņēmums prasa atlīdzināt muitas nodokļus, maksājumus vai maksas, kas saistīti ar preču ieviešanu vai izvešanu, IMD var papildus pārbaudīt šādas atlīdzināšanas pamatotību.

2.III.2.3. Vai pieteikuma iesniedzējs var pierādīt, ka tā finansiālais stāvoklis ir pietiekams pienākumu un saistību izpildei

Muitas dienesti var noskaidrot, vai pieteikuma iesniedzējs var nokārtot savus likumīgos parādus trešām personām, pārbaudot pieteikuma iesniedzēja pilno finanšu pārskatu kopumu par pēdējiem trim gadiem, ņemot vērā:

- to, vai pārskati bijuši iesniegti tiesību aktā noteiktajā termiņā (ja to prasa tiesību akti par uzņēmumiem). Ja pārskati nav iesniegti noteiktajā termiņā, tas norāda, ka uzņēmumam var būt problēmas ar dokumentāciju vai tam ir finanšu grūtības. Ja termiņi nav ievēroti, muitas dienesti ievāc sīkākas ziņas, lai noskaidrotu iemeslu;
- ikvienu pārbaudes iebildumu vai piezīmi par uzņēmuma darbības turpināšanu saskaņā ar pieņēmumu par darbības nepārtrauktību, ko izteikuši, piemēram, pārbaudes veicēji vai direktori. Ja iekšējiem vai ārējiem auditoriem ir bažas par uzņēmuma maksātspēju, tie vai nu izsaka iebildumus par pārskatiem, vai arī pārbaudes atzinumā norāda iebildumus. Līdzīgā kārtā atsevišķos gadījumos direktori paši var norādīt šādus iebildumus. Ja tā notiek, muitas dienests noskaidro iemeslus iebildumu izteikšanai, vēršoties pie auditora vai direktora, un apsver iebildumu ietekmi uz uzņēmuma saimniecisko darbību;
- jebkuras iespējamās saistības vai uzkrājumus. Ievērojamas iespējamās saistības var nozīmēt, ka pieteikuma iesniedzējs spēs kārtot parādus nākotnē;
- jebkurus citus finanšu dokumentus, piemēram, peļņas vai zaudējumu aprēķinu vai naudas plūsmu var izmantot uzņēmuma finansiālā stāvokļa novērtēšanai;
- jebkuru rādītāju novērtējumu, ja tāds ir pieejams (piemēram, vispārējo apgrozāmo līdzekļu koeficientu (apgrozāmo līdzekļu attiecība pret īstermiņa saistībām), kas novērtē uzņēmuma spēju pildīt kārtējās saistības, izmantojot likvīdos aktīvus);
- jebkurus citus secinājumus, ko izdarījušas finanšu vai pētnieciskās iestādes;
- citus rādītājus, kas var atvieglot novērtēšanu, piemēram, vai uzņēmumā ir notikuši lieli streiki, vai tas ir zaudējis svarīgus projektus, kur bijis iesaistīts, un vai uzņēmums ir zaudējis lielus un būtiskus piegādātājus.

Ja pieteikuma iesniedzējs izmanto kādu īpašu muitas procedūru, piemēram, Savienības tranzītu vai uzglabāšanu muitas noliktavā, kopumā tas jau apliecina, ka pieteikuma iesniedzējam ir pietiekami finanšu līdzekļi savu saistību izpildei saskaņā ar šīm procedūrām. Piemēram, attiecībā uz Savienības tranzītu, ja pieteikuma iesniedzējam jau ir atļauts samazināt vispārējā galvojuma apmēru vai piešķirts atbrīvojums no galvojuma, muitas dienestam tas jāņem vērā, jo pieteikuma iesniedzējs jau pierādījis, ka tam ir pietiekami

finanšu līdzekļi jebkuru tādu saistību izpildei, kas var rasties tranzīta procedūras laikā. Šādos gadījumos un, ja pieteikuma iesniedzējs nav iesaistīts citās muitas dienests darbībās, muitas dienestam nav vajadzības atkārtoti pārbaudīt vai dublēt vienreiz veiktu pārbaudi.

2.III.2.4. Vai pieteikuma iesniedzējam nav negatīvu neto aktīvu, izņemot gadījumos, kad tas var pierādīt spēju tos nosegt

Lai novērtētu kritēriju par pierādītu maksātspēju, muitas dienests pārbauda divas svarīgas norādes finanšu pārskatos un bilancē – neto apgrozāmo līdzekļu pozīciju (apgrozāmie līdzekļi mīnus īstermiņa saistības) un neto aktīvu pozīciju (kopējie aktīvi mīnus kopējās saistības):

- neto apgrozāmo līdzekļu pozīcija ir svarīgs rādītājs, vai pieteikuma iesniedzējam ir pieejams pietiekams kapitāls tā ikdienas darbību veikšanai. Muitas dienests salīdzina neto apgrozāmos līdzekļus trijos finanšu pārskatu kopumos, lai konstatētu nozīmīgas tendences triju gadu laikā un izskatītu, kādi iemesli izraisījuši pārmaiņas, piemēram, ja neto apgrozāmie līdzekļi mainās no pozitīva rādītāja uz negatīvu vai negatīvie neto apgrozāmie līdzekļi turpina palielināties. Tas var būt saistīts ar ietekmi, kādu rada apgrozījuma samazināšanās, negatīvi tirdzniecības nosacījumi vai izmaksu palielināšanās. Muitas dienests novērtē, vai to izraisa īstermiņa faktori, vai arī šī tendence ietekmē uzņēmuma rīcībspēju ilgtermiņā;
- neto aktīvu pozīcija ir svarīgs rādītājs, kas var liecināt par pieteikuma iesniedzēja rīcībspēju ilgtermiņā un tā spēju kārtot savus parādus. Uzņēmumam vajadzētu būt pozitīviem neto aktīviem, lai tas izpildītu kritēriju par pierādītu maksātspēju. Ja neto aktīvus veido liela daļa nemateriālo aktīvu, piemēram, nemateriālā vērtība, muitas dienests apsver, vai šādiem nemateriāliem aktīviem ir reāla tirgus vērtība. Muitas dienestam arī jāņem vērā saimnieciskās darbības specifika un ilgtspējība. Dažos gadījumos tā var būt normāla darījumdarbības prakse, ka uzņēmumam ir negatīva neto aktīvu vērtība, piemēram, kad uzņēmumu pētniecības un tehnoloģiju izstrādes mērķiem izveidojis mātesuzņēmums un kad saistības var tikt finansētas ar aizdevumu no mātesuzņēmuma vai finanšu iestādes. Līdzīgā kārtā jauns uzņēmums bieži var veikt tirdzniecību ar zaudējumiem un negatīviem neto aktīviem, kad tas tikko izveidots un vēl tikai attīstīta savus produktus vai veido klientu bāzi, un tikai pēc tam tas sāk saņemt atdevi no ieguldījumiem turpmākajos gados. Šādos gadījumos negatīvi neto aktīvi var nebūt rādītājs, ka uzņēmums nevar samaksāt savus likumīgos parādus, un tiem nav jāpievērš īpaša uzmanība.

Jāpārskata arī jaunākie finanšu pārskatu projekti vai vadības finanšu pārskatu projekti laikposmā starp pēdējiem parakstītajiem finanšu pārskatiem un pašreizējo datumu, lai konstatētu, vai pieteikuma iesniedzēja finansiālais stāvoklis nav tik nozīmīgi mainījies, ka var tikt ietekmēta tā pierādītā maksātspēja.

Ja pastāv bažas, pieteikuma iesniedzējs var veikt vairākas darbības neto aktīvu pozīcijas uzlabošanai. Piemēram, tas var piesaistīt papildu kapitālu, emitējot akcijas. Starptautiskajiem uzņēmumiem negatīvi neto aktīvi bieži rodas saistībā ar grupas iekšējiem darījumiem un saistībām. Šādos gadījumos saistības var tikt segtas ar mātesuzņēmuma vai cita grupas uzņēmuma izsniegtu garantiju.

2.III.3. Finansējums, izmantojot citas personas vai finanšu iestādes izsniegtu aizdevumu

Ja pieteikuma iesniedzējs tiek finansēts, izmantojot citas personas vai finanšu iestādes izsniegtu aizdevumu, muitas dienests var arī pieprasīt pieteikuma iesniedzēja darbības ekonomiskā pamatojuma kopiju un bankas vēstuli par tās instrumentu izmantošanu vai līdzvērtīgu dokumentu. Muitas dienests salīdzina ekonomisko pamatojumu un/vai aizdevuma dokumentu ar jaunākajām naudas plūsmas, bilances un peļņas un zaudējumu prognozēm, lai pārlicinātos, vai pieteikuma iesniedzējs darbojas apstiprinātā norēķinu konta pārtēriņa ietvaros un atbilstīgi prognozēm ekonomiskā pamatojuma pabeigšanas laikā. Ja pastāv ievērojamas atšķirības, jāizmeklē iemesli.

Tomēr muitas dienests var pieprasīt sniegt citus pierādījumus, piemēram, aizdevēja apņemšanos vai bankas vēstuli par tās instrumentu izmantošanu, un aplūkot aizdevuma termiņu un nosacījumus. Muitas dienestam jāpārbauda, vai kontos reģistrētā pozīcija atbilst dokumentam par apņemšanos vai bankas vēstulei par tās instrumentu izmantošanu. Ja pieteikuma iesniedzēja uzņēmumam ir viens īpašnieks vai uzņēmums ir līgumsabiedrība un personiskais īpašums tiek izmantots uzņēmuma maksātspējas uzturēšanai, muitas dienestam jāiegūst personiskā īpašuma saraksts un jāpārlicinās par tā ticamību.

Uzņēmumam var lūgt iesniegt papildu informāciju par aizdevumu, piemēram, norādīt kreditora nosaukumu, aizdevuma mērķi un nosacījumus. Šī informācija jāpārbauda un jāsalīdzina ar citiem finanšu dokumentiem (piemēram, bilanci vai peļņas un zaudējumu aprēķinu), lai novērtētu uzņēmēja vispārējo finansiālo situāciju.

2.III.4. Apstiprinājuma vēstules un mātesuzņēmuma vai cita grupas uzņēmuma izsniegtas garantijas

Apstiprinājuma vēstules ir dokumenti, kurus parasti izsniedz mātesuzņēmums vai cits grupas uzņēmums un kuri apstiprina, ka meitasuzņēmums ir vērsies pie tā ar lūgumu nodrošināt finansējumu. Apstiprinājuma vēstules izmanto gadījumos, kad meitasuzņēmuma neto aktīvi ir negatīvi, un šīs vēstules tiek izmantotas direktoru atzinuma pamatošanai un auditoru atzinuma apliecinājumam par to, ka uzņēmumam ir pietiekami finanšu līdzekļi, lai tas turpinātu darboties atbilstīgi pieņemumam par darbības nepārtrauktību. Šādas vēstules var attiekties uz noteiktu laikposmu. Ar vēstulēm sniedz rakstveida apliecinājumu par nodomu turpināt finanšu atbalstu pieteikuma iesniedzēja uzņēmumam, bet tām nav jābūt juridiski saistošām.

Sprīžot par meitasuzņēmuma pierādīto maksātspēju, jāņem vērā tas, ka meitasuzņēmums var darboties saskaņā ar mātesuzņēmuma izsniegtu garantiju, un muitas dienesti var pārbaudīt tāda mātesuzņēmuma kontus, kurš nodrošina finanšu atbalstu, lai pārlicinātos, ka tam ir attiecīgas iespējas.

Jāpiebilst, ka apstiprinājuma vēstules bieži nav juridiski saistošas līgumiskas vienošanās, tādēļ tās nav juridiski saistoša garantija. Ja pieteikuma iesniedzējs ir atkarīgs no mātesuzņēmuma vai cita grupas uzņēmuma finanšu atbalsta, lai varētu izpildīt kritēriju par pārbaudītu maksātspēju, muitas dienestam pēc iespējas jāraugās, lai atbalsts tiktu nodrošināts ar juridiski saistošu līgumisku vienošanos. Ja ir nepieciešama garantija, lai apliecinātu mātesuzņēmuma vai cita grupas uzņēmuma atbalstu, tai jābūt juridiski saistošai saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tā tiek pieņemta, jo pretējā gadījumā to nevar ņemt vērā, novērtējot atbilstību šim kritērijam. Lai līgumiska vienošanās būtu juridiski saistoša, tajā jāietver apņemšanās neatsaucami un bez nosacījumiem kārtot meitasuzņēmuma saistības. Pēc tās

parakstīšanas parakstītāja juridisks pienākums ir maksāt muitas parādus, kurus pieteikuma iesniedzējs nav samaksājis.

2.III.5. Pieteikuma iesniedzēji, kuri veikuši uzņēmējdarbību ES mazāk nekā trīs gadus

Ja pieteikuma iesniedzējs veicis uzņēmējdarbību ES mazāk nekā trīs gadus, tam nevar veikt tikpat apjomīgas finanšu pārbaudes kā uzņēmumam, kurš veicis uzņēmējdarbību ilgāku laiku. Tas, ka nav vēsturiskas informācijas par pieteikuma iesniedzēja finansēm, palielina risku muitas dienestam. Šādos gadījumos par pierādītu maksātspēju spriež saskaņā ar SMK ĪA 26. panta 2. punktu, pamatojoties uz pieteikuma iesniegšanas laikā pieejamo uzskaiti un informāciju. Šāda informācija var būt, piemēram, starpposma pārskati un jaunākās naudas plūsmas, bilances un peļņas un zaudējumu prognozes, ko sagatavojuši direktori/partneri/vienīgais īpašnieks.

Muitas dienestam jābūt piesardzīgam, ja pieteikumu iesniedz uzņēmums, kas sācis likvidācijas procedūru, lai izvairītos no saistībām, un atsācis darbību ar citu nosaukumu. Ja muitas dienestam ir informācija, kas liecina, ka personas, kas kontrolē pieteikuma iesniedzēju, iepriekš kontrolējušas uzņēmumu, kurš ietilpst šajā kategorijā, un jaunā uzņēmuma izveides nolūks un mērķi ir tādi paši kā tās iepriekšējās juridiskās personas saimnieciskās darbības nolūki un mērķi, kura bija sākusi likvidāciju, šādu informāciju var izmantot, lai apšaubītu, vai pieteikuma iesniedzējam ir pietiekami labs finansiālais stāvoklis, lai tas atbilstu kritērijam par pierādītu maksātspēju.

No otras puses, muitas dienestiem jāapsver, vai pieteikuma iesniedzējs, kas veicis uzņēmējdarbību mazāk nekā trīs gadus, nav izveidots korporatīvas reorganizācijas rezultātā, saglabājot to pašu saimniecisko darbību. Lai novērtētu šo kritēriju, muitas dienestiem jāizvērtē uzņēmuma konti, vadības pārskati, finanšu pārskati un visi citi būtiskie iepriekšējā uzņēmuma dokumenti, ja saimnieciskā darbība nav mainīta.

IV iedaļa. Praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti, kas tieši saistīti ar veikto darbību

2.IV.1. Vispārīgi nosacījumi

SMK 39. panta d) punkts paredz papildu kritēriju, lai saņemtu AEOC atļauju attiecībā uz praktiskiem kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standartiem, kas tieši saistīti ar veikto darbību. Saskaņā ar SMK ĪA 27. pantu šo kritēriju uzskata par izpildītu, ja pieteikuma iesniedzējs atbilst šādiem nosacījumiem:

- *pieteikuma iesniedzējs vai persona, kura ir atbildīga par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem, atbilst vienam no šādiem praktiskiem kompetences standartiem:*
  - *pierādīta vismaz trīs gadu praktiskā pieredze muitas jautājumos;*
  - *kvalitātes standarts muitas jautājumos, ko pieņēmusi Eiropas standartizācijas iestāde;*
- *pieteikuma iesniedzējs vai persona, kura ir atbildīga par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem, ir sekmīgi pabeigusi apmācību par muitas tiesību aktiem, kas ir savienojama un saistīta ar muitas darbībām, un ko nodrošina viena no turpmāk minētajām iestādēm:*

- *dalībvalsts muitas iestāde;*
- *izglītības iestāde, kuru muitas dienests vai kāda dalībvalsts struktūra, kas atbild par profesionālo apmācību, ir atzinusi par piemērotu šādas kvalifikācijas nodrošināšanai;*
- *profesionālā vai arodapvienība, ko atzinuši dalībvalsts muitas dienesti vai kas akreditēta Savienībā kā piemērota šādas kvalifikācijas nodrošināšanai.*

Ja persona, kura ir atbildīga par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem, ir nolīgta persona, kritēriju uzskata par izpildītu, ja nolīgtajai personai ir atzītā uzņēmēja sertifikāts muitas vienkāršojumiem (AEOC).

Visas konkrētās iespējas pierādīt atbilstību kādam no šiem abiem nosacījumiem (praktiskiem kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standartiem) ir vienādi pietiekamas, un pieteikuma iesniedzējs var tās izvēlēties; tomēr tām jāatbilst pieteikuma iesniedzēja konkrētajai iesaistei muižošanas darbībās un viņa funkcijai piegādes ķēdē, viņa statusam un uzņēmējdarbības organizatoriskajam procesam, kas izveidots pieteikuma iesniedzēja uzņēmumā.

Jāpiebilst, ka persona, kura ir atbildīga par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem, var būt viņa darbinieks vai nolīgta persona. Pieteikuma iesniedzējam jāpierāda, ka nolīgta persona faktiski ir persona, kas atbildīga par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem.

2.IV.2. Praktiski kompetences standarti

2.IV.2.1. Pierādīta vismaz trīs gadu praktiskā pieredze muitas jautājumos

Joma

Praktiski kompetences standarti nozīmē, ka pieteikuma iesniedzējam vai personai, kura ir atbildīga par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem, jāpierāda iegūtā pieredze muitas jautājumos. Nepietiek ar tīri teorētiskām zināšanām par tiesību aktiem muitas jomā. Tomēr vismaz trīs gadu pieredze muitas jautājumos netiek prasīta laikposmā tieši pirms pieteikuma iesniegšanas, un to var izvērst ilgākā laikā. Jebkurā laikposmā iegūtās pieredzes atbilstība jānovērtē IMD.

Trīs gadu pastāvīgā prakse ietver arī pieteikuma iesniedzēja darbību piegādes ķēdē, kā minēts [šo vadlīniju 1.II.4. punktā](#), piemēram:

- eksportētājs/ražotājs, kā minēts [šo vadlīniju 1.II.4. punkta b\)/a\) apakšpunktā](#), var pierādīt trīs gadu praktisko pieredzi, ja ir turējis atļauju attiecībā uz ierakstiem deklarētāja reģistros ar atbrīvojumu no pienākuma preces uzrādīt, lai to izmantotu eksporta muitas procedūrā laikposmā, kas ilgst vismaz trīs gadus, vai ir pildījis "eksportētāja" pienākumus parastā eksporta muitas procedūrā pēdējos trīs gadus;
- muitas aģents, kā minēts [šo vadlīniju 1.II.4. punkta e\) apakšpunktā](#), var pierādīt trīs gadu pieredzi, ja ir ieguvis atļauju muitas vienkāršojumiem (ja attiecināms) vai ir ticis nolīgts šajā jomā uz vismaz trīs gadu periodu;

- pārvadātājs, kā minēts [šo vadlīniju 1.II.4. punkta f\) apakšpunktā](#), var pierādīt praktisko pieredzi, ja ir turējis atļauju vienkāršotajai procedūrai saistībā ar muitas tranzītu vai ir bijis atzītais saņēmējs saskaņā ar *TIR* konvenciju pēdējos trīs gadus, vai ir slēdzis līgumu un izdevis pārvadājuma dokumentus, kā arī kopsavilkuma deklarācijas, pēdējos trīs gadus.

Izpildes pārbaude

Jāpiebilst, ka izpildes pārbaude attiecas tikai uz profesionālās pieredzes ilgumu. Pārkāpumi vai atkāpes no atbilstības neietekmē trīs gadu profesionālo pieredzi, taču jāņem vērā, pārbaudot kritērija izpildi par atbilstību tiesību aktiem muitas jomā un nodokļu noteikumiem, kā arī iekšējām kontroles sistēmām, kas apskatītas šo vadlīniju [2.I.1.](#) un [2.I.2.](#) punktā.

a) Pieteikuma iesniedzējs

Gadījumā, ja persona, kurai jāatbilst nosacījumam par pierādītu trīs gadu praktisko pieredzi muitas jautājumos, ir pieteikuma iesniedzējs kā juridiska vai fiziska persona, viņš var pierādīt šā kritērija izpildi vienā vai vairākos turpmāk minētajos veidos.

Iesniedzot pieteikumu, jāņem vērā vairāki alternatīvi elementi.

- Muitošanas darbību (piemēram, ieviešanas, izvešanas vai tranzīta) veikšana vai muitas formalitāšu kārtošana vismaz trīs gadus. Novērtējot trīs gadu pieredzi muitas lietās, IMD jāņem vērā veiktās saimnieciskās darbības veids (piemēram, pastāvīgi vai sezonāli, maz deklarāciju, bet par lielu vērtību). Pierādījumus var nodrošināt arī, norādot pieteikuma iesniedzēja *EORI* numuru muitas deklarācijas 2., 8., 14. vai 50. ailē vai samaksājot muitas nodokļus un/vai nodrošinot galvojumu atbilstoši muitas tiesībām. Jāpiebilst, ka vienkārša pieteikuma iesniedzēja norādīšana kādā no minētajām muitas deklarācijas ailēm nenozīmē, ka tas ir tieši iesaistīts muitas formalitāšu kārtošana. Šajā gadījumā muitas ir svarīgi zināt, vai muitas formalitātes ir kārtojis tieši pieteikuma iesniedzējs (uzņēmuma ietvaros) vai trešās personas (piemēram, muitas aģenti). Otrajā gadījumā pieteikuma iesniedzējs netiek atbrīvots no pienākuma nodrošināt pienācīgu šo formalitāšu nokārtošanu. Citiem vārdiem, ja muitas jautājumus/formalitātes laiku pa laikam ir kārtājušas trešās personas, kas tādējādi neatbilst definīcijai par nolīgtu personu, pieteikuma iesniedzējs var izpildīt šo kritēriju, ja viņam ir iekšēja organizācija, kas nodrošina uzraudzību un kontroli pār muitas jautājumiem/formalitātēm, ko kārtājušas trešās personas.
- Konkrētas atļaujas turēšana, kas piešķirta saskaņā ar SMK un ar to saistīto DA/ĪA vai MKĪN (kamēr tos piemēro) vismaz uz trim gadiem saistībā ar veiktajām muitošanas darbībām.
- Muitas starpniecības pakalpojumu sniegšana vismaz trīs gadus, pierādot to ar muitas deklarācijām un visiem citiem nepieciešamajiem dokumentiem, pierādījumiem par samaksu un/vai nodrošinātu galvojumu atbilstoši muitas tiesībām, kā arī muitas deklarāciju 14. ailē norādītu *EORI* numuru.
- Preču pārvadājumu organizēšana starptautiskā tirdzniecībā eksportētāja, importētāja vai citas personas vārdā, dokumentācijas iegūšana, pārbaudīšana un sagatavošana, lai izpildītu muitas prasības un/vai darbotos kā pārvadātājs un izdotu pats savu pārvadājuma līgumu, un to var pārbaudīt, piemēram, iepazīstoties ar preču pavadzīmēm vai gaisa kravas pavadzīmēm.

Muitas dienestiem jāizmanto visa pieejamā informācija un zināšanas par pieteikuma iesniedzējam jau piešķirtajām atļaujām un viņa iesniegtajām deklarācijām, pamatojoties uz muitas datu banku un elektroniskajām sistēmām.

Muitai jāņem vērā arī pieteikuma iesniedzēja oficiālais dokuments, kurā nepārprotami norādīta viņa saimnieciskā darbība un pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma pamatmērķis (piemēram, izraksts no oficiāla reģistra, ja attiecināms).

Ja pieteikuma iesniedzējs veic uzņēmējdarbību mazāk nekā trīs gadus pēc korporatīvas reorganizācijas, muitas dienestam jāņem vērā muižošanas darbības, ko veicis iepriekšējais uzņēmums, ja tās nemainās.

b) Persona, kura ir atbildīga par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem

aa) Pieteikuma iesniedzēja par muitas jautājumiem atbildīgais darbinieks

Šo kritēriju var izpildīt arī pieteikuma iesniedzēja par muitas jautājumiem atbildīgais(-ie) darbinieks(-i). Šis darbinieks ir persona, kura ieņem pieteikuma iesniedzēja organizācijā izveidotu amatu (kas definēts, piemēram, tās organizatoriskajā struktūrā, funkcionālajā struktūrā, nodaļu struktūrā, darba instrukcijās vai citos organizatoriskajos pasākumos) kā persona, kura ir "atbildīga" par muitas jautājumiem, piemēram, par importa un eksporta biroju, vai biroja darbinieks, kas strādā ar muitas jautājumiem.

Joma

Gadījumā, ja persona, kurai jāizpilda nosacījums, ir pieteikuma iesniedzēja darbinieks, kurš atbild par muitas jautājumiem, jāpastāv darba attiecībām, kas rada juridisku saikni starp darba devēju (ieteikuma iesniedzēju) un darba ņēmēju. Tas nozīmē, ka šis darbinieks **ieteikuma iesniedzēja uzdevumā** veic darbu vai sniedz pakalpojumus muitas jautājumos, ievērojot vairākus nosacījumus un saņemot par to algu. Minēto darba attiecību dēļ šis darbinieks nedarbojas kā pieteikuma iesniedzēja (tiešs vai netiešs) pārstāvis muitā (piemēram, eksporta muitas deklarācijas 2. un 14. ailē tiek norādīts tikai pieteikuma iesniedzēja/eksportētāja *EORI* numurs). Līdz ar to pats pieteikuma iesniedzējs saglabā atbildību par finanšu un juridiskajām saistībām, kā arī par tiesību aktu muitas jomā pārkāpumiem, ja pārkāpums notiek, minētajam darbiniekam pildot viņa pienākumus.

Jāpiebilst, ka atkarībā no pieteikuma iesniedzēja iekšējās organizācijas par muitas darbībām var būt atbildīgs vairāk nekā viens darbinieks. Šādā gadījumā minētais nosacījums jāizpilda visiem atbildīgajiem darbiniekiem.

Ja par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem atbildību uzņemas jauns darbinieks, uzņēmējam par to jāinformē IMD, kas var izskatīt reālo nepieciešamību novērtēt jauno situāciju, pamatojoties uz iesniegto informāciju (piemēram, rotācijā iesaistīto personu vārdiem un viņu pieredzi muitas jautājumos uzņēmuma iekšienē).

Izpildes pārbaude

Ja darbinieks, kurš atbild par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem, strādā viņa uzņēmumā mazāk nekā trīs gadus, šis darbinieks var pierādīt atbilstību kritērijam, iesniedzot pierādījumus, ka iepriekš ir strādājis ar šādiem jautājumiem citā uzņēmumā. Šādā gadījumā atbilstības pierādījumi būs jāiesniedz, pamatojoties uz cita uzņēmuma iepriekš slēgto darba līgumu vai organizatorisko struktūru, minētā uzņēmuma ziņojumā nepārprotami norādot darbinieka nodarbinātības statusu šajā iepriekšējā uzņēmumā vai izmantojot citus pierādījumus, kas ir darbinieka rīcībā un ko atzīst muitas dienesti. Ja pieteikuma iesniedzējs ir MVU, jo īpaši – mikrouzņēmums vai mazais uzņēmums (piemēram, ģimenes uzņēmums), tam var būt cita vadības un organizatoriskā struktūra, bez reāla iekšējo funkciju vai amatu sadalījuma. Šādā gadījumā var uzskatīt, ka pietiek ar pieteikuma iesniedzēja oficiālu apliecinājumu.

bb) Persona ārpus pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma

Persona ārpus pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma var izpildīt šo kritēriju vienīgi gadījumā, ja muitas jautājumu vadība/kārtošana tiek nodota ārpakalpojumā.

Joma

Šādā gadījumā attiecībā uz muitas formalitātēm pieteikuma iesniedzēju tieši (savā vārdā un uzdevumā) vai netieši (savā uzdevumā) pārstāv trešā persona (piemēram, pieteikuma iesniedzējs noslēdz ārpakalpojuma līgumu par muitas formalitāšu kārtošanu ar muitas aģentu vai kravas ekspeditoru).

Šo kritēriju nevar izpildīt nolīgtas personas, kurām pieteikuma iesniedzējs nodevis ārpakalpojumā citas darbības, kas nav saistītas ar muitu, piemēram, informācijas tehnoloģiju jomā.

Jebkurā gadījumā vienmēr ir līgums par atlīdzību, kurā norādīti pakalpojumi, kas jāsniedz nolīgtajai personai. Šis līgums parasti ietver arī līgumisko noteikumu kopuma projektu. Līguma darbības ilgums tiek noteikts jau sākumā, un tas ir šā darījuma neatņemama daļa attiecībā uz minēto ārpakalpojumu.

Muitošanas darbības tiek nodotas ārpakalpojumā dažādu iemeslu dēļ. Piemēram, ekonomisku un vadības iemeslu dēļ MVU svarīgas funkcijas bieži vien nodod ārpakalpojumā specializētiem uzņēmumiem, kam ir ievērojama tehniskā kompetence, kuru nevar nodrošināt pieteikuma iesniedzējs. Ārpakalpojumu piemēri var būt turpmāk minētie.

Muitas aģenti, kas kārtu muitas formalitātes. Tiesību akti muitas jomā ir sarežģīti un nepārtraukti mainās, tādēļ uzņēmumi ir spiesti meklēt speciālistus ārpusē. Šāda izvēle var izmaksāt lētāk nekā darbs pašu organizācijā, jo konkurence privātajā sektorā nodrošina apjomradītus ietaupījumus, ekspertīzi, tehnoloģijas un citus stimulus.

Starptautiskie ekspeditori, kas kārtu muitas un loģistikas formalitātes. Kravas ekspeditori nepārvieta preces, bet darbojas kā eksperti loģistikas tīklā. Kravas ekspeditori slēdz līgumus ar pārvadātājiem, lai pārvietotu preces, un viņiem ir papildu pieredze, kā sagatavot un apstrādāt muitas un citus dokumentus un veikt darbības, kas saistītas ar starptautiskiem sūtījumiem.

Īpaša uzmanība tiek pievērsta apstāklim, ka, nododot stratēģiskus pakalpojumus ārpakalpojumā nolīgtām personām, pieteikuma iesniedzējam jāpārlicinās, vai to zināšanas un kompetences, kas nepieciešamas pakalpojuma sniegšanai, līguma darbības laikā nemainās.

Persona, kas izpilda kritēriju, un pieteikuma iesniedzējs nav nošķirami viens no otra, jo SMK 38. panta 1. punkts paredz, ka uzņēmējam, kurš pieprasa AEO statusu, šis kritērijs ir jāizpilda. Tādēļ uzņēmējam skaidri jāapzinās, ka ir iespējams nodot ārpakalpojumā "darbības", nevis atbildību. Kā jau iepriekš teikts, zema pakalpojuma kvalitāte var radīt problēmas arī ar citu kritēriju izpildi, kā arī var likt apturēt vai anulēt atļauju.

Tādēļ, ja pieteikuma iesniedzējs nodod ārpakalpojumā nolīgtai personai muitas jautājumu vadību/kārtošanu, šis līgums vai jebkura cita vienošanās starp pieteikuma iesniedzēju un nolīgto personu ir jāiesniedz muitas dienestiem, lai paskaidrotu minētās nolīgtās personas pilnvaras un atbildību un līdz ar to pierādītu kritērija izpildi.

Izpildes pārbaude

Ja muitošanas darbības tiek nodotas ārpakalpojumā nolīgtai trešai personai, IMD jāpārbauda nosacījuma izpilde:

1) pārbaudot, vai pieteikuma iesniedzējam ir vairāk nekā trīs gadus ilgas izveidotas attiecības ar nolīgto personu. Lai to pierādītu, IMD var pārbaudīt līguma, pilnvaras vai cita veida vienošanās esamību starp pieteikuma iesniedzēju un nolīgto personu, kurā skaidri norādītas darbības un pienākumi, ko nolīgtā persona pilda pieteikuma iesniedzēja vārdā (šis līgums vai pilnvara ir eksemplārs, kas atrodas pieteikuma iesniedzēja rīcībā); vai

2) gadījumā, ja izveidotās attiecības ir mazāk nekā trīs gadus ilgas, pārbaudot, vai nolīgtajai personai ir atļauja muitas vienkāršojuumiem, ja attiecināms, un/vai tā ir kārtojusi muitas formalitātes vismaz trīs gadus.

Kā paredzēts SMK ĪA 27. panta 2. punktā, nosacījums par "praktiskiem kompetences standartiem" uzskatāms par izpildītu, ja nolīgtā persona ir AEOC atļaujas turētājs.

Nododot ārpakalpojumā muitošanas darbības, pietiek, ja šo kritēriju izpilda vai nu pieteikuma iesniedzējs, vai viņa darbinieks, kurš ir atbildīgs par muitas jautājumiem, vai nolīgtā persona. Ja pieteikuma iesniedzējs nodod ārpakalpojumā savas muitošanas darbības vairāk nekā vienai nolīgtai personai, šis kritērijs jāizpilda tām visām.

Jāpiebilst, ka gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējam ir iekšējs birojs vai nodaļa, kas kāro muitas jautājumus un nodrošina ārpakalpojumā nodoto muitas formalitāšu kārtošanas uzraudzību un kontroli, šo kritēriju var izpildīt pats pieteikuma iesniedzējs.

2.IV.2.2. Kvalitātes standarts muitas jautājumos, ko pieņēmusi Eiropas Standartizācijas iestāde

Jākonstatē, ka kompetentā Eiropas Standartizācijas iestāde vēl nav izstrādājusi standartus, ko piemēro "muitas jautājumiem".

2.IV.3. Profesionālā kvalifikācija

Joma

Saskaņā ar SMK ĪA 27. panta 1. punkta b) apakšpunktu pieteikuma iesniedzējs vai persona, kura ir atbildīga par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem, ir sekmīgi pabeigusi apmācību par muitas tiesību aktiem, kas ir savienojama un saistīta ar muitas darbībām, un ko nodrošina viena no turpmāk minētajām iestādēm:

i) dalībvalsts muitas iestāde;

ii) izglītības iestāde, kuru muitas dienests vai kāda dalībvalsts struktūra, kas atbild par profesionālo apmācību, ir atzinusi par piemērotu šādas kvalifikācijas nodrošināšanai;

iii) profesionālā vai arodapvienība, ko atzinuši dalībvalsts muitas dienesti vai kas akreditēta Savienībā kā piemērota šādas kvalifikācijas nodrošināšanai.

Izpildes pārbaude

Valsts vai privātas izglītības iestādes, piemēram, universitātes, muitas skolas un citas specializētas skolas, vai profesionālās vai arodapvienības nodrošina dažādus kursus konkrētiem uzņēmējiem, lai tie varētu sagatavoties kāda konkrēta profesionālā sertifikāta/akreditācijas/reģistra atzīšanai (piemēram, muitas aģenta profesijai).

Mācību iestādei jāapliecina, ka kursants ir sekmīgi pabeidzis attiecīgu mācību kursu.

Pieteikuma iesniedzējs vai personas, kuras atbild par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem, ja tās ir atzītas vai sertificētas, vai tām ir licence profesionālās darbības veikšanai saistībā ar muitas jautājumiem (piemēram, muitas aģenti vai ekspeditori), var sniegt attiecīgus pierādījumus, ka atbilst kritērijam par sekmīgu mācību pabeigšanu muitas jautājumos.

Iespējams arī, ka persona, kurai uzņēmumā ir juridiskas tiesības fiziski pārstāvēt uzņēmumu, sekmīgi apgūst mācības muitas jautājumos (piemēram, persona, kura atbild par pieteikuma iesniedzēja uzņēmumu, kas sniedz starpniecības pakalpojumus, piemēram, valdes priekšsēdētājs vai loceklis, sekmīgi noliek muitas aģenta eksāmenu). Šādā gadījumā pieteikuma iesniedzējs izpilda nosacījumu par profesionālo kvalifikāciju ar šīs personas starpniecību.

Turklāt ir arī iespējams, ka dalībvalstīm nav nevienas akreditācijas programmas vai profesionāla reģistra, taču tajās notiek īpašas mācības muitas jautājumos (piemēram, izglītība, ko piedāvā vidusskolas līmenī, vai vienošanās ar valsts struktūrām, kas sniedz izglītības pakalpojumus). Šāda veida mācības muitas dienestiem jāatzīst par pietiekamām konkrētajā profesionālajā kontekstā. Dalībvalstis tiek mudinātas turpmāk attīstīt šādas mācību shēmas.

Muitas dienesti vai valsts vai privātā sektora iestādes, kas iepriekš minētas ii) un iii) apakšpunktā un vēlas rīkot mācības, lai izpildītu profesionālās kvalifikācijas nosacījumu, var izmantot arī ES Muitas kompetences sistēmu privātsektoram, kas publicēta *TAXUD* tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/eu_training/competency/index_en.htm.

Šā rīka pamatā ir pamatvērtību kopums, kas jāapliecina visiem tirgotājiem un fiziskajām personām, kuras strādā privātajā sektorā un sadarbojas ar ES muitas administrācijām.

V iedaļa. Atbilstība drošības un drošuma standartiem

2.V.1. Vispārīgi nosacījumi

Saskaņā ar SMK 39. panta e) punktu *AEO*, kuram ir atļauja drošībai un drošumam, jāatbilst pienācīgiem drošības un drošuma standartiem, ko uzskata par izpildītiem, ja pieteikuma iesniedzējs demonstrē, ka regulāri veic pienācīgus pasākumus, lai nodrošinātu drošību un drošumu starptautiskajā piegādes ķēdē, tostarp tādās jomās kā fiziska integritāte un piekļuves kontrole, loģistikas procesi un darbības ar specifisku preču veidiem, personāls un darījumdarbības partneru izvēle. SMK ĪA 28. pants papildus paskaidro izpildāmās prasības. Ir skaidri jānorāda, ka kritērijs par drošību un drošumu attiecas tikai uz tādiem uzņēmējiem, kas iesniedz pieteikumu *AEOS* atļaujas saņemšanai.

Tajā pašā laikā ir svarīgi zināt, ka drošības un drošuma kritērija pārbaude jāveic visām telpām, kuras ir saistītas ar pieteikuma iesniedzēja mītošanas darbībām. Piemēram, noliktavā, kurā tiek turētas preces, kuras nav muitas uzraudzībā, bet ir paredzētas izvešanai (tātad tās tiks iekļautas starptautiskajā piegādes ķēdē), jānodrošina drošības prasību izpilde. Savukārt noliktava, kurā tiek turētas tikai tādas brīvā apgrozībā esošas preces, kuras tiks pārdotas Savienības muitas teritorijā, no drošības viedokļa varētu nebūt tik nozīmīga. Tādējādi, sagatavojot pieteikumu, uzņēmējam jāidentificē, kādas darbības tiek veiktas visās tā telpās.

Tikai tādā gadījumā, ja ir liels telpu skaits un atļaujas izdošanai paredzētajā termiņā nav iespējams pārbaudīt visas attiecīgās telpas, bet muitas dienestiem nav šaubu par to, ka pieteikuma iesniedzējs uztur korporatīvos drošības standartus vienādā līmenī visās telpās, IMD var nolemt pārbaudīt tikai šādu telpu reprezentatīvu daļu. Šo lēmumu var arī pārskatīt uzraudzības pasākumu gaitā. Tādējādi iepriekš neapmeklētās telpas var ietvert uzraudzības pasākumu plānā.

Katrs uzņēmums strukturāli ir atšķirīgs un katram ir savs saimnieciskās darbības modelis, tāpēc muitas dienestam pieteikuma iesniedzēju īstenotie drošības un drošuma pasākumi katrā atsevišķā gadījumā jāizskata individuāli. Šīs iedaļas mērķis ir nevis sniegt izsmeļošu visu ar drošību un drošumu saistīto pasākumu uzskaitījumu, kādus pieteikuma iesniedzēji var īstenot, lai nodrošinātu atbilstību *AEO* drošības un drošuma prasībām, bet drīzāk sniegt norādes *AEO* drošības un drošuma koncepcijas izpratnei. Piemēri iespējamiem risinājumiem saistībā ar veicamiem pasākumiem sniegti [SAQ skaidrojošās piezīmēs](#) un [šo vadlīniju 2. pielikuma](#) attiecīgajā iedaļā.

Pieteikuma iesniedzēja drošības un drošuma standarti uzskatāmi par atbilstošiem tikai tad, ja muitas dienests var pārbaudīt visus SMK ĪA 28. panta 1. punktā minētos nosacījumus un uzskata tos par izpildītiem. Tomēr, lai nodrošinātu atbilstību SMK ĪA 28. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktam, nelielus trūkumus saistībā ar vienu nosacījumu var kompensēt ar uzlabojumiem cita nosacījuma ietvaros. Vienmēr jāpatur prātā nosacījumu nozīme un mērķis, t. i., lai rezultātā tiktu izstrādāti nepieciešamie kontroles pasākumi riska līmeņa samazināšanai līdz pieņemamam līmenim. Piemēram, var būt trūkumi saistībā ar pagaidu personāla iepriekšējās darbības pārbaudēm. Tomēr pieteikuma iesniedzējs atzīst un efektīvi pārvalda šo risku, ieviešot nepieciešamo piekļuves kontroli, lai nodrošinātu, ka pagaidu personāls nevar bez pienācīgas uzraudzības piekļūt precēm, kas ir/nonāk piegādes ķēdē, vai drošības ziņā sensitīvām uzņēmuma darbības zonām. Šajā sakarā jāpatur prātā arī tas, ka laba izpratne par *AEO* koncepciju un pareiza tās praktiska piemērošana no pieteikuma iesniedzēja un tā darbinieku puses ļauj novērst nelielu risku, kas rodas, ja netiek veikta fiziska pārbaude.

Turpretī vislabākie ar drošību un drošumu saistītie fiziski izpildītie pasākumi var būt lemti neveiksmei, ja kompetentajam personālam nav nepieciešamās izpratnes.

Kaut gan daži kritēriji, kas ietverti [šo vadlīniju 2. daļā "AEO kritēriji"](#), var tikt pārbaudīti, gan pamatojoties uz iesniegtajiem dokumentiem, gan klātienē, tomēr drošības un drošuma kritērija pārbaude vienmēr būs saistīta ar pieteikuma iesniedzēja telpās klātienē veiktām pārbaudēm.

Izvērtēšanai būtu jānotiek pakāpeniski atkarībā no dažādu jomu riska (t. s. "sīpola mizošanas princips").

Pienācīga uzmanība jāpievērš SMK ĪA 28. panta 2. un 3. punkta noteikumiem:

- *Ja pieteikuma iesniedzējs ir saņēmis drošības un drošuma sertifikātu, kurš izdots, pamatojoties uz starptautisku konvenciju vai Starptautiskās Standartizācijas organizācijas izstrādātu starptautisko standartu vai Eiropas standartizācijas iestādes izstrādātu Eiropas standartu, šos sertifikātus ņem vērā, pārbaudot atbilstību Kodeksa 39. panta e) punktā noteiktajiem kritērijiem.*

Šos kritērijus uzskata par izpildītiem, ciktāl tiek konstatēts, ka minētā sertifikāta izdošanas kritēriji ir identiski vai līdzvērtīgi tiem, kas noteikti Kodeksa 39. panta e) punktā.

Šos kritērijus uzskata par izpildītiem, ja pieteikuma iesniedzējam ir tādas trešās valsts izsniegts drošības un drošuma sertifikāts, ar kuru Eiropas Savienība ir noslēgusi nolīgumu, kas paredz atzīt šo sertifikātu.

Papildu informācija par savstarpēju atzīšanu un tās ieviešanu ir atrodama [šo vadlīniju 6. daļā](#).

- *Ja pieteikuma iesniedzējs ir pilnvarotais pārstāvis vai zināmais nosūtītājs, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 300/2008¹⁰ 3. pantā, un tas atbilst Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2015/1998¹¹ noteiktajām prasībām, 1. punktā noteiktos kritērijus uzskata par izpildītiem attiecībā uz telpām un darbībām, par kurām pieteikuma iesniedzējs ir ieguvis pilnvarotā pārstāvja vai zināmā nosūtītāja statusu, ciktāl kritēriji pilnvarotā pārstāvja vai zināmā nosūtītāja statusa piešķiršanai ir vienādi vai līdzvērtīgi tiem, kas noteikti Kodeksa 39. panta e) punktā.*

2.V.2. Ēku drošība

Ne tikai lai nepieļautu manipulācijas ar precēm, bet arī lai aizsargātu sensitīvus datus un dokumentāciju, pieteikuma iesniedzējam jānodrošina, ka AEOS "sertifikātā paredzētajai

---

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 11. marta Regula (EK) Nr. 300/2008 par kopīgiem noteikumiem civilās aviācijas drošības jomā un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 2320/2002 (OV L 97, 9.4.2008., 72. lpp.).

¹¹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2015/1998, ar ko nosaka sīki izstrādātus pasākumus kopīgu pamatstandartu īstenošanai aviācijas drošības jomā.

lietošanai izmantojamās ēkas ir celtas no materiāliem, kas neļauj nelikumīgi tajās iekļūt un nodrošina aizsardzību pret nelikumīgu ielaušanos".

Drošības pasākumi ēku aizsardzībai ir pasākumi, kuru mērķis ir nepieļaut nelikumīgu ielaušanos, bet žogu/ēku perimetra pārkāpšanas gadījumā tiem jānodrošina:

- iebrucēja kavēšana un atturēšana no nodoma (piemēram, izmantojot režģus, kodus, kā arī ārējos un iekšējos logus, vārtus un norobežojumus, kas ir aprīkoti ar slēgierīcēm);
- ielaušanās gadījumu operatīva konstatēšana (t. i., izmantojot piekļuves pārraudzīšanas vai kontroles pasākumus, piemēram, iekšēju/ārēju pretielaušanās signalizācijas sistēmu vai videonovērošanas sistēmas;
- ātra reaģēšana ielaušanās gadījumos (piemēram, izmantojot attālinātas trauksmes signāla pārraidīšanas sistēmu, lai trauksmes signāla ieslēgšanās gadījumā sistēmas pārvaldnieks vai apsardzes uzņēmums saņemtu trauksmes paziņojumu).

Šis nosacījums vienmēr jāizskata piekļuves kontroles un kravu drošības kontekstā. Patiesi, drošības pasākumi ir jāraksturo kopumā – ja pieteikuma iesniedzējs vēlas aizsargāt savu īpašumu (preces, datus, ēkas), nav iespējams ēku drošību un piekļuves kontroli viennozīmīgi nodalīt no drošības pasākumiem, kas attiecināmi uz kravām.

Turklāt riska analīzes nolūkā gan pieteikuma iesniedzējam, gan muitas dienestiem jāņem vērā katras vietas īpašā specifika. Dažos gadījumos telpas ir tikai ēka, kas attiecīgi vienlaikus ir uzņēmuma telpu ārējā robeža, savukārt citos gadījumos telpas var atrasties labi apsargātā un kontrolētā zonā, piemēram, brīvdostā, rūpnieciskā zonā, loģistikas parkā utt. Dažos gadījumos arī iekraušanas rampa ienākošām un izejošām precēm ir daļa no ārējā perimetra.

Pat telpu izvietojums (piemēram, tādā vidē, kam raksturīgs augsts noziedzības līmenis, vai tādā vietā, kura atrodas jaunapbūves teritorijā, citu ēku tiešā tuvumā vai savienotas ar citām ēkām, tuvu ceļiem vai dzelzceļa līnijām) var ietekmēt veicamo pasākumu nepieciešamību. Telpu izvietojums var arī ietekmēt to, kā tiek novērtēti SMK ĪA 28. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā attiecīgi noteiktie kritēriji "ēku drošība" un "piekļuves kontrole". Novērtējot šo nosacījumu, būtu jāņem vērā, piemēram, vai sēta ir uzstādīta nogāzes virsotnē vai uz dambja un tādēļ tā atrodas augstāk, vai tā robežojas ar dzīvžogu vai jebkādu ūdenskrātuvi, kas apgrūtina piekļuvi ēkai.

Pārbaudot šo nosacījumu, īpaši svarīgi ir atbilstīgi ņemt vērā to, ka katram pieteikuma iesniedzējam jānodrošina ēku drošība un piekļuves kontrole, tomēr, novērtējot ieviestos risinājumus, jāņem vērā **MVU** darbības specifika. Piemēram, lielražotājam var būt nepieciešama ar sienu/sētu norobežota teritorija, apsardze un videonovērošanas sistēmas u. c., savukārt muitas aģentam, kas darbojas ļoti mazā telpā, var būt pietiekami, ja durvīm, logiem un dokumentu skapjiem ir pienācīgas slēdzenes.

2.V.3. Pienācīga piekļuves kontrole

Lai piekļuve telpām būtu droša un nepieļautu manipulācijas ar precēm, pieteikuma iesniedzējs nodrošina *"atbilstošus pasākumus, lai novērstu neatļautu piekļuvi birojiem, kravu kraušanas zonām, iekraušanas vietām, kravas nodalījumiem un citām būtiskām vietām"*.

Var būt gadījumi, kad ārējie drošības pasākumi, piemēram, žogi, vārti un apgaismojums, ir obligāti (kad preces tiek glabātas ārpus ēkām, kad ēku sienas netiek uzskatītas par ārējo perimetru vai kad visu ēku aizsardzība un piekļuve tām nav pietiekami droša). Tajā pašā laikā

var pastāvēt gadījumi, kad visa perimetra fiziskā norobežošana nav nedz iespējama, nedz nepieciešama. Tāda situācija var izveidoties, piemēram, ja pieteikuma iesniedzējs nomā industriālā vai loģistikas parka daļu, tā preces netiek glabātas ārpus ēkas un tādas fiziskās drošības prasības kā ēku drošība atbilst augstiem standartiem.

Visas drošības ziņā sensitīvās zonas jāaizsargā pret trešo personu un tādu paša pieteikuma iesniedzēja darbinieku neatļautu piekļuvi, kuri nav kompetenti vai kuriem nav atbilstošu atļauju piekļūt šīm zonām. Tas nozīmē ne tikai nepiederošu personu, bet arī attiecīgi neautorizētu transportlīdzekļu un preču piekļuves kontroli.

Jābūt izstrādātai un pienācīgi jāīsteno parastā kārtība, kā reaģēt uz drošības incidentiem gadījumā, ja notiek nesankcionēta iekļūšana telpās vai iekļūšanas mēģinājums (piemēram, jāsazinās ar vietējo policijas iecirkni, iekšējās apsardzes personālu vai, nepieciešamības gadījumā, muitas dienestu). Saistībā ar šo ir arī svarīgi zināt, ka *AEO* drošības koncepcijas mērķis ir nepieļaut šādus gadījumus. Tādēļ ir svarīgi, lai par drošības pārkāpumiem tiktu paziņots, pirms tie var būtiski ietekmēt starptautiskās piegādes ķēdes drošību un drošumu. Kā piemēru var minēt tādu situāciju, kad videonovērošanas sistēma, tiek izmantota vienīgi ierakstīšanai, bet novērošana nenotiek. Pat ja ar to pietiek citiem mērķiem, tā nav pietiekama *AEO* atļaujas saņemšanai.

Pārbaudot šo nosacījumu, ir ļoti svarīgi pienācīgi ņemt vērā **MVU** specifiku. Pat ja MVU attiecībā uz piekļuves iekšējās kontroles procedūrām jānodrošina atbilstība tādām pašām prasībām kā lieliem uzņēmumiem (*LSE*), tomēr piekļuves kontroles risinājumi tiem var būt atšķirīgi. Piemēram:

- pārsvarā gadījumu maziem uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem nepietiek līdzekļu, lai algotu īpašus darbiniekus, kas uzrauga piekļuvi objektam. Šādā gadījumā, piemēram, teritorijas nožogojums, kas aprīkots ar iekšējās komunikācijas sistēmu, nodrošinātu iespēju attālināti kontrolēt piekļuvi uzņēmuma darbības veikšanas vietai;
- instrukcija, kas uzliek par pienākumu turēt kravu kraušanas vietas durvis aizslēgtas, un durvju aprīkošana ar zvanu, kuru izmanto šoferi, kad tie vēlas iekļūt kravu kraušanas vietā, novērstu neatļautu piekļuvi kravu uzglabāšanas zonām;
- lieliem uzņēmumiem vajadzētu izdalīt visiem darbiniekiem un apmeklētājiem identifikācijas birkas, bet MVU tas varētu būt lieki.

2.V.4. Kravu drošība

Lai nodrošinātu kravu integritāti un nepieļautu pārkāpumus preču plūsmā starptautiskajā piegādes ķēdē, pieteikuma iesniedzējam jānodrošina *"preču apstrādes pasākumi, kas ietver aizsardzību pret jebkāda materiāla pievienošanu, nomaiņu vai nepareizu apstrādi un manipulācijām ar kravas vienībām"*.

Šādi pasākumi, kurus nepieciešamības gadījumā piemēro attiecīgajam uzņēmumam, attiecas uz:

- kravas vienību integritāti (tostarp plombu izmantošanu un septiņu punktu pārbaudi (ārpusē, iekšpus/ārpus durvīm, labajā un kreisajā pusē, pie priekšējās sienas, griestiem/jumta, grīdas iekšpusē));
- loģistikas procesiem (tostarp ekspeditora un transporta veida izvēli);
- saņemtām precēm (tostarp kvalitātes, daudzuma un, ja nepieciešams, plombu pārbaudi);

- preču uzglabāšanu (tostarp krājumu pārbaudi);
- preču ražošanu (tostarp kvalitātes pārbaudi);
- preču iepakojumu (tostarp informāciju uz iepakojuma);
- preču iekraušanu (tostarp kvalitātes, daudzuma un plombas/markējuma pārbaudi).

Kad tas nepieciešams un ir iespējams, minētos pasākumus dokumentē un reģistrē.

Kravu/kravas vienību integritātes pārkāpumi jākonstatē iespējami īsā laikā, par tiem jāziņo attiecīgajai apsardzes vienībai vai personālam, tie jāizmeklē un jāreģistrē, lai veiktu nepieciešamos pretpasākumus. Tādēļ ir arī svarīgi, lai būtu skaidri aprakstīta un zināma iesaistīto struktūrvienību un personu kompetence un atbildība.

Kā jau minēts [šo vadlīniju 2.V.2. punktā](#), kravu drošība nav nodalāma no ēku drošības un piekļuves kontroles, jo drošības un drošuma pasākumu mērķis ir preču drošība, jo īpaši nepieļaujot neatļautu piekļuvi kravai (kravu kraušanas vietām, kraušanas piestātnēm un kravu uzglabāšanas zonām).

Turklāt, pārbaudot šo nosacījumu, ir ļoti svarīgi pienācīgi ņemt vērā MVU darbības specifiku. Piemēram:

- slēgtas durvis/margas, nepārprotamas vizuālas norādes un instrukcijas var uzskatīt par pietiekamiem risinājumiem, lai ierobežotu piekļuvi tā, ka tikai kompetentam personālam ir piekļuve ierobežotām zonām (šādas instrukcijas var tikt iekļautas pieteikuma iesniedzēja vispārējās drošības un drošuma procedūrās);
- lai novērstu attiecīgi neautorizētu piekļuvi ražošanas telpām, kravu nosūtīšanas zonām, kraušanas piestātnēm, kravu uzglabāšanas zonām un birojiem, apmeklētājus uzņēmuma telpās var sistemātiski pavadīt un pie ieejas tie parakstās apmeklētāju reģistrācijas žurnālā.

Visbeidzot, kravu drošība nav nodalāma arī no "Darījumdarbības partneru drošības", jo tad, kad preces kā kravas vienība nonāk piegādes ķēdē, tās bieži tiek nodotas darījumdarbības partneru atbildībā.

2.V.5. Drošības prasības darījumdarbības partneriem

2.V.5.1. Vispārīgi nosacījumi

Darījumdarbības partneris ir termins, kuru izmanto, raksturojot komercuzņēmumu, ar kuru citam komercuzņēmumam ir tādas darījumu attiecības, kas ir savstarpēji izdevīgas abiem uzņēmumiem. *AEO* mērķiem svarīgi ir tādi darījumdarbības partneri, kuri ir tieši iesaistīti starptautiskajā piegādes ķēdē.

Visi uzņēmēji starptautiskajā piegādes ķēdē no eksportētāja/ražotāja līdz importētājam/pircējam uzskatāmi par darījumdarbības partneriem savā starpā atkarībā no konkrētās situācijas.

Attiecības ar darījumdarbības partneriem var būt līgumiskas, ja abu pušu tiesības un pienākumi ir noteikti juridiski saistošā līgumā. Kā alternatīvs variants var būt brīva savstarpēja vienošanās bez juridiska pamata, vai arī var pastāvēt kāda vienošanās, kas ir vidusceļš starp abām šīm galējībām (kad pastāv dokumentācija, bet ar to vienkārši apstiprina faktu vai nodomu). Tāpat var pastāvēt attiecības, kad viena puse, piemēram, valsts uzņēmums,

kas ir transporta infrastruktūras un iekārtu īpašnieks un ekspluatants, faktiski nosaka pakalpojuma nosacījumus otrai pusei, piemēram, pārvadātājam, kurš var piekrist, vai arī nepiekrist šādiem nosacījumiem, tajā pašā laikā ietekmēt tos viņam ir ļoti maz iespēju.

Darījumdarbības partneru izvēlei ir ļoti liela nozīme, un pieteikuma iesniedzējiem *AEO* statusa saņemšanai jābūt skaidram un pārbaudāmam procesam, saskaņā ar kuru tie izvēlas savus darījumdarbības partnerus.

AEO ietvaros SMK ĪA 28. panta 1. punkta d) apakšpunktā minētajiem darījumdarbības partneriem var būt iespēja pieteikties *AEO* statusam, bet, ja viņi izvēlas šo iespēju neizmantojot vai veic uzņēmējdarbību valstī, kurā nav iespējams saņemt *AEO* statusu, tie iesniedz pieteikamus pierādījumus savam *AEO* partnerim, ka tie var nodrošināt atbilstību pieņemamam drošības un drošuma līmenim. Ideāls scenārijs neapšaubāmi būtu tāds, ka maksimāli lielam skaitam dalībnieku starptautiskajā piegādes ķēdē būtu *AEO* statuss vai līdzvērtīgs statuss, ko piešķirusi tādas trešās valsts kompetentā iestāde, kurai ar ES ir noslēgts *MRA*.

2.V.5.2. Darījumdarbības partneru identifikācija

Pārbaudot starptautisko piegādes ķēdi *AEO* pašnovērtējuma kontekstā, ir svarīgi skaidri noteikt katra darījumdarbības partnera lomu. Ņemot vērā darījumdarbības partnera lomu, nosaka attiecīgo riska līmeni, to, cik lielā mērā partnerim jāievēro drošības un drošuma prasības, un vienlaikus identificē pasākumus, kādi *AEO* jāveic konstatēto risku mazināšanai. *AEO* darījumdarbības partneru pienākumi var būt, piemēram, šādi:

- **ražotājiem un noliktavu turētājiem** jānodrošina un jāuztur pārlicība, ka telpas atbilst pieņemamiem drošības standartiem, kuri nepieļauj manipulācijas ar ražojamām un/vai uzglabājamām precēm un novērš attiecīgi neautorizētu piekļuvi tām;
- **importētājiem/ekspeditoriem/eksportētājiem/muitas aģentiem** jānodrošina, ka trešo personu pārstāvji apzinās attiecīgās robežkontroles procedūras un sistēmas un ka tiem ir zināms, kādi pavaddokumenti ir nepieciešami precēm tranzītā un, atmuitojot tās;
- **pārvadātājiem** jānodrošina, ka preču transportēšana netiek pārtraukta bez nepieciešamības un preces, kamēr tās atrodas to valdījumā, tiek saglabātas neskartā veidā un aizsargātas pret nesankcionētu rīcību.

2.V.5.3. Drošības prasības darījumdarbības partneriem

SMK ĪA 28. panta 1. punkta d) apakšpunkts paredz, ka drošības un drošuma standarti attiecībā uz darījumdarbības partneriem ir uzskatāmi par apmierinošiem, ja "*pieteikuma iesniedzējs ir veicis pasākumus, ļaujot skaidri noteikt tā tirdzniecības partnerus un nodrošināt, ieviešot atbilstošus līgumiskos nosacījumus vai citus atbilstošus pasākumus, kas atbilst pieteikuma iesniedzēja darījumdarbības modelim, ka darījumdarbības partneri nodrošina drošību tajā starptautiskās piegādes ķēdes posmā, kas ir viņu pārziņā*".

AEO var būt atbildīgs tikai par savu posmu piegādes ķēdē, tikai par precēm, kas atrodas tā valdījumā, un tikai par objektu, kurā tas veic darbību. *AEO* statuss pēc tā piešķiršanas attiecas tikai uz pašu statusa pieteicēju. Tomēr *AEO* ir arī atkarīgs no savu darījumdarbības partneru drošības standartiem, kas ieviesti, lai nodrošinātu preču drošību, kamēr tās ir darījumdarbības partneru valdījumā. Ir būtiski, lai pieteikuma iesniedzējs pārzinātu visas funkcijas savu

darījumdarbības partneru piegādes ķēdēs un darītu visu iespējamo, nodrošinot, ka darījumdarbības partneri izpilda *AEO* drošības prasības.

Paredzēts, ka pieteikuma iesniedzējs informēs darījumdarbības partnerus par saviem pienākumiem un prasībām drošības un drošuma jomā un centīsies, ja tas ir nepieciešams un atkarībā no partneru saimnieciskās darbības modeļa praktiski iespējams, nodibināt līgumattiecības rakstveidā vai veikt citus piemērotus pasākumus. Tāpēc nepieciešamības gadījumā, nodibinot līgumattiecības ar darījumdarbības partneri, pieteikuma iesniedzējs dara visu iespējamo, lai otra līgumslēdzēja puse novērtētu un stiprinātu piegādes ķēdes drošību, un iekļauj sadarbības līgumos nosacījumus, kā to labāk panākt un pierādīt. Tāpat ir svarīgi pārvaldīt darījumdarbības partnera risku. Tādēļ pieteikuma iesniedzējam jāsauglabā dokumentācija šā aspekta apliecināšanai, lai parādītu gan savus centienus nodrošināt, ka darījumdarbības partneri izpilda šīs prasības, gan to, ka pieteikuma iesniedzējs ir veicis pasākumus konstatēto risku mazināšanai un novēršanai.

Pieteikuma iesniedzējam jāapzinās, kas ir tā jaunie iespējamie darījumdarbības partneri. Pēc atļaujas izdošanas *AEO*, novērtējot jaunu iespējamu darījumdarbības partneri, jācenšas arī iegūt informāciju par tādiem jauno iespējamo darījumdarbības partneru aspektiem, kuri ir nozīmīgi *AEO* statusam.

AEO vai pieteikuma iesniedzējs var veicināt piegādes ķēdes drošību, piemēram:

- strādājot kopā ar citu *AEO* vai tam līdzīgu;
- ja tas nepieciešams un atkarībā no saimnieciskās darbības modeļa praktiski iespējams, drošības aspektu risināšanai nodibinot līgumattiecības ar saviem darījumdarbības partneriem;
- izvēloties apakšuzņēmējus (piemēram, pārvadātājus, transportuzņēmējus utt.), ņemot vērā to atbilstību konkrētiem drošības noteikumiem un konkrētajā gadījumā piemērojamām obligātām starptautiskām prasībām, jo īpaši, ja tiem jau ir piešķirts cita veida statuss drošības jomā, piemēram, *KC* vai *RA*;
- ietverot līgumos klauzulas, saskaņā ar kurām apakšuzņēmējs nevar slēgt papildu apakšlīgumus ar nezināmām līgumslēdzējām pusēm, attiecībā uz kurām apakšuzņēmējs nevar pierādīt to, ka pastāv identifikācijas procedūra un attiecīgi drošības pasākumi. Tas vienmēr jādara gadījumos, kad pārvadā zināma nosūtītāja drošas gaisa kravas/drošu gaisa pastu;
- izmantojot plombas visās iespējamās situācijās, lai nodrošinātu iespēju konstatēt kravas vienību nesankcionētas atvēršanas gadījumus. Pēc iekraušanas pabeigšanas konteineri jānoplombē, un to dara puse, kura atbildīga par iekraušanu, turklāt tas jāizdara nekavējoties, tiklīdz iekraušana ir pabeigta, izmantojot ISO 17712 standartam atbilstošu plombu;
- pārbaudot piekrautos konteinerus apakšuzņēmēja telpās, terminālī un saņēmēja telpās, lai pārlicinātos, ka tie tikuši noplombēti;
- pirms līgumu noslēgšanas izskatot informāciju no organizācijām, kas atbildīgas par uzņēmumu reģistrāciju (ja iespējams) un partnera ražojumiem (bīstamas un paaugstināta riska preces utt.);
- pieteikuma iesniedzējam/*AEO* pašam veicot vai pasūtot trešajai personai veikt darījumdarbības partnera drošības pārbaudi, lai pārlicinātos par tā atbilstību drošības prasībām un pienākumiem;

- ja tas nepieciešams un atkarībā no saimnieciskās darbības modeļa praktiski iespējams, pieteikuma iesniedzējam/*AEO* pieprasot drošības deklarāciju, kurā norādīti pušu saimnieciskās darbības modeļi, lomas un pienākumi.

Šo vadlīniju [3. pielikumā](#) ir drošības deklarācijas paraugs, kuru var izmantot dalībvalstīs, ja pieteikuma iesniedzējs vēlas izpildīt SMK ĪA 28. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteiktās prasības, izmantojot konkrēta darījumdarbības partnera drošības deklarāciju. Tomēr, ja pieteikuma iesniedzējs izvēlas izmantot drošības deklarāciju kā pieņemamu un praktiski iespējamu mehānismu, ņemot vērā savas saimnieciskās darbības modeli, pieteikuma iesniedzējam jābūt iespējai pārliecināties, ka deklarācijā norādītās saistības tiek pildītas un katrs konkrētais darījumdarbības partneris uzrauga to izpildi.

- pieteikuma iesniedzējam/*AEO* izmantojot pārvadātājus, transporta uzņēmumus un/vai objektus, kuru darbība reglamentēta ar starptautiski atzītiem vai Eiropas drošības sertifikātiem (piemēram, *ISPS* kodeksu un *RA*);
- pieteikuma iesniedzējam/*AEO* iesaistoties ārpuslīgumiskās attiecībās, lai konkrēti identificētu risinājumus, kas ir būtiski drošības nodrošināšanai, īpaši tad, ja drošības novērtējumā konstatēti iespējami trūkumi.

Gan muitas iestādēm, gan uzņēmējiem jāņem vērā, ka iepriekš minētie pasākumi ir tikai piemēri un to uzskaitījums nav izsmeļošs. Viena vai cita pasākuma vai vairāku pasākumu kombinācijas izvēle lielā mērā ir atkarīga no lomas, ko pilda konkrētais darījumdarbības partneris piegādes ķēdē, un saistītajiem riskiem un tā saimnieciskās darbības modeļa.

Lai arī kādus pasākumus pieteikuma iesniedzējs būtu veicis nolūkā nodrošināt atbilstību šai prasībai, ir svarīgi tas, ka ir ieviestas procedūras, ar kuru palīdzību tiek uzraudzīta vienošanās ar darījumdarbības partneri, un šīs procedūras tiek regulāri pārskatītas un aktualizētas.

Ja pieteikuma iesniedzēja/*AEO* rīcībā ir informācija, ka kāds tā darījumdarbības partneris, kas pilda kādu lomu starptautiskajā piegādes ķēdē, vairs neatbilst noteiktajiem drošības un drošuma standartiem, tam nekavējoties pēc iespējas pilnīgāk jāveic visi attiecīgi nepieciešamie pasākumi piegādes ķēdes drošības nodrošināšanai.

Saistībā ar sūtījumiem, kas pārņemti no nezināma tirdzniecības partnera, katram pieteikuma iesniedzējam/*AEO* ieteicams konkrētā darījuma ietvaros īstenot attiecīgi nepieciešamos pasākumus drošības risku samazināšanai līdz pieņemamajam līmenim.

Piemēram, saņemot gaisa kravas/gaisa pastu no nezināma tirdzniecības partnera, attiecībā uz kuru nav iespējams pierādīt to, ka pastāv identifikācijas procedūra un atbilstoši drošības pasākumi, pilnvarotajam pārstāvim jāveic minēto kravu pārbaude.

Tas ir īpaši svarīgi tad, ja pieteikuma iesniedzējs/*AEO* sadarbojas ar jauniem vai pagaidu darījumdarbības partneriem vai ja tas ir iesaistīts īpaši vērtīgu sūtījumu transportēšanā, piemēram, pasta piegādes un kurjerpasta darbību ietvaros.

Vairāku apakšlīgumu gadījumā atbildība par piegādes ķēdes drošību no pieteikuma iesniedzēja/*AEO* (piemēram, eksportētāja) pāriet tā darījumdarbības partnerim (piemēram, ekspeditoram). Šis konkrētais darījumdarbības partneris ir nākamais, kurš oficiāli ir iesaistīts drošības pasākumu nodrošināšanā, pārstāvot pieteikuma iesniedzēja/*AEO* intereses. Tomēr, ja

pirmā līmeņa apakšuzņēmējs (piemēram, ekspeditors) savu saistību izpildei izmanto citas personas, tad viņam jāpārbauda, kā secīgie apakšuzņēmēji (piemēram, pārvadātājs vai citi secīgie ekspeditori) īsteno drošības pasākumus.

Ja AEO konstatē, ka pastāv grūtības nodrošināt atbilstību, tas nekavējoties sazinās ar muitas dienestiem, sniedzot sīkāku konkrēto situāciju raksturojošu informāciju.

2.V.6. Personāla drošība

Personāla drošība līdz ar fizisko drošību, piekļuves kontroli, darījumdarbības partneru drošību u. c. ir viens no būtiskākajiem drošības aspektiem. Jāpiebilst, ka šis nosacījums nav saistīts ar "darba drošību", jo tā neietilpst drošības un drošuma kritērija jomā.

Lai nepieļautu attiecīgi neautorizētu darbinieku piekļuvi, radot drošības risku, pieteikuma iesniedzējs *"tiklīdz, ciklīdz valsts tiesību akti atļauj, pieteikuma iesniedzējs veic drošības pārbaudi attiecībā uz potenciālajiem darbiniekiem, kuri ieņems no drošības viedokļa jutīgus amatus, un periodiski un tad, ja to pamato apstākļi, veic iepriekšējās darbības pārbaudes par pašreizējiem darbiniekiem"*. Piemērojot šo prasību praksē, gan muitas dienestiem, gan pašam pieteikuma iesniedzējam jāņem vērā šādi svarīgi aspekti:

- visiem uzņēmējiem jābūt ieviestām atbilstīgām sistēmām/procedūrām, lai nodrošinātu atbilstību šai prasībai, un muitas dienestiem jābūt iespējai par to pārliecināties;
- pieteikuma iesniedzējs kā darba devējs ir atbildīgs par pārbaūžu veikšanu šīs prasības ietvaros, savukārt muitas dienesti pārbauda, vai pārbaudes tiek veiktas un vai šādas pārbaudes ir pietiekamas, lai nodrošinātu atbilstību, ņemot vērā spēkā esošos tiesību aktus;
- pārbaūžu apjomam un mērķiem jābūt skaidriem un nepārprotamiem. Jāievēro proporcionalitātes princips, t. i., "rīcība nepārsniedz to, kas nepieciešams mērķu sasniegšanai".

Nosacījuma izpildes apjoms un novērtējums ir atkarīgs no uzņēmēja uzņēmuma lieluma, organizatoriskās struktūras un saimnieciskās darbības veida. Tādējādi pārbaudes nosacījumus katrā konkrētajā gadījumā pielāgo attiecīgajam pieteikuma iesniedzējam. Tomēr vienmēr jāpārbauda šādas svarīgas jomas:

- pieteikuma iesniedzēja nodarbinātības politika

Jaunu darbinieku pieņemšanas vispārējai organizācijai un procedūrām ir jābūt nepārprotamām, tostarp jābūt noteiktai personai, kas atbildīga par šiem jautājumiem. Pieteikuma iesniedzēja politikai īpaši jāatspoguļo visi situācijai atbilstoši piesardzības pasākumi, kuri jāņem vērā, pieņemot jaunus darbiniekus darbam drošības ziņā sensitīvos amatos, lai pārliecinātos, ka šīs personas nav iepriekš sodītas par drošības, muitas vai citiem krimināla rakstura pārkāpumiem saistībā ar starptautiskās piegādes ķēdes drošību, un tādā pašā nolūkā ir nepieciešams periodiski veikt tādu esošo darbinieku iepriekšējās darbības pārbaudes, kuri ieņem drošības ziņā sensitīvus amatus, abos gadījumos tiklīdz, ciklīdz to pieļauj valsts tiesību akti.

Drošības pārbaūžu ietvaros var tikt veiktas tādas pamatpārbaudes kā, piemēram, identitātes un dzīvesvietas pārbaude, darba atļaujas pārbaude, ja tas ir nepieciešams pirms pieņemšanas darbā, tādu personīgo apliecinājumu par kriminālu sodāmību un oficiālo pieprasījumu

izmantošana, kuru pamatā ir neapstrīdamas un/vai oficiāli pieejamas ziņas saistībā ar iepriekšējās nodarbinātības vēsturi un atsauksmēm.

Pieteikuma iesniedzējam jābūt ieviestām drošības prasībām attiecībā uz pagaidu personālu un nodarbinātības aģentūru nolīgtajiem darbiniekiem. Ir nepieciešami līdzīgi drošības standarti attiecībā uz pagaidu un pastāvīgiem darbiniekiem, un arī nodarbinātības aģentūru nolīgtajiem darbiniekiem, ņemot vērā amata sensitivitātes pakāpi drošības ziņā. Ja darbinieku pieņemšanai tiek izmantota nodarbinātības aģentūra, līgumā ar aģentūru pieteikuma iesniedzējam īpaši precīzi jānosaka drošības pārbaudes līmenis, kāds tiks attiecināts uz nolīgtajiem darbiniekiem pirms un pēc pieņemšanas darbā drošības ziņā sensitīvā amatā. Muitas auditori var pieprasīt nodrošināt iespēju pārbaudīt un pārliecināties par to, kā tiek veiktas pieteikuma iesniedzēja pārbaudes attiecībā uz ārštata darbiniekiem. Šādu pārbažu nodrošināšanai pieteikuma iesniedzējam savā dokumentācijā jāglabā pierādījumi par piemērotajiem standartiem.

- darbinieki, kuri ieņem drošības ziņā sensitīvus amatus

Definējot "drošības ziņā sensitīvus amatus", jāveic nepieciešamā riska analīze un jāņem vērā, ka šādi amati nav tikai vadītāju amati, bet arī amati, kas ir tieši saistīti ar preču apstrādi, uzglabāšanu un apriti. Līdz ar to drošības ziņā sensitīvi amati ir, piemēram:

- amati, kuri ir saistīti ar atbildību par drošību, muitas vai darbā pieņemšanas jautājumiem;
- amati, kuri ir saistīti ar ēku un apmeklētāju pieņemšanas telpu novērošanu;
- darba vietas, kas aprakstītas [SAQ 6. iedaļā](#) saistībā ar ienākošām/izejošām precēm un to uzglabāšanu.

Šādas pārbaudes var arī attiekties uz esošiem darbiniekiem, kuri no struktūrvienībām, kuras netiek uzskatītas par sensitīvām drošības ziņā, tiek pārcelti drošības ziņā sensitīvajās darba vietās.

Saistībā ar amatiem, kuros drošības prasības ir augstas un/vai īpaši svarīgas, var būt nepieciešamas policijas pārbaudes gan par izciestiem, gan nosacītiem sodiem. Ieceltajiem darbiniekiem jāinformē savi darba devēji par drošības naudu/galvojumu, neizlemtiem tiesas procesiem un/vai sodāmību. Šādiem darbiniekiem arī jāsniedz ziņas par citu darbu vai darbībām, kas ir saistītas ar drošības riskiem.

Tāpat ieteicams pārliecināties, vai nodarbinātie nav iekļauti kādā no melnajiem sarakstiem, kas noteikti valstu vai pārvalstiskajos tiesību aktos (piemēram, Regulā (EEK) Nr. 2580/2001¹², Regulā (EEK) Nr. 881/2002¹³ un Regulā (ES) Nr. 753/2011¹⁴).

Visām pārbaudēm jāatbilst ES un/vai valsts tiesību aktu prasībām par personas datu aizsardzību, kas regulē dažādus nosacījumus personas datu apstrādei. Vairākos gadījumos pastāv noteikumi, saskaņā ar kuriem personas datus drīkst apstrādāt tikai tad, ja attiecīgā

---

¹² Padomes 2001. gada 27. decembra Regula (EK) Nr. 2580/2001 par īpašiem ierobežojošiem pasākumiem, kas terorisma apkarošanas nolūkā vērsti pret konkrētām personām un organizācijām

¹³ Padomes 2002. gada 27. maija Regula (EK) Nr. 881/2002, ar kuru paredz īpašus ierobežojošus pasākumus, kas vērsti pret konkrētām personām un organizācijām, kas saistītas ar *Al-Qaida* tīklu

¹⁴ Padomes 2011. gada 1. augusta Regula (ES) Nr. 753/2011 par ierobežojošiem pasākumiem, kas vērsti pret konkrētām personām, grupām, uzņēmumiem un vienībām, ņemot vērā situāciju Afganistānā

persona iepriekš tam piekritusi. Tādējādi, lai atvieglotu procesu saistībā ar dažiem amatiem, darba līgumā var iekļaut īpašu klauzulu, kas prasa attiecīgās personas piekrišanu iepriekšējās darbības pārbaudes veikšanai.

- politika un procedūras, darbiniekiem aizejot no darba vai to atlaišanas gadījumā

Pieteikuma iesniedzējam jābūt noteiktām procedūrām, lai darbiniekiem, ar kuriem darba attiecības tiek pārtrauktas, nekavējoties anulētu identifikatorus un piekļuves atļaujas telpām un informācijas sistēmām.

Kā norādīts [SAO skaidrojošās piezīmēs](#) (skatīt 6.11. punktu "Personāla drošība"), jādokumentē visas drošības prasības saistībā ar pieteikuma iesniedzēja nodarbinātības politiku.

2.V.7. Ārpakalpojumu sniedzēji

Pieteikuma iesniedzējam var arī būt līgumiskas darījumu attiecības ar citām darījumu pusēm, tostarp uzkopšanas, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem, programmatūras nodrošinātājiem, ārējiem apsardzes uzņēmumiem vai īstermiņa pakalpojumu sniedzējiem. AEO mērķiem šādas personas uzskatāmas par pakalpojumu sniedzējiem.

SMK ĪA 28. panta 1. punkta f) apakšpunkts paredz, ka *"pieteikuma iesniedzējs ievieš atbilstošas drošības procedūras attiecībā uz nolīgtajiem ārpakalpojumu sniedzējiem"*.

Kaut gan ārpakalpojumu sniedzējiem nav tiešas nozīmes starptautiskajā piegādes ķēdē, tomēr tie var būtiski ietekmēt pieteikuma iesniedzēja drošības un drošuma sistēmas. Tādējādi, ievērojot drošības un drošuma prasības, pieteikuma iesniedzējam šiem pakalpojumu sniedzējiem jāpiemēro tādi paši attiecīgi nepieciešamie pasākumi, kādus tas piemēro saviem darījumdarbības partneriem.

Ja kādu AEO drošības un drošuma nosacījumu AEO pieteikuma iesniedzēja vārdā izpilda pakalpojumu sniedzējs, tas jāpārbauda audita ietvaros. Tipisks piemērs ir nosacījums attiecībā uz piekļuves kontroli, saskaņā ar kuru pieteikuma iesniedzējs noslēdz līgumu ar apsardzes uzņēmumu, lai tādējādi izpildītu savus pienākumus šajā jomā. Piekļuves kontroles nosacījumu pārbauda, novērtējot, kā pakalpojumu sniedzējs pilda pienākumus AEO vārdā. Kaut gan AEO var šo darbību nodot ārpakalpojuma trešai personai, tomēr AEO ir un paliek atbildīgs par atbilstības nodrošināšanu AEO kritērijam, jo pakalpojuma sniedzējs darbojas AEO interesēs un līdz ar to AEO jāatbild un tam ir jāpārlicinās, ka pakalpojuma sniedzējs nodrošina atbilstību prasībām.

2.V.8. Drošības izpratnes programmas

Lai nepieļautu nepietiekamu informētību par drošības prasībām, pieteikuma iesniedzējs *"nodrošina, ka tā darbinieki, kuru pienākumos ietilpst drošības jautājumi, regulāri piedalās programmās izpratnes vairošanai par minētajiem drošības jautājumiem"*. Pieteikuma iesniedzējs izstrādā mehānismus darbinieku izglītošanai un apmācībai drošības politikas jautājumos, lai tie atpazītu atkāpes no šīs politikas un saprastu, kā rīkoties, reaģējot uz drošības pārkāpumiem.

Jo īpaši pieteikuma iesniedzējs:

- apmāca darbiniekus un, ja iespējams, darījumdarbības partnerus par starptautiskās piegādes ķēdes riskiem;
- visiem attiecīgajiem darbiniekiem, kuri ir iesaistīti piegādes ķēdē, piemēram, apsardzes darbiniekiem, personālam, kas saistīts ar kravas apstrādes operācijām un kravas dokumentācijas noformēšanu, kā arī darbiniekiem kravas iekraušanas un saņemšanas vietās, nodrošina mācību materiālus, ekspertu rekomendācijas un nepieciešamās praktiskas nodarbības potenciāli aizdomīgu kravu identificēšanai. Apmācība jāievieš, pirms uzņēmējs iesniedz pieteikumu *AEO* statusa saņemšanai;
- uztur attiecīgu dokumentāciju par apmācības metodēm, sniegtajām rekomendācijām un veiktajām praktiskajām nodarbībām, lai dokumentētu pasākumus izpratnes programmu ietvaros;
- nosaka (uzņēmuma iekšienē vai ārpus tā) atsevišķu struktūru vai personu, kura ir atbildīga par darbinieku apmācību;
- veicina darbinieku izpratni par procedūrām, kas ieviestas uzņēmumā aizdomīgu incidentu konstatēšanai un ziņošanai par tiem;
- organizē darbiniekiem īpašu apmācību, lai veicinātu kravas integritātes nodrošināšanu, potenciālu ar drošību saistītu iekšēju draudu atpazīšanu un piekļuves kontroles aizsardzību;
- regulāri pārskata apmācību saturu un to aktualizē, kad ir nepieciešamas korekcijas. Apmācību programmā jāietver visas īpašās prasības saistībā ar uzņēmēja īpašajiem saimnieciskās darbības veidiem, piemēram, gaisa kravām/gaisa pastu.

Ar drošību un drošumu saistīto apmācību regularitāte nav obligāti noteikta.

Tomēr bieži var mainīties darbinieki, ēkas, procedūras un plūsmas, tāpēc jāplāno atkārtota apmācība un regulāra satura aktualizēšana, lai nodrošinātu izpratnes līmeņa uzturēšanu.

Turklāt attiecīgā apmācība ir obligāta visiem jaunajiem darbiniekiem vai darbiniekiem, kuri uzņēmumā norīkoti jaunā amatā saistībā ar starptautisko piegādes ķēdi.

Iepriekš minētajiem mehānismiem attiecībā uz darbinieku teorētisku un praktisku apmācību drošības politikas jomā neapšaubāmi jāatbilst uzņēmuma lielumam (skatīt 3. daļas III iedaļas 3.III.2. punktu "Mazie un vidējie uzņēmumi"). Piemēram, mikro **MVU** gadījumā mutisku apmācību, kas ir attiecīgi dokumentēta, un attiecīgu atgādinājumu par drošības un drošuma pamatprasībām, kas ietvertas vispārējā drošības un drošuma procedūrā, vai vienkāršu izpratnes apliecinājumu, ko ar iniciāļiem parakstījuši attiecīgie darbinieki, muitas dienesti var uzskatīt par pieņemamu risinājumu.

Tajā pašā laikā drošības un drošuma jomā veiktās apmācības regularitāte un intensitāte var būt atšķirīga dažādiem viena uzņēmuma darbiniekiem, ņemot vērā viņu atbildību un iespēju personīgi ietekmēt starptautiskās piegādes ķēdes drošību.

Pieteikuma iesniedzēji un viņu darbinieki tiek mudināti izmantot Komisijas *AEO* e-mācību rīku, lai gūtu vispārēju izpratni par *AEO* koncepciju un ar to saistītajām drošības prasībām.

2.V.9. Kontaktpersonas iecelšana

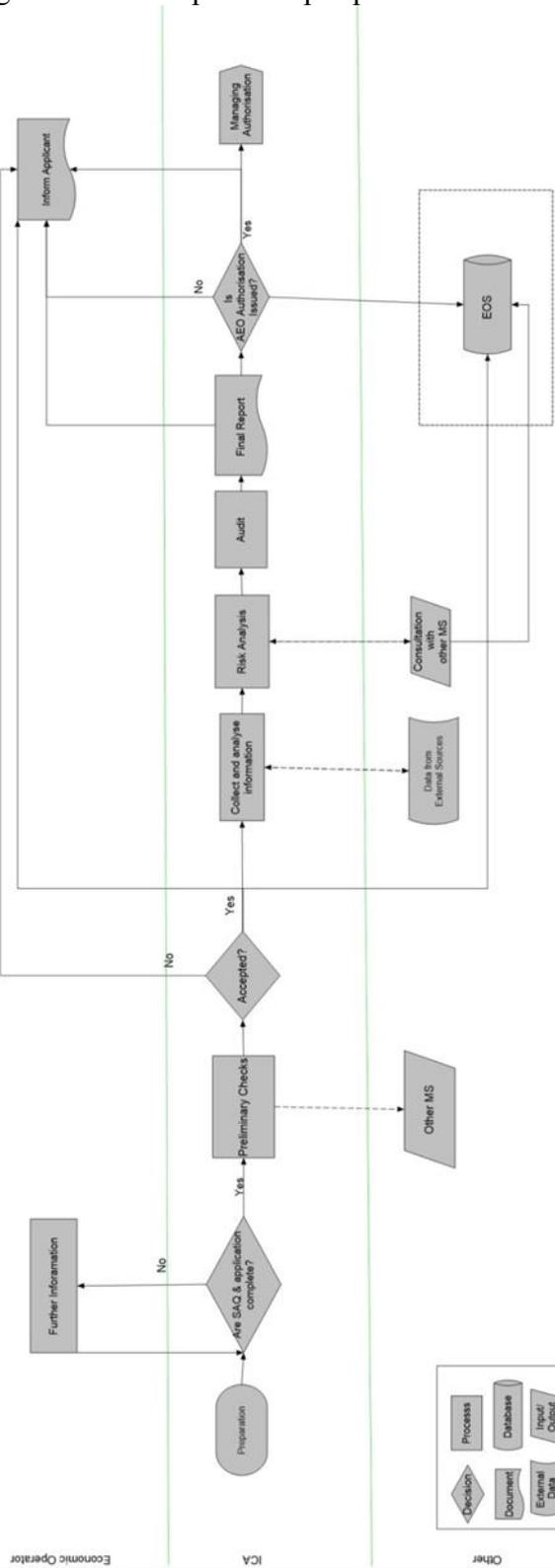
SMK ĪA 28. panta 1. punkta h) apakšpunkts paredz, ka *"pieteikuma iesniedzējs ir iecēlis kontaktpersonu, kura atbild par jautājumiem, kas saistīti ar drošumu un drošību"*. Šī kontaktpersona ir jāpaziņo IMD. Jāpiebilst, ka šis nosacījums nav saistīts ar "darba drošību", jo tā neietilpst drošības un drošuma kritērija jomā.

Šī persona būs kontaktpersona par jebkuriem jautājumiem, kas radīsies uzņēmumā, un arī tiem, kas radīsies IMD saistībā ar drošību un drošumu.

Neatkarīgi no tā, vai šī funkcija ir nodota ārpakalpojumā, pieteikuma iesniedzējam jānodrošina, lai šī persona pilnībā pārzinātu visus konkrētos ar drošību saistītos jautājumus uzņēmumā un būtu pilnvarota saņemt un nodot tālāk drošības ziņā sensitīvus materiālus.

3. DAĻA. Pieteikuma iesniegšanas un atļaujas piešķiršanas process

Turpmāk shēmā ir sniegts vienkāršots pārskats par pieteikuma iesniegšanas procesu.

Iedaļa. Kompetentās dalībvalsts noteikšana, kurai iesniedzams pieteikums AEO atļaujas saņemšanai

3.I.1. Vispārīgi nosacījumi

Dalībvalsts, kurā jāiesniedz pieteikums AEO statusa saņemšanai, ir noteikta SMK 22. panta 1. punkta 3. daļā. Tā paredz, ka kompetentais muitas dienests ir tās vietas muitas dienests, kurā tiek kārtota pieteikuma iesniedzēja galvenā uzskaites muitas vajadzībām un kur tiks veikta vismaz daļa no darbībām, uz kurām lēmums attieksies. Pamatprincips pieteikuma iesniegšanai ir tāds, ka pieteikums tiek iesniegts dalībvalstī, kura vislabāk pārzina pieteikuma iesniedzēja muižošanas darbības.

Tomēr, ņemot vērā progresīvās tendences uzņēmumu organizatoriskajās struktūrās un darba plūsmās, kā arī augošo ieinteresētību atsevišķu funkciju veikšanai izmantot ārvalstu pakalpojumus, pareizais lēmums ne vienmēr ir acīmredzams.

Ja, pamatojoties uz iepriekš minēto pamatprincipu, nav iespējams skaidri noteikt, kurai dalībvalstij jādarbojas kā IMD, piemēro SMK DA 12. vai 27. pantu.

SMK DA 12. pants paredz, ka kompetentais muitas dienests ir tās vietas muitas dienests, kurā tiek glabāti vai ir pieejami pieteikuma iesniedzēja reģistri un dokumentācija, kas ļauj muitas dienestam pieņemt lēmumu (galvenie uzskaites reģistri muitas vajadzībām), piemēram, vietas, kurā atrodas pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma administrācijas galvenā mītne.

SMK DA 27. pants jo īpaši attiecībā uz AEO norāda, ka, ja kompetento muitas dienestu nevar noteikt saskaņā ar SMK 22. panta 1. punkta 3. daļu vai SMK DA 12. pantu, pieteikumu iesniedz tās dalībvalsts muitas dienestam, kurā pieteikuma iesniedzējam ir pastāvīga darbības vieta un kurā tiek glabāta vai ir pieejama informācija par tā vispārējām loģistikas darbībām Savienībā, kā norādīts pieteikumā.

3.I.2. Ar muitas lietām saistītās dokumentācijas pieejamība

SMK 22. panta 1. punkta 3. daļa attiecas arī uz situāciju, kad ar muižu saistīto uzņēmuma administrēšanu veic kāda ārvalstu pakalpojumu organizācija citā dalībvalstī vai trešā valstī. Šāda prakse ir ierasta un likumīga daudzās dalībvalstīs. Šajos gadījumos uzņēmums nodrošina, ka tās dalībvalsts muitas dienestam, kurā tas reģistrēts, ir elektroniska piekļuve citā dalībvalstī vai trešā valstī glabātai dokumentācijai.

Šādos gadījumos pieteikums jāiesniedz tajā dalībvalstī, kurā uzņēmums nodrošina piekļuvi galvenajiem uzskaites reģistriem un veic vismaz daļu no muižošanas darbībām.

1. piemērs.

Uzņēmums "C" veic uzņēmējdarbību Zviedrijā. Tas visu savu saimniecisko darbību veic Zviedrijā, izņemot administrēšanu, kura kā ārvalstu pakalpojums tiek veikta Igaunijā. Uzņēmums Zviedrijas muitas dienestam nodrošina elektronisku piekļuvi savai dokumentācijai saskaņā ar atbilstīgajiem noteikumiem Zviedrijā.

Pieteikums AEO atļaujas saņemšanai jāiesniedz Zviedrijā.

Cita situācija veidojas, ja muitošanas darbības netiek veiktas nevienā no dalībvalstīm, kurā dokumentāciju glabā vai tā ir pieejama.

2. piemērs.

Uzņēmums "C" veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē. Tas ir nodevis ārpakalpojumā Īrijā uzskaites reģistrus un dokumentāciju, kas nodrošina muitas dienestam iespēju pieņemt lēmumu (galvenos uzskaites reģistrus muitas vajadzībām), un tā ir pieejama no Apvienotās Karalistes. Uzņēmums ieved preces no Āzijas caur Rumāniju.

Šajā gadījumā piemēro SMK DA 12. pantu, un *AEO pieteikums jāiesniedz Apvienotajā Karalistē.*

3. piemērs.

Uzņēmums "C" veic uzņēmējdarbību Itālijā. Tā galvenie uzskaites reģistri atrodas Maltā, bet nav pieejami nekur citur. Tas ieved preces no Apvienotajiem Arābu Emirātiem. Ievešana un uzglabāšana notiek Vācijā. Ražošana notiek Spānijā. Preces izved no Polijas.

Šajā gadījumā pieteikums jāiesniedz Maltā, jo galvenie uzskaites reģistri ir pieejami tikai tur.

3.I.3. Starptautiski un lieli uzņēmumi

Kā iepriekš paskaidrots, nav šaubu, ka jebkuram uzņēmējam, kas ir patstāvīga juridiska persona, jāiesniedz pašam savs pieteikums kopā ar rūpīgi aizpildītu [SAQ](#). Starptautiski uzņēmumi dažkārt darbojas dažādās dalībvalstīs ar atsevišķu juridisku personu starpniecību, bet citos gadījumos – kā *PBE*.

Saskaņā ar SMK 5. panta 32. punktu *PBE* ir "konkrēta darījumdarbības vieta, kurā pastāvīgi atrodas vajadzīgie cilvēkresursi un tehniskie resursi un caur kuru persona pilnībā vai daļēji veic ar muitu saistītās darbības". Jāpiebilst, ka saskaņā ar SMK 5. panta 31. punkta b) apakšpunktu *PBE* nav patstāvīga juridiska persona. Tomēr *PBE* juridisko statusu iespējams definēt arī citādi, kā paredzēts valsts tiesību aktos. Faktiski, *PBE* darbības aspektā dažās dalībvalstīs to var atzīt par patstāvīgu juridisku personu pat tad, kad korporatīvā grupa, kurai tā pieder, no iekšējā viedokļa neuzskata to par neatkarīgu. Šādā gadījumā piemēro iepriekš minēto pamatprincipu, proti, *PBE* ir jāiesniedz atsevišķs pieteikums.

1. piemērs.

Mātesuzņēmums "P" veic uzņēmējdarbību Vācijā. Tam ir vairākas juridiski neatkarīgas *PBE* – *PBE1*, kas reģistrēta Beļģijā, un *PBE2*, kas reģistrēta Austrijā. Mātesuzņēmums "P" pats neveic nekādas muitošanas darbības, bet tā *PBE* ir iesaistītas darbībās, uz kurām attiecas tiesību akti muitas jomā. Mātesuzņēmums "P" vēlas iegūt *AEO* statusu visai grupai. Galvenie uzskaites reģistri, kas ir saistīti ar muitošanas darbībām, tiek uzturēti, tāpat kā visas muitošanas darbības tiek veiktas, attiecīgi tajās dalībvalstīs, kurās šie *PBE* ir reģistrēti.

PBE1 ir jāiesniedz pieteikums Beļģijā, bet *PBE2* – atsevišķs pieteikums Austrijā, jo mātesuzņēmums "P". kas nav iesaistīts muitošanas darbībās, nevar pieteikties.

Patiesi, jāpiebilst, ka ir jāiesniedz atsevišķi pieteikumi, un šķiet, ka tas būs apgrūtināši pieteikuma iesniedzējiem. Tomēr jāņem vērā, ka šie abi pieteikumi būs pilnīgi atsevišķi, un, ja

viens pieteikums nebūs izpildījis kādus kritērijus, tādēļ netiks noraidīts otras *PBE* pieteikums, bet, ja atļauja jau būs izdota, tā netiks apturēta vai anulēta.

Ja *PBE* nav neatkarīgas juridiskas personas, saskaņā ar SMK DA 26. pantu viens vienots pieteikums "aptver visas šā uzņēmēja pastāvīgās darbījumsdarbības vietas Savienības muitas teritorijā". SMK DA 27. pants paredz, ka gadījumos, kad iesniedz vienotu pieteikumu, kā minēts šo vadlīniju [1. daļas II iedaļas 1.II.1. punktā](#), pieteikumu iesniedz tās dalībvalsts muitas dienestiem, kurā pieteikuma iesniedzējam ir pastāvīga darbījumsdarbības vieta un kurā tiek glabāta vai ir pieejama informācija par tā vispārējām loģistikas darbībām Savienībā, kā norādīts pieteikumā.

2. piemērs.

Mātesuzņēmums "A" veic uzņēmējdarbību Apvienotajā Karalistē. Tam ir *PBE*, kas nav atsevišķas juridiskas personas, Beļģijā, Vācijā un Nīderlandē; informācija par tā vispārējām loģistikas darbībām ir pieejama Apvienotajā Karalistē.

Uzņēmumam "A" jāiesniedz tikai viens pieteikums, tostarp par visām filiālēm. [SAQ](#) jāraksturo kopīgās procedūras, kā arī filiāļu tipiskie procesi.

Šī situācija ir līdzīga arī uzņēmumam trešā valstī, kas *PBE* atrodas Savienībā.

3. piemērs.

Mātesuzņēmums "A" veic uzņēmējdarbību ASV. Tam ir *PBE*, kas nav atsevišķas juridiskas personas un atrodas Apvienotajā Karalistē, Beļģijā, Vācijā un Nīderlandē. Apvienotās Karalistes *PBE* pilda Eiropas centra funkciju, tādēļ informācija par pārvaldes sistēmu attiecībā uz visu ES filiāļu saimniecisko darbību tiek turēta Apvienotajā Karalistē. Muitošanas darbības tiek veiktas Apvienotajā Karalistē, Beļģijā, Vācijā un Nīderlandē.

Jāiesniedz tikai viens pieteikums, un to dara uzņēmums "A" Apvienotajā Karalistē. Tomēr pieteikumā jāietver šāda informācija:

- 1. ailē: Apvienotās Karalistes mātesuzņēmuma nosaukums un visu filiāļu nosaukumi Beļģijā, Vācijā un Nīderlandē;
- 4. ailē: visu filiāļu adreses Beļģijā, Vācijā un Nīderlandē;
- 9. ailē: Apvienotās Karalistes uzņēmuma *EORI* numurs un visu filiāļu attiecīgie reģistrācijas numuri (PVN vai nodokļu maksātāja identifikācijas numurs (*TIN*), ja PVN numurs nav pieejams) Beļģijā, Vācijā un Nīderlandē;
- 16.–18. ailē: visu ES filiāļu biroji.

Dalībvalstis tiek mudinātas jau sākumposmā apspriesties savā starpā, pat vēl pirms tās pieņem pieteikumu no šāda trešās valsts iesniedzēja, lai noskaidrotu, vai pieteikumā ir iekļautas visas šā pieteikuma iesniedzēja *PBE* Savienības teritorijā.

Lai noteiktu, kur minētajos gadījumos iesniedzams pieteikums, skatīt iepriekš [3.I.2. punktu](#).

II iedaļa. Pieteikuma saņemšana un apstiprināšana izskatīšanai

Vispārējais process, iesniedzot pieteikumu AEO statusa saņemšanai, ir raksturots SMK 22. un 38. pantā, SMK DA 11.–13. un 26.–28. pantā, kā arī SMK ĪA 10. un 12. pantā. Līdz brīdim, kad tiks pabeigta SMK AEO sistēmas modernizācija, pieteikumu iesniedz, izmantojot MKĪN 1.C pielikumā iekļauto informāciju. Saņemot pieteikuma veidlapu, muitas dienesti to pārbauda un pieņem lēmumu par tā apstiprināšanu izskatīšanai vai noraidīšanu. Vienmēr jāņem vērā šādi kopīgi vispārīgi apsvērumi:

- pieteikums jāiesniedz saskaņā ar SMK 22. panta 1. punkta un SMK DA 11. panta prasībām;
- kopā ar pieteikumu jāiesniedz [pašnovērtējuma anketa \(SAQ\)](#), kā paredzēts SMK DA 26. panta 1. punktā;
- muitas dienestu rīcībā jābūt visai nepieciešamajai informācijai, lai tie varētu ātri pārbaudīt iesniegto pieteikumu, vai tas atbilst pieņemamības nosacījumiem. To var iegūt, gan izmantojot attiecīgas datubāzes, gan prasot pieteikuma iesniedzējam iesniegt šādu informāciju kopā ar pieteikumu;
- ja nepieciešams, muita izmanto arī citus pieejamos informācijas avotus, piemēram, kopējas ES datubāzes, kontaktus ar citām iestādēm, informāciju uzņēmuma tīmekļa vietnē u. c.;
- ja nepieciešama papildinformācija, muitas dienesti iespējami īsā laikā, bet ne vēlāk kā 30 kalendāro dienu laikā no pieteikuma saņemšanas dienas, pieprasa pieteikuma iesniedzējam tādu sniegt saskaņā ar SMK 22. panta 2. punktu;
- ja muitas dienests konstatē, ka pieteikumā nav ietverta visa pieprasītā informācija, tas pieprasa pieteikuma iesniedzējam sniegt attiecīgo informāciju saprātīgā termiņā, kas nepārsniedz 30 dienas, saskaņā ar SMK ĪA 12. panta 2. punkta 1. daļu;
- muitas dienestiem vienmēr jāinformē pieteikuma iesniedzējs par pieteikuma apstiprināšanu izskatīšanai un šādas apstiprināšanas datumu, kā arī par pieteikuma noraidīšanu, norādot noraidīšanas iemeslus (SMK 22. panta .2. punkta 2. daļa);
- gadījumos, kad pieteikums saņemts no starptautiska uzņēmuma, pieņemot lēmumu par tā apstiprināšanu izskatīšanai vai noraidīšanu, skatīt arī šo vadlīniju [3. daļas I iedaļu "Kompetentās dalībvalsts noteikšana, kurai iesniedzams pieteikums AEO atļaujas saņemšanai"](#).

Kad pieteikuma iesniedzējs saņem paziņojumu par to, ka muita ir pieņēmusi izskatīšanai viņa pieteikumu, viņam stingri ieteicams darīt visu iespējamo, lai paātrinātu vispārējo procesu. Jo īpaši ieteicams pārskatīt turpmāk minētos punktus visa pieteikšanās procesa laikā:

- *dažādu ar AEO pieteikuma iesniegšanas procesu saistīto struktūrvienību/nodaļu informācijas un pierādījumu konsolidēšana;*
- *informācijas sniegšana* – ieteicams, lai atbildīgās struktūrvienības zinātu, kāda ir to konkrētā atbildība saistībā ar vispārējām AEO prasībām/procesu, un būtu gatavas sniegt nepieciešamo informāciju;
- *turpinājuma darbs* – uzņēmumam jāveic pasākumi, lai novērstu nepilnības, kas atklātas, aizpildot [SAQ](#), un mazinātu ar tām saistītos riskus, un jāinformē muita par neatbilstības problēmām. Ieteicams arī informēt muitu par veiktajiem pasākumiem;
- *apspriešanās ar muitu* – apspriežoties ar muitu, var kļūdēt jebkuras šaubas, kas uzņēmumam var rasties, lai neizšķiestu laiku un naudu.

III iedaļa. Riska analīze un pārbaudes process

Jāpiebilst, ka muitas pārbaudes sastāv no dažādiem muitas kontroles vai novērtēšanas pasākumiem, ko muita veic, lai pārliecinātos, ka uzņēmēji ievēro Savienības un valsts tiesību aktus un prasības ar muitu saistītās jomās. Pārbaude ietver iepriekšēju pārbaudi, pēcmuitošanas pārbaudi un atkārtotu novērtēšanu.

Iepriekšēju pārbaudi muita veic pirms jebkāda veida muitas atļaujas/sertifikāta piešķiršanas. Attiecībā uz *AEO* iepriekšēja pārbaude ir pārbaude, ko veic pēc *AEO* pieteikuma saņemšanas, un tās mērķis ir pārbaudīt, vai pieteikuma iesniedzējs atbilst kritērijiem, kas minēti SMK 39. pantā. Pēc (iepriekšējas) pārbaudes tās veicējam jāspēj:

- spriest par nosacījumu izpildi saistībā ar *AEO* statusa piešķiršanu;
- apzināt atlikušos riskus un piedāvāt turpmāko rīcību;
- apzināt to, kas uzņēmēja procedūrās ir ciešāk jāuzrauga, un ieteikt pieteikuma iesniedzējam uzlabot vai pastiprināt attiecīgās procedūras un pārbaudes.

Pēc statusa piešķiršanas ir jānodala uzraudzība no atkārtotas novērtēšanas. Uzraudzību muitas dienesti veic pastāvīgi, pārtraugot *AEO* ikdienas darbu, tostarp apmeklējot tā telpas. Mērķis ir laikus konstatēt jebkuras neatbilstības pazīmes, kā arī nekavējoties rīkoties, ja rodas grūtības vai tiek konstatēta neatbilstība. Atkārtota novērtēšana nozīmē, ka kaut kas jau ir konstatēts un ir jārīkojas, lai pārbaudītu, vai uzņēmējs joprojām atbilst *AEO* kritērijiem. Šajā kontekstā ir skaidrs, ka uzraudzības pasākumiem var sekot atkārtota novērtēšana.

3.III.1. Informācijas apkopošana un analīze

Lai veiktu riska analīzi un sagatavotos efektīvai un kvalitatīvai pārbaudei, IMD ir svarīgi iegūt pēc iespējas vairāk iespējami būtiskākas informācijas, kas ir pieejama attiecībā uz uzņēmēju. Informācija tiek apkopota, lai:

- labāk izprastu uzņēmēja darbību un tās vidi;
- iegūtu labāku priekšstatu par uzņēmēja darbības organizāciju, procesiem un procedūrām;
- sagatavotu pārbaudes plānu saskaņā ar riska novērtēšanas rezultātiem;
- sagatavotos pārbaudei (izvēlētos optimālu pārbaudes veicēju komandu, noteiktu pārbaudes galvenos aspektus u. c.);
- pārliecinātos par kritēriju izpildi, ciktāl tas ir iespējams.

Muitas dienesti var iegūt informāciju, izmantojot, piemēram, šādus avotus:

- iekšējās datubāzes (piemēram, par pieteikuma iesniedzēja piemērotajām muitas procedūrām un noformētajām deklarācijām);
- iekšēju informāciju (par iepriekšējo pārbaudi un/vai pārbaudi rezultātiem, par citām izsniegtām vai anulētām atļaujām un apliecinātiem dokumentiem, pārskatu par iepriekš iesniegtām muitas deklarācijām u. c.);
- informāciju, ko pieprasījušas vai sniegušas citas iestādes;
- informāciju, ko sniegušas citas dalībvalstis (informēšanas un apspriešanās procedūra – skatīt šo vadlīniju [4. daļu](#) "Informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm un ar citām valsts iestādēm");

- pašu uzņēmēju sniegtu informāciju (t. i., [SAQ](#));
- publiski pieejamo informāciju (ziņas, internetu, pētījumus, pārskatus u. c.);
- citu svarīgu informāciju, tostarp attēlus, fotogrāfijas, videomateriālus, objektu plānu u. c.

Visa apkopotā informācija rūpīgi jāizvērtē, lai novērtētu, cik tā ir precīza un būtiska, ņemot vērā pārbaudes mērķus. Jāpatur prātā, ka informācijas apkopošana ir dinamisks process un var gadīties, ka "informācijai vajadzīga papildinformācija". Pieteikuma iesniedzējam tas jāapzinās un jābūt gatavam sniegt muitai jebkuru papildus nepieciešamo informāciju. Pat pēc pārbaudes uzsākšanas pārbaudes veicēji var pieprasīt un apkopot būtisku papildinformāciju, kas nepieciešama kvalitatīvāka rezultāta sasniegšanai. Tāpat jāpatur prātā, ka informācija mainās un reizēm var būt aktuāla tikai tajā brīdī, kad tā tiek atlasīta. Tādēļ ir svarīgi saņemt jaunāko un aktuālāko informāciju. Lai nodrošinātu IMD iespēju sekot aktuāliem notikumiem, kuri var ietekmēt secinājumus atļaujas piešķiršanas laikā un uzraudzības ietvaros, ir svarīgi izveidot sistēmu apstākļu fiksēšanai un attiecīgi nepieciešamajai saziņai ar pieteikuma iesniedzēju gadījumos, kad ir jāpieprasa papildinformācija.

Atļaujas piešķiršanas procesa ātrums lielā mērā atkarīgs no uzņēmēja uzņēmuma lieluma, tā specifikas un tā atbilstības citu būtisku veikto akreditāciju prasībām.

3.III.2. Mazie un vidējie uzņēmumi

MVU ir definēti Komisijas 2003. gada 6. maija Ieteikumā par mikro, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju¹⁵. Šajā definīcijā tiek ņemts vērā, vai uzņēmums ietilpst lielākā starptautiskā uzņēmumā, un tādā gadījumā to nevar atzīt par MVU.

Tomēr jāņem vērā arī tas, ka *AEO* atļaujas piešķiršanas ietvaros un attiecībā uz atbilstību prasībām MVU atšķiras pēc lieluma, uzņēmējdarbības sarežģītības, apstrādāto preču veida, vietas starptautiskajā piegādes ķēdē u. c. Piemēram:

- *AEO* pieteikuma iesniedzējs, kura uzņēmumā nodarbināts 51 darbinieks un kurš importē brilles, saimniecisko darbību īsteno citādi nekā pieteikuma iesniedzējs ar 249 darbiniekiem, kurš importē ieročus un kurš jau ir īstenojis dažādus drošības pasākumus;
- situācija, kad muitas aģents, kuram ir četri darbinieki, darbojas kā apakšuzņēmējs ražotājam ar 150 nodarbinātām personām, arī sniedz priekšstatu par to, cik dažādi var būt MVU.

No visiem uzņēmumiem Eiropā 99 %¹⁶ ir MVU, un deviņi no katriem desmit MVU faktiski ir mikrouzņēmumi, kuros nodarbināto skaits ir mazāks par desmit personām.

¹⁵ Komisijas 2003. gada 6. maija Ieteikums par mikro, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju, OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.

¹⁶ Eiropas Savienībā 2008. gadā bija vairāk nekā 20 miljoni uzņēmumu. Tikai apmēram 43 000 uzņēmumu bija lieli (*LSE*). Tādējādi vairākums (99,8 %) uzņēmumu ES ir MVU. (*Uzņēmējdarbības un rūpniecības ģenerāldirektorāta gada pārskats par maziem un vidējiem uzņēmumiem ES 2009. gadā.*)

Tie arī kļūst par nozīmīgu starptautiskās piegādes ķēdes daļu. Dažos gadījumos tie var pārstāvēt lielāko daļu uzņēmēju starptautiskajās piegādes ķēdēs, bieži darbojoties kā apakšuzņēmēji lieliem uzņēmumiem.

Ņemot vērā, ka MVU var rasties grūtības ar atļauju izdošanas procesa uzsākšanu, un lai padarītu AEO statusu pieejamāku MVU, AEO jomu reglamentējošie tiesību akti nodrošina nepieciešamo elastīgumu, lai samazinātu izmaksas un slogu. Pat ja AEO kritērijus piemēro visiem uzņēmumiem neatkarīgi no to lieluma, SMK ĪA 29. panta 4. punktā noteikts juridiski saistošs pienākums, saskaņā ar kuru: "Veicot [AEO] kritēriju izpildes pārbaudi, muitas dienestī ņem vērā uzņēmēju īpašās iezīmes, jo īpaši attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem". Turklāt šajās vadlīnijās MVU specifika saistībā ar AEO atļaujas piešķiršanu tiek aplūkota, izmantojot piemērus.

3.III.3. Specifiski saimnieciskās darbības veidi

3.III.3.1.- Ekspres piegādes pakalpojumi

Pārvadātāja loma starptautiskajā piegādes ķēdē raksturota šo vadlīniju [1. daļas II iedaļas 4. punkta f\)](#) apakšpunktā. Šajā profesionālajā nozarē pastāv atsevišķi nodalāma apakšnozare – ekspres piegādes pakalpojumu sniedzēji (ekspres piegādes nodrošinātāji). Šajā apakšnozarē ir iesaistīts salīdzinoši neliels uzņēmēju skaits, bet notiek daudz darījumu; dažās dalībvalstīs šī apakšnozare veido aptuveni trešdaļu visu importa sūtījumu un aptuveni 50 % visu eksporta sūtījumu.

Šai apakšnozarei ir raksturīgas vairākas īpašas pazīmes:

- liels darījumu apjoms;
- pārvadājumu ātruma un muitošanas ātruma nozīmīgums, jo īss piegādes laiks ir svarīgs gan šīs nozares uzņēmumiem kā tirgvedības līdzeklis, gan to klientiem;
- liels skaits un plašs spektrs darījumdarbības partneru – gan regulāri biznesa klienti, gan gadījuma privātklienti;
- ekspres piegādes nodrošinātāji bieži vien papildus pārvadātāja funkcijai pilda arī muitas aģenta/pilnvarotā pārstāvja funkciju;
- tā kā izmantojamais transporta veids galvenokārt ir gaisa transports, šādi ekspres piegādes nodrošinātāji darbojas kā RA vai KC Regulas (EK) Nr. 300/2008¹⁷ izpratnē un izpilda Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 2015/1998¹⁸ prasības attiecībā uz lielāko daļu savas saimnieciskās darbības;
- ekspres piegādes nodrošinātāji pārvadā sūtījumus un kravas ar saviem gaisa kuģiem vai sagatavo sūtījumus maisos vai atsevišķus sūtījumus citiem gaisa pārvadātājiem;
- ekspres piegādes nodrošinātājiem bieži vien ir muitas iestāžu izsniegta atļauja izmantot vienkāršotas muitas procedūras.

Ņemot vērā šīs īpašās pazīmes, šajā apakšnozarē pastāv vairāki īpaši riski, kuriem būtu jāpievērš īpaša uzmanība, kad uzņēmējs iesniedz pieteikumu AEO statusa saņemšanai:

---

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 11. marta Regula (EK) Nr. 300/2008 par kopīgiem noteikumiem civilās aviācijas drošības jomā un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 2320/2002.

¹⁸ Komisijas 2015. gada 5. novembra Īstenošanas regula (ES) 2015/1998, ar ko nosaka sīki izstrādātus pasākumus kopīgu pamatstandartu īstenošanai aviācijas drošības jomā.

- pārkāpumu smaguma pakāpe, novērtējot kritēriju par atbilstību muitas prasībām. Muitas iestādēm jāņem vērā lielais darījumu apjoms un jānovērtē, vai pārkāpumi ir sistemātiski, kāda ir uzņēmēju iekšējās kontroles kvalitāte un procedūras kļūdu konstatēšanai un labošanai – skatīt [šo vadlīniju 2. daļu "AEO kritēriji"](#);
- glabāto datu drošība, novērtējot uzņēmēja sistēmu komerciālajai un, attiecīgos gadījumos, transporta uzskaitēi. Ņemot vērā glabāto datu lielo apjomu, muitas dienestiem jāapsver uzņēmēja ieviestie pasākumi savu sistēmu aizsardzībai pret attiecīgi neautorizētu piekļuvi vai ielaušanos un piekļuve dokumentācijai un procedūras informācijas apstrādei ekspress piegādes nodrošinātāju izmantotajās sistēmās;
- Novērtējot atbilstību drošības un drošuma standartiem:
  - o darbības veikšanas vietas vai darbības, uz kurām neattiecas *RA* vai *KC* statuss;
  - o vienošanos par aizsardzības pasākumiem pārkāpšana ar risku piegādāt nedrošas vai neaizsargātas preces. Ņemot vērā darījumdarbības partneru plašo spektru, muitas dienestiem jāvērtē procedūras darījumdarbības partneru izvēlei un tādu risku pārvaldībai, kuri ir saistīti ar zināmiem un nezināmiem darījumdarbības partneriem;
  - o tādu personu pieņemšana darbā uzņēmumā, kuras var radīt drošības riskus. Ņemot vērā lielo saimnieciskās darbības apjomu, muitas dienestiem jāvērtē procedūras jaunu darbinieku iepriekšējās darbības pārbaūžu veikšanai, gan attiecībā uz pastāvīgu, gan attiecībā uz pagaidu personālu;
  - o neatbilstoša informētība par drošības prasībām. Muitas dienestiem jāvērtē procedūras, ar kurām nodrošina nepieciešamās apmācības attiecībā uz drošības un drošuma riskiem, kas ir saistīti ar sūtījumu ekspress piegādi.

3.III.3.2. Pasta pakalpojumu sniedzēji

Pasta pakalpojumu sniedzēja (pasta uzņēmēja) darbībai ir savas īpatnības, un ir jāņem vērā tās īpašās pazīmes un ar to saistītie riski. Tā kā var pieņemt, ka kritēriju par pierādītu maksātspeju šajā gadījumā var novērtēt tādā pašā veidā kā citiem uzņēmējiem, turpmāk šajā apakšiedaļā uzmanība pievērsta dažiem specifiskiem aspektiem, kas attiecas uz citiem *AEO* kritērijiem.

Atbilstība muitas prasībām

Pasta uzņēmējs nodrošina piegādes/nosūtīšanas pakalpojumus daudziem maziem klientiem/lietotājiem, kuru uzticamību nav ļoti viegli kontrolēt. Tā rezultātā var rasties problēmas saistībā ar muitas maksājumu iekasēšanu, kā arī atbilstību drošības un drošuma prasībām. Riski saistībā ar mītošanas darbībām var būt, piemēram, šādi:

- liels skaits "nelielu" sūtījumu, t. i., sūtījumu ar mazu svaru/nelielu vērtību;
- klientu (lielākoties privātpersonu) sniegto paziņojumu nedrošums – kļūdas un izlaidumi paziņojumos par vērtību un sūtījuma satura aprakstā, tādu dokumentu neesamība vai neatbilstība, kas apstiprina muitas deklarācijā sniegtās ziņas, un līdz ar to grūtības izpildīt muitas prasības (sertifikātu/atļauju neesamība u. c.);
- piegāžu kavēšanās pārvadātāja vainas dēļ;
- augsts risks saistībā ar "nepareizi apstrādātiem" (pazaudētiem) sūtījumiem.

Tādēļ audita laikā, ciktāl tas attiecas uz kritēriju par atbilstību muitas prasībām, arī ņemot vērā uzņēmuma lielumu un veidu, auditoram vienmēr jāpārbauda ar muitas deklarācijām saistīto pārkāpumu skaits un tas jāsalīdzina ar kopējo darījumu skaitu gada laikā, lai novērtētu

iespējamos riskus. Procedūras, kas saistīta ar ierakstu deklarētāja reģistros, paredzot atbrīvojumu no pienākuma uzrādīt preces, pārvaldība un uzglabāšanas muitas noliktavā procedūras pārvaldība ir būtiskākie elementi, kurus nepieciešams novērtēt attiecīgajā gadījumā, vienlaikus vērtējot arī pārējos riskus.

Grāmatvedība un loģistikas sistēmas

Viens no vērā ņemamiem riskiem ir uzskaites pārvaldība saistībā ar nepiegādātiem sūtījumiem/pakām (kad nav bijis iespējams atrast saņēmēju vai saņēmējs nav ieradies pēc sūtījuma). Saistībā ar šo svarīgo aspektu jāvērtē uzglabāšanas izmaksas (un, ja ir, attiecīgas izmaksas par iznīcināšanu, ja to paredz noteikumi) vai izmaksas saistībā ar sūtījuma atpakaļsūtīšanu tā nosūtītājam. Tas var ievērojami ietekmēt muitošanas un uzskaites darbību izsekojamību, un šā aspekta ietekme var skart loģistikas organizāciju, tāpat arī krājumu pārvaldību, izmaksas, krājumu drošumu un noliktavu drošību.

Nodrošinot darbību šādā situācijā, nepieciešama iespēja paļauties uz IT sistēmām, kam jābūt pietiekami drošām un strukturētām tā, lai nodrošinātu auditācijas pierakstu izsekojamību par visām muitošanas darbībām – gan izvešanu, gan ieviešanu –, tāpat arī visu ar to saistīto datu drošību.

Novērtējot iekšējās kontroles sistēmas efektivitāti, ir svarīgi pārbaudīt ne tikai pienākumu sadali, bet arī to, vai struktūrā ir tādi darbinieki, kuru pienākums ir uzraudzīt atbilstību muitas procedūru piemērošanas noteikumiem, un to, kā attiecīgie riski faktiski tiek noteikti un novērsti. Tāpat jāvērtē dažādu iespējami negatīvu atgadījumu ietekme uz uzņēmēja darbību un rūpīgi jāvērtē to procedūru efektivitāte, kuras paredzētas neatbilstību novēršanai.

Turklāt saistībā ar iekšējo kontroli ir svarīgi pārbaudīt, kādas datubāzes un kādas informācijas procedūras tiek izmantotas datu uzglabāšanai par klientiem un sūtījumiem.

Nākamais aspekts, kas jānovērtē, ir sauszemes transporta pārvaldība, jo īpaši, ja tas saistīts ar darbību lidostā, jo šādā gadījumā nepieciešams novērtēt to autovadītāju uzticamību, kuri saņem sūtījumus lidostā.

Drošības prasības

Saistībā ar šo aspektu rūpīgi jāapsver darbinieku pieņemšana darbā. Ir svarīgi apsvērt gadījuma darbinieku skaitu un to iesaistes biežumu. Jo lielāks šis skaits un biežums, jo lielāks iefiltrēšanās risks ar nodomu veikt nelikumīgas darbības, piemēram, ievietot sūtījumos sprāgstvielas, narkotikas u. c.

Tādēļ rūpīgi jāvērtē atlases kritēriji, pieņemot darbiniekus īpašu darbību veikšanai, piemēram, darbam tiešā saskarē ar sensitīvām precēm uzglabāšanas vietās vai paaugstināta riska zonās.

Tāpat jākontrolē regularitāte, ar kādu uzņēmējs nodrošina personāla darbības uzraudzību saskaņā ar tiesību aktiem. Rūpīgi jāapsver arī darba līgumi ar darbiniekiem.

Neatkarīgi no līguma veida, saskaņā ar kuru darbinieki veic savus pienākumus, visiem darbiniekiem jāsaņem pietiekama profesionālā apmācība, jo īpaši par muitas procedūru piemērošanu un tiesību aktiem muitas jomā. Lai panāktu augstu kvalitāti drošības un drošuma procedūru piemērošanā, jānodrošina atbilstīga līmeņa apmācība, tostarp darbiniekiem, kuri veic noteiktu nosūtāmo preču skenēšanu.

Lai nodrošinātu starptautiskās piegādes ķēdes drošību, pasta uzņēmējs:

- izstrādā drošības un drošuma vadlīnijas darbinieku informēšanai un apmācībai par riskiem saistībā ar pasta operācijām;
- izveido nepieciešamo iekšējo organizāciju, kas ļauj palielināt pārbažu skaitu saistībā ar īpaša riska situācijām vai, reaģējot uz īpašiem izmeklēšanas ziņojumiem;
- apmāca pasta inspektoros pareizi veikt pienākumus drošības pārbažu punktos un nodrošina tiem aktuālu informāciju par to, kā konstatēt potenciāli bīstamus sūtījumus, pievēršot uzmanību šādiem riska rādītājiem:
  - nosūtītājs nav norādīts;
  - sensitīvs saņēmējs (diplomātiska, politiska vai finanšu iestāde, reliģiska apvienība, prese u. c.);
  - paziņojumu vai uzlīmju lietošana, kuru mērķis ir novērst kontroli: "neizmantojot rentgeniekārtas", "konfidenciali", "nav jāveic pasta pārbaude", "neatvērt" u. c.;
  - neparastas makroskopiskas fiziskas un ķīmiskas pazīmes (piemēram, karstuma paka (t. s. "Hot Pack"), neparasta smarža, noplūdis vai izplūdis sūtījuma saturs, iepakojums zaudējis krāsu, eļļaini plankumi, trokšņi pakā u. c.).

Pasta uzņēmējam jāveic arī loģistikas/organizatoriski pasākumi saistībā ar vietu, kuru izmanto sūtījumu glabāšanai, izmantojot šādas darbības:

- jānosaka īpašas zonas, kurās var veikt saņemto vai nosūtāmo sūtījumu drošības kontroli;
- fiziski jānodala preces, kuras ir jau pārbaudītas, no precēm, kuras vēl nav pārbaudītas;
- jāprasa, lai klienti izmantotu produktus, kuru izsekojamību var nodrošināt;
- jā sagatavo pasākumu plāns, lai identificētu, izolētu un neitralizētu konstatēto apdraudējumu;
- jāizveido drošības kontaktpunkts saziņai ar muitu, policiju, izmeklēšanas un veselības aprūpes iestādēm atbilstoši piedāvāto pakalpojumu veidam un nozīmības pakāpei.

Jāsecina, ka, ņemot vērā pasta uzņēmēju darbības ievērojamos apjomus un sniedzamo pakalpojumu īpašās iezīmes, kā arī darījumu skaitu, un, lai muitošanas, loģistikas, uzskaites un drošības ietvaros ieviestu atbilstošās procedūras, ir būtiski visas šīs procedūras stingri standartizēt, izmantojot detalizētus iekšējo procedūru protokolus, kas tiktu praktiski izpildīti ikdienas darbībā.

3.III.3.3. Dzelzceļa pārvadātāji

Vispārīgi runājot, dzelzceļa pārvadātāju pārbaudes būtiski neatšķiras no citu pārvadātāju pārbaudēm. Var pat uzskatīt, ka dzelzceļa uzņēmēji, pateicoties šā transporta veida īpatnībām, ir saistīti ar zemāku risku. Tomēr pārbaudes darbību plānošanu un risku novērtēšanu var papildus sekmēt dažu atsevišķu ar dzelzceļa pārvadātāju darbību saistītu elementu izmantošana:

- dzelzceļa uzņēmējiem ir saistoši **starptautiski nolīgumi** un konvencijas (*Convention concerning International Carriage by Rail (COTIF)* jeb Konvencija par starptautiskajiem dzelzceļa pārvadājumiem, *Uniform Rules Concerning the Contract of International Carriage of Goods by Rail (CIM)* jeb Vienveida noteikumi attiecībā uz kravu starptautisko dzelzceļa pārvadājumu līgumu). Šādos nolīgumos var būt paredzētas prasības saistībā ar plombām un kravu integritāti. Tāpat tajos tiek atrunāti nosacījumi par atbildību pārvadājuma laikā;

- uz dzelzceļa satiksmi attiecas **dzelzceļa pārvadājumu drošības noteikumi un sertifikāti** attiecībā uz pasažieru un kravas drošumu. Tajos var būt ietvertas prasības, kas attiecas uz drošības pārvaldības sistēmām, personāla drošuma un iekšējās kontroles sistēmām;
- dzelzceļa pārvadātāji darbojas vidē, kas no regulatīvā viedokļa uzskatāma par sadrumstalotu. Dzelzceļa pārvadājumu reglamentēšanu un pārraudzību var īstenot **vairākas valsts iestādes**;
- darbības vidē ir vairāki elementi, kurus bieži kontrolē trešās personas, kas atbild par tādiem infrastruktūras objektiem kā sliežu ceļi, vagonu šķirošanas parki un konteineru termināļi, vai arī trešās personas var būt atbildīgas par kravas vienību;
- pieteikuma iesniedzējam var būt komplicēta organizatoriskā struktūra, daudz telpu un plašs pakalpojumu spektrs. Šos pakalpojumus var iedalīt arī pasažieru un kravu pārvadājumos;
- dzelzceļa pārvadātāji var sniegt pakalpojumus daudziem pastāvīgiem un labi zināmiem darījumdarbības partneriem. Tie var būt, piemēram, autopārvadātāji, noliktavu turētāji, ostu operatori un tādi pakalpojumu sniedzēji, kas nodrošina dzelzceļa kravas pagalmu apsardzi. Pārvadātājs var būt atbildīgs par kravas vienību/konteineru iekraušanu vagonos un izkraušanu no tiem. Tomēr parasti preču iekraušana un izkraušana ir klienta ziņā. Dzelzceļa pārvadātāji reti paši veic vai piedāvā trešo personu pakalpojumus saistībā ar kravas vienību iekraušanu vai izkraušanu. Tikai tad, ja pats dzelzceļa pārvadātājs piedāvā ar sūtījumu noformēšanu saistītus pakalpojumus un papildus arī citus loģistikas pakalpojumus, viņš var būt tieši atbildīgs par preču apstrādi;
- pārvadājuma laikā vairākas personas var veikt dokumentu apstrādi vai kontrolēt kravas vienības/vagonus. Tikai tad, ja dzelzceļa pārvadātājs piedāvā ar sūtījumu noformēšanu saistītus pakalpojumus un papildus arī citus loģistikas pakalpojumus, tas pats apstrādā preces kravas pārkraušanas vietās, loģistikas centros vai noliktavās.

Novērtējot riskus un veicot pārbaudes attiecībā uz dzelzceļa pārvadātāju, kas ir pieteicies *AEO* statusa iegūšanai, īpaša uzmanība jāpievērš šādiem aspektiem:

- lai labāk saprastu darbības vidi, muitas dienestiem jāprasa, lai pieteikuma iesniedzējs pirms pārbaudes uzsākšanas iesniedz īsu pārskatu, kurā raksturoti noteikumi, vienošanās un konvencijas, kas tam ir saistoši;
- gatavojoties pārbaudei, pārbaudes veicējiem jāiegūst skaidrs priekšstats par muitošanas darbībās iesaistītajām vietām un telpām un jānosaka, vai pieteikuma iesniedzējs nodrošina kontroli pār tām, vai ne. Pārbaudes nolūkiem būtiskas ir tādas vietas, kurās tiek apstrādāti ar muitošanu saistītie dokumenti, kravas vienības un preces;
- lai nepieļautu attiecīgi neautorizētu piekļuvi precēm un kravas vienībām, jāizmanto situācijai atbilstošas drošības kontroles metodes, jo īpaši atklātās teritorijās dzelzceļa kravu pagalmos un pārvadājuma/izkraušanas/iekraušanas un vilciena apstāšanās laikā;

- kravas vienību izsekojamībai, drošības procedūrām saistībā ar robežu šķērsošanu (novērošanas kamera, skenēšana) un apstāšanos, kravas svēršanai un septiņu punktu pārbaudei (īpaši pēc ilgstošas uzglabāšanas);
- aizplombēšanas procedūrām, tostarp instrukcijām, kas attiecināmas uz drošības noteikumu pārkāpumiem;
- darījumdarbības partneru identificēšanai un drošības prasību iekļaušanai līgumos, pat ar tādiem partneriem, kas nolīgti īpašiem mērķiem. Ņemot vērā, ka pamatdarbību nodrošināšanai (iekraušanai/izkraušanai/drošības novērošanai) pārsvarā tiek izmantoti ārpalpojumi, pieteikuma iesniedzējam jāpārvalda ar darījumdarbības partneriem saistītie riski, paredzot attiecīgās prasības līgumos un pārbaugot šo prasību izpildi. Tāpat piegādes ķēdes drošības nodrošināšanā svarīga nozīme ir ikdienas darbā ieviestajai kārtībai, kas jāīsteno, ja konstatēts drošības prasību pārkāpums;
- pareizi īstenotai apmācībai drošības prasību izpratnei;
- lai ikdienas darbā īpašās kārtības ieviešana paziņošanas nodrošināšanai un rīcības noteikšanai drošības prasību pārkāpumu gadījumos būtu definēta kā fundamentāla prasība.

3.III.4. Faktori, kas atvieglo atļaujas piešķiršanas procesu

3.III.4.1. Vispārīgi nosacījumi

Dažādiem uzņēmējiem atkarībā no savas saimnieciskās darbības specifikas papildus *AEO* prasībām var būt nepieciešams izpildīt arī dažādus citus standartus un noteikumus. *AEO* programmā ir mēģināts ņemt vērā jau esošos standartus un sertificēšanas/atļaujas piešķiršanas sistēmas un paļauties uz tām, tomēr *AEO* statusa iegūšanai kā priekšnosacījumu neparedzot prasību par jebkādas papildu sertificēšanas/atļaujas nepieciešamību.

Kaut arī uzņēmējiem ne vienmēr nepieciešams *AEO* statuss, lai saņemtu atļauju vienkāršojumiem, ko paredz muitas noteikumi, attiecībā uz dažiem vienkāršojumiem viņiem jāatbilst noteiktiem *AEO* kritērijiem vai daļai no *AEO* kritērijiem, lai saņemtu attiecīgo atļauju (skatīt arī [šo vadlīniju 1.III.1. punktu](#)).

Lai paātrinātu pieteikumu apstrādi un samazinātu audita laiku, muitas dienestiem, ja iespējams, jāizmanto informācija par pieteikumu iesniedzējiem, kas jau ir to rīcībā. Šādiem nolūkiem var izmantot informāciju, kas iegūta saistībā ar:

- iepriekšējiem iesniegumiem muitas atļauju saņemšanai un šā procesa rezultātiem;
- ziņām, kas jau iepriekš tika sniegtas muitas vai citām valsts iestādēm un ir pieejamas muitas;
- informāciju par muitas auditu un tā rezultātiem;
- no izmantotajām muitas procedūrām/pieteikuma iesniedzēja iesniegtajām deklarācijām;
- pieteikuma iesniedzēja atbilstību pastāvošiem standartiem un tā rīcībā esošajiem sertifikātiem/atļaujām;

- esošajiem tādu novērtējumu un auditu rezultātiem, kas veiktas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, ciktāl tie ir būtiski kritēriju novērtēšanā (SMK ĪA 29. panta 2. punkts), un attiecīgo ekspertu esošajiem secinājumiem (SMK ĪA 29. panta 3. punkts).

Tomēr atkarībā no apstākļiem katrā konkrētajā gadījumā, un galvenokārt ņemot vērā laiku, uz kuru šī informācija attiecas, muitas dienestiem var būt nepieciešams atkārtoti pārbaudīt šo informāciju un pat pieprasīt citām iestādēm apstiprinājumu, ka informācija (pilnībā vai daļēji) joprojām uzskatāma par aktuālu.

Īpaša uzmanība jāpievērš gadījumiem, kad tiesību aktos ir noteikta automātiska drošības un drošuma standartu atzīšana, t. i.:

- ja pieteikuma iesniedzējs ir pilnvarotais pārstāvis vai zināmais nosūtītājs, uzskata, ka drošības un drošuma prasības ir izpildītas attiecībā uz vietām un darbībām, kurām pieteikuma iesniedzējs ir ieguvis pilnvarota pārstāvja vai zināma nosūtītāja statusu, ciktāl kritēriji pilnvarota pārstāvja vai zināma nosūtītāja statusa piešķiršanai ir identiski vai līdzvērtīgi tiem, kas minēti SMK 39. panta e) punktā (SMK ĪA 28. panta 3. punktā, skatīt arī šo vadlīniju [3. daļas III iedaļas 4.2. punkta b\) apakšpunktu](#));
- Ja pieteikuma iesniedzējs ir saņēmis atļauju drošumam un drošībai, kura izdota, pamatojoties uz starptautisku konvenciju vai Starptautiskās Standartizācijas organizācijas izstrādātu starptautisko standartu vai Eiropas standartizācijas iestādes izstrādātu Eiropas standartu, šīs atļaujas ņem vērā, pārbaudot atbilstību noteiktajiem drošības un drošuma kritērijiem.
Šos kritērijus uzskata par izpildītiem, ciktāl tiek konstatēts, ka minētās atļaujas izdošanas kritēriji ir identiski vai līdzvērtīgi tiem, kas noteikti SMK 39. panta e) punktā (SMK ĪA 28. panta 2. punkta 1. daļā).
Šos kritērijus uzskata par izpildītiem, ja pieteikuma iesniedzējam ir tādas trešās valsts izsniegta atļauja drošībai un drošumam, ar kuru Eiropas Savienība ir noslēgusi nolīgumu, kas paredz atzīt šo atļauju (SMK ĪA 28. panta 2. punkta 2. daļa).

Šādu atzīšanu var attiecināt tikai uz starptautiski akreditētu sertificētāju¹⁹ vai valsts kompetento iestāžu izsniegtiem sertifikātiem.

Turklāt pastāv liels skaits starptautisku un valsts standartu un sertifikācijas sistēmu, kā arī ekspertu sniegto atzinumu tādās jomās kā lietvedība, maksātspēja vai drošības un drošuma standarti, kurus IMD var atzīt saskaņā ar SMK ĪA 29. panta 3. punktu. Šādos gadījumos sertifikāta iesniegšana nenozīmē, ka attiecīgais *AEO* kritērijs ir automātiski izpildīts un vairs nav jāpārbauda. Drīzāk kompetentā muitas dienesta ziņā ir noteikt, vai un kādā mērā kritēriji ir izpildīti.

Šajā kontekstā pastāv dažādi indikatīvi rādītāji, kas jāņem vērā, novērtējot, vai un kādā mērā sertifikāts vai standarts ir būtisks un nozīmīgs un var sekmēt *AEO* atļaujas piešķiršanas procesu. Par šādiem indikatīviem rādītājiem uzskatāmi, piemēram:

¹⁹ *MLA* (daudzpusējas atzīšanas mehānisms) vai *MRA*. Skatīt arī www.european-accreditation.org.

- kas izdevis sertifikātu vai kā kompetencē ir standarta piešķiršana; vai sertifikātu/atļauju piešķirusi iestāde vai trešā persona; vai šī trešā persona ir starptautiski akreditēta;
- kā sertifikāts/atļauja izsniegta; vai pārbaudes veica iestāde (piemēram, kā noteikts [šo vadlīniju 3. daļas III iedaļas 4.2. punktā](#)), uzņēmējs pats, veicot pašnovērtējumu, vai arī pārbaudi īstenoja neatkarīga un akreditēta trešā persona;
- vai pārbaude ir veikta, apmeklējot saimnieciskās darbības veikšanas vietu, vai tikai uz dokumentu pamata;
- kādi ir iemesli, kādēļ uzņēmējam ir nepieciešams sertifikāts/atļauja;
- vai uzņēmums pats ir organizējis sagatavošanos sertifikācijas/atļaujas piešķiršanas procesam, vai arī uzņēmums izmantojis konsultantu;
- vai sertifikāts/atļauja ir attiecināma uz visu uzņēmumu, kādu atsevišķu tā saimnieciskās darbības veikšanas vietu vai tikai vienu konkrētu procesu;
- kad sertifikāts/atļauja izdota; kad notika pēdējā pārbaude; kādi bija pēdējās pārbaudes secinājumi.

Turpmāk norādīto zināmo standartu un sertifikātu/atļauju uzskaitījums nav pilnīgs. Ņemot vērā uzņēmēju saimnieciskās darbības dažādību un nacionālajā līmenī esošo prasību specifiku, te tiek norādīti tikai visizplatītākie standarti un sertifikāti.

Tomēr pieteikuma iesniedzēji kompetentajiem muitas dienestiem var iesniegt informāciju par katru standartu, kuru tie izpildījuši, vai par katru sertifikātu/atļauju, kas tiem izsniegta, ja tam ir nozīme saistībā ar *AEO* kritēriju izpildi. Tad kompetentais muitas dienests pārbaudīs, vai un kādā mērā to var ņemt vērā. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad uzņēmējs ir izmantojis neatkarīgas iestādes/institūcijas sniegtus padomus gadījumos, kas ietekmē *AEO* kritēriju izpildi, bet jebkāda sertifikāta/atļaujas izsniegšana nav paredzēta (piemēram, vietējā policija klātienē sniegusi individuālas norādes nozieguma novēršanai, apmācību programmas).

Jāpiebilst arī, ka, lai iegūtu *AEO* statusu, nav nepieciešams iegūt nevienu no šiem sertifikātiem/atļaujām vai konsultēties ar trešām personām. Ja kādi sertifikāti/atļaujas ir pieejamas, tās var noderēt muitas dienestiem (skatīt arī [SAQ skaidrojošo piezīmi](#) 3. un 6. punktu par grāmatvedību un loģistikas sistēmu un drošības un drošuma prasībām).

Ievērojiet, ka jebkurā gadījumā pieteikuma iesniedzēja pienākums ir pierādīt, ka *AEO* kritēriji ir izpildīti.

3.III.4.2. Muitas vai citu valsts iestāžu piešķirti sertifikāti/atļaujas

a) Esošās muitas atļaujas

Kad uzņēmējs iesniedz pieteikumu *AEO* atļaujas saņemšanai, jāņem vērā visas citas tam jau izsniegtās muitas atļaujas.

b) Sertifikāti, ko izsniedz aviācijas aģentūras vai iestādes

Aviācijas iestādes sertificē uzņēmumus, kas ir iesaistīti gaisa kravu apstrādē. Atkarībā no funkcijas piegādes ķēdē minētās iestādes uzņēmumiem var piešķirt pilnvarotā pārstāvja (*RA*) vai zināmā nosūtītāja (*KC*) statusu vai pazīstamā nosūtītāja (*AC*) statusu, ko piešķir tieši *RA*.

RA ir uzņēmumi, piemēram, aģentūras, ekspeditori vai citi tiesību subjekti, kuri sadarbojas ar aviosabiedrību un veic attiecīgi kompetentās iestādes atzītu vai paredzētu drošības kontroli kravām, kurjerpasta un ekspress piegādes sūtījumiem vai pasta sūtījumiem.

KC ir nosūtītājs, kas kravu vai pastu pārsūta pats savām vajadzībām un kura procedūras atbilst kopīgiem drošības noteikumiem un standartiem, kas ir pietiekami, lai kravu vai pastu ļautu pārvadāt ar jebkuru gaisa kuģi.

Attiecībā uz *RA* un *KC* telpām un paredzētajām darbībām, kurām uzņēmējs ir ieguvis *RA* vai *KC* statusu, SMK ĪA 28. panta 1. punktā noteiktos kritērijus uzskata par izpildītiem saskaņā ar SMK ĪA 28. panta 3. punktu. Atšķirībā no *AEO* programmas, *RA* un *KC* statuss vienmēr tiek piešķirts konkrētām telpām. Tāpat jāņem vērā, ka faktiski *KC* un *RA* statuss attiecas tikai uz izvedamajām precēm, kuras pārvadā gaisa kuģī. Ar ievadamajām precēm saistītie procesi netiek pārbaudīti un sertificēti.

Salīdzinājumā, ko starp *RA*, *KC* un *AEO* kritērijiem veica kompetentie Komisijas dienesti sadarbībā ar ES dalībvalstīm, tika secināts, ka minēto programmu prasības principā ir salīdzināmas šādās četrās jomās:

- ēku drošība;
- pienācīga piekļuves kontrole;
- kravu drošība;
- personāla drošība.

Tādēļ iepriekš minētajās jomās visticamāk varēs atrast nosacījumu, kas būs kopīgs un līdz ar to – uzskatāms par izpildītu.

Tādējādi gadījumā, ja *AEO*s pieteikuma iesniedzējs jau ir ieguvis *KC* vai *RA* statusu, būtu rūpīgi jāpārbauda, vai pieteikuma iesniedzējs veic cita veida saimniecisko darbību, un, ja tā ir – arī tā būtu jāpārbauda. Nav pieļaujama drošības un drošuma pārbaūžu automātiska atzīšana, bet, no otras puses, jāizvairās no dubulta darba un vienu un to pašu jomu un darbību pārbaūžu atkārtotas veikšanas.

Pašlaik tiesību aktos nav paredzēta *AC* statusa atzīšana, bet šādas sertificēšanas mērķi ir līdzīgi, tāpēc arī *AC* statuss var būt noderīgs *AEO* atļaujas piešķiršanas procesā.

c) *Starptautiskais kuģu un ostas iekārtu aizsardzības kodekss (ISPS)*

Obligātās Starptautiskās konvencijas par cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras (*Safety of Life at Sea Convention* jeb *SOLAS*) ietvaros Starptautiskā Jūras organizācija (*IMO*) pieņēmusi starptautisku obligātu kodeksu par kuģu un ostas iekārtu drošību, t. i., Starptautisko kuģu un ostas iekārtu aizsardzības kodeksu (*ISPS* kodekss). Saskaņā ar kodeksu valdības, kuģošanas sabiedrības, kapteiņi, komandas locekļi, ostas, ostas iekārtu apsaimniekotāji un ostas iekārtu darbinieki atbild par riska novērtēšanu un riska analīzi, kā arī par kuģošanas sabiedrībām un to kuģiem, un ostām un ostas iekārtām paredzēto drošības plānu izveidošanu, uzturēšanu un pilnveidošanu, lai nepieļautu drošības incidentus saistībā ar starptautiskajā tirdzniecībā izmantotajiem kuģiem vai ostas iekārtām.

ISPS kodeksa drošības prasības ietver fiziskās aizsardzības pasākumus kā attiecībā uz piekļuves kontroli kuģiem un ostas iekārtām, tā arī uz kravu un atsevišķu kravas vienību integritātes nodrošināšanu. Šādiem pasākumiem jābūt attiecīgi dokumentētiem drošības plānā, kas tiek iesniegts kuģu un ostu drošības jomā kompetentajai iestādei. Apstiprinātais drošības

plāns ir ne tikai noderīgs instruments *AEO* drošības kritērija novērtēšanai, bet muitas dienests, ciktāl šāda plāna elementi ir salīdzināmi vai attiecināmi uz attiecīgajiem *AEO* nosacījumiem, to var uzskatīt arī par pierādījumu atbilstībai šiem nosacījumiem (SMK ĪA 28. panta 2. punkts).

Lai gan tiek izsniegti sertifikāti, kas apliecina kuģu un ostas iekārtu atbilstību attiecīgajām *ISPS* kodeksa prasībām, tomēr nepieciešams norādīt, ka saistībā ar kuģošanas sabiedrību atbilstību konkrētajām *ISPS* kodeksa daļām savu obligātu apstiprinājumu sniedz nacionālā jūras administrācija sadarbībā ar ES Eiropas Jūras drošības aģentūru (*EMSA*) un šāds kuģošanas sabiedrības kompetents novērtējums attiecīgi jāņem vērā *AEO* atļaujas piešķiršanas procesā.

d) *Atbilstība Eiropas Centrālās bankas Eurosistēmas kredītnovērtējuma sistēmai (ECAF)*

Eiropas Centrālās bankas Eurosistēmas kredītnovērtējuma sistēmā (*ECAF*) tiek definētas procedūras, noteikumi un paņēmieni, ar kuriem nodrošina, ka tiek izpildītas Eurosistēmas prasības par augstu kredītstandartu uzturēšanu attiecībā uz visiem atbilstošiem aktīviem. Novērtējot kredītstandartus, Eurosistēmā tiek ņemti vērā organizatoriski kritēriji un rīki, kas spēj garantēt vienādu aizsardzību bankas instrumentu turētājiem, piemēram, galvojumi. Dažās dalībvalstīs aktīvu atbilstību sertificē valsts centrālā banka. Eurosistēmas etalons augstu kredītstandartu prasību minimuma noteikšanai ir izteikts kā "A" kredītnovērtējums, kas nozīmē minimālu ilgtermiņa reitingu, "A-", ko piešķir reitingu aģentūras *Standard & Poor's* vai *Fitch Ratings*, "A3", ko piešķir aģentūra *Moody's*, vai "AL", ko piešķir *DBRS*. Tādējādi reitingu aģentūru novērtējumu arī var ņemt vērā, novērtējot kritēriju par pierādītu maksātspēju.

e) *Sarbeinsa-Okslija likums (Sarbanes-Oxley-Act jeb SOX)*

SOX ir ASV federāls likums, saskaņā ar kuru tiek noteikti jauni vai pastiprināti standarti visām ASV valsts uzņēmumu valdēm, vadībai un valsts uzskaites uzņēmumiem. To attiecina arī uz uzņēmumiem ārpus ASV, kuru akcijas tiek tirgotas ASV. To galvenokārt veido regulējums par iekšējās kontroles sistēmu grāmatvedības, bilances un finanšu pārskatu sagatavošanas jomā. Uzmanība galvenokārt tiek pievērsta tādiem aspektiem kā prasības par informācijas publiskošanu un vadītāju atbildība.

Pat ja uzņēmums atbilst *SOX* regulējumam, neviens *AEO* kritērijs netiek izpildīts automātiski. Tomēr šāda atbilstība tiek ņemta vērā, veicot riska analīzi un *AEO* sertificēšanu.

f) *AEO programmas vai līdzīgas programmas trešās valstīs*

Vairākās valstīs pastāv drošības un drošuma programmas, kas ir izveidotas atbilstoši *WCO SAFE* sistēmā noteiktajai *AEO* koncepcijai. Pat ja starp ES un konkrēto valsti nav noslēgts savstarpējās atzīšanas nolīgums, fakts, ka uzņēmējs ir apstiprināts/sertificēts saskaņā ar šādu programmu, ir nozīmīgs *AEO* atļaujas piešķiršanas procesā, un kompetentajam muitas dienestam tas jāņem vērā, veicot pārbaudes *AEO* statusa piešķiršanai.

g) *TIR (Transports Internationaux Routiers)*

ANO Eiropas Ekonomikas komisijas (*UNECE*) tiešā vadībā 1975. gadā tika izstrādāta Muitas konvencija par starptautiskajiem kravu pārvadājumiem, izmantojot *TIR* grāmatiņu (1975. gada *TIR* konvencija).

UNECE uztur gan *TIR* konvenciju, gan *TIR* rokasgrāmatu (*TIR Handbook*). Rokasgrāmatā ir ne tikai konvencijas teksts, bet arī cita noderīga informācija par konvencijas praktisko piemērošanu.

AEO atļaujas piešķiršanas ietvaros īpaša interese ir saistīta ar kontrolētu piekļuvi *TIR* procedūrām, kas ir viens no *TIR* konvencijas pilāriem. Saskaņā ar *TIR* konvencijas 6. pantu piekļuvi *TIR* procedūrām kompetentās iestādes piešķir tikai tādiem pārvadātājiem, kuri izpilda konvencijas 9. pielikuma 2. daļā norādītos minimālos nosacījumus un prasības, proti:

- pierādīta pieredze un spēja darboties starptautisko pārvadājumu jomā;
- stabila finansiālā situācija;
- pierādītas zināšanas par *TIR* piemērošanu;
- nav pieļauti ne nopietni, ne atkārtoti muitas vai nodokļu tiesību aktu pārkāpumi;
- rakstveida apņemšanās nodrošināt atbilstību tiesību aktiem muitas jomā un samaksāt prasītās summas pārkāpuma vai neatbilstības gadījumā.

AEO atļaujas piešķiršanas ietvaros īpašu interesi var saistīt arī ar īpašas atestācijas nepieciešamību autotransporta līdzekļiem un konteineriem. Saskaņā ar *TIR* konvenciju preces pārvadājamas konteineros vai ar autotransporta līdzekļiem, kuru kravas nodalījumu konstrukcija liedz iespēju piekļūt aizplombēto nodalījumu saturam. Ja konteiners vai kravas nodalījums atbilst konvencijas prasībām, attiecīgā nacionālā atestācijas vai kontroles iestāde izsniedz tā dēvēto atestācijas sertifikātu autotransporta līdzekļiem vai konteineriem.

h) *Citi*

Pierādāma atbilstība drošības prasībām un standartiem, ko noteikušas tādas starpvaldību organizācijas kā Starptautiskā Jūras organizācija (*IMO*), ANO Eiropas Ekonomikas komisija (*UNECE*), Starptautisko dzelzceļa pārvadājumu starpvaldību organizācija (*OTIF*), Pasaules pasta savienība (*UPU*) un Starptautiskā civilās aviācijas organizācija (*ICAO*), ciktāl šādas prasības ir identiskas vai salīdzināmas, arī var liecināt par atbilstību *AEO* kritērijiem daļēji vai pilnībā.

3.III.4.3. Komerčiālie standarti un sertifikāti

a) Sertifikāti saskaņā ar ISO 27001 standartu

ISO 27001 ir starptautisks standarts, ko izstrādājusi Starptautiskā Standartizācijas organizācija (*ISO*) attiecībā uz informācijas tehnoloģiju drošumu un elektronisko informācijas sistēmu aizsardzības mehānismu. Šajā standartā iekļauts regulējums par prasībām informācijas tehnoloģiju, drošības tehnoloģiju un informācijas drošības pārvaldības sistēmu jomā. Tajā specificētas prasības attiecībā uz dokumentētas informācijas drošības pārvaldības sistēmas izveidi, ieviešanu, pārraudzību, uzturēšanu un pilnveidošanu. ISO 27001 sertifikācija saistīta ar vairākiem jautājumiem, piemēram, prasību un mērķu formulēšanu informācijas drošības nodrošināšanai, drošuma risku pārvaldības izmaksu efektivitāti un atbilstības tiesību aktiem un regulējumam nodrošināšanu.

b) ISO 9001:2015 (ja tas tiek kombinēts ar ISO 14001:2009)

ISO 9001 standartu izstrādājusi *ISO*, un tajā ietverti nozīmīgi ierosinājumi uzņēmumu kvalitātes pārvaldības uzlabošanai. Šā standarta mērķis ir palielināt uzņēmumu efektivitāti un

uzlabot kvalitātes garantijas. Tādējādi klientu prasības jāizpilda, ievērojot noteiktus kvalitātes procesus. Galu galā tiek uzlabota klientu apmierinātība.

AEO atļaujas piešķiršanas ietvaros ISO 9001:2015 sertifikāts var būt noderīgs, piemēram, novērtējot iekšējās kontroles sistēmu.

c) ISO 28000:2007

Saskaņā ar ISO 28000:2007 uzņēmumi var tikt sertificēti kā tādi uzņēmumi, kuriem ir izveidotas atbilstīgas drošības pārvaldības sistēmas attiecībā uz starptautiskās piegādes ķēdes drošību. ISO 28000:2007 ir pamatstandarts, un drošības un drošuma prasības šajā konkrētajā standartā ir ļoti vispārīgas.

Tomēr citā ISO 28000 sērijas standartā, proti, ISO 28001:2007, ir ietvertas daudz detalizētākas prasības attiecībā uz piegādes ķēdes drošību, un tā mērķis ir salāgošana ar *WCO SAFE* standartu ietvaros noteiktajiem *AEO* kritērijiem. Saskaņā ar SMK ĪA 28. panta 2. punktu *AEO* atļaujas piešķiršanas ietvaros muitas dienestiem jāņem vērā atbilstība ISO 28001 standartam.

d) Pārvadājamo aktīvu aizsardzības asociācijas (*TAPA*) sertifikāti

TAPA ir tādu personu apvienība, kuru kompetencē ir drošības un loģistikas risinājumi ražošanas un loģistikas jomā. Šīs starptautiskās asociācijas mērķis ir aizsargāt savas īpaši vērtīgās preces pret zādzību un nozaušanās uzglabāšanas, pārkraušanas un pārvadājumu laikā. *TAPA* sertifikāti tiek piešķirti, pamatojoties uz *TAPA* ietvaros izstrādātajiem kravas drošības standartiem. Tādējādi pārbaudes saistībā ar atbilstību standartiem veic neitrāls sertificētājs (*TAPA A* vai *B* sertifikātiem) vai uzņēmums veic pašnovērtējumu (*TAPA C* sertifikātam). *TAPA* kravas drošības standarti ietver instrukcijas ēku, iekārtu un procesu drošībai preču uzglabāšanas un pārvadājumu laikā.

Sekmīgai sertificēšanai (*A* un *B* sertifikāts) atbilstoši prasībām, kas *TAPA* ietvaros noteiktas attiecībā uz kravas drošības standartiem, no sertifikāta turētāja tiek prasīts stingri ievērot augsta līmeņa fiziskās drošības standartus.

Tomēr ir svarīgi norādīt, ka *TAPA* sertifikāti tiek piešķirti atsevišķām darbības veikšanas vietām, nevis visam uzņēmumam kopumā.

3.III.5. Mātes/meitas uzņēmumi ar kopēju sistēmu/procedūrām

Neatkarīgi no uzņēmuma juridiskā veida pieteikuma iesniedzējam jāizpilda noteikti kritēriji.

Īpatnības ārpakalpojumu izmantošanas gadījumā ir skaidrotas [šo vadlīniju 2. daļā "AEO kritēriji"](#). Tādus pašus principus piemēro, ja tiek izmantoti ārpakalpojumi saistītu uzņēmumu grupas ietvaros.

Tomēr saistībā ar mātesuzņēmumiem/meitasuzņēmumiem pastāv vairāki vērā ņemami aspekti, kuri var ietekmēt riska analīzi un pārbaudes procesu. Pirmkārt, jānoskaidro savstarpējā saistības pakāpe un tas, vai tā ietekmē administratīvās organizācijas un/vai darbības procesus.

Dažos gadījumos mātesuzņēmums deleģē meitasuzņēmumam tiesības darboties patstāvīgi. Bieži pastāv vismaz vienošanās par peļņas sadali vai līdzīga vienošanās starp saistītiem uzņēmumiem. Dažos gadījumos atsevišķu darbību veikšanai tiek izmantoti ārpakalpojumi

saistītu uzņēmumu grupas ietvaros saskaņā ar līgumu, un rezultātā uzņēmums var darboties bez pašā uzņēmumā nodarbināta personāla.

Citos gadījumos specializētas struktūrvienības pilda uzdevumus (pakalpojumu koplietošana), sniedzot pakalpojumus visiem vienas grupas uzņēmumiem.

Visos šajos gadījumos savstarpējās saistības pakāpe var ietekmēt riska rašanās iespējamību, un riska rašanās iespējamības ietekme var būt gan pozitīva, gan negatīva.

AEO pieteikuma pārbaudes ietvaros unificētu procesu esībai saistīto uzņēmumu starpā var būt praktiska nozīme, jo bieži vien ir pietiekami, ja šādi procesi tiek pārbaudīti tikai vienu reizi. Tas pats attiecas uz gadījumu, kad viena struktūrvienība vairāku uzņēmumu grupā veic noteiktus uzdevumus, nodrošinot visu saistīto uzņēmumu vajadzības (kad notiek pakalpojumu koplietošana), kā arī uz gadījumu, kad dažādas juridiski patstāvīgas vienības vienā vairāku uzņēmumu grupā izmantotu vienus un tos pašus principus (korporatīvos standartus).

Viss iepriekš minētais var paātrināt pārbaudes procesu, turklāt speciālistu informētība var arī veicināt procesa kvalitāti. Tajā pašā laikā informētība par vienu grupas uzņēmumu vienmēr jāvērtē, ņemot vērā iespējamo ietekmi saistītu uzņēmumu starpā. Ja rodas problēmas iekšējās kontroles sistēmā vienā atsevišķā saistītajā uzņēmumā ar unificētiem korporatīviem standartiem, tad ne vienmēr automātiski jāuzskata, ka kļūdas pastāv iekšējās kontroles sistēmās arī saistītajos uzņēmumos, tomēr muitas dienesti var pieņemt lēmumu atkārtoti pārbaudīt šīs citas sistēmas (pilnībā vai daļēji).

3.III.6. Risks un riska analīze

3.III.6.1. Uzņēmēja veiktais riska novērtējums un riska pārvaldība

Uzņēmēja organizatoriskā struktūra var būt sarežģīta sistēma, kas apvieno vairākus savstarpēji saistītus procesus. *AEO* vajadzētu koncentrēties uz procesiem, riska pārvaldību, iekšējo kontroli un pasākumiem, kas ir nepieciešami riska mazināšanai. Tas nozīmē nepieciešamību regulāri pārskatīt šos procesus, kontroli un pasākumus, lai samazinātu vai novērstu riskus saistībā ar preču starptautisko apriti. Iekšējā kontrole ir process, kuru uzņēmējs īsteno, lai novērstu, identificētu riskus un reaģētu uz riskiem, tādējādi pārliecinoties, ka visi ieviestie procesi ir atbilstošā līmenī. Tāda organizatoriskā struktūra, kurā nav ieviesta iekšējās kontroles sistēma vai par kuru ir iegūti fakti, ka tās ietvaros ieviestā iekšējās kontroles sistēma ir nepietiekami kvalitatīva, noteikti ir pakļauta riskam.

Uz riskiem balstīta uzņēmuma pārvaldības sistēma nozīmē tādas kārtības nodrošināšanu, ar kuras palīdzību uzņēmējs ikvienā nozarē novērtē, kontrolē, pārrauga riskus un rīkojas risku gadījumos. *AEO* gadījumā tas nozīmē, ka uzņēmēja politikā/stratēģijā atbilstoši tā saimnieciskās darbības modelim ir skaidri definēti uzdevumi, ar kuriem savā piegādes ķēdes posmā nodrošināt atbilstību muitas noteikumiem un drošību. Šādai uzņēmuma pārvaldības sistēmai jānodrošina iespēja:

- īstenot nepārtrauktu ciklu vajadzību vai prasību identificēšanai;
- izvērtēt un ieviest labākos risinājumus, lai nodrošinātu atbilstību prasībām;
- īstenot tādu pārvaldības procesu, kas nodrošinātu pārvaldības ietvaros atsevišķi noteikto pasākumu piemērošanu;
- pārraudzīt ieviestās pārvaldības sistēmas efektivitāti;

- saglabāt pierādījumus par visu to procesu piemērošanu, kurus izmanto uzņēmuma uzdevumu izpildei, un identificēt pasākumus funkcionālās vai saimnieciskās darbības pilnveidošanai, tostarp ziņošanas mehānismu par trūkumiem, nejaušām kļūdām un iespējamām strukturālām nepilnībām.

Iepriekš minētie aspekti jāizskata, apzinoties, ka ar tiem būtu jānodrošina atbilstība juridiski saistošām un regulatīvām prasībām, kuras uzņēmums ir apņēmis ievērot vai kuru izpilde no tā tiek prasīta.

Jo vairāk uzņēmums pārziņa savus procesus un riskus saistībā ar savu darbību, jo lielāka iespēja, ka šādi procesi var tikt atbilstīgi pārvaldīti. Tas nozīmē, ka uzņēmumā, apzinoties tādus jēdzienus kā riska pārvaldība, vadīšana, kontrole (uzraudzība, atkārtots novērtējums, procesa atjaunošana un/vai procedūras pārveidošana), ir jābūt ieviestām attiecīgajām procedūrām, lai segtu nozīmīgākos riskus un apzinātu jaunus riskus.

Atkarībā no uzņēmuma lieluma un tā darbības komplicētības uzņēmēja struktūrā jābūt personai vai struktūrvienībai, kura atbild par riska un apdraudējuma novērtēšanu, kā arī iekšējās kontroles un citu pasākumu ieviešanu un izvērtēšanu. Riska un apdraudējuma novērtējumam jāaptver visi riski, kas ir būtiski *AEO* statusam, ņemot vērā uzņēmēja nozīmi piegādes ķēdē, un tajā jāietver:

- telpu un preču drošības/drošuma apdraudējums;
- fiskālais apdraudējums;
- ar muižošanas darbībām un preču loģistiku saistītās informācijas ticamība;
- nepārprotama auditācijas pierakstu izsekojamība, krāpšanas un kļūdu novēršana un konstatēšana;
- līgumattiecības ar darījumdarbības partneriem piegādes ķēdē.

Riska un apdraudējuma novērtējumam drošības un drošuma nolūkā jāaptver visas telpas, kuras ir saistītas ar uzņēmēja muižošanas darbībām.

3.III.6.2. Muitas veiktā riska analīze un pārbaudes

Atbilstoši iepriekšējā punktā norādītajam uzņēmējs vislabāk spēj novērtēt savus riskus un ieviest pasākumus to novēršanai. Muitas funkcija ir veikt pārbaudi, lai novērtētu, cik efektīvi uzņēmējs pats risina šos jautājumus. Tai jānoskaidro, vai pieteikuma iesniedzējs pārziņa pašus nozīmīgākus riskus un veic attiecīgi nepieciešamus pasākumus to novēršanai.

Šāda novērtējuma veikšanai un attiecīgā lēmuma pieņemšanai par *AEO* statusa piešķiršanu vai atteikumu muitas dienestam:

- jānovērtē uzņēmēja risks;
- jāsaparavo situācijai atbilstošs uz riskiem balstīts pārbaudes plāns;
- jāveic pārbaude;
- jāizskata katrs ar uzņēmēja darbību saistīts risks, kas neatbilst pieņemamam līmenim;
- jāpieņem atbilstīgs lēmums par *AEO* statusa piešķiršanu vai atteikumu;
- jāuzrauga un nepieciešamības gadījumā atkārtoti jānovērtē attiecīgais uzņēmējs.

Uzņēmējam jāievieš attiecīgi nepieciešamās procedūras un pasākumi uzņēmuma pārvaldības līmenī, lai reaģētu uz riskiem, ko identificē *AEO* atļaujas piešķiršanas ietvaros. Šajā kontekstā uzņēmējam skaidri jāapzinās, ka ir iespējams kā ārpalpojumu uzticēt veikt "darbības", nevis nodot "atbildību". *AEO* koncepcijas ietvaros uzņēmējam jāpārziņa visi riski saistībā ar

izmantojamiem ārpakalpojumiem un jārikojas, lai šos riskus iespējami novērstu un sniegtu muitai attiecīgus pierādījumus.

Konkrēta uzņēmēja riska novērtēšana

Muitai vispirms nepieciešams savākt pēc iespējas vairāk informācijas, lai saprastu uzņēmēja darbību (skatīt 3. daļas 3.III.1. punktu). Kad tas ir izdarīts, muita var uzsākt riska novērtējumu, izstrādāt pārbaudes plānu un veikt pārbaudes. Izmantojot visu pieejamo informāciju, riska novērtējumu atbilstoši uzņēmēja saimnieciskās darbības modelim veic visās ar uzņēmēja darbību starptautiskajā piegādes ķēdē saistītajās riska jomās. Šo darbu veic pakāpeniski – jomu pēc jomas, ņemot vērā visus ar uzņēmēja darbību saistītos riskus, kuri ir nozīmīgi AEO statusam. Šajā posmā runa ir par risku, kas novērtēts, pamatojoties uz visu pieejamo informāciju pirms pārbaudes un novērtējumu par iekšējās kontroles sistēmas pastāvēšanu un efektivitāti uzņēmēja organizatoriskajā struktūrā. Šo informāciju muita izmanto par pamatu savas pārbaudes plāna sagatavošanai.

Riska kartes veidošana un AEO COMPACT modelis

WCO izstrādātajos "Riska pārvaldības ieteikumos" risku no muitas viedokļa vispārīgi definē kā "iespējamu neatbilstību tiesību aktiem muitas jomā", bet šo vadlīniju kontekstā veiksmīgāk būtu raudzīties plašāk un risku definēt kā "iespējamību, ka rīcība vai notikums negatīvi ietekmēs organizatoriskās struktūras spēju nodrošināt atbilstību AEO prasībām un kritērijiem". Te būtu jāņem vērā divi aspekti – pirmkārt, iespējamība, ka notikums atgadīsies, un, otrkārt, tā ietekme, savukārt attiecīgā riska nozīmīguma novērtēšanai vienmēr jānotiek šo abu dimensiju ietvaros. Šī koncepcija var tikt vizualizēta, izmantojot šādu tā dēvēto riska matricu:

Iespējamība	<i>Liela</i>				
	<i>Vidēja</i>				
	<i>Maza</i>				
		<i>Maza</i>	<i>Vidēja</i>	<i>Liela</i>	
Ietekme (sekas)					

Risku nekad nevar pilnībā novērst, izņemot gadījumus, kad procesu likvidē. Šajā matricā parādīts, ka risks ar lielu ietekmi neatbilst pieņemamam līmenim, izņemot situācijas, kad tā īstenošanās iespējamība ir maza, savukārt risks ar vidēju ietekmi neatbilst pieņemamam līmenim situācijās, kad tā īstenošanās iespējamība ir liela. Mērķis ir samazināt riska līmeni (ietekmi/iespējamību) līdz pieņemamam līmenim un veikt nepieciešamo uzraudzību, lai nodrošinātu, ka riska līmenis nemainās.

Praktiskajā darbā jāņem vērā tālāk minētais:

- ja risks ir sarkanajā zonā, to uzskata par augstu un ir nepieciešams ieviest pretpasākumus šāda riska līmeņa samazināšanai;
- ja risks ir dzeltenajā zonā, var tikt ieteikti korektīvi pasākumi riska līmeņa samazināšanai un tā pārvietošanai uz zaļo zonu, mazinot vai nu ietekmi, vai arī šāda riska īstenošanās iespējamību;
- ja risks ir zaļajā zonā, to var uzskatīt par pieņemamu, tomēr nav izslēgti turpmāki uzlabojumi.

Šīs abas dimensijas arī jāizmanto risku prioritātes noteikšanai un attiecīgi nepieciešamo pretpasākumu plānošanai.

Ir skaidrs, ka risku nozīmība var atšķirties atkarībā no konkrētās iesaistītās puses pozīcijas. Piemēram, uzņēmējam un muitas dienestam var būt dažāda izpratne par drošības koncepciju – uzņēmēja mērķis ir aizsargāt kravu pret zādzības risku, savukārt muitas prerogatīva būs aizsargāt iedzīvotājus un nepieļaut nelegālu vai bīstamu preču nonākšanu piegādes ķēdē. Ir svarīgi, lai konkrētā uzņēmēja riska un apdraudējuma novērtējums aptver visus ar tā darbību saistītus riskus, kas ir nozīmīgi *AEO* statusam, ievērojot *AEO* koncepcijas jēgu un uzņēmēja nozīmi starptautiskajā piegādes ķēdē atbilstoši tā saimnieciskā darbības modelim.

Neatņemama procesa daļa ir ne tikai tas, ka uzņēmējam nepieciešams īstenot un pārvaldīt atbilstīgus atsevišķus pasākumus, bet viņam arī nepieciešams pārliecināties, ka visi šie pasākumi darbojas, kā arī pārskatīt un atkārtoti novērtēt tos.

Tas nozīmē, ka uzņēmējam regulāri jāpārskata attiecīgie procesi, pārbaudot, vai ieviestās procedūras ir pietiekami kvalitatīvas, lai pārliecinātu muitu un nodrošinātu atbilstību drošības un drošuma prasībām. Uzņēmējam jādokumentē paveiktais, gan tādēļ, lai nodrošinātu pasākumu pilnveidošanu, gan tādēļ, lai par to varētu pārliecināties muitas dienests.

Apkopojot iepriekš teikto, uzņēmējam jābūt ieviestām procedūrām un pasākumiem, kuri:

- skaidri identificē izmantojamus līdzekļus un definē mērķus (t. i., ir skaidrs, ka *AEO* nolūkiem ir svarīgi nodrošināt atbilstību muitas noteikumiem un drošību piegādes ķēdē);
- identificē apdraudējumu, kas var skart uzņēmuma izmantojamus līdzekļus un definētos mērķus;
- nodrošina pastāvīgu uzraudzību, sekojot, vai iespējamais apdraudējums neapdraud paša uzņēmuma izmantojamus līdzekļus;
- novērtē risku, kas ir saistīts ar uzņēmēja nozīmi starptautiskajā piegādes ķēdē atbilstoši tā saimnieciskās darbības modelim;
- novērš minētos riskus, veicot pasākumus un īstenojot attiecīgas procedūras; un
- uzrauga īstenoto procedūru efektivitāti.

Lai iegūtu salīdzināmus rezultātus, riska novērtēšanas procesam jābalstās uz kādu atzītu riska analīzes modeli. Tādēļ ieteicams izmantot *AEO COMPACT* modeli²⁰.

---

²⁰ Atzītie uzņēmēji, atzītā uzņēmēja *COMPACT* modelis (TAXUD/2006/1452).

3.III.7. Pārbaudes norise un pārbaudes uz risku analīzes pamata

3.III.7.1. Pārbaudes plāna sagatavošana

Pārbaudes veicēja pienākums ir plānot un veikt pārbaudi, lai praktiski pārlicinātos, ka uzņēmējs nodrošina atbilstību paredzētajiem kritērijiem. Pārbaudes veicēji nosaka pārbaudes plānu atbilstoši riskiem, kas tika identificēti attiecībā uz konkrēto uzņēmēju.

Šajā **pārbaudes plānā** jābūt konkrētiem norādījumiem, kas jāizpilda, veicot pārbaudi, un tajā jānorāda arī pārbaudes mērķi, joma un metodes.

Pārbaudes plānu sagatavo, pamatojoties uz riska novērtēšanas rezultātiem, un tajā ietver šādu informāciju:

- katras jomas risku, norādot rūpīgai pārbaudei paredzētus punktus/aspektus;
- riska analīzes matricu;
- departamentus vai struktūrvienības, ko paredzēts papildus izvērtēt;
- vadības un darbinieku loku, kuru paredzēt intervēt;
- kādu, kā un kad konkrēto operāciju/drošības testu nepieciešams izpildīt.

Pārbaudes darbībām un to veikšanai paredzētajiem resursiem pamatā jāatbilst principam "jo nozīmīgāks risks, jo rūpīgāka pārbaude".

3.III.7.2. Pārbaudes veikšana

Pārbaudes veikšana ir sistemātisks process pierādījumu iegūšanai un novērtēšanai. Tās ietvaros iegūtie rezultāti ir saistīti ar pastāvīgu attiecīgo procesu pilnveidošanu, tādējādi līdz pieņemamam līmenim samazinot risku saistībā ar konkrētā uzņēmēja veicamajām darbībām. Pārbaudes galvenais elements ir novērtēt uzņēmēja paša veiktā riska novērtējuma un tā iekšējās kontroles sistēmas efektivitāti. Uzņēmējam jāuzņemas saistības novērtēt, samazināt un novērst tā darbībā konstatētos riskus un attiecīgi dokumentēt savas darbības. Tāpat ir svarīgi ņemt vērā, ka MVU iekšējās kontroles un darbību dokumentācijas līmenim jāatbilst uzņēmuma riska līmenim atkarībā no uzņēmuma darbības jomas un tā lieluma. Tomēr, pat ja uzņēmējs ir veicis riska novērtējumu, tas ne vienmēr var atbilst muitas dienestu konstatētajam apdraudējumam un riskiem.

Pārbaudei vienmēr jābūt veiktai uz risku pamata un vērstai uz augsta riska jomām, lai varētu sasniegt konkrētā uzņēmēja pārbaudes ietvaros definētos mērķus. Uz risku pamata veicama pārbaude ir tāds pārbaudes veids, kad tiek analizēti pārbaudes ietvaros identificēti riski, uz riska analīzes pamata tiek noteikti to pieņemamības sliekšņi un tiek izstrādātas pārbaudes programmas, saskaņā ar kurām lielāka pārbaudei paredzēto resursu daļa tiek veltīta augsta riska jomām. Tas ir svarīgi, jo pārbaudes veicēji ne vienmēr var veikt rūpīgu pārbaudes procedūru visās pārbaudes jomās, īpaši tas attiecas uz lieliem starptautiskajiem uzņēmumiem (t. i., gadījumos, ja ir daudz telpu). Pārbaudes uzmanība galvenokārt jākoncentrē uz nozīmīgāko risku identificēšanu un novērtēšanu, iekšējo kontroli un visiem tiem risku pretpasākumiem, kā arī risku samazināšanas pasākumiem, kurus veicis pats pieteikuma iesniedzējs. Tāpat šādi pārbaudei ir jānodrošina pasākumu komplekss, lai pirms AEO statusa

piešķiršanas samazinātu identificēto risku ietekmi līdz pieņemamajam līmenim. Uz risku pamata veikta pārbaude galvenokārt ir sistēmas pārbaude.

3.III.7.3. Atlikušā riska pārvaldība

Uz risku pamata veikta pārbaude nodrošina riska elementu indikācijas, ko turpmāk pēc pārbaudes pabeigšanas izmanto par pamatu riska pārvaldības un kontroles procesu pilnveidošanai. Tādējādi uzņēmējs var uzlabot savu darbību, izmantojot ieteikumus saistībā ar tādiem riskiem, kuriem nav tiešas ietekmes nedz uz atbilstību muitas prasībām, nedz uz atbilstību drošības un drošuma prasībām, bet kuri var apdraudēt uzņēmēja darbības stratēģiju un darbības rezultātus ilgtermiņā. Laba riska analīze nodrošina pasākumu kompleksu, lai pārliecinātos par pārbaudes rezultātu kvalitāti.

Pārbaudes veicējiem jāņem vērā, ka pārbaudes plāns nav pabeigts un negrozāms dokuments un tas var mainīties atbilstoši pārbaudes laikā iegūtajai informācijai. Iespējamais risks, kas riska novērtēšanas posmā definēts kā zems, pēc faktiskā procesa novērošanas un ieviesto procedūru izvērtēšanas (ne tikai uz dokumentu pamata, bet vērtējot arī piemērošanu praktiskajā darbā) var tikt novērtēts atkārtoti un definēts kā augsts.

Pārbaudes veicējiem vienmēr jāvērtē jebkura papildinformācija attiecībā uz jomām, kas iepriekš tika klasificētas kā riski t. s. "zaļajā zonā", un jābūt gataviem pārbaudīt attiecīgās procedūras, ja fakti liek apšaubīt iepriekš definēto riska līmeni.

Procesā ieteicams izmantot tabulu "Apdraudējums, riski un iespējamie risinājumi", kas pievienota šo vadlīniju [2. pielikumā](#).

Uz risku pamata veiktu pārbaudi veido četri galvenie posmi, sākot ar risku identificēšanu un to prioritātes noteikšanu, un tad seko atlikušā riska noteikšana, atlikušā riska samazināšana līdz pieņemamam līmenim un pārbaudes rezultātu paziņošana uzņēmējam. To panāk, veicot šādus pasākumus:

- izpēta dažādas uzņēmēja darbības, lai identificētu riskus un noteiktu to prioritāti, tostarp pārbauda uzņēmēja drošības pasākumu plānu, ja tāds ir, un apdraudējuma novērtējumu, kā arī noskaidro paša uzņēmēja veiktos pasākumus un iekšējo kontroli;
- akceptē uzņēmuma pārvaldības stratēģiju un uzņēmēja ieviestās procedūras un novērtē kontroli pār atlikušā riska noteikšanas procesu. Nepieciešamības gadījumā testē šādu kontroli;
- rīkojas katrā atlikušā riska gadījumā, lai to samazinātu līdz pieņemamam līmenim (vienojas ar uzņēmēju par uzraudzības pasākumiem, lai samazinātu konkrēta riska ietekmi un/vai iespējamību un lai visi riski klasificētos risku matricas zaļajā zonā);
- informē uzņēmēju par pārbaudes rezultātiem. Ir svarīgi, lai pārbaudes veicēji pieteikuma iesniedzējam skaidri norādītu ikvienu identificētu risku, tostarp rekomendācijas šo risku novēršanai;
- uzrauga un nepieciešamības gadījumā atkārtoti novērtē kritērijus un prasības.

3.III.7.4. Pārskats par pārbaudes rezultātiem un pārbaudes dokumenti

Visi pārbaudes laikā veiktie kontroles pasākumi un pārbaudes veicēju secinājumi precīzi jādokumentē. Efektīvāk ir dokumentēt izpildītās darbības, nevis tikai vākt pierādījumus un

informāciju. Tas ir svarīgi gan muitas dienestiem visā atļaujas piešķiršanas procesā, tostarp uzraudzības laikā, gan uzņēmējam.

Pārskatā par pārbaudes rezultātiem un pārbaudes dokumentos tālāk minētā informācija tiek sniegta skaidri un sistemātiskā veidā:

- skaidrs pārskats par uzņēmēju (tā uzņēmējdarbību, nozīmi piegādes ķēdē, saimnieciskās darbības modeli, ar muitošanu saistītajām darbībām utt.);
- skaidrs un precīzs apraksts par padarīto, pārbaudot *AEO* kritēriju izpildi;
- skaidrs apraksts par visām izskatītajām un pārbaudītajām riska jomām un katru turpmāk nepieciešamo uzraudzības pasākumu, kas ieteicams pieteikuma iesniedzējam;
- skaidrs ziņojums par katru izpildīto darbību vai pretpasākumu, kādu pieteikuma iesniedzējs veicis vai paskaidrojis pārbaudes veicējiem;
- skaidrs atzinums par to, vai piešķirt statusu vai atteikt statusa piešķiršanu atbilstoši pārbaudes rezultātiem;
- ja *AEO* statuss netiek piešķirts, pilnīgs un detalizēts pamatojums tam, kādēļ statuss nav piešķirts, iekļaujot no citām dalībvalstīm saņemtu informāciju, norādot, vai informācija saņemta, izmantojot "informēšanas" un/vai "apspriešanās" procedūru;
- pārskats saistībā ar *AEO* riska profilu un, ja *AEO* statuss ir piešķirts, ieteikumi uzraudzības pasākumu un/vai atkārtota novērtējuma veikšanai (skatīt [šo vadlīniju 5. daļu "Atļaujas piešķiršanas pārvaldība"](#)).

Tādējādi pārskats par pārbaudes rezultātiem un pārbaudes dokumentācija ir patiesi svarīgi dokumenti, jo tajos apkopotā un sistematizētā veidā tiek norādīta informācija par paveikto darbu kopumā (riska analīze, pārbaudes plānošana, pārbaudes un apmeklējumi pieteikuma iesniedzēja darbības veikšanas vietā, no citām dalībvalstīm saņemtā informācija, konkrētā uzņēmēja riska profils utt.) un tajos ir iekļautas nepārprotamas indikācijas par turpmāk paredzētiem pasākumiem. |

Pirms pārskats par pārbaudes rezultātiem un pārbaudes dokumentācija tiek sagatavota, ja rodas kādas neskaidrības, pārbaudes veicējiem atkārtoti jāpārrunā ar uzņēmēju šajā pārskatā aprakstītie fakti.

IV iedaļa. Lēmums piešķirt *AEO* statusu

3.IV.1. Aspekti, kuri jāņem vērā pirms lēmuma pieņemšanas

Muitas dienesta lēmums par to, vai var piešķirt *AEO* statusu, tiek pieņemts, pamatojoties uz informāciju, kas savākta un analizēta dažādos atļaujas piešķiršanas procesa posmos, sākot no iesniegtā pieteikuma pieņemšanas izskatīšanai līdz pārbaudes procesa pilnīgai pabeigšanai.

Lai muitas dienesti varētu pieņemt lēmumu, tiem jāņem vērā šādi aspekti:

- visa kompetentajai iestādei par pieteikuma iesniedzēju iepriekš zināmā informācija, tostarp informācija *AEO* pieteikuma veidlapā kopā ar aizpildīto [SAQ](#), kā arī jebkura cita papildu informācija. Var būt nepieciešams atkārtoti pārbaudīt šādu informāciju un atsevišķos gadījumos aktualizēt, ņemot vērā iespējamību, ka situācija kopš pieteikuma saņemšanas un pieņemšanas izskatīšanai līdz atļaujas piešķiršanas procesa pabeigšanai un galīgā lēmuma pieņemšanai ir mainījusies;

- visi būtiskie secinājumi, pie kādiem pārbaudes veicēji nonākuši pārbaudes laikā. Muitas dienesti izveido un izmanto iespējami efektīvākas metodes savstarpējai saziņai, lai pārbaudes rezultāti, ko sagatavojusi pārbaudes veicēju komanda, būtu pieejami citiem lēmuma pieņemšanā iesaistītajiem kompetentajiem muitas dienestiem. Par piemērotāko mehānismu šā uzdevuma izpildei ieteicams izmantot risinājumu, kas nodrošina pieejamību pilnīgi visai dokumentācijai par veiktajām pārbaudēm un pārskatiem par pārbaudes rezultātiem, vai arī var izmantot citu piemērotu dokumentu/veidu;
- rezultāti, kas iegūti, veicot pieteikuma iesniedzēja organizatoriskās struktūras un procedūru novērtējumus citu kontroles iemeslu dēļ.

Procesa noslēgumā IMD pirms galīgā lēmuma pieņemšanas informē pieteikuma iesniedzēju par pārbaudes rezultātiem, jo īpaši tad, ja atbilstoši tiem varētu tikt pieņemts negatīvs lēmums. Tādā gadījumā pieteikuma iesniedzējam tiek dota iespēja izteikt viedokli, iesniegt piezīmes par plānoto lēmumu un pievienot papildu informāciju, lai tomēr panāktu pozitīvu risinājumu (SMK 22. panta 6. punkts).

Lai novērstu, ka tiesības tikt uzklautam novilcina procesu, SMK DA 8. panta 1. punkts un 13. panta 2. punkts nosaka 30 dienu termiņu. Pieteikuma iesniedzējam tiek norādīts, ka, nesniedzot atbildi noteiktajā termiņā, tiks uzskatīts, ka tiesības tikt uzklautam netika izmantotas. Gadījumos, kad persona norāda, ka tā nevēlas izmantot tiesības tikt uzklautam, šis fakts jādokumentē un jāuzskata par pierādījumu, ka pieteikuma iesniedzējam tika nodrošināta iespēja sniegt atbildi.

Pieteikuma iesniedzēju informē, vai muitas dienests nolemj izmainīt sākotnējo lēmumu, pamatojoties uz iesniegto papildu informāciju.

3.IV.2. Lēmuma pieņemšana

Jāņem vērā šādi aspekti:

- katra dalībvalsts savas iekšējās organizatoriskās struktūras ietvaros nosaka konkrētu struktūrvienību, kuras kompetencē ir pieņemt attiecīgo lēmumu par *AEO* statusa piešķiršanu vai atteikumu;
- pieņemot lēmumu, kompetentās pārbaudes veicēju komandas sagatavotajam pārskatam par pārbaudes rezultātiem ir svarīga nozīme saistībā ar secinājumu par to, vai ir panākta atbilstība *AEO* kritērijiem, kā norādīts iepriekš;
- dalībvalstīm jāpieņem lēmums 120 kalendāro dienu laikā (SMK 22. panta 3. punkts). Minēto termiņu var pagarināt šādos gadījumos:
  - kad to pagarina IMD par vēl 60 kalendārajām dienām, ja nav iespējams lēmumu pieņemt 120 kalendāro dienu laikā. Pieteikuma iesniedzējs jāinformē par termiņa pagarināšanu pirms beidzas pirmās 120 kalendārās dienas (SMK DA 28. panta 1. punkts);
  - kad to pagarina pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma, vienojoties ar attiecīgo muitas dienestu. Termiņa pagarinājuma laikā pieteikuma iesniedzējs veic nepieciešamās korekcijas, lai izpildītu kritērijus, un par uzlabojumiem informē muitas dienestu. Pieprasītajam termiņa pagarinājumam jābūt samērīgam, ņemot vērā veicamo korekciju būtību (SMK 22. panta 3. punkta 3. daļa);

- kad to pagarina IMD, pieprasot pieteikuma iesniedzējam nepieciešamo papildu informāciju. Pieteikuma iesniedzējs pēc pieprasījuma iesniedz šo informāciju ne vēlāk kā 30 dienu laikā. Pieteikuma iesniedzēju informē par lēmuma pieņemšanas termiņa pagarinājumu (SMK DA 13. panta 1. punkts);
- kad to pagarina IMD par 30 dienām, ja pieteikuma iesniedzējam piešķir tiesības tikt uzklautam. Pieteikuma iesniedzēju informē par pagarinājumu (SMK DA 13. panta 2. punkts);
- kad to pagarina IMD, ja IMD pagarina apspriešanās termiņu ar citu muitas dienestu. Lēmuma pieņemšanas termiņu pagarina par tikpat ilgu laiku kā apspriešanās termiņu. Pieteikuma iesniedzēju informē par lēmuma pieņemšanas termiņa pagarinājumu (SMK DA 13. panta 3. punkts);
- kad to pagarina IMD, ja muitas dienesti veic izmeklēšanu, rodoties nopietnam iemeslam aizdomām par tiesību aktu muitas jomā pārkāpumu. Šāds pagarinājums nepārsniedz deviņus mēnešus. Ja tas neapdraud izmeklēšanu, pieteikuma iesniedzēju informē par pagarinājumu (SMK DA 13. panta 4. punkts);
- kad to pagarina IMD, ja nav pabeigts kriminālprocess, kas liek apšaubīt to, ka pieteikuma iesniedzējs vai, ja attiecināms, personas, kuras minētas SMK ĪA 24. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā, atbilst nosacījumiem par tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu ievērošanu, un ja nav reģistrēti smagi kriminālpārkāpumi saistībā ar viņu saimniecisko darbību. Lēmuma pieņemšanas termiņu pagarina par laiku, kas nepieciešams minētā procesa pabeigšanai (SMK DA 28. panta 2. punkts).

3.IV.3. Pieteikuma iesniedzēja informēšana

Pieteikuma iesniedzēju rakstveidā informē par šādām situācijām:

- pieteikuma pieņemšanu izskatīšanai (SMK 22. panta 2. punkta 2. daļa);
- lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanu saskaņā ar SMK DA 28. pantu;
- lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanu tādēļ, ka muitas dienesti veic izmeklēšanu, ja vien tas neapdraud šo izmeklēšanu (SMK DA 13. panta 4. punkta pēdējais teikums);
- lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanu apspriešanās nolūkā (SMK DA 13. panta 3. punkts);
- lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanu tādēļ, ka tiek pieprasīta papildu informācija (SMK DA 13. panta 1. punkts);
- termiņa pagarināšanu tādēļ, ka pieteikuma iesniedzējs izmanto tiesības tikt uzklautam (SMK DA 13. panta 2. punkts);
- pat ja tiesību akti to viennozīmīgi neprasa, pieteikuma iesniedzējs būtu jāinformē arī gadījumos, kad viņš pieprasa pagarinājumu, lai veiktu korekcijas, nodrošinot nosacījumu un kritēriju izpildi (SMK 22. panta 3. punkta 3. daļa);
- pat ja tiesību akti to viennozīmīgi neprasa, pieteikuma iesniedzējs būtu jāinformē arī par lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanu gadījumos, kad turpinās kriminālprocess (SMK DA 28. panta 2. punkts).

IMD arī informē pieteikuma iesniedzēju par galīgo lēmumu attiecībā uz viņa pieteikumu. Tādēļ jāpiebilst, ka ikvienā lēmumā par pieteikuma noraidīšanu (atteikumu) jāsniedz šā noraidījuma pamatojums un jāinformē par tiesībām pārsūdzēt lēmumu saskaņā ar SMK 44. pantu. Pirms lēmuma pieņemšanas par pieteikuma noraidīšanu, uzņēmējam dod iespēju izteikt savu viedokli (SMK 22. panta 6. punkts).

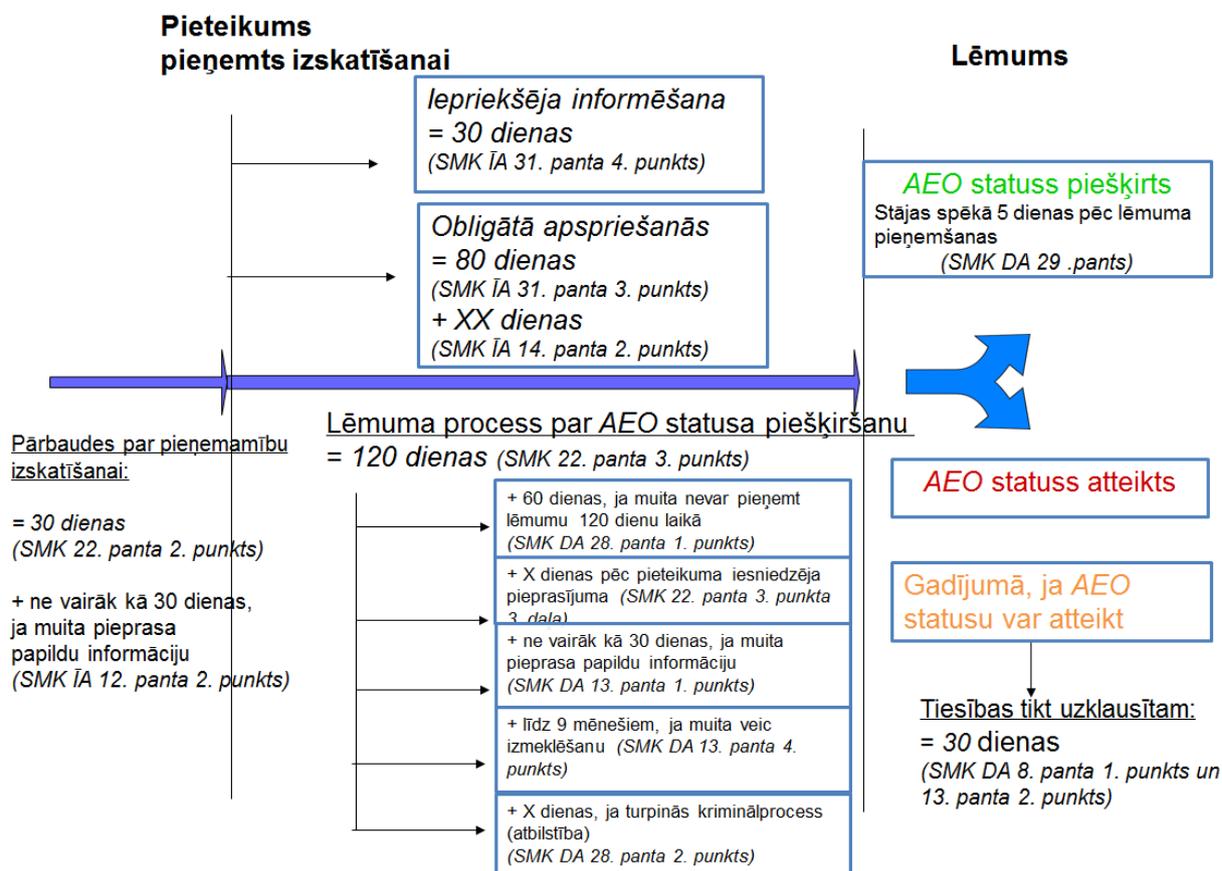
Muitas dienesti rakstveidā informē uzņēmēju, izmantojot jebkurus piemērotus līdzekļus (piemēram, IT sistēmu, e-pastu, oficiālu vēstuli utt.).

3.IV.4. Pārsūdzēšana

SMK 44. pants paredz: *"Ikvienai personai, kuru tieši un individuāli skar muitas dienestu lēmums, kas saistīts ar tiesību aktu muitas jomā piemērošanu, ir tiesības šo lēmumu pārsūdzēt"*. Persona, kas pārsūdz muitas jautājumu, iesniedz pārsūdzību tādā formātā un atbilstoši tādiem noteikumiem, kādi paredzēti valsts tiesību aktos.

3.IV.5. Termiņi

Turpmāk sniegta vizuāla prezentācija, kas sniedz pārskatu par galvenajiem termiņiem lēmuma pieņemšanas procesā.

4. DAĻA. Informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm un ar citām valsts iestādēm

1. iedaļa. Informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm

AEO atļaujas piešķiršanas procedūru kontekstā informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm ir būtiska nozīme, kad runa ir par apliecinājumu iegūšanu saistībā ar uzņēmēja atbilstību *AEO* kritērijiem. Tas ir īpaši svarīgi tādēļ, ka, piešķirot *AEO* atļauju kādā dalībvalstī, tā ir spēkā visā ES. Tādējādi tiek atzīts fakts, ka daudzi uzņēmēji veic muitošanas darbības vairākās dalībvalstīs visā ES, un *AEO* kritēriji jāvērtē, ņemot vērā visas ar muitošānu saistītās darbības. To var panākt vienīgi, izmantojot efektīvu informēšanas un apspriešanās starp dalībvalstīm procedūru.

Tiesību aktos noteikts, ka vadošā nozīme ir IMD, kurš atbild par pieteikuma pieņemšanu izskatīšanai un *AEO* atļaujas piešķiršanu. Tomēr citu dalībvalstu muitas dienestiem arī ir nozīmīga funkcija šajā procesā. Ir izveidotas divas dažādas procedūras, saskaņā ar kurām tiek veikta informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm un, pateicoties kurām, IMD tiek nodrošināts ar visu nozīmīgo informāciju objektīva lēmuma pieņemšanai.

4.I.1. Informēšanas procedūra

Saskaņā ar SMK ĪA 30. panta 1. punktu IMD nekavējoties un ne vēlāk kā septiņu dienu laikā kopš dienas, kad ir pieņemts pieteikums, informāciju padara pieejamu citu dalībvalstu muitas dienestiem. Tā dalībvalstis uzzina, ka konkrētais pieteikums ir pieņemts. Muitas iestādes var reaģēt, ja to rīcībā ir būtiska informācija par konkrēto pieteikuma iesniedzēju vai ja IMD tām prasa veikt noteiktas darbības (apspriešanās procedūra).

Tas jādara, izmantojot elektronisko sistēmu "EOS", kas definēta SMK ĪA 30. pantā. Dalībvalstis tiek mudinātas nodrošināt regulāras pārbaudes šajā sistēmā, lai garantētu, ka tās ir informētas par visiem *AEO* pieteikumiem, kuru izskatīšanā tās varētu būt ieinteresētas. Ir ieteicams pārbaudes sistēmā veikt vismaz reizi nedēļā.

Tāpat ir svarīgi, lai katrs muitas dienests veiktu pārbaudi *EOS*, lai redzētu, vai ir kāda būtiska informācija, kas būtu nosūtāma IMD. Jebkura nozīmīga informācija par pieteikuma iesniedzēju, kas ir saistīta ar tā atbilstību *AEO* kritērijiem, tiek nosūtīta IMD, lai tas spētu pieņemt pareizu lēmumu, kura pamatā ir visi pieejamie fakti. Saskaņā ar SMK ĪA 31. panta 4. punktu dalībvalstīm ne vairāk kā 30 dienu laikā, sākot no dienas, kad *EOS* sistēmā ir saņemts paziņojums par pieteikumu, šī informācija jāpadara pieejama IMD. Savlaicīga informācijas apmaiņa var sekmēt dalībvalstu laika un resursu lietderīgāku izmantošanu.

Iepriekš minēto informāciju parasti sniedz pirms atļaujas izsniegšanas, tomēr procedūra informācijas apmaiņai dalībvalstīm ir pieejama jebkurā laikā, arī pēc atļaujas izsniegšanas. Ja dalībvalstij ir jauna informācija, to iespējami īsā laikā nosūta IMD, jo tā var ietekmēt atbilstību *AEO* kritērijiem. Tas ir iespējams, jo saskaņā ar SMK ĪA 35. pantu muitas dienesti (gan IMD, gan citi muitas dienesti) pārrauga atbilstību nosacījumiem un kritērijiem. Ja citas dalībvalsts nosūtīta informācija izrādās būtiska un nozīmīga, IMD var uzsākt atkārtotu novērtēšanas procesu atbilstoši SMK DA 15. panta 1. punktam nosacījumiem.

IMD ņem vērā informāciju, kas ir saņemta atļaujas piešķiršanas vai atļaujas pārraudzības posmā.

4.I.2. Apspriežu procedūra

Saskaņā ar SMK ĪA 31. panta 1. punktu “*muitas dienesti, kuri ir kompetenti pieņemt lēmumu, var apspriesties ar citu dalībvalstu muitas dienestiem, kas ir kompetenti attiecībā uz vietu, kur atrodas vajadzīgā informācija vai kur ir jāveic pārbaudes par vienu vai vairākiem Kodeksa 39. pantā noteiktajiem kritērijiem*”.

Tāpat kā informēšanas procedūras gadījumā, arī apspriešanās procedūra IMD jāuzsāk procesa sākumā, lai saņemtu informāciju pirms atļaujas izsniegšanas. Tomēr šo procedūru var uzsākt jebkurā laikā, kad IMD uzskata to par nepieciešamu, lai novērtētu, vai atbilstība AEO kritērijiem joprojām tiek nodrošināta. Procedūra jāizmanto arī pārraudzības laikā (SMK ĪA 14. panta 4. punkts). Īpaši gadījumos, kad IMD izšķiras par atkārtotas novērtēšanas uzsākšanu, tam jālemj, vai ir nepieciešama apspriešanās ar kādu atsevišķu (vai vairākām citām) dalībvalsti(-īm). Ja tas šķiet nepieciešams, IMD uzsāk apspriešanos un gaida rezultātus; savukārt, ja apspriešanās nav nepieciešama, atkārtota novērtēšana tiek veikta pašu spēkiem un visus rezultātus (par apturēšanu, atcelšanu vai AEO atļauju derīgumu) paziņo visām citām dalībvalstīm, reģistrējot attiecīgi nepieciešamās ziņas EOS sistēmā.

Saskaņā ar SMK ĪA 31. panta 2. punktu šī apspriešanās ir obligāta, ja

- *pieteikums AEO statusam ir iesniegts saskaņā ar SMK DA 12. panta 1. punktu muitas dienestam vietā, kur tiek turēta vai ir pieejama pieteikuma iesniedzēja galvenā uzskaites vajadzībām;*
- *pieteikums AEO statusam ir iesniegts saskaņā ar SMK DA 27. pantu muitas dienestam dalībvalstī, kurā pieteikuma iesniedzējam ir pastāvīga darbījumdarbības vieta un kur tiek turēta vai ir pieejama informācija par pieteikuma iesniedzēja vispārīgo loģistikas darbu Savienībā;*
- *daļa reģistru un dokumentācijas, kas attiecas uz pieteikumu AEO statusam, tiek turēta citā dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā atrodas muitas dienests, kas ir kompetents pieņemt lēmumu;*
- *pieteikuma AEO statusam iesniedzējs uztur uzglabāšanas vietu vai veic citas ar muitu saistītas darbības dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā atrodas kompetentais muitas dienests.*

Piemēram, apspriešanās procedūra jāuzsāk, ja uzņēmējam citā dalībvalstī ir viens vai vairāki objekti, kur veic ar muitu saistītas darbības; ja daļa no tā ar muitu saistītajām darbībām tiek veikta citās dalībvalstīs; vai arī, lai iegūtu informāciju par kādu svarīgu pārvaldības dalībnieku, kurš parasti uzturas citās dalībvalstīs utt. Šī apspriešanās ir obligāta, un muitas dienestam, ar kuru pieprasīta apspriešanās, jāatbild IMD arī tad, ja iznākums ir pozitīvs un pieteikuma iesniedzējs atbilst kritērijiem, kuru pārbaude ir pieprasīta. Tādējādi tiek nodrošināts, ka IMD rīcībā ir visa galīgā lēmuma pieņemšanai nepieciešamā informācija.

IMD, kuram ir vispārējs priekšstats par pieteikuma iesniedzēju un kura kompetencē ir pieņemt lēmumu par kritēriju izpildi attiecībā uz visu uzņēmēja darbījumdarbību, pienācīgi jāņem vērā dalībvalsts, ar kuru pieprasīta apspriede, atbilde.

Var būt gadījumi, kad dalībvalsts, ar kuru pieprasīta apspriešanās, uzskata, ka kritēriji nav izpildīti, bet pieteikuma iesniedzēja papildu skaidrojumi IMD šķiet pietiekami. Tādā gadījumā ar iesaistīto dalībvalsti jāapspriežas vēlreiz.

Ja noteiktajā termiņā netiek saņemta atbilde, IMD pieņem, ka dalībvalstī, ar kuru ir pieprasīta apspriede, nosacījumi un kritēriji, par kuriem notika apspriešanās, ir izpildīti (SMK ĪA 14. panta 3. punkts).

Saskaņā ar SMK ĪA 31. panta 3. punktu "*muitas dienesti pabeidz apspriešanās procesu 80 dienu laikā no dienas, kad muitas dienests, kurš ir kompetents pieņemt lēmumu, paziņo vajadzīgos nosacījumus un kritērijus, kas muitas dienestam, ar kuru pieprasīta apspriede, ir jāpārbauda*".

Saskaņā ar SMK ĪA 14. panta 2. punktu apspriedei noteikto termiņu var pagarināt jebkurā no turpmāk minētajiem gadījumiem:

- a) ja dienests, ar kuru pieprasīta apspriešanās, lūdz pagarināt tam atvēlēto laiku, ņemot vērā pārbaužu veidu;
- b) pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma muitas dienestam, ar kuru vēlas apsprieties, ja tam piekrīt muitas dienests, kas pieprasa apspriešanos. Šā termiņa pagarinājuma laikā pieteikuma iesniedzējs veic nepieciešamās korekcijas, lai nodrošinātu atbilstību AEO kritērijiem, un tam ir pienākums par šīm korekcijām paziņot muitas dienestiem, ar kuriem pieprasīta apspriešanās.

Lēmuma atkārtotas novērtēšanas un pārraudzības nolūkos saskaņā ar SMK ĪA 14. panta 4. punktu var piemērot arī apspriešanās termiņus, termiņa pagarinājumu un izdarīt secinājumus gadījumā, ja netiek saņemta atbilde uz apspriešanos.

4.I.3. Saziņas līdzekļi

Informācijas apmaiņai "informēšanas procedūras" un "apspriešanās procedūras" ietvaros būtu jānotiek, galvenokārt izmantojot EOS, kurā tiek lietoti atbilstoši kodi.

Tomēr atsevišķos gadījumos nepieciešamās informācijas apmaiņai nevar izmantot EOS. Lai izlemtu, kā rīkoties, jāizvērtē, vai attiecīgā informācija ir sensitīva. Turklāt ir gadījumi, kad informācija nav sensitīva, bet formāta dēļ to nav iespējams kodēt, un tādējādi tās apmaiņai nevar izmantot EOS (piemēram, nestrukturēta informācija, pielikumi utt.). Šādos gadījumos dalībvalstis var izmantot visus tām pieejamos saziņas veidus, tostarp saziņu starp dalībvalstu AEO kontaktpersonām.

Citos gadījumos, kad informācija ir sensitīva, bet formāta dēļ tās apmaiņai tomēr nevar izmantot EOS, lai gan šis saziņas veids ir drošs. Šādi gadījumi var būt, piemēram, aizdomas par AEO līdzdalību pretlikumīgās darbībās, specifiski ar konkrēto AEO saistītie riski vai citas situācijas, kad attiecīgās informācijas izpaušana var izraisīt problēmas muitai (apdraudot pārbaudes un kontroli) vai uzņēmējam.

Ja sensitīva rakstura informācijas formāta dēļ tās apmaiņai nevar izmantot EOS, jāizmanto CRMS (Muitas riska pārvaldības sistēma).

Tāpat jāņem vērā, ka negatīva lēmuma gadījumā IMD jā sagatavo uzņēmējam pamatots administratīvais akts. Tāpēc gadījumā, ja muitas dienests, ar kuru pieprasīta apspriede, konstatē, ka pieteikuma iesniedzējs neizpilda vienu vai vairākus nosacījumus un kritērijus, lai varētu pieņemt labvēlīgu lēmumu, IMD jānosūta pienācīgi dokumentēti un pamatoti rezultāti (SMK ĪA 14. panta 1. punkta otrā daļa).

II iedaļa. Informācijas apmaiņa starp muitu un citām valsts iestādēm

AEO atļaujas piešķiršanas procesa ietvaros apspriedēm un attiecīgā gadījumā informācijas apmaiņai starp muitu un citām valsts iestādēm ir liela nozīme. Apspriešanās un/vai informācijas apmaiņas ar citām valsts iestādēm līmenis un veids var atšķirties atkarībā no konkrētās situācijas un attiecīgajiem tiesību aktiem, kas to reglamentē.

Pirmā veida situācija atbilst vispārējam nosacījumam, kas izklāstīts SMK 38. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru muitas dienesti, piešķirot *AEO* statusu, apspriežas ar citām kompetentām iestādēm. Šādas apspriešanās nepieciešamība ir atkarīga no jautājumu skaita, piemēram, pieteikuma iesniedzēja saimnieciskās darbības veida un iesaistītajām precēm, muitas dienestu iespējām veikt pārbaudes, pamatojoties uz tiem pieejamo informāciju, lai konstatētu, vai pieteikuma iesniedzējs nodrošina atbilstību prasībām, ko nosaka citi piemērojami tiesību akti (piemēram, komerciālās politikas pasākumiem, īpašiem aizliegumiem vai ierobežojumiem).

Otrs gadījums, kad informācijas apmaiņa ar citām kompetentajām iestādēm ir nepieciešama, ir tad, kad citos Savienības tiesību aktos paredzēta *AEO* statusa atzīšana. Šādos gadījumos muitas jomas tiesību aktos arī ir noteiktas attiecīgās kompetentās iestādes un tas, kādās situācijās informācijas apmaiņa ar tām ir obligāta, lai nodrošinātu attiecīgās paredzamās atzīšanas pareizu īstenošanu.

Trešais gadījums varētu būt, ja datu apmaiņa notiktu valsts līmenī, lai uzlabotu vēl nenoslēgtu *AEO* atļauju un citu kompetento valsts iestāžu izsniegtu atļauju/sertifikātu kvalitāti un/vai izvairītos no liekām uzņēmēju dubultām pārbaudēm.

a) Informācija, ko muitas dienesti sniedz attiecīgajai valsts iestādei, kas ir atbildīga par civilās aviācijas drošību

SMK ĪA 35. panta 4. punktā ir noteikts, ka "ja *AEOS* ir pilnvarots pārstāvis vai zināms nosūtītājs, kā definēts Regulas (EK) Nr. 300/2008 3. pantā, un atbilst Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2015/1998 prasībām, kompetentais muitas dienests nekavējoties dara pieejamu attiecīgajai valsts iestādei, kas atbild par civilās aviācijas drošību, šādu tā rīcībā esošu informācijas minimumu saistībā ar *AEO* statusu:

AEOS atļauju, ieskaitot atļaujas turētāja nosaukumu un attiecīgā gadījumā informāciju par atzītā uzņēmēja statusa grozīšanu, atcelšanu vai apturēšanu un attiecīgo pamatojumu;

informāciju par to, vai konkrēto objektu ir apmeklējuši muitas dienesti, pēdējā apmeklējuma datumu un vai apmeklējums notika saistībā ar atļauju izsniegšanas procesu, atkārtotu novērtēšanu vai pārraudzību;

jelkādiem *AEOS* atļaujas atkārtotiem novērtējumiem un to rezultātiem.

Valsts muitas dienesti, vienojoties ar attiecīgo valsts iestādi, kas atbild par civilās aviācijas drošību, izstrādā detalizētus nosacījumus kārtībai, kādā notiek tās informācijas apmaiņa, kura neietilpst [SMK ĪA] 30. pantā minētajā elektroniskajā sistēmā".

Attiecīgā gadījumā, jo īpaši, ja AEO statuss ir pamats apstiprinājuma piešķiršanai, saskaņā ar SMK ĪA 30. panta 2. punktu "kompetentais muitas dienests attiecīgajai valsts iestādei, kas atbild par civilās aviācijas drošību, var piešķirt piekļuvi EOS sistēmai. Piekļuves piešķiršana ir saistīta ar šādu informāciju:

- a) AEOS atļaujām, tostarp atļaujas turētāja nosaukumu un attiecīgā gadījumā informāciju par atzītā uzņēmēja statusa grozīšanu, atcelšanu vai apturēšanu un attiecīgo pamatojumu;
- b) jebkādiem AEOS atļauju atkārtotiem novērtējumiem un to rezultātiem.

Valsts iestādes, kas atbild par civilās aviācijas drošību, rīkojoties ar attiecīgo informāciju, izmanto to tikai nolūkos, kas saistīti ar attiecīgo pilnvaroto pārstāvju un zināmo nosūtītāju programmām, un īsteno pienācīgus tehniskos un organizatoriskos pasākumus, lai nodrošinātu šīs informācijas drošību".

b) Informācija, ko attiecīgā valsts iestāde, kas ir atbildīga par civilās aviācijas drošību, sniedz muitas dienestiem

Arī attiecīgajai valsts iestādei, kas ir atbildīga par civilās aviācijas drošību, jāsniedz informācija muitas dienestiem, lai nodrošinātu to, ka pilnvarotā pārstāvja vai zināmā nosūtītāja statuss un jebkādas izmaiņas saistībā ar to tiek pienācīgi ņemtas vērā AEO statusa piešķiršanas vai administrēšanas nolūkā.

Komisijas Īstenošanas Regulas (ES) Nr. 2015/1998 pielikuma 6.3.1.8. un 6.4.1.7. punktā paredzēts, ka attiecīgā iestāde muitas dienestam dara zināmu jebkuru tādu informāciju saistībā ar pilnvarotā pārstāvja vai zināmā nosūtītāja statusu, kura varētu būt nozīmīga saistībā ar AEOS atļauju turēšanu.

Šādas informācijas apmaiņas kārtību muitas dienesti un attiecīgā valsts aviācijas iestāde nosaka, savstarpēji vienojoties.

c) Citas informācijas apmaiņas jomas

Muitas dienesti var ņemt vērā saskaņā ar Savienības tiesību aktiem veiktu novērtējumu un auditu rezultātus, ciktāl tie attiecas uz kritēriju pārbaudi.

Datu apmaiņas muitas, citu valsts iestāžu un uzņēmēja labā piemērs ir informācija par Iekšējās atbilstības programmu (ICP), kas attiecas uz divējāda lietojuma precēm, kam ir līdzīgs mērķis, kā AEO programmai.

Valsts iestādes, kas piešķir licences divējāda lietojuma precēm un valsts muitas dienesti tiek mudināti veikt informācijas apmaiņu par AEO pilnvarotajiem uzņēmumiem un visaptverošās eksporta atļaujas turētājiem, ja to pieļauj valsts tiesību akti.

5. DAĻA. Atļaujas administrēšana

I iedaļa. Pārraudzība

5.I.1. Vispārīgi nosacījumi

Uzņēmēja veiktā pārraudzība un pienākums ziņot par izmaiņām

Regulāras pārraudzības nodrošināšana ir viens no uzņēmēja pamatpienākumiem. Uzraudzībai jābūt daļai no uzņēmēja iekšējās kontroles sistēmas. Uzņēmējam jāparāda, kā tas veic pārraudzību, un jāparāda rezultāti. Tam jāpārskata uzņēmuma procesi, riski un sistēmas, lai atspoguļotu nozīmīgas darbības izmaiņas. Par šādām izmaiņām jāpaziņo muitas dienestiem.

SMK 23. panta 2. punktā ir noteikta juridiski saistoša prasība, ka *AEO* atļaujas turētājs nekavējoties informē muitas dienestus par jebkādiem apstākļiem, kas radušies pēc lēmuma pieņemšanas un kas var ietekmēt tā turpmāko derīgumu vai saturu. Lai gan tas lielā mērā ir atkarīgs no konkrētā *AEO*, uz kuru tas attiecas, un tādēļ saraksts nevar būt pilnīgs, [šo vadlīniju 4. pielikumā](#) ir minēti to gadījumu piemēri, kuros muitas dienesti jāinformē.

AEO jāinformē izdevējs muitas dienests par visām izmaiņām saistībā ar citiem būtiskiem apstiprinājumiem, atļaujām, sertifikācijām, ko piešķirušas citas valsts iestādes un kas varētu ietekmēt *AEO* atļaujas piešķiršanu (piemēram, *RA* vai *KC* statusa atsauksšana).

AEO jāglabā dokumentācijas oriģināli, tostarp atkārtotās novērtēšanas dokumentāri atzinumi un ziņojumi, jo tos var pieprasīt muitas dienesti.

Lai nodrošinātu, ka *AEO* ir informēti par šo pienākumu, kompetentais muitas dienests var, piemēram:

- sniegt piemērus par informāciju, kas jāsniedz kompetentajam muitas dienestam rakstveida lēmumā, vēstulē utt., ko nosūta *AEO* pēc *AEO* atļaujas izsniegšanas, šajā kontekstā lieti var noderēt [šo vadlīniju 4. pielikums](#);
- nodrošināt *AEO* attiecīgo kontaktpunktu muitas administrācijā visas informācijas, kas saistīta ar tā atļauju, paziņošanai;
- nosūtīt e-pasta ziņojumu (piemēram, e-pasta ziņojumā, kurā muita nosūta uzņēmējam tā *AEO* logotipu) uzņēmuma ietvaros noteiktajai *AEO* kontaktpersonai, uzsverot šo pienākumu un nodrošinot iespēju paziņot par nozīmīgām izmaiņām;
- ja muitas ierēdņi konstatē izmaiņas, par kurām tie nav informēti, nosūtīt "brīdinājuma" e-pastu uzņēmuma ietvaros noteiktajai *AEO* kontaktpersonai, norādot, ka šāda informācija noteikti jāpaziņo kompetentajam muitas dienestam;
- regulāri (piemēram, reizi gadā) sūtīt *AEO* kontaktpersonai īsu anketu "atgādinājumu" (e-pasta veidā) (izmantojot jautājumus no [pašnovērtējuma anketas](#)) lūdzot sniegt ziņas par izmaiņām, ja tādas ir notikušas, saistībā ar būtiskiem kritērijiem.

Muitas iestāžu veiktā pārraudzība

Muitas dienesti pārraudzību veic nepārtraukti, tostarp veicot *AEO* ikdienas darbību pārraudzību un telpu apmeklējumus. Tās mērķis ir savlaicīgi konstatēt jebkādas neatbilstības pazīmes un veicināt savlaicīgu darbību gadījumā, ja ir konstatētas grūtības vai neatbilstības.

Saskaņā ar SMK 23. panta 5. punktu un 38. panta 1. punktu AEO statuss jāuzrauga. Turklāt, tā kā AEO atļaujas derīguma termiņš nav ierobežots, ir ļoti svarīgi, lai AEO statusa kritēriji un nosacījumi tiktu regulāri novērtēti.

Tajā pašā laikā pārraudzības rezultātā veidojas labāka izpratne par AEO darbību, un muitas dienesti var pat sniegt ieteikumus AEO, kā kopumā labāk un efektīvāk izmantot muitas procedūras vai muitas noteikumus.

Tādēļ kompetentajam muitas dienestam ir svarīgi nodrošināt, lai sistēma, ar ko uzrauga atbilstību atļaujas piešķiršanas nosacījumiem un kritērijiem, tiktu attīstīta ciešā sadarbībā ar AEO. Ikviens muitas dienestu veikts kontroles pasākums jādokumentē.

Saskaņā ar SMK ĪA 35. pantu, "*dalībvalstu muitas dienesti nekavējoties informē kompetento muitas dienestu par jebkādiem apstākļiem, kas radušies pēc AEO statusa piešķiršanas un kas var ietekmēt tā turpmāko derīgumu vai saturu.*

Kompetentais muitas dienests visu tā rīcībā esošo attiecīgo informāciju dara pieejamu muitas dienestiem dalībvalstīs, kur AEO veic ar muitu saistītas darbības. Ja muitas dienests atceļ labvēlīgu lēmumu, kas tika pieņemts, pamatojoties uz AEO statusu, tas par to paziņo muitas dienestam, kas minēto statusu piešķīris.

Ja AEOS ir pilnvarots pārstāvis vai zināms nosūtītājs, kā definēts Regulas (EK) Nr. 300/2008 3. pantā, un atbilst Komisijas Īstenošanas Regulas (ES) Nr. 2015/1998 prasībām, kompetentais muitas dienests nekavējoties dara pieejamu attiecīgajai valsts iestādei, kas atbild par civilās aviācijas drošību, šādu tā rīcībā esošu informācijas minimumu saistībā ar AEO statusu:

- a) *AEOS atļauju, ieskaitot atļaujas turētāja nosaukumu un attiecīgā gadījumā informāciju par atzītā uzņēmēja statusa grozīšanu, atcelšanu vai apturēšanu un attiecīgo pamatojumu;*
- b) *informāciju par to, vai konkrēto objektu ir apmeklējuši muitas dienesti, pēdējā apmeklējuma datumu un vai apmeklējums notika saistībā ar atļauju izsniegšanas procesu, atkārtotu novērtēšanu vai pārraudzību;*
- c) *jelkādiem AEOS atļaujas atkārtotiem novērtējumiem un to rezultātiem.*

Valsts muitas dienesti, vienojoties ar attiecīgo valsts iestādi, kas atbild par civilās aviācijas drošību, izstrādā detalizētus nosacījumus kārtībai, kādā notiek tās informācijas apmaiņa, kura neietilpst 30. pantā minētajā elektroniskajā sistēmā.

Valsts iestādes, kas atbild par civilās aviācijas drošību, rīkojoties ar attiecīgo informāciju, izmanto to tikai nolūkos, kas saistīti ar attiecīgo pilnvaroto pārstāvju un zināmo nosūtītāju programmām, un īsteno pienācīgus tehniskos un organizatoriskos pasākumus, lai nodrošinātu informācijas drošību".

Lai gan tiesību aktos nav paredzēta standarta forma, pēc kuras būtu veidojama pārraudzības sistēma, tomēr kopumā par vispiemērotāko veidu varētu uzskatīt tādu, kad kompetentais muitas dienests izveido pārraudzības plānu. Šajā plānā var būt apkopoti visi katras pārbaudes konstatējumi un, ja ir nepieciešams, var tikt ierosināti koriģējoši pasākumi (lai gan uzņēmējam joprojām ir iespēja atrast citu risinājumu, kas atšķiras no ieteiktā pasākuma).

Kompetentais muitas dienests veiktās *AEO* pārraudzības ietvaros var:

- nodrošināt, lai *AEO* efektīvi īstenotu koriģējošās darbības;
- kontrolēt *AEO* darbības, tādējādi kontrolējot pastāvošos riskus un novēršot jaunu risku rašanos.

Neatkarīgi no veida, kādā muitas dienesti nolemj organizēt pārraudzību, t. i., kā atsevišķu plānu vai kā daļu no pārskata par audita rezultātiem, jāņem vērā:

- **audita rezultāti** – pārraudzībai par pamatu galvenokārt izmanto *AEO* riska profilu atbilstoši audita laikā auditoru veiktajam novērtējumam, ņemot vērā arī pasākumus, kurus *AEO* ir ieteikts īstenot;

- **SMK ĪA 28. panta 2. un/vai 3. punkta, kas attiecas uz drošības un drošuma sertifikāta, kurš izdots, pamatojoties uz starptautisku konvenciju vai Starptautiskās Standartizācijas organizācijas izstrādātu starptautisko standartu vai Eiropas Standartizācijas iestādes izstrādātu Eiropas standartu, turētājiem, pilnvarotiem pārstāvjiem un zināmiem nosūtītājiem, izmantošana** – tās ir būtiskas situācijas, kas jāņem vērā, jo šajos gadījumos *AEO* statusa piešķiršanā ir izmantota cita attiecīgā atļauja vai sertifikācija, ko piešķirušas citas valsts iestādes (piemēram, *RA*, *KC* u. c.);

- **agrīnās brīdināšanas signāli** – kā norādīts iepriekš, uz *AEO* attiecināma juridiski saistoša prasība informēt kompetento muitas dienestu par jebkurām nozīmīgām savas darbības izmaiņām. Pastāv iespēja, ka *AEO* izdarīto izmaiņu rezultātā muitas dienesti var izšķirties par nepieciešamību veikt atkārtotu novērtēšanu. Ir svarīgi, lai *AEO* ir skaidra izpratne par tā pienākumiem un veidu, kādā informēt kompetento muitas dienestu par izmaiņām.

Ir nepieciešams, lai muitas dienestiem būtu iespēja nepārtraukti rūpīgi pārbaudīt, vai uzņēmējs joprojām kontrolē savu darījumdarbību un jebkuru apzināto risku, vai jebkuras situācijas pārmaiņas (Vai ir radušies jauni riski? Vai vadības organizācijas kvalitāte un iekšējās sistēmas kontrole joprojām ir tikpat laba, kā iepriekšējās pārbaudes laikā?). Pastāv vairāki veidi, kā muitas dienesti savlaicīgi var identificēt jaunu risku indikācijas vai jaunu informāciju:

- pārbaudot nejauši atlasītas *AEO* deklarācijas;
- veicot kravu fiziskās pārbaudes;
- analizējot muitas informācijas sistēmās pieejamo informāciju;
- veicot citas pārbaudes, kas nav saistītas ar *AEO* pārraudzības vai atkārtotas novērtēšanas pārbaudēm (t. i., pārbaudes saistībā ar vienkāršotām procedūrām vai pieteikumu muitas noliktavas turēšanai);
- novērtējot izmaiņas uzņēmuma rīcībā vai darījumu struktūrā, ja tādas ir novērotas.

- **risku pārraudzība** – jaunus riskus vai jaunas situācijas novērtē, veicot to pārraudzību. Ja kaut viens novērtēšanas elements dod pamatu secinājumam, ka uzņēmējs nerīkojas situācijai atbilstoši vai vispār nereaģē uz identificētiem riskiem, muitas dienests par šo secinājumu informē uzņēmēju. Uzņēmējam tad jāveic darbības situācijas uzlabošanai. Savukārt muitas dienesta pienākums ir novērtēt veiktos uzlabojumus. Tā rezultātā var tikt secināts, ka viens vai vairāki kritēriji un nosacījumi jānovērtē atkārtoti vai ka *AEO* statuss ir nekavējoties jāaptur vai jāatceļ.

Plānojamo pārraudzības pasākumu pamatā jābūt riska analīzei, kas veikta dažādos posmos (pārbaudes pirms statusa piešķiršanas, izsniegtās atļaujas administrēšana utt.). To var ietekmēt, piemēram, šādi aspekti:

- atļaujas veids: atsevišķu kritēriju, piemēram, pierādītas maksātspējas pārraudzību var veikt neklātienē, bet *AEOS* ietvaros drošības un drošuma kritērija uzraudzībai parasti ir nepieciešama uzņēmuma pārbaude klātienē;
- uzņēmēja stabilitāte: vai bieži tiek mainīta darbības veikšanas vieta, tirgus, nozīmīgus amatus ieņemošs personāls, sistēmas utt.;
- uzņēmuma lielums un darbības veikšanas vietu skaits;
- *AEO* funkcija piegādes ķēdē: vai *AEO* ir fiziska piekļuve precēm, vai arī tas darbojas tikai kā muitas aģents;
- iekšējās kontroles kapacitāte uzņēmuma procesos un tas, vai procesu nodrošināšanai tiek izmantoti ārpalpojumi;
- vai *AEO* pārbaudes laikā tika sniegtas rekomendācijas uzraudzības pasākumiem vai atsevišķu procesu vai procedūru pilnveidošanai.

Likumsakarīgi, ka pārraudzības pasākumu regularitāte un būtība atšķiras atkarībā no konkrētā *AEO* situācijas un ar to saistītajiem riskiem. Tomēr, ņemot vērā drošības un drošuma kritērija specifiku, *AEOS* atļauju ietvaros iesaka veikt uzņēmuma pārbaudes klātienē ne retāk kā reizi trīs gadu laikā.

Īpaša uzmanība jāpievērš gadījumiem, kad *AEO* statuss piešķirts uzņēmējam, kurš veicis darījumdarbību mazāk nekā trīs gadus. Šādos gadījumos muitas dienestiem īpaši rūpīga pārraudzība būtu jāveic pirmajā gadā pēc *AEO* statusa piešķiršanas.

Tāpat ir svarīgi ņemt vērā, ka pārraudzības plāna izstrāde un, jo īpaši *AEO* telpu apmeklējumi jāveic, apzinoties tā mītošanas darbību kontekstu kopumā. Muitas iestādēm jākoordinē un jāņem vērā jebkuri citi auditi/pārraudzības pasākumi, kādi tiek paredzēti saistībā ar konkrētā uzņēmēja darbību. Pēc iespējas jānovērš pārbaužu dublēšanās.

Gadījumos, ja ir piemērots SMK ĪA 28. panta 2. un/vai 3. punkts, plānošanas un pārraudzības darbībās var izmantot arī jebkuru informāciju, kas pieejama no citām valsts iestādēm, ar mērķi muitas dienestiem un uzņēmējiem izvairīties no dubultām pārbaudēm.

Pārraudzības darbību rezultātā var tikt veiktas noteiktas kompetentā muitas dienesta darbības. Šīs noteiktās darbības tiek dokumentētas. Dokumentēšana var notikt turpmāk minētajos veidos:

- pārraudzības plāna atjauninājums;
- vienkāršots pārbaudes ziņojums;
- pārbaudes komandas vispārēji secinājumi un konstatējumi utt.

Šajā dokumentācijā jānorāda pārbaudītie kritēriji un šo pārbaužu rezultāti.

5.I.2. *AEO* atļauja, kas aptver vairākas *PBE*

Visi 5.I.1. punktā noteiktie vispārējie pārraudzības principi piemērojami vienmēr. Tomēr gadījumos, kad *AEO* statuss ir piešķirts mātesuzņēmumam ar vairākām *PBE*, jāņem vērā atsevišķi papildu elementi. Vispārējais princips ir tāds, ka IMD ir atbildīgs par *AEO* statusa piešķiršanu un tam ir vadošā nozīme arī procesos, kas īstenojami izsniegtās atļaujas administrēšanas ietvaros. Tomēr šādos specifiskos gadījumos jāņem vērā, ka "praktiskas"

zināšanas un informācija par konkrēto filiāli ir tās dalībvalsts muitas dienesta rīcībā, kur filiāle atrodas. Paturot to prātā un, lai nodrošinātu efektīvu atļaujas administrēšanu, pārraudzības pasākumu izstrādāšanas procesā ir īpaša nozīme ciešai sadarbībai starp kompetento muitas dienestu un to dalībvalstu muitas dienestiem, kurā atrodas mātesuzņēmuma atsevišķas *PBE*, kā ir noteikts SMK ĪA 35. pantā. Izstrādājot pārraudzības plānu, jāņem vērā:

- ieteicams izstrādāt vienu kopīgu vispārēju pārraudzības plānu tam *AEO*, uz kura vārda statuss ir piešķirts. Tomēr tā pamatā jābūt individuāliem plāniem un informācijai, ko sagatavojusi attiecīgā dalībvalsts;
- IMD ir atbildīgs par vispārējo koordināciju un plāna pasākumu īstenošanu, t. i., tas nodrošina, ka netiek pieļauta plānoto/veikto kontroles pasākumu pārklāšanās vai dublēšanās, apkopo visu jauno informāciju, aktualizē plānus utt.;
- to dalībvalstu muitas dienesti, kurās atrodas *PBE*, kopumā atbild par tās pārraudzības plāna daļas sagatavošanu, kas ir saistīta ar konkrēto *PBE*. Par šo plāna daļu jāpaziņo IMD pieņemamā laikposmā, ļaujot tam sagatavot un koordinēt kopējo pārraudzības plānu. Attiecīgās dalībvalsts muitas dienesti arī atbild par *PBE* pārbaudēm klātienē;
- būtiskā informācija, kuru *AEO* ir paziņojis jebkuram muitas dienestam un nodevis IMD;
- muitas dienestu *PBE* izdarītie un ar IMD kopīgotie konstatējumi.

II iedaļa. Atkārtota novērtēšana

Saskaņā ar SMK DA 15. panta 1. punktu paredzēts, ka muitas dienesti atkārtoti novērtē, vai *AEO* atļaujas turētājs joprojām atbilst *AEO* nosacījumiem un kritērijiem:

"- ja ir grozīti attiecīgie Savienības tiesību akti, kas ietekmē lēmumu;

- ja, īstenojot pārraudzību, konstatē šādu vajadzību;

- ja, konstatē šādu vajadzību, ņemot vērā informāciju, ko saskaņā ar Kodeksa 23. panta 2. punktu sniedzis lēmuma turētājs vai citas iestādes".

Atkarībā no atkārtotas novērtēšanas iemesla, tās dēļ var tikt veikta pilnīga vai daļēja konkrētā kritērija vai nosacījuma atkārtota pārbaude.

5.II.1. Atkārtota novērtēšana sakarā ar izmaiņām ES tiesību aktos

Atkārtota novērtēšana jāveic, ja ir notikušas izmaiņas Savienības tiesību aktos muitas jomā, kas attiecas uz nosacījumiem un kritērijiem saistībā ar *AEO* statusu.

Piemērs ir *AEO* kritēriju izmaiņas pēc Savienības Muitas kodeksa un tā īstenošanas noteikumu grozījumiem, piemēram, jaunais profesionālo praktisko kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standartu kritērijs. Parasti tiesību aktos ir noteikts, ka atkārtota novērtēšana jāveic noteiktā pārejas periodā.

5.II.2. Atkārtota novērtēšana atbilstoši veiktās pārraudzības rezultātiem vai saistībā ar informāciju, kuru sniedz lēmuma turētājs vai citas iestādes

Atskaites punkts lēmuma pieņemšanai par atkārtotu novērtēšanu ir "pamatotas aizdomas" par to, ka *AEO* vairs neatbilst *AEO* kritērijiem. Šādas aizdomas var rasties dažādās situācijās:

muitas dienestu veiktas pārraudzības rezultātā; saņemot informāciju no citiem muitas dienestiem vai citas valsts iestādes; notiekot nozīmīgām izmaiņām *AEO* darbībā utt. Tādējādi IMD katrā konkrētajā gadījumā jāpieņem lēmums, vai atkārtota novērtēšana ir nepieciešama saistībā ar visiem nosacījumiem un kritērijiem vai arī tikai tiem nosacījumiem vai kritērijiem, saistībā ar kuriem ir aizdomas par neatbilstību. Vienmēr jāērēķinās ar varbūtību, ka viena kritērija atkārtotas novērtēšanas laikā var rasties nepieciešamība atkārtoti pārbaudīt arī citus kritērijus.

Atkārtotu novērtēšanu veic IMD. Tomēr jebkuram muitas dienestam citā dalībvalstī arī var rasties pamatotas aizdomas, ka *AEO* vairs neatbilst kādiem kritērijiem. Šāda situācija var rasties, piemēram, tad, ja:

- viens vai vairāki *AEO* objekti atrodas dalībvalstī, kas nav tā pati dalībvalsts, kurā atrodas IMD;
- *AEO* veic ar muitu saistītas darbības ne tikai tajā dalībvalstī, kura tam ir izsniegusi *AEO* atļauju.

Šādos gadījumos tās dalībvalsts muitas dienests, kurā aizdomas ir radušās, informē IMD par faktiem, un tas pieņem lēmumu, vai veikt atkārtotu novērtēšanu un kādus citus muitas dienestus iesaistīt.

Gadījumos, kad atļauja izsniegta mātesuzņēmumam ar vairākām *PBE*, katra dalībvalsts, kurā atrodas atsevišķas *PBE*, var pieprasīt, lai IMD uzsāktu nosacījumu un kritēriju atkārtotu novērtēšanu.

Ja mātesuzņēmums izveido jaunu *PBE* vai veic reorganizācijas procesu, kas skar *PBE*, tas informē IMD, kas savukārt veic nepieciešamos pasākumus, tostarp atkārtotu novērtēšanu, ja tas ir nepieciešams.

Lai gan atkārtotas novērtēšanas process katrā konkrētajā gadījumā var atšķirties, jāņem vērā turpmāk minētie kopīgie elementi:

- a) **atkārtotas novērtēšanas apjoms** – kontrolējamie vai pārbaudāmie kritēriji un nosacījumi, ņemot vērā iemeslu, kādēļ ir uzsākta atkārtota novērtēšana;
- b) **atkārtotas novērtēšanas metode** – attiecībā uz atkārtoti novērtējamiem kritērijiem var tikt izpildīta gan tikai dokumentu pārbaude, gan arī, ja nepieciešams, dokumentu pārbaude kopā ar pārbaudi klātienē;
- c) **termiņš** – nav paredzēts konkrēts termiņš atkārtotas novērtēšanas veikšanai. Tomēr tāds termiņš būtu jānosaka atkarībā no pārbaudāmo kritēriju skaita un no tā, vai ir plānota pārbaude klātienē, un parasti šādam termiņam nevajadzētu pārsniegt termiņu, kas paredzēts sākotnējā *AEO* atzīšanas lēmuma pieņemšanai.
- d) **atkārtota novērtēšana, kurā ir iesaistītas citas dalībvalstis** – ja atkārtotas novērtēšanas ietvaros ir nepieciešams atkārtoti novērtēt kritērijus citās dalībvalstīs, piemēro apspriešanās procedūras īstenošanai vadlīniju 4. daļā "Informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm" paredzētos nosacījumus. Parasti citu dalībvalstu muitas dienests nosaka, vai atkārtotas novērtēšanas ietvaros ir veicama pārbaude klātienē. Termiņam, kurā citai(-ām) dalībvalstij(-īm) jāsniedz atbildes, jāatbilst parastajam termiņam, kas saskaņā ar SMK ĪA 31. pantu ir paredzēts apspriešanās procedūrai;

- e) **mijiedarbība ar citām muitas atļaujām** – veicot atkārtotu novērtēšanu, ieteicams noskaidrot, vai AEO ir citu tādu atļauju turētājs vai tādu vienkāršojumu lietotājs, kuru ietvaros būtiska nozīme ir atbilstībai AEO kritērijiem, piemēram, atļauja izmantot vienkāršotas procedūras. Ja AEO ir izsniegtas citas atļaujas, tās jāņem vērā, lai, veicot atkārtotu novērtēšanu, izvairītos no iespējamās pasākumu dublēšanās, un tas ir svarīgi abām pusēm, gan taupot muitas resursus, gan no attiecīgā uzņēmēja viedokļa.
- f) **atkārtotas novērtēšanas pārskats** – pārskatiem un dokumentācijai jābūt līdzīgai pieejai, kā saistībā ar sākotnējo pārbaudi. Ir svarīgi, lai ziņojumā tiktu norādītas turpmāk paredzētās darbības, t. i., apturēšana, atcelšana, veicamie pasākumi un termiņi.
- g) **rezultātu pieejamība** – nepieciešams, lai atkārtotas novērtēšanas rezultāti, izmantojot informācijas apmaiņas sistēmu EOS, būtu pieejami visu dalībvalstu muitas dienestiem vai attiecīgā gadījumā citām valsts iestādēm neatkarīgi no tā, vai dalībvalstis bija iesaistītas apspriežu procedūrā vai nē.

III iedaļa. Lēmuma grozīšana

Saskaņā ar SMK 28. pantu AEO atļauju atceļ vai groza, ja nav bijuši izpildīti vai vairs netiek izpildīti viens vai vairāki no minētā lēmuma pieņemšanas nosacījumiem vai pēc AEO pieteikuma.

Atcelšana AEO kontekstā ir detalizēti aplūkota šo Vadlīniju 5. iedaļas V apakšiedaļā.

AEO kontekstā iespējamie grozījumi ir nosaukuma vai adreses maiņa. Dažos gadījumos šos grozījumus var izdarīt vienīgi pēc kritēriju izpildes atkārtotas novērtēšanas (piemēram, AEOS gadījumā jaunas telpas).

Par grozījumu izdarīšanu paziņo AEO (SMK 28. panta 3. punkts). Par jebkuriem grozījumiem, izmantojot saziņas sistēmu EOS, jāziņo visu dalībvalstu muitas dienestiem vai attiecīgā gadījumā citām valsts iestādēm neatkarīgi no tā, vai tās ir bijušas iesaistītas apspriešanās procedūrā vai nē.

Turklāt jānorāda, ka pieteikuma iesniedzējam par jebkurām izmaiņām saistībā ar pieteikumu jāziņo IMD, kuram šīs izmaiņas jāaugšupielādē EOS sistēmā.

IV iedaļa. Apturēšana

AEO statusa apturēšana nozīmē to, ka piešķirtā atļauja nav derīga kādā noteiktā laika periodā.

Saskaņā ar SMK 23. panta 4. punkta b) apakšpunktu, lasot to kopā ar SMK DA 16. pantu "*muitas dienests, kura kompetencē ir pieņemt lēmumu, to aptur nevis anulē, atsauc vai groza, ja:*

- a. *šis muitas dienests uzskata, ka varētu būt pietiekami iemesli šā lēmuma anulēšanai, atsaukšanai vai grozīšanai, bet tam vēl nav visu vajadzīgo elementu, lai lemtu par anulēšanu, atsaukšanu vai grozīšanu;*
- b. *šis muitas dienests uzskata, ka nav izpildīti lēmuma pieņemšanas nosacījumi vai ka lēmuma turētājs neizpilda pienākumus, kas paredzēti minētajā lēmumā,*

un lēmuma turētājam ir lietderīgi atvēlēt laiku veikt pasākumus, lai nodrošinātu nosacījumu vai pienākumu izpildi;

- c. lēmuma turētājs pieprasa šādu apturēšanu, jo viņš īslaicīgi nespēj izpildīt nosacījumus, kas saistīti ar lēmumu, vai ievērot pienākumus, kas paredzēti šajā lēmumā.*

Gadījumos, kas minēti b) un c) apakšpunktā, lēmuma turētājs paziņo muitas dienestam, kura kompetencē ir pieņemt lēmumu, par pasākumiem, ko viņš īsteno, lai nodrošinātu visu nosacījumu vai pienākumu izpildi, kā arī vajadzīgo laikposmu minēto pasākumu īstenošanai".

Apturēšanas laikā AEO nedrīkst būt piekļuve priekšrocībām, kādas piešķir statuss, kas to var būtiski ietekmēt.

SMK DA 30. panta 1. punktā ir noteikts, ka "ja AEO atļauja ir apturēta sakarā ar neatbilstību kādam no AEO kritērijiem, jebkādu lēmumu, kurš pieņemts attiecībā uz šo AEO un ir saistīts ar AEO atļauju kopumā vai ar kādu no konkrētajiem kritērijiem, kas lika apturēt AEO atļauju, muitas dienests, kas ir pieņēmis šo lēmumu, to aptur".

SMK DA 30. panta 2. punktā ir noteikts, ka "tā lēmuma apturēšana, kas attiecas uz tiesību aktu muitas jomā piemērošanu saistībā ar AEO, automātiski neaptur AEO atļauju".

SMK DA 30. panta 3. punktā ir noteikts, ka "ja lēmums attiecībā uz personu, kas ir gan AEOS, gan AEOC, [...], ir apturēts, jo nosacījumi, kas izklāstīti SMK 39. panta d) punktā (praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti, kas tieši saistīti ar veikto darbību), nav izpildīti, viņa AEOC atļauja tiek apturēta, bet AEOS atļauja paliek spēkā".

Ja lēmums attiecībā uz personu, kas ir gan AEOS, gan AEOC, ir apturēts, jo nav izpildīti nosacījumi, kas izklāstīti SMK 39. panta e) punktā (pienācīgi drošības un drošuma standarti), viņa AEOS atļauja tiek apturēta, bet AEOC atļauja paliek spēkā.

Apturēšana var būt pārraudzības vai atkārtotas novērtēšanas ietvaros veiktas pārbaudes iespējamās sekas, ja tiek konstatēti nopietni trūkumi, un tas savukārt nozīmē, ka atļaujas turētājam, no risku viedokļa raugoties, pašreizējos apstākļos nevar būt AEO statuss. Aizdomas par neatbilstību var rasties arī pēc informācijas saņemšanas no citām dalībvalstīm vai no citām valsts iestādēm, piemēram, civilās aviācijas iestādēm.

Pirms pieņemt lēmumu apturēt statusu, kompetentajam muitas dienestam noteikti jāpaziņo pašam AEO par konstatētajiem faktiem, novērtēšanas rezultātiem un to, ka novērtēšanas rezultātā var tikt apturēta tā atļauja, ja situācija netiek labota. AEO ir tiesības tikt uzklautam, un tas var labot situāciju. Termiņš komentāru sniegšanai un labojumu veikšanai ir 30 kalendārās dienas, sākot no paziņošanas dienas (SMK DA 8. panta 1. punkts).

Atbildes rūpīgi jāizvērtē, raugoties no risku viedokļa, un, ja nevar uzskatīt, ka situācija ir labota, statuss tiek apturēts uz 30 kalendārajām dienām. AEO noteikti jāinformē rakstveidā.

Saskaņā ar SMK 22. panta 6. punkta c) apakšpunktu statusu var apturēt nekavējoties, ja tas ir nepieciešams, ņemot vērā tā apdraudējuma veidu un apjomu, kas var rasties sabiedrības drošībai un aizsardzībai, sabiedrības veselībai vai videi. Šāda iespēja būtu jāizmanto ierobežoti.

Gadījumā, ja statusa apturēšanu ierosina atļaujas turētājs, kurš īslaicīgi nespēj izpildīt kādu no *AEO* kritērijiem, *AEO* jānorāda pieprasījuma iemesls un atbilstošā gadījumā jāierosina rīcības plāns, norādot īstenojamus pasākumus un plānoto laika grafiku. Piemēram, ja uzņēmējs optimizē vai maina ražošanas procesā uzskaitē izmantojamo informācijas sistēmu un tādēļ tas kādu laiku nevarēs izsekot precēm starptautiskajā piegādes ķēdē. Tas var lūgt īstenot apturēšanu un ierosināt īstenošanas grafiku.

Statusu var apturēt, ja rīcības plāns un lūguma iemesls tiek uzskatīti par pamatotiem. Pretējā gadījumā atļaujas apturēšana pēc tās turētāja pieprasījuma jāapspriež kā iespēja.

Tomēr jāņem vērā, ka situāciju nodalīšana starp statusa apturēšanu pēc muitas dienesta iniciatīvas un pēc paša *AEO* lūguma ir ļoti nozīmīga un nepārprotami paredzēta tiesību aktos (SMK DA 16. panta 1. punkts). Tādēļ *AEO* to nevar tīši izmantot, lai novilcinātu statusa atcelšanu vai izvairītos no trīs gadu perioda kopš atsaukšanas dienas, kad var iesniegt jaunu pieteikumu.

Kompetentajam muitas dienestam ļoti rūpīgi jāizvērtē apturēšanas sekas. Apturēšana neietekmēs muitas procedūras, kas tika uzsāktas pirms apturēšanas dienas un vēl nav pabeigtas.

Ja iemesls, kura dēļ statuss ir ticis apturēts, ir novērsts, atļauju atjauno. Pretējā gadījumā kompetentajam muitas dienestam jāizskata, vai atļauja būtu jāatsauc.

V iedaļa. Atcelšana

Nosacījumi atļaujas atcelšanai un gadījumi, kādos atļauja var tikt atsaukta, ir noteikti SMK 28. pantā un SMK ĪA 34. pantā.

Saskaņā ar SMK 28. panta 1. punktu, labvēlīgu lēmumu atceļ, ja:

- a) *nav bijuši izpildīti vai vairs netiek izpildīti viens vai vairāki no minētā lēmuma pieņemšanas nosacījumiem; vai*
- b) *pēc lēmuma turētāja pieteikuma.*

Ja kompetentais muitas dienests nolemj par atsaukšanu, jauns *AEO* atļaujas pieteikums netiks pieņemts trīs gadus kopš atsaukšanas dienas.

AEO atļaujas atcelšana neietekmē labvēlīgus lēmumus, kas ir pieņemti attiecībā uz to pašu personu, izņemot gadījumus, kad *AEO* statuss bija minēto labvēlīgo lēmumu nosacījums vai lēmumu pamatā bija kāds kritērijs, kas vairs nav izpildīts (SMK ĪA 34. panta 1. punkts).

Tāda labvēlīga lēmuma atcelšana vai grozīšana, kas pieņemts attiecībā uz atļaujas turētāju, automātiski neietekmē šai personai izsniegto *AEO* atļauju (SMK ĪA 34. panta 2. punkts).

Ja viena persona ir gan *AEOC*, gan *AEOS*, un atļauja tiek atsaukta tādēļ, ka nav izpildīti Kodeksa 39. panta d) punktā izklāstītie nosacījumi (praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti, kas tieši saistīti ar veikto darbību), *AEOC* atļauja tiek atcelta, bet *AEOS* atļauja paliek spēkā (SMK ĪA 34. panta 3. punkta pirmā daļa).

Ja viena persona ir gan *AEOS*, gan *AEOC*, un atļauja tiek atsaukta tādēļ, ka nav izpildīti Kodeksa 39. panta e) punktā izklāstītie nosacījumi (pienācīgi drošības un drošuma standarti), *AEOS* atļauja tiek atcelta, bet *AEOC* atļauja paliek spēkā (SMK ĪA 34. panta 3. punkta otrā daļa).

Jānorāda, ka *AEO* statusa atsaukšana pēc muitas dienestu iniciatīvas ir muitas lēmums, savukārt uzņēmējam ir tiesības tikt uzklausītam. Tādēļ *AEO* tiek informēts par ikvienu konstatēto faktu, novērtēšanas rezultātiem un iemesliem, kuru dēļ novērtēšanas rezultātā var tikt atsaukts *AEO* statuss, ja vien uzņēmēja tiesības tikt uzklausītam jau nav īstenotas iepriekš apturēšanas procesā. Uzņēmējam ir tiesības pārsūdzēt lēmumu par *AEO* statusa atsaukšanu.

6. DAĻA. Savstarpēja atzīšana

Turpmākā informācija ir koncentrēta uz vispārīgu pamatinformāciju un procesiem saistībā ar vienošanās par savstarpējo atzīšanu un to īstenošanu.

I iedaļa. ES noslēgtās vienošanās par savstarpējo atzīšanu

Līdz šim ES ir noslēgusi un īstenojusi *AEO* programmu savstarpējo atzīšanu ar Norvēģiju, Šveici, Japānu, Andoru, ASV un Ķīnu. Turpmākas sarunas jau notiek vai arī tiks uzsāktas tuvākajā nākotnē. Turklāt ES nodrošina tehnisko atbalstu virknei valstu *AEO* programmu gatavošanā.

Papildu informācija par individuāliem *MRA* ir atrodama ĢD TAXUD tīmekļa vietnē, sekojot šai saitei:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/policy_issues/customs_security/index_en.htm

II iedaļa. Procesa posmi virzībā uz savstarpēju atzīšanu

Lai panāktu savstarpēju atzīšanu, ES jāizpilda turpmāk minētie posmi:

- Formāla apņemšanās panākt savstarpēju atzīšanu
- Tiesību aktu salīdzināšana
- Attiecīgo programmu īstenošanas izvērtējums un labākās prakses apzināšana, ieskaitot apmeklējumus klātienē abās pusēs (sk. [šo vadlīniju 6. daļas VII iedaļu](#) – ieteikumi, kā īstenot pārraudzības/audita apmeklējumus)
Vienošanās par:
  - *MRA* saturu
MRA saturā parasti ir iekļautas šādas būtiskākās daļas. Tajā ir izklāstīta divu *AEO* programmu saderība un pēc iespējas precīzāk uzskaitīti abpusējie ieguvumi. Tajā ir iekļauti dati, uz kuriem attiecas automātiskā datu apmaiņa, un datu aizsardzības noteikumi. Turklāt tajā ir iekļauti procedūru noteikumi, tostarp noteikumi par vienpusēju priekšrocību apturēšanu.
- Elektroniskā datu apmaiņas sistēma

III iedaļa. Īstenošana un kontrole pēc *MRA* parakstīšanas

Tā kā ES ir liels skaits *AEO*, kuri izmanto savstarpējās atzīšanas priekšrocības un tikpat liels skaits *MRA* partneru valstīs, *MRA* īstenošanai ļoti būtiska ir automātiskas datu apmaiņas mehānisma izstrāde un ieviešana. Citiem vārdiem sakot, *MRA* īstenošana var sākties vienīgi tad, kad būs ieviests un darbosies automātiskais datu apmaiņas mehānisms.

Noslēdzot *MRA*, turpinās dialogs ar partnervalsti. Bieži notiek informācijas apmaiņa par jaunākajām norisēm, ieskaitot sadarbību gadījumos, kad notiek vienpusēja *MRA* priekšrocību apturēšana. *MRA* īstenošanas labākā prakse ietver kopīgi organizētās tirdzniecības konferences, seminārus, un bieži uzdoto jautājumu (*Frequently Asked Questions (FAQ)*) izstrādi, skaidrojot *MRA* tehniskos aspektus.

Jau pieejamie *FAQ* ir atrodami TAXUD tīmekļa vietnē, tālāk norādītajā saitē:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/aeo_mra/2015-11_aeo_china_faqs.pdf

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/aeo_mra/faq.pdf

Lai nodrošinātu to, ka abas puses ievēro savus standartus attiecībā uz *AEO* procedūrām, ir ļoti ieteicams abās pusēs īstenot regulārus pārraudzības apmeklējumus.

IV iedaļa. *MRA* priekšrocības, kuras ES piedāvā partneru *AEO* programmu dalībniekiem (un otrādi)

ES saviem *MRA* partneriem piedāvā turpmāk minētās *MRA* priekšrocības. Ne visas šīs priekšrocības ir iekļautas esošajos savstarpējās atzīšanās lēmumos; taču ES plāno atjaunināt šos lēmumus, lai iekļautu visas šīs priekšrocības. Konkrētās priekšrocības ir izklāstītas individuālos līgumos.

a) Mazāk kontroles drošības un drošuma jomā: programmas dalībnieka statuss, ko atzinis otrs muitas dienests, tiek labvēlīgi ņemts vērā riska novērtējumā, lai samazinātu inspekciju skaitu un kontroli, un citos ar drošību un drošumu saistītos pasākumos;

b) darījumdarbības partneru atzīšana pieteikumu iesniegšanas procesa laikā: katrs muitas dienests ņem vērā programmas dalībnieka statusu, ko atzinis otrs muitas dienests, lai pret programmas dalībnieku izturētos kā pret drošu partneri, novērtējot prasības pieteikuma iesniedzējiem kā darījumdarbības partneriem saskaņā ar savu programmu;

c) prioritātes režīms muitošanas brīdī: katrs muitas dienests ņem vērā programmas dalībnieka statusu, ko atzinis otrs muitas dienests, nodrošinot prioritātes režīmu, paātrinātu apstrādi, vienkāršotas formalitātes un paātrinātu sūtījumu izlaišanu gadījumos, kad ir iesaistīts programmas dalībnieks;

d) darbības nepārtrauktības mehānisms: abas puses mēģina izveidot kopīgu darbības nepārtrauktības mehānismu, lai reaģētu uz traucējumiem tirdzniecības plūsmās, ko izraisa paaugstināti drošības brīdinājumu līmeņi, robežu slēgšana un/vai dabas katastrofas, bīstamas ārkārtas situācijas vai citi būtiski negadījumi, kad muitas dienesti varētu pēc iespējas atvieglot un paātrināt ar programmas dalībniekiem saistīto prioritāro kravu kustību;

e) MRA priekšrocības nākotnē:

Lai vēl vairāk uzlabotu programmu, muitas administrācijas un tirdzniecības nozares pārstāvji cieši sadarbojas, lai savstarpējās atzīšanas ietvaros apzinātu un attīstītu iespējamās papildu AEO priekšrocības.

V iedaļa. MRA īstenošana – Kā gūt labumu no MRA?

AEO uzņēmumi ar drošības komponenti, kas vēlas gūt labumu no ES noslēgtās MRA, jāpārlicinās, vai tie ir snieguši savu **piekrišanu datu apmaiņai ar MRA partnervalstīm**. Šī rakstveida piekrišana saskaņā ar [pašnovērtējuma anketas pielikumu](#) ir jāiesniedz kopā ar AEO pieteikumu. Jebkurā gadījumā pieteikuma iesniedzējs/AEO šo piekrišanu var iesniegt vai atsaukt jebkurā laikā. Lai sniegtu vai atsauktu piekrišanu, AEO jāsazinās ar IMD.

Lai varētu izmantot "**Darījumdarbības partnera atzīšanu pieteikuma iesniegšanas procesa laikā**", ES uzņēmumi, kas piesakās AEO statusam ES, var norādīt jebkura sava darījumdarbības partnera, kurš ir AEO kādā no valstīm, ar kurām ES ir noslēgta MRA, AEO numuru (nosaukumu, adresi, AEO numuru) [pašnovērtējuma anketas 6.10. iedaļā](#). Ja uzņēmums piesakās AEOS vai AEOC/AEOS statusam ES, un tam ir darījumdarbības partneri, kuri ir AEO kādā no valstīm, ar kurām ES ir noslēgta MRA, šie partneri ir uzskatāmi par uzticamiem drošuma un drošības jomā, un parasti tiem netiks izvirzītas nekādas papildu prasības (drošības deklarācija utt.).

Lai varētu piemērot "**mazāk kontroles drošuma un drošības jomā un prioritātes režīmu mītošanas brīdī**" AEO savs EORI numurs jāpaziņo savam darījumdarbības partnerim attiecīgajā MRA partnervalstī. Darījumdarbības partneris EORI numuru ievada MRA partnervalsts importēšanas procesa deklarācijas veidlapā. Papildu informācija ir pieejama FAQ sadaļā, kas minēta [šo vadlīniju 6.III iedaļā](#).

VI iedaļa. Vienpusēja priekšrocību apturēšana

MRA kontekstā nevar izslēgt, ka viena no partnervalstīm atklāj kādu ar drošību saistītu incidentu, kurā ir iesaistīti otras puses AEO uzņēmumi (piemēram, narkotiku konfiscēšana no AEO uzņēmuma konteinera).

Šādiem gadījumiem attiecīgajos MRA lēmumos ir iekļauts likumīgs pamats abām pusēm apturēt iesaistīto AEO uzņēmumu priekšrocības (piemēram, ES un Japānas MRA III iedaļas 3. punkts).

Šādos gadījumos notiks informācijas apmaiņa starp atbildīgo Komisiju (TAXUD ĢD) un MRA partnervalsts kontaktpunktiem, un starp ES dalībvalstīm un Komisiju (TAXUD ĢD), izmantojot informācijas apmaiņas mehānismu, par kuru ir panākta vienošanās. Tā tiks veikta, izmantojot drošu e-pastu.

VII iedaļa. Ieteikumi AEO auditam un pārraudzībai, apmeklējot ES dalībvalsti

Viena no būtiskām sastāvdaļām *MRA* sarunās ar partnervalstīm, kā arī daļa no pārraudzības, piemērojot *MRA*, ir *AEO* audits jeb pārraudzības apmeklējumi klātienē.

Apmeklējumu klātienē mērķis ir izpētīt, kā dažādas ES dalībvalstis ES *AEO* programmu īsteno praksē. Šādi apmeklējumi notiek, kā daļa no *MRA* sarunām (2. posms), un, kā daļa no *MRA* īstenošanas, kad *MRA* jau ir stājusies spēkā.

Kopumā to galvenais mērķis ir pārliecināties, ka ES *AEO* tiesību akti visās ES dalībvalstīs tiek īstenoti vienveidīgi.

Tiem ir divas daļas, vispirms iepazīšanās ar valsts *AEO* organizāciju un struktūru, un pārskats par apmeklējamajiem uzņēmumiem. Pēc tam notiek faktiskis uzņēmuma apmeklējums.

Diskusija par ES AEO programmas īstenošanu dalībvalstu līmenī

Galvenā interese ir redzēt, kā *AEO* programma dalībvalstu līmenī tiek īstenota no operatīvā viedokļa.

Tajā jābūt iekļautam pārskatam par:

- muitas administrāciju kopumā;
- *AEO* organizatorisko struktūru, piemēram, ES *AEO* lietām norīkotā personāla skaits (uz pilnu slodzi un pusslodzi, mācību sistēma, sadarbība ar darījumu kopienu);
- atļauju piešķiršanas procedūra, ieskaitot pieteikumu un pašnovērtējuma anketu, kā tiek pārbaudītas drošības prasības;
- pārraudzība un pēcaudits;
- sadarbība ar citām ES dalībvalstīm (atļaujas izsniegšanas un pārraudzības laikā).

Uzņēmuma apmeklējums

Uzņēmuma apmeklējuma mērķis ir novērot, kā dalībvalstu *AEO* auditori veic auditu pieteikuma iesniedzēja telpās vai pārraudzības apmeklējumu *AEO* uzņēmumā. Šajos apmeklējumos kā novērotāji piedalās *MRA* partnervalsts, Eiropas Komisijas un ES dalībvalstu muitas administrāciju pārstāvji.

Ir ļoti svarīgi, lai uzņēmumi būtu informēti par uzdevuma izpildes mērķi un lai viņi zinātu, ka mērķis ir apliecināt, ka *AEO* īstenošana apmeklētajā dalībvalstī notiek saskaņā ar ES standartiem.

Pieteikuma iesniedzēja/*AEO* uzņēmuma telpu apmeklējums parasti tiek strukturēts šādi:

- Apmeklējuma laikā jāiekļauj reālo apstākļu pārbaudes, kas jāvada *AEO* auditoriem, nevis uzņēmumam;
- Uzņēmums ir iepriekš jāinformē par apmeklējumu un par to, kā tas tiks īstenots;
- Auditoriem jāīsteno savi parastie uzdevumi:
  - ja audits tiek veikts *AEO* pieteikuma izskatīšanas laikā;

- pārraudzības apmeklējuma (jau izsniegta *AEO* atļauja) gadījumā, t. i., jāuzdod jautājumi par pēdējā laika norisēm, kuras ir ietekmējušas *AEO*, jālūdz uzņēmumam paskaidrot vai uzrādīt savas drošības procedūras;
- Ja nepieciešams tulkojums, jāparedz laiks auditoru jautājumu un uzņēmuma atbilžu tulkojuma nodrošināšanai. Uzņēmums par šādu nepieciešamību jāinformē iepriekš;
- Dalībnieki (no *MRA* partnervalsts) var gūt tikai ieskatu ES *AEO* audita/pārraudzības procesā;
- Apstiprinājuma apmeklējumam jānoslēdzas ar ieteikumiem pieteikuma iesniedzējam;
- Auditam jākoncentrējas uz drošību un drošumu (šo vadlīniju [2.V. iedaļa](#)).

7. DALA. PIELIKUMI

Pašnovērtējuma anketa

AEO vadlīnijas

0.1 Lūdzu, ņemiet vērā, ka pirms AEO pieteikuma iesniegšanas ir ieteicams izlasīt Atzītā uzņēmēja vadlīnijas (TAXUD/B2/047/2011-REV6). Tās ir pieejamas Eiropas Komisijas vietnē *Europa*.

0.2 Kuras nodaļas, ieskaitot vadību, Jūs iesaistījāt sava uzņēmuma AEO pieteikuma sagatavošanās procesā? Vai iesaistījāt procesā muitu vai trešās personas (konsultantus utt.)?

1.	Informācija par uzņēmumu
1.1.	Vispārīga informācija par uzņēmumu

1.1.1. Lūdzu, norādiet pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma nosaukumu, adresi, dibināšanas datumu un juridisko formu. Norādiet sava uzņēmuma tīmekļa vietnes URL, ja tāda ir.
Ja Jūsu uzņēmums ir daļa no grupas, lūdzu, sniedziet grupas īsu aprakstu un norādiet, vai kāda cita grupas vienība:
a) jau ir saņēmusi AEO atļauju; vai
b) pieteikusies AEO statusam un šobrīd valsts muitas dienests veic AEO auditu.

Ja iesniedzat pieteikumu, kas attiecas uz pastāvīgām darījumdarbības vietām (PBE), lūdzu, norādiet to pilnu nosaukumu, adresi un PVN reģistrācijas numurus.

Ja uzņēmums pastāv mazāk nekā trīs gadus, lūdzu, norādiet, vai tas ir tādēļ, ka ir notikusi kāda iepriekš eksistējošā uzņēmuma iekšēja reorganizācija (piemēram, darījumdarbības vienības apvienošana vai pārdošana). Tādā gadījumā, lūdzu, norādiet papildu informāciju par reorganizāciju.

- 1.1.2. Lūdzu, norādiet šādu informāciju (ja tā atbilst Jūsu uzņēmuma juridiskajai formai):
a) detalizēta informācija par īpašniekiem vai galvenajiem kapitāla daļu turētājiem, ieskaitot turēto kapitāla daļu procentuālo apmēru;
b) detalizēta informācija par valdes locekļiem un/vai vadītājiem;
c) detalizēta informācija par konsultatīvo padomi, ja tāda ir, un par direktoru padomi;
d) detalizēta informācija par personu, kas ir atbildīga par Jūsu uzņēmumu, vai kura veic Jūsu uzņēmuma vadības kontroli.
Jānorāda pilns vārds, uzvārds un adrese, dzimšanas datums un valsts piešķirtais identifikācijas numurs (piemēram, personas kods, valsts piešķirtās ID kartes vai apdrošināšanas numurs).
- 1.1.3. Lūdzu, norādiet detalizētu informāciju par personu, kura ir atbildīga par Jūsu uzņēmuma muitas jautājumiem.
Jānorāda pilns vārds, uzvārds un adrese, dzimšanas datums un valsts piešķirtais identifikācijas numurs (piemēram, personas kods, valsts piešķirtās ID kartes vai apdrošināšanas numurs).
- 1.1.4. Lūdzu, īsi aprakstiet savu komercdarbību un norādiet savu funkciju starptautiskajā piegādes ķēdē (preču ražotājs, importētājs, eksportētājs, muitas brokeris, pārvadātājs, kravas ekspeditors, konsolidētājs, termināļa operators, noliktavas turētājs utt.). Ja Jums ir vairāk nekā viena funkcija, norādiet visas.
- 1.1.5. Lūdzu, norādiet vietas, kas tiek izmantotas muitas darbībās, norādiet adreses, kontaktpersonu vārdu, uzvārdu, tālruna numuru un e-pasta adresi, un sniedziet īsu aprakstu par īstenoto darījumdarbību turpmāk norādītajās vietās (ieskaitot citu dalībvalsti un trešās valstis):
a) Jūsu uzņēmuma, kā juridiskas personas, individuālas atrašanās vietas (lūdzu, norādiet aptuvenu darbinieku skaitu katrā nodaļā),
b) vietas, kur trešā persona īsteno ārpakalpojumus Jūsu uzņēmuma vajadzībām.
- 1.1.6. Vai Jūs veicat pirkšanas/pārdošanas darījumus ar saistītajiem uzņēmumiem? Jā/nē
- 1.1.7. Aprakstiet sava uzņēmuma iekšējo organizatorisko struktūru un katras nodaļas uzdevumus/pienākumus.
- 1.1.8. Lūdzu, norādiet uzņēmuma augstākā līmeņa vadītāju vārdus, uzvārdus (direktori, nodaļu vadītāji, galvenais grāmatvedis, muitas nodaļas vadītājs utt.), īsi aprakstiet to aizvietošanas noteikumus.

- 1.1.9. Cik daudz darbinieku ir nodarbīnāti Jūsu uzņēmumā?
Lūdzu, norādiet vienu no izvēlēm
- Mikrouzņēmums
  - Mazs uzņēmums
  - Vidējs uzņēmums
  - Liels uzņēmums
- 1.1.10. a) Ja piekrītat AEO atļaujā iekļautās informācijas publicēšanai atzīto uzņēmēju sarakstā TAXUD tīmekļa vietnē, lūdzu, sniedziet savu piekrišanu [šīs Pašnovērtējuma anketas 1. pielikumā](#)
b) Ja piekrītat AEO atļaujā iekļautās informācijas apmaiņai, lai nodrošinātu starptautisko vienošanās ar trešām valstīm par atzīto uzņēmēju savstarpējo atzīšanu un ar drošību saistīto pasākumu īstenošanu, lūdzu, aizpildiet [šīs Pašnovērtējuma anketas 1. pielikumu](#).

1.2. Darījumdarbības apjoms

- 1.2.1. a) Norādiet gada apgrozījuma skaitli no pēdējiem trīs pabeigtajiem gada pārskatiem. Ja darījumdarbība ir jauna, norādiet N/A.
b) Norādiet gada neto peļņas vai zaudējumu skaitli no pēdējiem trīs pabeigtajiem gada pārskatiem. Ja darījumdarbība ir jauna, norādiet N/A.
- 1.2.2. Ja izmantojat noliktavu telpas, kuras Jums nepieder, lūdzu, norādiet no kā Jūs īrējat/nomājat šīs noliktavu telpas.
- 1.2.3. Katram no turpmāk minētajiem norādiet aptuveno skaitli un katrā no pēdējiem trīs gadiem noformēto deklarāciju vērtību. Ja darījumdarbība ir jauna, norādiet N/A.
- Imports
  - Eksports/Reeksports
  - Īpašās procedūras

Lūdzu, norādiet aptuveno summu, kāda katrā pozīcijā ir samaksāta katrā no pēdējiem trīs gadiem.

1.2.4.

- Muitas nodoklis
- Akcīzes nodoklis
- Importa PVN

Ja esat jauns uzņēmums, kas darbojas mazāk nekā trīs gadus, norādiet informāciju par laikposmu, kurā darbojaties. Ja esat pavisam jauns uzņēmums, norādiet N/A.

1.2.5.

- a) Vai pastāv iespēja, ka nākamo divu gadu laikā Jūsu uzņēmumā notiks kādas strukturālas izmaiņas? Ja, jā, lūdzu, īsi aprakstiet izmaiņas.
- b) Vai pastāv iespēja, ka nākamo divu gadu laikā piegādes ķēdē, kurā Jūsu uzņēmums šobrīd ir iesaistīts, varētu notikt lielas pārmaiņas? Ja, jā, lūdzu, īsi aprakstiet izmaiņas.

1.3.

Informācija un statistika saistībā ar muitas jautājumiem

1.3.1.

- a) Vai ar muitu saistītās formalitātes kārtojot savā vārdā un, izmantojot savu kontu?
- b) Vai, kārtojot ar muitu saistītās formalitātes, Jūs kāds pārstāv? Ja tā ir, tad kas un kādā veidā (tieši vai netieši)? Lūdzu, norādiet pārstāvja vārdu, uzvārdu (nosaukumu), adresi un *EORI* numuru.
- c) Vai Jūs, kārtojot ar muitu saistītās formalitātes, pārstāvat citas personas? Ja, jā, tad ko un kā (tieši vai netieši)? (Nosauciet nozīmīgākos klientus)

1.3.2.

- a) Kā un kurš lemj par preču tarifa klasifikāciju?
- b) Kādus kvalitātes nodrošināšanas pasākumus Jūs īstenojat, lai tarifa klasifikācija būtu pareiza (piemēram, pārbaudes, ticamības pārbaudes, iekšējās darba instrukcijas, regulāras mācības)?
- c) Vai Jūs veicat pierakstus par šiem kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem?
- d) Vai jūs regulāri uzraugāt savu kvalitātes nodrošināšanas pasākumu efektivitāti?
- e) Kādus resursus jūs izmantojat tarifa klasifikācijai (piemēram, pastāvīgās informācijas par precēm datubāze)?

1.3.3.

- a) Kā un kurš nosaka muitas vērtību?
b) Kādus kvalitātes nodrošināšanas pasākumus jūs īstenojat, lai muitas vērtība būtu noteikta pareizi (piemēram, pārbaudes, ticamības pārbaudes, iekšējās darba instrukcijas, regulāras mācības, citi līdzekļi)?
c) Vai regulāri uzraugāt savu kvalitātes nodrošināšanas pasākumu efektivitāti?
d) Vai Jūs veicat pierakstus par šiem kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem?

1.3.4.

- a) Sniedziet pārskatu par importēto preču preferenciālu vai nepreferenciālu izcelsmi.
b) Kādas iekšējās darbības esat īstenojuši, lai pārliecinātos, vai importēto preču izcelsmes valsts ir deklarēta pareizi?
c) Aprakstiet savu pieeju, izsniedzot preferenču apliecinājumu un izcelsmes sertifikātus eksportam.

1.3.5.

Vai veicat darījumus ar precēm, uz kurām attiecas antidempinga maksājumi vai kompensācijas maksājumi?

Ja, jā, norādiet papildu informāciju par ražotāju(-iem) vai valstīm ārpus ES, uz kuru precēm attiecas iepriekš minētie maksājumi.

2.

Atbilstības pamatojums

(SMK 39. panta a) punkts; SMK ĪA 24. pants; [AEO Vadlīniju 2. daļa, I daļa](#))

2.1.

Vai pēdējo gadu laikā Jūsu uzņēmums, muitas un/vai nodokļu dienesti ir atklājuši kādus ar muitas un nodokļu noteikumiem saistītus pārkāpumus?

Ja tā ir, īsi aprakstiet pārkāpumus.

- a) Kā jūs par šiem pārkāpumiem ziņojāt vietējām valsts iestādēm?
b) Kādi kvalitātes nodrošināšanas pasākumi tika ieviesti, lai novērstu šādus pārkāpumus nākotnē?
c) Vai Jūs dokumentējat šos kvalitātes nodrošināšanas pasākumus?

Vai Jūsu uzņēmums ir ticis sodīts par nopietniem krimināltiesību aktu pārkāpumiem saistībā ar saimniecisko darbību?

Ja, jā, aprakstiet pārkāpumu un, kad tas ticis izdarīts. Tāpat arī norādiet tiesas piespriesto sodu.

2.2.

- a) Vai plānojat pieteikties vai jau pieteicāties kādām citām muitas atļaujām? Jā/Nē
Ja, jā, sniedziet papildu informāciju.

b) Vai kādi pieteikumi atļaujām/sertifikātiem ir tikuši noraidīti, vai esošās atļaujas ir tikušas apturētas vai atsauktas tādēļ, ka pēdējo trīs gadu laikā ir pārkāpti muitas noteikumi? Jā/Nē
Ja, jā, cik reizes un kādu iemeslu dēļ?

3.	Gramatvedības un loģistikas sistēma (SMK 39. panta b) punkts; SMK ĪA 25. pants; AEQ Vadlīniju 2. daļa, II iedaļa)
3.1.	Audita izsekojamība

3.1.1. Vai Jūsu grāmatvedības sistēma nodrošina pilnīgu Jūsu muitas aktivitāšu vai ar nodokļiem saistītās preču pārvietošanas, vai grāmatvedības ierakstu audita izsekojamību?
Ja, jā, lūdzu, aprakstiet šīs audita izsekojamības būtiskākās iezīmes.

3.2.	Grāmatvedības un loģistikas sistēma
-------------	--

3.2.1. Kādu datorsistēmu (aparāturu/programmatūru) Jūs izmantojat savai darījumdarbībai kopumā un tieši muitas jautājumiem? Vai šīs abas sistēmas ir savstarpēji sasaistītas?

Norādiet turpmāk minēto informāciju:

- izstrādes, testēšanas un darbības funkciju nodalīšana;
- funkciju nodalīšana starp lietotājiem;
- piekļuves kontroles (kas kuram);
- izsekojamība starp darījumdarbības sistēmu un deklarēšanas sistēmu.

3.2.2. Vai Jūsu loģistikas sistēma spēj nošķirt Savienības un ārpus Savienības preces un norādīt to atrašanās vietu? Jā/Nē
Ja, jā, norādiet sīkāk.
Ja Jums nav saistības ar ārpus Savienības precēm, lūdzu, norādiet N/A.

3.2.3. a) Kurā vietā notiek Jūsu datorizētās darbības?
b) Vai datora lietotnes tiek nodrošinātas, kā ārpakalpojums? Ja, jā, norādiet papildu informāciju (nosaukums, adrese, PVN numurs) par uzņēmumu vai uzņēmumiem, kas lietotnes nodrošina, kā ārpakalpojumu, un kā Jūs nodrošināt piekļuves kontroli lietotnēm, kuras nodrošina, kā ārpakalpojumu?

3.3.	Iekšējās kontroles sistēma
3.3.1.	<p>Vai Jūsu uzņēmumam ir iekšējās vadlīnijas par grāmatvedības, iepirkumu nodaļas, pārdošanas nodaļas, muitas nodaļas, ražošanas, materiālu un preču pārvaldības un loģistikas iekšējo kontroles sistēmu? Jā/Nē</p> <p>Ja, jā, lūdzu, īsi aprakstiet tās un to, kā tās tiek atjauninātas. Piemēram, tādas darbības, kā darba apraksts, darbinieku mācības, norādījumi par kļūdu pārbaudi un rediģēšanas mehānismiem.</p>
3.3.2.	<p>Vai Jūsu iekšējās kontroles procesiem tiek veiktas kādi iekšējie/ārējie auditi? Jā/Nē Vai tostarp ir arī Jūsu muižošanas rutīnas darbību audits? Jā/Nē</p> <p>Ja, jā, lūdzu, iesniedziet sava jaunākā audita ziņojuma kopiju.</p>
3.3.3.	<p>Īsi aprakstiet procedūru, kā tiek pārbaudītas Jūsu datora datnes (pastāvīgie dati vai pamatdatnes)? Kā šīs procedūras, pēc Jūsu ieskatiem, novērš šādus riskus:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) nepareiza un/vai nepilnīga darījumu reģistrēšana uzskaites sistēmā; b) nepareizu pastāvīgo datu vai novecojušu datu, piemēram, preču numuru un tarifu kodu izmantošana; c) neatbilstoša uzņēmuma procedūru kontrole pieteikuma iesniedzēja darījumdarbības ietvaros.
3.4.	Preču plūsma
3.4.1.	<p>Īsi aprakstiet preču plūsmas reģistrācijas procedūru (fizisko un ierakstus), sākot no to ieviešanas, uzglabāšanas, līdz pat ražošanai un nosūtīšanai. Kurš veic uzskaiti un kur tā tiek glabāta?</p>
3.4.2.	<p>Īsi aprakstiet procedūras, kas tiek īstenotas, lai pārbaudītu krājumu daudzumu, ieskaitot šo pārbaudi biežumu un to, kā tiek novērsti trūkumi (piemēram, krājumu uzskaitē un inventarizācija)?</p>
3.5.	Muitošanas rutīnas darbības

3.5.1.	<p>Vai esat dokumentējuši muitas deklarāciju, tostarp to, kuras Jūsu vārdā ir iesniedzis muitas aģents vai pārvadātājs, pareizības pārbaudes procedūras? Jā/Nē</p> <p>Ja, jā, lūdzu, īsi aprakstiet procedūras.</p> <p>Ja, nē, vai Jūs pārbaudāt muitas deklarāciju pareizību? Jā/Nē Ja, jā, kādā veidā?</p>
3.5.2.	<p>a) Vai Jūsu uzņēmumā ir izstrādāti norādījumi vai vadlīnijas saistībā ar ziņošanu kompetentajām iestādēm par pārkāpumiem (piemēram, aizdomas par zādzību, laupīšanu vai kontrabandu saistībā ar precēm, kas saistītas ar muitu)? Vai šie norādījumi tiek dokumentēti (piemēram, darba norādījumi, rokasgrāmatas, citi norādījumu dokumenti)?</p> <p>b) Vai pēdējā gada laikā esat konstatējuši kādu pārkāpumu (vai iespējamu pārkāpumu) un paziņojuši par to kompetentajām iestādēm? Jā /Nē</p>
3.5.3.	<p>Vai Jūs tirgojat preces, uz kurām attiecas tirdzniecības licences, piemēram, tekstilizstrādājumus, lauksaimniecības preces? Jā/Nē</p> <p>Ja, jā, lūdzu, īsi aprakstiet procedūras, kuras izmantojat, administrējot ar šādu preču importu un/vai eksportu saistītās licences.</p>
3.5.4.	<p>a) Vai Jums ir darījumi ar precēm, uz kurām attiecas importa un eksporta licences, kas saistītas ar aizliegumiem un ierobežojumiem?</p> <p>b) Vai Jums ir darījumi ar precēm, uz kurām attiecas importa un eksporta licences?</p> <p>c) Ja "jā", lūdzu, norādiet, kāda veida preces, un, vai Jums ir ieviestas procedūras saistībā ar šīm licencēm.</p>
3.5.5.	<p>Vai Jums ir darījumi ar precēm, uz kurām attiecas preču divējāda lietojuma regulējums (Padomes Regula (EK) Nr. 428/2009)? Jā/Nē</p> <p>Ja, jā, vai īstenojat lekšējās atbilstības programmu (<i>Internal Compliance Programme (ICP)</i>)? Jā/Nē</p> <p>Ja, jā, lūdzu, īsi aprakstiet tās un to, kā tās tiek atjauninātas.</p>
3.6.	Dublēšanas, atgūšanas, atkāpšanās un arhivēšanas procedūras

3.6.1. Īsi aprakstiet savas darījumdarbības reģistru datu dublēšanas, atgūšanas, atkāpšanās, arhivēšanas un izgūšanas procedūras

3.6.2. Cik ilgi dati tiek saglabāti ražošanas sistēmā un cik ilgi šie dati tiek arhivēti?

3.6.3. Vai uzņēmumam ir ārkārtas rīcības plāns sistēmas darbības pārtraukuma/traucējumu gadījumā? Jā/Nē

3.7. Datorsistēmu aizsardzība

3.7.1. a) Īsi aprakstiet darbības, ko esat veikuši, lai aizsargātu savu datorsistēmu no nesankcionētas ielaušanās (piemēram, ugunsdūris, pretvīrusu programma, aizsardzība ar paroli).
b) Vai ir veikta kāda ielaušanās pārbaude, un, ja tā ir, kādi bija rezultāti, un, vai ir bijuši nepieciešami un ir tikuši īstenoti kādi korigējoši pasākumi?
c) Vai pēdējā gada laikā ir notikuši kādi drošības incidenti saistībā ar IT?

3.7.2. a) Īsi aprakstiet, kā tiek izsniegtas tiesības piekļūt datorsistēmām?
b) Kas ir atbildīgs par datorsistēmas darbību un tās aizsardzību?
c) Vai Jums ir vadlīnijas vai iekšējās instrukcijas Jūsu personālam saistībā ar IT drošību?
d) Kā Jūs uzraugāt, vai Jūsu uzņēmumā tiek ievēroti IT drošības pasākumi?

3.7.3. a) Lūdzu, sniedziet papildu informāciju par to, kur atrodas Jūsu galvenais serveris?
b) Aprakstiet, kā tiek aizsargāts Jūsu galvenais serveris.

3.8. Dokumentācijas drošība

3.8.1. Īsi aprakstiet darbības, kuras esat veicis, lai informāciju/dokumentus aizsargātu (piemēram, ierobežotas piekļuves tiesības, elektroniskas kopijas izveidošana) no nesankcionētas piekļuves, ļaunprātīgas izmantošanas, tīšas iznīcināšanas un nozaudēšanas?

3.8.2. Vai pēdējā gada laikā ir bijuši nesankcionētas piekļuves mēģinājumi dokumentiem, un, ja tā ir, kādi pasākumi ir īstenoti, lai novērstu to atkārtosanos?

3.8.3. Lūdzu, īsi atbildiet uz šādiem jautājumiem:
a) Kurām darbinieku kategorijām ir piekļuve detalizētai informācijai par materiālu un preču plūsmu?
b) Kurām darbinieku kategorijām ir atļauts šādus datus mainīt?
Vai izmaiņas tiek vispusīgi dokumentētas?

3.8.4. Īsi aprakstiet, kādas drošības un drošuma prasības Jūs pieprasāt no saviem tirdzniecības partneriem un citām kontaktpersonām, lai izvairītos no informācijas ļaunprātīgas izmantošanas (piemēram, piegādes ķēdes apdraudējums, veicot informācijas par nosūtīšanu neatļautu nodošanu).

4. Finansiālā maksātspēja
(SMK 39. panta c) punkts; SMK ĪA 26. pants; [AEO Vadlīniju 2. daļa, III iedaļa](#))

4.1. Vai pēdējo trīs gadu laikā attiecībā uz Jūsu uzņēmuma aktīviem ir uzsākti kādi bankrota vai maksātnespējas procesi? Jā/Nē
Ja, jā, sniedziet papildu informāciju.

4.2. Vai Jūsu uzņēmumam pastāvīgi ir labs finansiālais stāvoklis saskaņā ar SMK ĪA 26. pantu, pietiekams, lai pēdējo trīs gadu laikā pildītu savas finanšu saistības? Ja, jā, lūdzu, sniedziet pierādījumus, piemēram, auditoru vēstuli vai audita ziņojumu, Jūsu faktisko kontu pārskatu kopiju (ieskaitot pārvaldības kontu pārskatus) – ja Jūsu kontu pārskatiem nav veikts audits – pierādījumus no Jūsu bankas vai finanšu iestādes. Ja, nē, lūdzu, sniedziet papildu informāciju.

4.3. Ja esat jauns uzņēmums, nodrošiniet visus reģistrus un informāciju saistībā ar finanšu statusu, piemēram, par pēdējo naudas plūsmu, bilanci un ieņēmumu un zaudējumu prognozes, ko apstiprinājuši direktori/partneri/vienīgais īpašnieks.

4.4. Vai Jums ir zināms kaut kas, kas paredzamā nākotnē varētu ietekmēt Jūsu finansiālo maksātspēju? Jā/Nē
Ja, jā, norādīt sīkāk.

5. Praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti
(SMK 39. panta d) punkts; SMK ĪA 27. pants; [AEO Vadlīniju 2. daļa, IV iedaļa](#))

5.1. Praktiski kompetences standarti

5.1.1.	Vai Jums vai personai, kas atbildīga par Jūsu muitas jautājumiem, ir vismaz trīs gadu praktiskā pieredze saistībā ar muitas jautājumiem? Jā/Nē Ja, jā, lūdzu, iesniedziet pierādījumus, kas apliecina šo pieredzi.
5.1.2.	Vai Jūs vai persona, kas atbildīga par Jūsu muitas jautājumiem, atbilst kvalitātes standartiem saistībā ar muitas jautājumiem, kurus pieņēmusi Eiropas Standartizācijas iestāde, ja ir pieejami? Jā/Nē Ja, jā, lūdzu, sniedziet papildu informāciju par šo kvalitātes standartu.
5.2.	Profesionālā kvalifikācija
5.2.1.	Vai Jūs vai persona, kas atbildīga par Jūsu muitas jautājumiem, ir sekmīgi izgājusi mācības saistībā ar tiesību aktiem muitas jomā atbilstoši apjomam, kādā esat iesaistīts muižošanas darbībās, ko ir nodrošinājis kāds no turpmāk minētajiem: i) dalībvalsts muitas dienests; ii) izglītības iestāde, kuru muitas dienesti vai dalībvalsts iestāde, kas atbildīga par profesionālo apmācību, ir pilnvarojusi nodrošināt šādu kvalifikāciju; iii) profesionālā vai tirdzniecības iestāde, kuru dalībvalsts muitas dienesti ir pilnvarājuši vai, kura Savienībā ir akreditēta sniegt šādu kvalifikāciju? Jā/Nē Ja, jā, lūdzu, sniedziet papildu informāciju par mācībām, kuru sekmīgi esat apmeklējis Jūs vai persona, kas atbildīga par Jūsu muitas jautājumiem.

6.	Atbilstība drošības un drošuma standartiem (SMK 39. panta e) punkts; SMK ĪA 28. pants; AEO Vadlīniju 2. daļa, V iedaļa)
6.1.	Vispārīga informācija par drošumu un drošību
6.1.1.	Lūdzu, norādiet personas, kas atbildīga par drošības un drošuma jautājumiem, vārdu, uzvārdu un amatu.

- 6.1.2. a) Vai esat savā uzņēmumā veikuši risku un apdraudējumu izvērtēšanu? Jā/Nē
b) Vai katrā darbības vietā ir drošības plāns (kur tas nepieciešams)? Jā/Nē
Cik bieži šie dokumenti tiek pārskatīti un atjaunināti?
- 6.1.3. Īsi aprakstiet, kādus drošības riskus (uzņēmumā vai darījumos ar klientiem, piegādātājiem un ārējiem pakalpojumu sniedzējiem) Jūs esat apzinājuši saistībā ar AEO drošības kritērijiem?
- 6.1.4. Kā Jūsu uzņēmumā tiek īstenoti un koordinēti drošības pasākumi, un kurš par tiem ir atbildīgs?
- 6.1.5. Ja Jūsu uzņēmumam ir vairāki telpu kompleksi, vai drošības pasākumu īstenošana visās šajās vietās ir saskaņota? Jā/Nē
- 6.1.6. a) Vai Jums ir drošības norādījumi? Kā tie tiek paziņoti Jūsu darbiniekiem un personām, kuras apmeklē Jūsu uzņēmuma telpas?
b) Kā tie ir dokumentēti (rokasgrāmata, darba vadlīnijas, informatīva lapa utt.)?
- 6.1.7. a) Vai pēdējā gada laikā ir notikuši kādi drošības incidenti? Jā/Nē
Ja, jā, lūdzu, īsi aprakstiet šos incidentus un to, kādus pasākumus īstenojāt, lai novērstu to atkārtosanos?
b) Vai Jūs reģistrējat drošības incidentus un īstenotos pasākumus? Jā/Nē
- 6.1.8. a) Vai kāda cita valsts aģentūra vai iestāde (transporta, civilās aviācijas utt.) Jūs jau ir sertificējusi/izsniegusi atļauju/apliecinājumu saistībā ar drošības jautājumiem? Jā/Nē
Ja, jā, lūdzu, iesniedziet sertifikāta/atļaujas/apliecinājuma kopiju un sniedziet papildu informāciju par telpām/vietām, uz kurām attiecīgais sertifikāts/atļauja/apliecinājums attiecas.
b) Norādiet visu neatkarīgi akreditēto standartu/licenču/atļauju sarakstu, kurām Jūs atbilstat, un norādiet, kāda kontrole/auditi tiek veikti saistībā ar šiem standartiem.
c) Vai plānojat pieteikties vai esat jau pieteicies kādiem citiem sertifikātiem/atļaujām/apliecinājumiem drošības jomā (piemēram, kā pilnvarots pārstāvis, zināms nosūtītājs utt.)? Jā/Nē
Ja jā, sniedziet papildu informāciju!
- 6.1.9. Vai attiecībā uz precēm, kuras Jūs importējat/eksportējat ir kādas īpašas drošības un drošuma prasības?
- 6.1.10. a) Vai Jūs izmantojat apsardzes uzņēmuma pakalpojumus? Ja tā ir, kāda uzņēmuma pakalpojumus izmantojat?
b) Vai šis uzņēmums ir veicis Jūsu uzņēmuma apdraudējumu novērtēšanu? Ja tā ir, īsi aprakstiet, kādus drošības riskus tie ir identificējuši saistībā ar AEO drošības kritērijiem.

6.1.11.

Vai Jūsu klienti vai apdrošināšanas uzņēmums pieprasa no Jums kādu drošības prasību izpildi? Jā/Nē
Ja, jā, norādiet sīkāk.

6.2.

Ēku drošība

(AEO Vadlīnijas [2. daļa, V iedaļa, 2. apakšiedala](#))

6.2.1.

a) Īsi aprakstiet, kā tiek apsargāta Jūsu uzņēmuma telpu ārējā robeža? Kā tiek pārbaudīta atbilstība šīm procedūrām?
b) Kas, kā un cik regulāri veic žogu un ēku pārbaudi? Kā šīs pārbaudes un to rezultāti tiek dokumentēti?
c) Kā tiek ziņots par drošības incidentiem, un kā tie tiek risināti?

6.2.2.

a) Kāda veida piekļuves ir Jūsu uzņēmuma objektiem?
b) Kā tās tiek pārvaldītas?
c) Vai piekļuves punktiem ir ierobežots laiks/diena?

6.2.3.

Vai objekti ir pienācīgi apgaismoti (piemēram, nepārtraukts apgaismojums, kustību sensori, krēslas slēdzis)?

6.2.4.

Kā Jūsu uzņēmumā notiek atslēgu administrēšana (piemēram, vieta, piekļuve, reģistrēšana žurnālā)?
Vai tam ir paredzēti rakstveida dokumenti? Jā/Nē

6.2.5.

a) Vai objektos ir atļauta privāto transportlīdzekļu novietošana stāvēšanai?
b) Ja, jā, tad kam?
c) Kas sniedz atļauju?
d) Vai transportlīdzekļi tiek pārbaudīti (iebraucot objektā vai, iebraucot automobiļu stāvvietā)?
e) Vai Jums ir rakstveida norādījumi? Jā/Nē

6.3.

Piekļuve objektiem

(AEO Vadlīnijas [2. daļa, V iedaļa, 3. apakšiedala](#))

6.3.1. a) Īsi aprakstiet, kā tiek regulēts piekļuves objektiem (ēkām, ražošanas telpām, noliktavām utt.) process darbiniekiem, apmeklētājiem, citām personām, transportlīdzekļiem un precēm?
b) Kas pārbauda, vai noteiktās procedūras tiek ievērotas?

6.3.2. a) Aprakstiet procedūras, kas jāievēro, ja uzņēmuma teritorijā (ārpus telpām vai ēkās) iekļūst nepiederoša persona/transportlīdzeklis?
b) Kā par šīm procedūrām tiek paziņots personālam (piemēram, rīcības plāns, rokasgrāmata, darba vadlīnijas, apmācība)?

6.3.3. Iesniedziet katras Jūsu uzņēmuma darbības vietas, kura ir iesaistīta muitas darbībās, plānu (piemēram, izvietojuma plānu, projektu), kurā ir identificējamas robežas, piekļuves ceļi un ēku atrašanās vieta, ja tāds ir pieejams.

6.3.4. Ja ir atbilstīgi, sniedziet informāciju par citiem uzņēmumiem, kuri atrodas tajā pašā objektā.

6.4. Kravas vienības (konteineri, maināmi konteineri, transporta kastes)
(AEO Vadlīnijas 2. daļa, V iedaļa, 4. apakšiedaļa)

6.4.1. Vai uz piekļuvi kravas vienībām attiecas kādi noteikumi/ierobežojumi? Jā/Nē
Ja, jā, kā šie ierobežojumi tiek īstenoti?

6.4.2. Īsi aprakstiet, kādi pasākumi tiek īstenoti, lai novērstu nesankcionētu piekļuvi un manipulācijas ar kravas vienībām (jo īpaši atvērtās uzglabāšanas zonās) (piemēram, pastāvīga uzraudzība, personāla apmācība un personāla informēšana par riskiem, plombas, norādījumi par procedūrām, kas jāīsteno neatļautas iekļuves gadījumā)?

6.4.3. a) Vai Jūs izmantojat plombas, lai novērstu manipulācijas ar precēm? Ja tā ir, tad kādas? Vai šīs plombas atbilst kādiem īpašiem standartiem (piemēram, ISO)?
b) Kā Jūs nodrošināt to, ka ar precēm nenotiek manipulācijas, ja plombas netiek izmantotas?

6.4.4. Kādus kontroles pasākumus Jūs izmantojat, lai pārbaudītu kravas vienības (piemēram, septiņu punktu pārbaudes procesu: priekšējā siena, kreisā puse, labā puse, grīda, pārklājums/jumts, iekšējās/ārējās durvis, āruse/šasija)?

6.4.5.

Lūdzu, atbildiet uz šādiem jautājumiem:

- a) Kas ir kravas vienību īpašnieks/operators?
- b) Kas veic apkopi/labo kravas vienības?
- c) Vai pastāv regulārās apkopes plāni?
- d) Vai ārējie apkopes darbi tiek pārbaudīti?

6.5.

Loģistikas procesi

(AEO Vadlīnijas 2. daļa, V iedaļa, 4. apakšiedaļa)

6.5.1.

- a) Kādus transportlīdzekļus parasti izmanto Jūsu uzņēmums?
- b) Vai Jūsu uzņēmums pats nodrošina visu savu transportu, vai izmanto arī ārpalpojumu sniedzējus (piemēram, kravas ekspedītorus/pārvadātājus)?
- c) Kā Jūs konstatējat, vai kravas ekspedītoris/pārvadātājs atbilst nepieciešamajiem drošības standartiem (piemēram, izmantojot drošības sertifikātu, deklarācijas vai līgumus)?
- d) Vai Jūs īstenojat citus pasākumus attiecībā uz transporta ārpalpojumiem, lai tiktu ievēroti drošības standarti? Ja tā ir, lūdzu, norādiet šo pasākumu būtību un apmēru.

6.6.

Ienākošās preces

(AEO Vadlīnijas 2. daļa, V iedaļa, 4. apakšiedaļa)

6.6.1.

- a) Īsi aprakstiet procedūru, kā tiek nodrošināta ienākošo preču drošība un drošums?
- b) Īsi aprakstiet, kā tiek pārbaudīta atbilstība šīm procedūrām?

6.6.2.

Vai Jūsu darbinieki ir informēti par drošības nolīgumiem ar piegādātājiem, un par to, kā tiek nodrošināta atbilstība?

6.6.3.

- a) Īsi aprakstiet, kā tiek veiktas ienākošo preču plombu integritātes pārbaudes?
- b) Vai ienākošās preces ir plombētas, ja ir atbilstīgi? Jā/Nē
- c) Vai Jūsu uzņēmums darbojas ar īpašām precēm, kurām jāpiemēro īpaši pasākumi (piemēram, gaisa kravas/gaisa pasts)? Ja, jā, kādas rutīnas darbības/pasākumi tiek īstenoti?

6.6.4.

Vai ienākošās preces tiek marķētas un, ja, jā, tad kā?

6.6.5.	Īsi aprakstiet ienākošo preču skaitīšanas un svēršanas procesu.
6.6.6.	Īsi aprakstiet, kā, kad un kas veic ienākošo preču pārbaudi atbilstoši pievienotajiem dokumentiem un Jūsu uzskaitē reģistrētajiem datiem?
6.6.7.	a) Vai nodaļas, kas atbildīgas par preču iegādi, preču saņemšanu un vispārējo administrēšanu, ir skaidri nošķirtas? Jā/Nē b) Vai starp šīm nodaļām pastāv integrēti kontroles mehānismi? Jā/Nē Ja, jā, kā tie tiek īstenoti?
6.7.	Preču uzglabāšana (AEO Vadlīnijas 2. daļa, V iedaļa, 4. apakšiedaļa)
6.7.1.	Lūdzu, aprakstiet, kurā vietā esat sagatavojuši papildu platības preču uzglabāšanai?
6.7.2.	a) Lūdzu, īsi aprakstiet parasto kārtību, kādā tiek piešķirta uzglabāšanas vieta ienākošajām precēm. b) Vai Jums ir ārpustelpu uzglabāšanas vietas? Jā/Nē Ja, jā, lūdzu, īsi aprakstiet.
6.7.3.	Vai esat dokumentējis procedūras saistībā ar inventarizāciju un darbības saistībā ar inventarizācijas laikā atklāto pārkāpumu novēršanu? Jā/Nē Ja, jā, lūdzu, īsi aprakstiet kārtību.
6.7.4.	Vai preces ar atšķirīgiem riska līmeņiem tiek uzglabātas atsevišķi? Jā/Nē a) Lūdzu, aprakstiet katras iespējamās atsevišķas uzglabāšanas kritērijus (piemēram, bīstamas preces, preces ar lielu vērtību, ķīmiskas vielas, ieroči, gaisa krava/gaisa pasts)? b) Lūdzu, aprakstiet, kā Jūs nodrošināt to, ka preces tiek nekavējoties reģistrētas loģistikas uzskaites sistēmā/krājumu reģistros?
6.7.5.	a) Īsi aprakstiet, kā preces tiek aizsargātas pret nesankcionētu piekļuvi noliktavu telpām? b) Īsi aprakstiet, kā tiek pārbaudīta atbilstība šīm procedūrām?
6.7.6.	Ja preču uzglabāšanu, kā ārpakalpojumu nodrošina trešā persona, lūdzu, īsi aprakstiet, kā un kur preces tiek uzglabātas, un kādus kontroles pasākumus Jūs izmantojat, lai uzraudzītu preču apstrādi.
6.8.	Preču ražošana (AEO Vadlīnijas 2. daļa, V iedaļa, 4. apakšiedaļa)

- 6.8.1. a) Īsi aprakstiet, kādas telpas/zonas ir paredzētas preču ražošanai?
b) Ja ražošanu veic ārējs partneris (piemēram, darba apstrāde, tiešā piegāde), Īsi aprakstiet, kā tiek nodrošināta preču vienādība (piemēram, līgumiskas vienošanās)?
- 6.8.2. Vai pastāv kādi drošības pasākumi preču aizsardzībai no nesankcionētas piekļuves ražošanas zonā? Jā/Nē
Ja, jā, Īsi aprakstiet, kādi ir šie pasākumi un, vai tie pastāv rakstveidā? Īsi aprakstiet, kā tiek pārbaudīta atbilstība šīm procedūrām?
- 6.8.3. Īsi aprakstiet produktu iepakojšanas procedūras un, vai tās pastāv rakstveidā?
- 6.8.4. Ja produkta pēdējo iepakojšanu, nodrošinot ārpakalpojumu, veic trešā persona, Īsi aprakstiet, kā tiek nodrošināta preču integritāte?
- 6.9. Preču iekraušana**
(AEO Vadlīnijas 2. daļa, V iedaļa, 4. apakšiedaļa)
- 6.9.1. a) Īsi aprakstiet, kā Jūsu uzņēmumā tiek pārvaldīta preču iekraušana (piemēram, pienākumu sadale, preču pārbaudes, transportēšanas līdzekļi, rezultātu reģistrēšana, informācijas nodrošināšana utt.)?
b) Vai ir kādi rakstveida norādījumi par to, kā process jāorganizē? Jā/Nē
- 6.9.2. a) Vai izejošās preces vai transportlīdzekļi tiek noplombēti? Jā/Nē?
Ja, jā, kas to dara, un kāda veida plombas tiek izmantotas?
b) Vai dokumentos, kas pievienoti precēm, tiek minēti kādi plombu numuri? Jā/Nē
c) Vai Jūs saglabājat ierakstus par plombām?
- 6.9.3. Īsi aprakstiet, kā tiek garantētas klientu drošības prasības saistībā ar iekraušanu?
- 6.9.4. Īsi aprakstiet ieviestos pasākumus, kas nodrošina to, ka iekraujamās preces un pats iekraušanas process nepārtraukti tiek uzraudzīts.
- 6.9.5. Vai tiek pārbaudīts izejošo preču pilnīgums (piemēram, tās tiek skaitītas, svērtas)? Jā/Nē
Ja, jā, tad kā un kas to dara?

6.9.6. Īsi aprakstiet, kā, kad un kas izejošās preces pārbauda, salīdzinot ar pasūtījumiem un iekraušanas sarakstiem, un reģistrē izņemšanu no krājumu reģistriem?

6.9.7. Īsi aprakstiet, kādus kontroles mehānismus Jūs īstenojat, ja konstatējat pārkāpumus saistībā ar preču iekraušanu?

6.10. Drošības prasības darījumdarbības partneriem
([AEO Vadlīnijas 2. daļa, V iedaļa, 5. apakšiedaļa](#))

6.10.1. Īsi aprakstiet, kā Jūsu uzņēmums pārbauda tirdzniecības partneru identitāti, lai piegādes ķēde būtu droša (informācijas meklēšana pirms pasūtījumu pieņemšanas vai pasūtījumu veikšanas).

6.10.2. a) Kādus pasākumus Jūs esat īstenojis, lai pārliecinātos, ka darījumdarbības partneri no savas puses nodrošina starptautiskās piegādes ķēdes drošumu (piemēram, drošības deklarācijas, līguma prasības, tirdzniecības partneri, kuriem pašiem ir AEO statuss)?
b) Īsi aprakstiet, kā tiek pārbaudīta atbilstība šīm procedūrām?

6.10.3. Vai pēdējā gada laikā esat konstatējis tādu vienošanos pārkāpumus, kuras Jums drošības jomā ir noslēgtas ar partneriem? Jā/Nē
Ja, jā, kādus pasākumus Jūs veicāt?

6.11. Personāla drošība
([AEO Vadlīnijas 2. daļa, V iedaļa, 6. apakšiedaļa](#))

6.11.1. a) Īsi aprakstiet, kā Jūsu nodarbinātības politikā ir izpildītas drošības un drošuma prasības? Kas par to ir atbildīgs?
b) Vai drošības procedūras tiek reģistrētas rakstveidā? Jā/Nē
c) Īsi aprakstiet, kā tiek pārbaudīta atbilstība šīm procedūrām?

6.11.2.

Cik lielā mērā turpmāk minētās darbinieku grupas tiek pakļautas drošības pārbaudēm (piemēram, policijas pārbaudes, lai pārliecinātos, vai darbiniekam nav sodāmības):

- a) jauni darbinieki, kuri strādās no drošības viedokļa jutīgās jomās;
- b) esošie darbinieki, kuri tiek pārcelti darbā no drošības viedokļa jutīgās jomās.

Kā tiek nodrošināts tas, lai darbiniekiem pēc aiziešanas no darba vairs nebūtu ne fiziskas, ne elektroniskas piekļuves uzņēmuma objektiem vai datiem?

6.11.3.

Vai darbiniekiem tiek nodrošinātas ar drošību un drošumu saistītas apmācības? Jā/Nē Ja, jā:

- a) Cik bieži notiek drošības un drošuma apmācības?
- b) Vai notiek ikgadējas zināšanu atkārtšanas mācības? Jā/Nē
- c) Vai šīs mācības ir iekšējas, vai tās nodrošina ārvalsts pakalpojumu sniedzējs?
- d) Vai šīs mācības tiek dokumentētas rakstveidā? Jā/Nē

6.11.4.

Lūdzu, atbildiet uz šādiem jautājumiem:

- a) Norādiet jomas, kurās tiek nodarbināti pagaidu darbinieki?
- b) Vai regulāri tiek pārbaudīti šo darbinieku atbilstība drošības standartiem?
Ja, jā, tad kā un kas to dara?
Vai arī šiem darbiniekiem ir drošības norādījumi?

6.12.

Ārpakalpojumi

([AEO Vadlīnijas 2. daļa V iedaļa, 7. apakšiedala](#); [AEO Vadlīniju 2. pielikums, 4.12. punkts](#))

6.12.1.

Vai Jūs izmantojat kādus "ārpakalpojumus" saskaņā ar līgumu, piemēram, pārvadājumu, apsardzes, uzkopšanas, piegāžu, apkopes u. c. pakalpojumus? Jā/Nē Ja, jā:

- a) Īsi aprakstiet, kādus pakalpojumus tie nodrošina un cik lielā apjomā (attiecībā uz tiem, kuri nav aprakstīti iepriekšējās iedaļās).
- b) Vai ar ārvalsts pakalpojumu sniedzējiem ir noslēgti rakstveida līgumi, kurās ir iekļautas drošības prasības? Jā/Nē
- c) Īsi aprakstiet, kā tiek pārbaudīta atbilstība šajos līgumos iekļautajām procedūrām?

Piekrišana AEO informācijas publicēšanai TAXUD tīmekļa vietnē

Ar šo es sniedzu savu piekrišanu informācijas, kas iekļauta AEO atļaujā, publicēšanai atzīto uzņēmēju sarakstā.

Paraksts.....

Parakstītāja amats .....

(Aizpildītā anketa jāparaksta atbilstīgi direktoram/uzņēmuma pārvaldības partnerim/vienīgajam īpašniekam, bet šajā gadījumā ir ieteicams, lai piekrišanu sniegtu persona ar paraksta tiesībām)

Datums:.....

Piekrišana informācijas, kas iekļauta AEO atļaujā, apmaiņai, lai nodrošinātu starptautisko vienošanās ar trešām valstīm par atzītā uzņēmēja statusa savstarpēju atzīšanu un ar drošību saistīto pasākumu īstenošanu

Ar šo es sniedzu savu piekrišanu informācijas, kas iekļauta AEO atļaujā, apmaiņai, lai nodrošinātu starptautisko vienošanās ar trešām valstīm par atzītā uzņēmēja statusa savstarpēju atzīšanu un ar drošību saistīto pasākumu īstenošanu:

Paraksts.....

Parakstītāja amats .....

(Aizpildītā anketa jāparaksta atbilstīgi direktoram/uzņēmuma pārvaldības partnerim/vienīgajam īpašniekam, bet šajā gadījumā ir ieteicams, lai piekrišanu sniegtu persona ar paraksta tiesībām)

Datums:.....

Ja Jūs sniedzāt savu piekrišanu savstarpējai atzīšanai, lūdzu, norādiet arī šādu informāciju:

Transliterēts nosaukums:.....

Transliterēts ielas nosaukums un numurs:.....

Transliterēts pasta indekss un pilsēta:.....

Jāizmanto vienīgi latīņu alfabēta burti, kā noteikts <http://www.unicode.org/charts/PDF/U0000.pdf>

Skaidrojumi

AEO pašnovērtējuma anketai

[Atzītā uzņēmēja \(AEO\) pašnovērtējuma anketas](#) mērķis ir palīdzēt Jums kā pieteikuma iesniedzējam saprast prasības atzītā uzņēmēja statusa iegūšanai un nodrošināt muitai informāciju par Jums un Jūsu uzņēmumu papildus tai, kas sniegta pieteikumā. *AEO pašnovērtējuma anketā* uzņēmēja sniegto informāciju var izmantot arī citu tādu atļauju saņemšanas procesā, kad ir nepieciešama atbilstība dažiem vai visiem *AEO* kritērijiem. Šie norādījumi sniegs ieteikumus, kā atbildēt uz [pašnovērtējuma anketas](#) jautājumiem, kā arī informāciju par standartiem, kādus muitas dienesti sagaida, lai Jūs sasniegtu un tiem pierādītu nolūkā iegūt *AEO* atļauju.

Saskaņā ar Komisijas 2015. gada 28. jūlija Deleģētās regulas (ES) Nr. 2015/2446 ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem (SMK DA) 26. panta 1. punktu, lai pieteiktos atzītā uzņēmēja (*AEO*) statusam, pieteikuma iesniedzējam kopā ar pieteikumu jāiesniedz pašnovērtējuma anketa ([SAQ](#)) pēc muitas dienestu dota parauga.

1. Šī anketa ir veidota, pamatojoties uz Savienības Muitas kodeksa (SMK) noteikumiem un tā īstenošanas noteikumiem (īstenošanas un deleģēšanas akti), kā arī *AEO* vadlīnijām. Tās mērķis ir atvieglot un paātrināt *AEO* pieteikuma iesniegšanas procesu.

Anketa kopā ar pieteikuma veidlapu ļauj arī muitas administrācijai gūt labu vispārējo priekšstatu par pieteikuma iesniedzēju un tādējādi paātrināt atļaujas piešķiršanas procesu. Tāpēc uzņēmēji tiek aicināti aizpildīt anketu pareizi un atbildēt uz visiem attiecīgajiem jautājumiem par savu uzņēmumu.

Papildu informāciju par *AEO* statusu Jūs varat atrast [Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē Europa](#) un savas valsts muitas pārvaldes tīmekļa vietnē.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka pirms pieteikšanās *AEO* statusa iegūšanai ir svarīgi rūpīgi izlasīt šo jomu regulējošos tiesību aktus un Eiropas Komisijas *AEO* vadlīnijas.

2. Anketa jāiesniedz kompetentajam muitas dienestam kopā ar *AEO* atļaujas pieteikumu (iesniegšanas veids būs atkarīgs no attiecīgās muitas dienesta iespējām).

Ja Jums ir jautājumi vai ir nepieciešama papildinformācija par anketu vai pieteikumu, ieteicams pirms to iesniegšanas sazināties ar kompetento muitas dienestu.

3. Katrā anketas iedaļā ir iekļauti svarīgākie jautājumi, ko muitas dienesti var izmantot. Tomēr daži jautājumi skar tikai atsevišķus starptautiskās piegādes ķēdes dalībniekus. Tie var atšķirties arī atkarībā no tā atļaujas veida, kurai piesakās Jūsu uzņēmums. Jums nav jāatbild uz jautājumiem, kas neattiecas uz Jūsu darījumdarbību. Lūdzu, atbildiet uz šiem jautājumiem, norādot "Neattiecas", kam seko īss komentārs, kāpēc neattiecas. Var, piemēram, norādīt Jūsu funkciju starptautiskajā piegādes ķēdē, vai atļaujas veidu, kādam piesakāties. Skaidrojumu par to, kādi jautājumi attiecas uz konkrētajiem tirgus dalībniekiem piegādes ķēdē atkarībā no pieprasītās atļaujas, lūdzu, meklējiet šo skaidrojumu 2. pielikumā.

Ja jau izmantojat muitas vienkāršojumus vai citas muitas atļaujas, tas var liecināt par to, ka ir izpildīts viens vai vairāki *AEO* kritēriji. Sniedziet vienīgi atsauci uz šiem vienkāršojumiem vai atļaujām.

Ja Jūsu uzņēmumam ir sertifikāti, ekspertu ziņojumi vai jebkuri citi ekspertu slēdzieni (piemēram, ekonomikas pārskati, starptautiski sertifikāti u. c.), lūdzu, iesniedziet vai norādiet tos. Vairāk informācijas sk. *AEO* vadlīniju atbilstošajā iedaļā, kas pilnīgi vai daļēji atbilst attiecīgajiem kritērijiem, un norādiet tos savā atbildē uz attiecīgo jautājumu. Ņemiet vērā, ka tas noteikti nav obligāti, bet, ja Jums ir kāds no minētajiem dokumentiem, tā būs noderīga informācija muitas dienestiem un var paātrināt procesu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka visās dalībvalstīs varbūt nevajag atbildēt uz visiem jautājumiem. Tas var atšķirties atkarībā no tā, vai attiecīgās dalībvalsts muitas dienestiem ir vai nav pieejama nepieciešamā informācija (piemēram, izmantojot dažādas datubāzes). Tas galvenokārt attiecas uz [pašnovērtējuma anketas](#) 2. iedaļu (Atbilstības pamatojums), 4. iedaļu (Finansiālā maksātspēja) un 5. iedaļu (Praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti). Kompetentais muitas dienests pieteikšanās dalībvalstī Jums paskaidros, vai tas attiecas uz Jums.

4. Jānorāda, ka atsevišķas atbildes uz jautājumiem netiek aplūkotas atsevišķi, bet gan kā vispārējā novērtējuma procesa daļa attiecībā uz konkrēto kritēriju. Viena neapmierinoša atbilde uz vienu jautājumu nevar kļūt par iemeslu *AEO* statusu atteikumam gadījumā, ja ir pierādīts, ka kritērijs ir izpildīts citur procesā (kopumā).

5. Nosacījumi un kritēriji *AEO* atļaujas saņemšanai ir vienādi visiem uzņēmumiem. Tomēr muitas dienesti ņems vērā uzņēmuma lielumu (piemēram, mazie un vidējie uzņēmumi (MVU)), uzņēmuma juridisko statusu, struktūru, galvenos darījumdarbības partnerus, kā arī konkrēto saimnieciskās darbības jomu. Tas nozīmē, ka pasākumu īstenošana kritēriju izpildei dažādiem uzņēmumiem var atšķirties, piemēram, atkarībā no to darījumdarbības apjoma, neietekmējot atbilstību prasībām.

6. *AEO* atļauja pamatojas uz tiem pašiem principiem, kā citi starptautiskie standarti un apliecina iekšējās kvalitātes nodrošināšanu uzņēmumā. **Jūs, kā pieteikuma iesniedzējs, esat atbildīgs par iekšējās kvalitātes procedūru nodrošināšanu** Jūsu uzņēmuma objektos kā attiecībā uz muitas jautājumiem, tā arī attiecībā uz drošumu un drošību (ja attiecas). Pārbaudēs Jūsu uzņēmuma objektos Jūsu uzņēmumam jāpierāda muitas dienestiem, ka Jums ir atbilstošas iekšējās kvalitātes procedūras, lai pārvaldītu Jūsu muitas un/vai drošuma un drošības jautājumus, un ka Jums ir atbilstoša iekšējā kontrole, lai nodrošinātu šo procedūru pareizu izpildi. **Iekšējai kvalitātes politikai un/vai norādījumiem jābūt dokumentētiem elektroniski vai jābūt pieejamiem papīra formātā. Uzņēmumā tiem jābūt zināmiem un tie jāpiemēro, tiem jābūt pieejamiem visiem lietotājiem, un, protams, tie pastāvīgi jāatjaunina.**

Tādēļ pirmais posms ir saistīts ar Jūsu iekšējo kvalitātes procedūru nodrošināšanu. Atbildēm uz anketas jautājumiem, kuru iesniedz kopā ar pieteikumu, jābūt Jūsu uzņēmuma iekšējo kvalitātes procedūru un instrukciju kopsavilkumam, lai sniegtu muitas dienestiem vispārēju priekšstatu par Jūsu uzņēmumu. Lai atbildētu uz anketas jautājumiem un būtu gatavi *AEO* kritēriju pārbaudes procesam, jāiesaistās visām galvenajām starptautiskajā piegādes ķēdē iesaistītajām uzņēmuma struktūrvienībām (piemēram, muitas, loģistikas, grāmatvedības, IT, iepirkumu, pārdošanas, drošības, kvalitātes nodrošināšanas nodaļām utt.).

7. Atbildot uz anketas jautājumiem, jāatsaucas uz uzņēmuma iekšējo kvalitātes politiku vai instrukcijām par muitas jautājumiem un/vai drošumu un drošību. Līdz ar to, lūdzu, norādiet dokumenta nosaukumu vai numuru. Esiet gatavi uzrādīt šos dokumentus muitas dienestiem pārbaudei. Lai paātrinātu procesu, var būt iespējams arī iesniegt minētos dokumentus kopā ar anketu (iesniegšanas veids būs atkarīgs no attiecīgā muitas dienesta iespējām).

8. Aizpildītā anketa jāiesniedz kompetentajam muitas dienestam kopā ar pieteikumu elektroniski (vēlams) vai rakstveidā.

9. Pieteikuma procesā sniegtā informācija ir konfidenciāla, un tā ir aizsargāta saskaņā ar tiesību aktiem par datu drošību.

I iedaļa. Uzņēmuma informācija

(SMK 38. pants)

Šī iedaļa galvenokārt paredzēta, lai sniegtu muitas dienestam pārskatu par uzņēmumu. Pieprasīto informāciju var sniegt vispārīgā veidā, un tā veido sākotnējo priekšstatu par pieteikuma iesniedzēja darbību pieteikuma iesniegšanas laikā. Ja pieprasītā informācija kompetentajam muitas dienestam jau ir pieejama, tad tas jānorāda anketā vai jānorāda, kad informācija tikusi iesniegta.

1.1. apakšiedaļa. Vispārīga informācija par uzņēmumu

1.1.1.

Atbildot uz jautājumiem a) un b), lūdzu, norādiet atsauces uz atļauju un pieteikumu (nosaukums un *EORI* numurs, *AEO* atļaujas izdevējs muitas dienests un reģistrācijas numurs).

Ja tā ir, norādiet, kas Jums ar šiem uzņēmumiem ir kopīgs, piemēram, Jums ir kopīga(-s) datorsistēma(-s) vai arī Jums ir kopīgi standarta drošības pasākumi vai kopīgas dokumentēšanas procedūras, kopīgi objekti utt.

1.1.2.

Jautājumā a) ietveriet tikai kapitāla daļu turētājus, kuri ir iesaistīti uzņēmuma ikdienas darbā/lēmumu pieņemšanas procesā.

1.1.3.

Persona, kas atbildīga par muitas jautājumiem, ir persona uzņēmumā vai līgumdarbinieks, kurš risina pieteikuma iesniedzēja ar muitu saistītos jautājumus.

1.1.4.

Norādiet attiecīgo Jūsu uzņēmuma specializācijai atbilstošu saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas (NACE 2. red.) kodu. Starptautiskās piegādes ķēdes definīcija ir sniegta *AEO* vadlīniju 1. daļas II iedaļā.

Lai novērtētu un norādītu Jūsu funkciju starptautiskajā piegādes ķēdē, lūdzu, izmantojiet šādas vadlīnijas ²¹:

---

²¹ Izmantotie kodi no UN/EDIFACT pušu darbības kodu apzīmētājiem.

a) preču ražotājs (MF): puse, kas ražo preces.

Šis kods būtu jāizmanto tikai tad, ja uzņēmējs ražo preces. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad uzņēmējs nodarbojas vienīgi ar preču tirdzniecību (piemēram, eksportē, importē);

b) importētājs (IM): puse, kas iesniedz vai kā vārdā muitas aģents vai cita pilnvarota persona iesniedz importa deklarāciju. Tas var nozīmēt personu, kuras valdījumā preces atrodas vai kam preces nosūtītas.

Šis kods būtu jāizmanto tikai tad, ja preces atrodas uzņēmēja valdījumā. Muitas pārstāvju/aģentu gadījumā lūdzam izmantot kodu “muitas brokeris”;

c) eksportētājs (EX): puse, kas aizpilda vai kā vārdā aizpilda eksporta deklarāciju, un kas deklarācijas pieņemšanas brīdī ir preču īpašniece vai kam ir līdzīgas tiesības ar tām rīkoties.

Pārstāvju muitā/aģentu gadījumā lūdzam izmantot kodu “muitas brokeris”;

d) muitas brokeris (CB): aģents vai pārstāvis vai profesionāls muitas aģents, kas importētāja vai eksportētāja vārdā strādā tieši ar muitu.

Šo kodu var izmantot arī uzņēmējiem, kuri darbojas kā aģenti/pārstāvji arī citos nolūkos (piemēram, pārvadātāja aģentiem);

e) pārvadātājs (CA): puse, kas uzņemas vai organizē preču pārvadājumus starp konkrētajiem punktiem;

f) kravas ekspeditors (FW): puse, kas organizē preču ekspedīciju;

g) konsolidētājs (CS): puse, kas konsolidē dažādos sūtījumus, maksājumus utt.;

h) termināļa operators (TR): puse, kas nodarbojas ar kuģu iekraušanu un izkraušanu;

i) noliktavas turētājs (WH): Persona, kura uzņemas atbildību par precēm, ko ievēd noliktavā.

Noliktava ne vienmēr ir muitas noliktava, tādēļ šo kodu var izmantot arī uzņēmēji, kas ir citu uzglabāšanas vietu operatori (piemēram, pagaidu uzglabāšanā, brīvajās zonās utt.);

j) citi: piemēram, konteineru operators (*CF*), stividors (*DEP*), kuģniecības uzņēmumu pakalpojumi (*HR*).

Ja Jums starptautiskajā piegādes ķēdē ir vairāk nekā viena funkcija, lūdzu, norādiet attiecīgos kodus to apzīmēšanai.

1.1.5.

Norādiet detalizētas ziņas par muižošanas darbībās iesaistītajām vietām (ja Jums ir vairāk nekā piecas muižošanas darbībās iesaistītas vietas, lūdzu, detalizēti sniedziet ziņas tikai par piecām galvenajām muižošanas darbībās iesaistītajām vietām, bet attiecībā uz pārējām muižošanas darbībās iesaistītajām vietām – tikai adreses).

Ja *AEO* pieteikšanās procesa laikā rodas jaunas muižošanas darbībās iesaistītas vietas, sniedziet detalizētas ziņas par tām.

1.1.6.

Šis jautājums paredzēts, lai noteiktu, vai veicat tirdzniecību (preču, nevis pakalpojumu) ar Jūsu uzņēmumam saistītajiem uzņēmumiem vai nē. Piemēram, visi Jūsu iepirkumi ir no Jūsu mātesuzņēmuma *ASV*, vai Jūs importējat preces ar Jums saistītā uzņēmuma vārdā un vai tās izplatāt tālāk ar Jums saistītajiem uzņēmumiem dalībvalstīs. *AEO* atļaujas piešķiršanas procesā Jums jāsniedz informācija detalizēti.

1.1.7.

Te var iesniegt detalizētu organizatorisko shēmu, kurā norādītas Jūsu uzņēmuma dažādas darbības jomas/nodaļas, to funkcijas/atbildība un procesu pārvaldības ķēde.

1.1.8.

Ja tie jau nav minēti 1.1.2. apakšsadaļas b) un c) punktā, tad, lūdzu, norādiet pilnu vārdu, uzvārdu un adresi, dzimšanas datumu un valsts piešķirto identifikācijas numuru (piemēram, personas kodu, valsts piešķirtās ID kartes vai apdrošināšanas numuru).

Procedūrās jānorāda kārtība galveno darbinieku, piemēram, atbildīgās personas par muitas lietām, importa lietveža, pagaidu vai īstermiņa aizstāšanai viņu prombūtnes laikā, norādot, kas un kā tādā gadījumā izpilda viņu ikdienas pienākumus.

1.1.9.

Norādiet pieteikuma iesniegšanas laikā zināmo skaitu (aptuveni). Šajā kontekstā, lūdzu, norādiet, vai uz Jūsu uzņēmumu attiecas mikrouzņēmuma, mazā vai vidējā uzņēmuma definīcija, kā ir noteikts Komisijas 2003. gada 6. maija Rekomendācijā, OV L 124/2003. Turpmākās tabulas pamatā ir minētā rekomendācija:

Uzņēmuma kategorija	Darbinieku skaits	Apgrozījums	vai	Kopējā bilance
Liels uzņēmums	≥ 250	jebkurš		jebkurš
Vidējs uzņēmums	< 250	$\leq$ EUR 50 milj.		$\leq$ EUR 43 milj.
Mazs uzņēmums	< 50	$\leq$ EUR 10 milj.		$\leq$ EUR 10 milj.
Mikrouzņēmums	< 10	$\leq$ EUR 2 milj.		$\leq$ EUR 2 milj.

1.2. apakšdaļa. Darījumdarbības apjoms

1.2.1.

Ja Jūsu uzņēmums ir jauns un tam nav gada pārskatu par trīs gadu darījumdarbību, sniedziet detalizēti informāciju par pabeigtajiem pārskatiem. Ja Jūsu uzņēmums nav darbojies pietiekami ilgi un tam nav neviena gada pārskata, norādiet "neattiecas".

1.2.2.

Lūdzu, norādiet šo uzglabāšanas objektu, kurus lietojat, bet kuri nav Jūsu īpašumā, atrašanās vietu (ja Jums tādu ir vairāk nekā pieci, tad norādiet piecus galvenos objektus un kopējo objektu skaitu, un visus objektus, kas atrodas citās dalībvalstīs).

1.2.3.

Muitas aģenti/trešo personu pārstāvji ietver visas deklarācijas, kas noformētas gan savā, gan citu vārdā.

Piemērs:

	Imports	Eksports	Īpašās procedūras (nošķirts ir tranzīts, uzglabāšana, īpaša izmantošana, apstrāde)

	skaits	vērtība	skaits	vērtība	skaits	vērtība
2013	2200	EUR 9,6 milj.	400	EUR 2,6 milj.	150	EUR 0,8 milj.
2014	2500	EUR 10,3 milj.	350	EUR 2,2 milj.	100	EUR 0,4 milj.
2015	2400	EUR 10,2 milj.	340	EUR 2,1 milj.	100	EUR 0,5 milj.

1.2.4.

Muitas aģenti/trešo personu pārstāvji ietver visus nodokļus, kas maksāti klientu vai savā vārdā.

Piemērs:

	Muitas nodoklis	Akcīzes nodoklis	PVN
	EUR 300 milj.	EUR 1,75 milj.	EUR 2,32 milj.
	EUR 400 milj.	EUR 1,87 milj.	EUR 2,12 milj.
	EUR 380 milj.	EUR 1,85 milj.	EUR 2,10 milj.

1.2.5.

Tuvākā laikā paredzētas izmaiņas ir izmaiņas, kas var ietekmēt uzņēmuma organizatorisko struktūru, AEO kritēriju izpildi vai starptautiskās piegādes ķēdes riska novērtējumu. Tās var būt, piemēram, vadošā personāla izmaiņas, Jūsu uzskaites sistēmas izmaiņas, jaunu objektu izmantošana, jaunu loģistikas līgumu noslēgšana utt.

1.3. apakšiedaļa. Informācija un statistika

1.3.1.

Atbildot uz jautājumiem b) un c), ja attiecībā uz Jūsu darījumdarbības partneriem pašlaik veic *AEO* auditu, lūdzu, norādiet atsauces uz atļauju un/vai pieteikumu (nosaukums un *EORI* numurs, *AEO* atļaujas izsniedzējs muitas dienests un pieteikuma reģistrācijas numurs).

1.3.2.

Atbildot uz jautājumu a), lūdzu, norādiet tā darbinieka vārdu, uzvārdu un amatu, kas Jūsu uzņēmumā atbild par preču klasifikāciju, vai, ja Jūs šā darba veikšanai izmantojat trešās personas pakalpojumus, norādiet vārdu uzvārdu vai nosaukumu.

Atbildot uz jautājumiem b) un d), jo īpaši, ja Jūs izmantojat trešo personu pakalpojumus, norādiet, kā Jūs pārliecināties, ka šis darbs tiek veikts pareizi un saskaņā ar Jūsu norādījumiem?

Atbildot uz jautājumu b), norādiet, vai Jūs veidojat ražojuma dokumentāciju, kurā katrs izstrādājums ir saistīts ar preces kodu un atbilstošām nodokļa un PVN likmēm.

Atbildot uz jautājumu c), ja tiek veikti kvalitātes nodrošināšanas pasākumi, muitas auditoru apmeklējuma laikā Jums jāsniedz pierādījumi, ka tos regulāri un pilnībā pārskatāt, dokumentējat izmaiņas un paziņojat par tām attiecīgajam personālam.

Atbildot uz jautājumu d), norādiet, kā, kas un cik bieži pārskata klasifikāciju un aktualizē produkta dokumentāciju un citu saistīto uzskaiti, kā arī paziņo par izmaiņām visām personām, kuras tās skar, piemēram, muitas aģentiem, iepirkumu nodaļas darbiniekiem.

Atbildot uz jautājumu e), norādiet arī, vai izmantojat saistošu (-as) izziņu(-as) par tarifu (SIT).

Lūdzu, esiet gatavi, ka audita laikā var būt jādara pieejamu:

- informāciju/sarakstus vai Jūsu ražojuma dokumentāciju un to attiecīgos preču kodus un nodokļu likmes,
- resursus/informāciju, piemēram, lai aktualizētu tarifu, tehnisko informāciju, kuru Jūs parasti izmantojat preču klasifikācijai.

1.3.3.

a) norādiet tā darbinieka vārdu, uzvārdu un amatu, kas Jūsu uzņēmumā atbild par preču muitas vērtības noteikšanu, vai gadījumā, ja Jūs šā darba veikšanai izmantojat trešās personas pakalpojumus, norādiet tā vārdu, uzvārdu vai nosaukumu.

b) un d) – ja Jūs izmantojat trešo personu pakalpojumus, norādiet, kā Jūs pārliecināties, ka šis darbs tiek veikts pareizi un saskaņā ar Jūsu norādījumiem?

b) kvalitātes nodrošināšanas pasākumos jāietver, piemēram:

- izmantotā vērtības noteikšanas metode(-s);
- kā sagatavo un iesniedz vērtības deklarāciju, ja vajadzīgs;
- kā nosaka muitas un PVN vērtību;
- kā uzskaita pārvadājumu un apdrošināšanas izmaksas;
- ar importētajām precēm saistītās autoratlīdzības un maksas par licencēm, kas tieši vai netieši jāmaksā pircējam kā nosacījums pārdošanai;
- kārtība, saskaņā ar ko daļa ieņēmumu no jebkuras nākamās tālākpārdošanas, realizācijas vai izmantošanas tieši vai netieši uzkrājas pārdevējam;
- izmaksas, ko uzņemas pircējs (bet kuras nav iekļautas cenā) attiecībā uz komisijas vai starpniecības maksu (izņemot pirkšanas komisijas maksu), vai
- izmaksas par konteineriem un iepakojumu, preces un/vai pakalpojumi, ko pircējs piegādā bez maksas vai par samazinātu cenu izmantošanai saistībā ar ievesto preču ražošanu un pārdošanu eksportam.

(c) ja tiek veikti kvalitātes nodrošināšanas pasākumi, muitas auditoru apmeklējuma laikā jums jāsniedz pierādījumi, ka Jūs tos regulāri un pilnībā pārskatāt, dokumentējat izmaiņas un paziņojat par tām attiecīgajam personālam.

1.3.4.

Atbildot uz jautājumu b), iekšējie pasākumi parasti ietver pasākumus, ar ko Jūs pārliecināties, ka:

- eksportētājvalsts ir tiesīga noteikt preferenci, un precēm ir piemērojama preferenciāla nodokļa likme;
- tiek izpildītas prasības par tiešu pārvadājumu/manipulāciju neveikšanu;
- piesakoties preferencei, ir pieejams derīgs izcelsmes sertifikāta vai rēķindeklarācijas oriģināls;

- izcelsmes sertifikāts vai rēķindeklarācija ir piemērota sūtījumam, un izcelsmes noteikumi ir izpildīti;
- nav iespēju atkārtoti izmantot izcelsmes sertifikātu/rēķindeklarāciju;
- preferenciālais imports pieprasīts izcelsmes sertifikāta/rēķindeklarācijas derīguma termiņa laikā;
- izcelsmes sertifikāti/rēķindeklarācijas tiek saglabātas, ievērojot drošības un drošuma standartus, kā dokumentācijas daļa uzskaites datu audīta izsekojamības nodrošināšanai.

Atbildot uz jautājumu c), Jūsu pieeja attiecībā uz veidu, lai pārliecinātos, ka:

- preces atbilst preferenciālā eksporta noteikumiem, piemēram, atbilst noteikumiem par izcelsmi;
- visi nepieciešamie dokumenti/aprēķini/izmaksas/procesu apraksti, kas apliecina preferenciālo izcelsmi un izcelsmes sertifikāta/rēķindeklarācijas izsniegšanu, tiek saglabāti, ievērojot drošības un drošuma standartus, kā dokumentācijas daļa uzskaites datu audīta izsekojamības nodrošināšanai;
- atbilstošus dokumentus, piemēram, izcelsmes sertifikātu vai rēķindeklarāciju, savlaicīgi paraksta un izsniedz pilnvarots darbinieks;
- rēķindeklarācijas netiek izsniegtas vidējas un lielas vērtības sūtījumiem, izņemot, ja muita to ir apstiprinājusi;
- neizmantotos izcelsmes sertifikātus uzglabā, ievērojot drošības un drošuma standartus;
- izcelsmes sertifikāti tiek uzrādīti muitai eksporta brīdī.

1.3.5.

Attiecīgi norādiet:

- to valstu nosaukumus, kas nav ES dalībvalstis, un/vai
- to ražotāju nosaukumus un adreses, par kuru precēm Jums jāmaksā antidempinga vai kompensācijas maksājumi.

II iedaļa. Atbilstības pamatojums

(SMK 39. panta a) punkts, SMK ĪA 24. pants²²; [AEO Vadlīnijas 2. daļa, I iedaļa](#); [AEO Vadlīņu 2. pielikums, 1. punkts](#))

NB: *Saskaņā ar SMK ĪA 24. pantu dokumentācija, kas apliecina Jūsu uzņēmuma un personu, kas minētas 1.1.2., 1.1.3. un 1.1.8. jautājumā, darbības atbilstību tiesību aktiem muitas jomā un nodokļu noteikumiem, attiecas uz pēdējiem trim gadiem pirms pieteikuma iesniegšanas. Šajā laikā Jūsu uzņēmums un attiecīgās personas nedrīkst būt izdarījušas nopietnus pārkāpumus vai atkārtotus tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu pārkāpumus. Tomēr līdzšinējās darbības atbilstību var uzskatīt par pieņemamu, ja pārkāpumi ir nenozīmīgi salīdzinājumā ar darbību/aktivitāšu skaitu vai to apjomu un nerada šaubas par vispārējo atbilstības līmeni.*

To darot, muiņa ņems vērā:

pārkāpumus/kļūdas kopumā un kumulatīvi:

- *to biežumu, lai noteiktu, vai problēma ir sistemātiska;*
- *vai ir krāpniecisks nodoms vai nolaidība;*
- *vai Jūs muitai labprātīgi paziņojāt par atklāto kļūdu/pārkāpumu;*
- *vai Jūs veicāt koriģējošus pasākumus, lai novērstu vai mazinātu turpmākās kļūdas.*

SMK ĪA 24. pantā ir arī prasīts, lai personas, kuras minētas 1.1.2., 1.1.3. un 1.1.8. jautājumā, saistībā ar savu saimniecisko darbību nebūtu izdarījušas smagus noziedzīgus nodarījumus.

2.1. a)

Konstatēto muitas jomas noteikumu pārkāpumu piemēri:

- no 2015. gada marta līdz septembrim – izmantots nepareizs valūtas kods importam no Ķīnas, kā rezultātā kļūdaini iekasēts muitas nodoklis un PVN EUR 5500 apmērā.
- 2015. gada decembris – nav iesniegtas ceturkšņa deklarācijas par ieviešanas pārstrādei režīmā atlikto nodokli.

---

²² KOMISIJAS 2015. gada 24. novembra ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) Nr. 2015/2447, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu konkrētus noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu

Konstatēto nodokļu noteikumu pārkāpumu piemēri:

- 2016. gada janvāris – minerāleļļas un substrāta nelikumīga ražošana vai rafinēšana.

Ja kļūdas ir vairākas, norāda to kopējo skaitu un sniedz galveno iemeslu īsu kopsavilkumu.

2.1. b)

Kvalitātes nodrošināšanas pasākumu piemēri, kas veikti pēc diviem 2.1. a) punktā minētajiem gadījumiem:

- 2015. gada 10. jūnijs – izmaiņas datorsistēmā, lai novērstu, ka ieraksti tiek pabeigti pirms deklarētās valūtas pārbaudes;
- iesniegtas attiecīgās deklarācijas. Ievēšanas pārstrādei režīma atliktā nodokļa deklarācijas procedūras pārskatītas, lai tajās iekļautu ceturkšņa pārbaudes, un iesniegtas attiecīgajam personālam.

Jūsu kvalitātes nodrošināšanas pasākumi parasti ietver:

- atbildīgās kontaktpersonas iecelšanu uzņēmumā, lai muitai vai citām valsts pārvaldes iestādēm paziņotu par pārkāpumiem/kļūdām, tostarp aizdomām par noziedzīgu darbību;
- prasības pārbaudēm, tostarp to regularitātei, kuras veic, lai pārliecinātos par uzskaites precizitāti, pilnīgumu un savlaicīgumu un par uzskaites uzturēšanu, piemēram, par deklarācijas/nodokļu deklarācijas, ko iesniedz muitai un citām kompetentajām iestādēm saskaņā ar apstiprinājumu/atļauju nosacījumiem;
- iekšējā audita resursu izmantošanu, lai pārbaudītu savas procedūras/pārliecinātos par to darbību;
- kā darbiniekiem paziņo prasības/izmaiņas;
- nosacījumu pārskatīšanas regularitāti;
- vadības īstenotas pārbaudes, lai nodrošinātu procedūru ievērošanu.

2.2.

Piemēri:

2015. gada maijs – muitas noliktavas pieteikuma noraidījums ekonomiskas vajadzības trūkuma dēļ;

2016. gada jūnijs – vietējās muižošanas procedūras atļaujas atsaukšana, jo regulāri netiek iesniegtas papildu deklarācijas.

Ne vienmēr muitas lēmuma pieteikuma/atļaujas pieteikuma atteikums/pārtraukšana/atsaukšana liks noraidīt Jūsu AEO pieteikumu.

III iedaļa. Grāmatvedība un loģistikas sistēma

(SMK 39. panta b) punkts, SMK ĪA 25. pants; [AEO Vadlīnijas 2. daļa, II iedaļa](#); [AEO Vadlīniju 2. pielikums, 2. punkts](#))

Lai atbilstu kritērijam, kas minēts SMK ĪA 25. panta 1) punkta a)–d) apakšpunktā, Jums uzskaites sistēma jāuztur tā, lai nodrošinātu uz audita pamatotu muitas kontroli. Lai muiža varētu veikt nepieciešamos kontroles pasākumus, Jums jānodrošina muitai fiziska un, gadījumā, ja Jūsu sistēmas un reģistrus glabā elektroniski, elektroniska piekļuve Jūsu reģistriem.

Lai atbilstu kritērijam, kas minēts SMK ĪA 25. panta 1) punkta e) apakšpunktā, Jums turklāt jābūt loģistikas sistēmai, kas nodrošina iespēju identificēt Savienības un ārpus Savienības preces, un nepieciešamības gadījumā norāda uz to atrašanās vietu, lai gan šis nosacījums nav attiecināms uz *AEOS*.

1. apakšiedaļa. Audita izsekojamība

Daudziem uzņēmumiem un organizācijām drošības nolūkos automatizētajās sistēmās vajadzīga audita izsekojamība. Audita izsekojamība ir process vai prasība saistībā ar katru grāmatvedības ierakstu norādīt atsauces uz tā avotu, lai pārbaudītu tā pamatotību. Pilnīga audita izsekojamība nodrošina iespēju izsekot visu saimniecisko darbību plūsmu, precēm un produktiem ienākot, tos apstrādājot un nosūtot tālāk. Pilnīga audita izsekojamība saglabā vēsturiskos datu ierakstus, kas ļauj izsekot katrai informācijas vienībai no brīža, kad tā tiek ievadīta uzskaites sistēmā, līdz brīdim, kad to noslēdz.

Grāmatvedības sistēma parasti ietver:

- vispārējo virsgrāmatu;
- pārdošanas virsgrāmatu;
- iepirkuma virsgrāmatu;
- aktīvus;
- finanšu pārskatus (bilance, peļņas un zaudējumu pārskats, naudas plūsmas pārskats un pārskats par pašu kapitālu);
- vadības pārskatus.

Loģistikas sistēma parasti ietver:

- pārdošanas pasūtījumu apstrādi;
- iepirkuma pasūtījumu apstrādi;
- ražošanu;
- uzskaiti – uzglabāšanas, noliktavas;
- nosūtīšanu/pārvadājumus;
- piegādātāju/pircēju sarakstus.

3.1.

Jūsu audita izsekojamībai jāietver:

- noiets;
- iepirkumi un iepirkumu pasūtījumi;
- krājumu kontrole;
- uzglabāšana (un pārvietošana dažādu noliktavu starpā);
- ražošana;
- pārdošana un pārdošanas pasūtījumi;
- muitas deklarācijas un dokumenti;
- nosūtīšana;
- pārvadājumi,
- grāmatvedība, piemēram, rēķini, kredīti un parādzīmes, naudas pārvedumi/maksājumi.

3.2. apakšsadaļa. Grāmatvedība un loģistikas sistēma

3.2.1.

Norādiet, vai Jūs izmantojat:

a) datortehniku, piemēram,

- vienīgi citiem datoriem nepiesaistītu personālo datoru;
- datorus, kas saslēgti tīklā;
- datorsistēmu ar serveri;
- globālu datorsistēmu;
- citu.

b) programmatūru, piemēram, datorprogrammas, kas ļauj datoru palaist un izpildīt lietojumprogrammas, kas atbalsta darījumdarbību, piemēram, *Windows*, *UNIX* utt.;

c) sistēmas (norādiet piegādātāja nosaukumu), piemēram:

- pilnībā integrēts *ERP* risinājums;
- grāmatvedības un loģistikas lietojumprogrammu apvienojums;
- darījumdarbības programmatūras risinājumi, kas paredzēti maziem un vidējiem uzņēmumiem;
- programmatūras risinājums, ko izstrādājis Jūsu uzņēmums vai kas izstrādāts speciāli Jūsu uzņēmumam.

NB: Atļaujas izsniegšanas procesā Jums būs jānodemonstrē:

- datorizācijas pakāpe;
- pieejamā datortehnikas platforma un tajās darbojošās operētājsistēmas;
- funkciju nodalīšana starp izstrādi, testēšanu un darbību;
- funkciju nodalīšana starp lietotājiem;
- kā tiek kontrolēta pieeja dažādām sistēmas daļām;
- vai standarta programmatūras paketē izdarīti jebkādi pielāgojumi;
- virsgrāmatu saraksts;
- vai sistēma izmanto starpkontu pārbaudes;
- kā muitas/akcīzes nodokļa/PVN saistības reģistrētas virsgrāmatā;
- vai Jūs datu apstrādei izmantojat datu paketes;

- vai Jūsu krājumu un finanšu uzskaites ir saistītas;
  - kā Jūs pārvaldāt uzskaiti, ja to uztur trešā persona – programmatūras piegādātājs?

3.2.3.

Gadījumā, ja darbības, piemēram, pastāvīgu datu izveidošana vai datu ievadīšana, ir sadalītas un notiek vairāk nekā vienā vietā, norādiet, kādas darbības tiek veiktas katrā atrašanās vietā.

3.3. iedaļa. Iekšējās kontroles sistēmas

Saskaņā ar SMK ĪA 25. panta 1) punktu Jums jābūt administratīvai organizācijai, kas atbilst Jūsu darbījumu darbības veidam un apjomam un kas ir piemērota, lai pārvaldītu preču plūsmu, un nodrošinātu iekšējo kontroli nelikumīgu vai neatbilstīgu darbījumu identificēšanai un novēršanai.

3.3.1.

Auditoru apmeklējuma laikā Jums jāsniedz pierādījumi, ka Jūs regulāri un pilnīgi pārskatāt iekšējai kontrolei noteiktās procedūras, dokumentējat izmaiņas un paziņojat par izmaiņām attiecīgajam personālam.

3.3.2.

Audita veidu piemēri var būt:

- iekšējais audits Jūsu uzņēmumā vai tā mātesuzņēmumā,
- ārējais audits, ko veic klienti, neatkarīgi grāmatveži/auditori, muita vai cita valsts pārvaldes iestāde.

Kad muitas dienesti ieradīsies apmeklējumā pie Jums, Jums jāspēj uzrādīt gan ziņojumus, gan arī pierādījumus par veikto korektīvo darbību, lai novērstu visus konstatētos trūkumus.

3.3.3.

Pastāvīgie dati vai pamatdatnes ir pamatinformācija par uzņēmumu, piemēram, klientu vārdi, nosaukumi un adreses, piegādātāji, izstrādājumu dati, kas satur informāciju par preču aprakstu, preču kodiem un izcelsmi utt.

3.4. apakšiedaļa. Preču plūsma

3.4.1.

Pirms preču atvešanas un tās laikā Jūsu reģistrācijas procedūrām jāietver:

- iepirkuma pasūtījuma procedūras;
- pasūtījuma apstiprināšana;
- preču nosūtīšana/pārvadājumi;
- pavaddokumentu prasības,
- preču pārvadājumi no robežas līdz Jūsu vai Jūsu klientu objektiem;
- preču saņemšana Jūsu vai klientu objektos;
- maksājumi/norēķini;
- kā, kad un kurš reģistrē preces krājumu uzskaitē.

Preču uzglabāšanas laikā:

- skaidri noteikta vieta preču uzglabāšanai;
- bīstamu/kaitīgu kravu droša uzglabāšana,
- vai krājumus reģistrē pēc vērtības un/vai daudzuma;
- inventarizācijas esība un regularitāte;
- ja Jūsu preču uzglabāšanai izmanto trešās personas telpas, kārtība preču uzskaites saskaņošanai starp Jums un trešo personu;
- vai preces īslaicīgi tiek novietotas pagaidu vietā.

Preču ražošanas procesa laikā:

- darba pasūtījums;
- preču pieprasījums un piegādes no noliktavas;
- ražošanas process, personāla pienākumi un veiktā uzskaitē;
- izejmateriālu kodi;
- saražoto preču un neizmantoto krājumu reģistrācija uzskaitē;
- standarta metožu izmantošana ražošanā.

Un preču nosūtīšanas procesa laikā:

- klienta pasūtījuma saņemšana un veicamie darbi vai iepirkuma pasūtījums;
- noliktavas informēšana par pārdošanas pasūtījumu/preču izlaišanu;
- norādījumi trešai personai, ja preces uzglabā citur;
- izdošana no noliktavas;
- iepakojšanas procedūras;
- kā, kad un kurš atjaunina datus krājumu uzskaitē.

3.4.2.

Jūsu pārbaudes un kvalitātes kontroles procedūrā jāiekļauj

Preču saņemšanas laikā:

- pasūtījuma un saņemto preču atbilstības pārbaude;
- kārtība preču nosūtīšanai atpakaļ/atteikšanai;
- kārtība nepietiekamu un pārmērīgu sūtījumu uzskaitē un ziņošanai par tiem;
- pasākumi nepareizo ierakstu identificēšanai un labošanai krājumu uzskaitē;
- ārpuskopienas preču identifikācija sistēmā.

Preču uzglabāšanas laikā:

- krājumu reģistrācija un kontrole;
- Kopienas un ārpuskopienas preču identifikācija (neattiecas *AEOS* gadījumā);
- preču pārvietošana starp to uzglabāšanas vietām vienā teritorijā vai dažādās teritorijās un attiecīgā uzskaitē;
- kārtība rīcībai gadījumos, kad preces ir salauztas, sabojātas vai iznīcinātas, radušies zudumi un krājumu izmaiņas.

Ražošanas procesa laikā:

- ražošanas procesa pārraudzība un kontrole, piemēram, ražīguma līmenis;
- kā Jūs rīkojaties neatbilstību, izmaiņu, atkritumu, blakusproduktu un zudumu rašanās gadījumos ražošanas procesā;
- saražoto preču kvalitātes pārbaude un rezultātu dokumentēšana;
- bīstamo preču droša utilizēšana.

Preču nosūtīšanas procesa laikā:

- nosūtīšanas/saņemšanas pavadzīmes;
- preču pārvadājums līdz Jūsu klientiem vai līdz robežai (re)eksportam;

- pārdošanas rēķinu izrakstīšana;
- instrukcijas aģentam par (re)eksportu un pavaddokumentu sagatavošana/pieejamība/kontrole;
- apstiprinājums par preču saņemšanu/pierādījums preču nosūtīšanu;
- atpakaļnosūtīto preču pārbaude, uzskaitē un reģistrēšana krājumu uzskaitē;
- maksājumi un kredītzīmes;
- rīcība neatbilstību, iztrūkumu un izmaiņu gadījumā.

3.5. iedaļa. Muitošanas rutīnas darbības

Lai atbilstu kritērijam, kas minēts SMK ĪA 25. panta 1. punkta g) apakšpunktā, Jums attiecīgā gadījumā jābūt attiecīgām procedūrām rīcībai ar licencēm un atļaujām, kas ir piešķirtas saskaņā ar tirdzniecības politikas pasākumiem vai ir saistītas ar lauksaimniecības produktu tirdzniecību.

Lai atbilstu kritērijam, kas minēts SMK ĪA 25. panta 1. punkta i) apakšpunktā, Jums jānodrošina, lai attiecīgie darbinieki saņemtu norādījumus informēt muitas dienestus, ja tiek konstatētas neatbilstības, un jāievieš procedūras muitas dienestu informēšanai par šādām grūtībām.

3.5.1.

Kā importētājam, eksportētājam, noliktavas turētājam Jūsu procedūrās jābūt iekļautam:

- kā Jūs nodrošināt aizpildīto muitas deklarāciju pilnīgumu, precizitāti un savlaicīgumu, tostarp vadības īstenotas pārbaudes;
- pavaddokumentu uzrādīšana vai pieejamība;
- iesaistīto muitas aģentu/trešo personu informācijas (nosaukumi un adreses) atjaunināšana;
- kā muitas aģenti tiek iecelti, piemēram, kādas uzticamības un piemēroftības pārbaudes Jūs veicat, pirms uzsākat sadarbību ar tiem;
- gadījumi, kad izmanto muitas aģentu/trešo personu pakalpojumus;
- līgumi, kuros detalizēti noteikti pienākumi, tostarp muitas aģenta pārstāvības veids, piemēram, tieša, netieša;
- kā Jūs nodrošināt skaidras un nepārprotamas instrukcijas savam muitas aģentam;
- kā Jūs iesniedzat pavaddokumentus (piemēram, licences, sertifikātus utt.) savam muitas aģentam, tostarp to uzrādīšana un saglabāšana/atpakaļ saņemšana;
- kas muitas aģentam jā dara, ja norādījumi ir neskaidri;
- savu muitas aģentu darba precizitātes un savlaicīguma pārbaude;

- kā Jūs informējat savu muitas aģentu par kļūdām/labojumiem noformētajos muitas dokumentos;
- rīcība pārkāpumu gadījumā;
- kļūdu brīvprātīga atzīšana muitas.

Kā trešās personas pārstāvim Jūsu procedūrās jāiekļauj:

- līgumi, kuros detalizēti noteikti pienākumi, tostarp Jūsu pārstāvības veids, piemēram, tieša, netieša;
- kā Jūs nodrošināt aizpildīto muitas deklarāciju pilnīgumu, precizitāti un savlaicīgumu, tostarp, Jūsu darbības pārbaudes no pārstāvamo puses;
- pavaddokumentu tūlītēja uzrādīšana vai pieejamība;
- kā Jūsu darbinieki ir informēti par klientu un līguma prasībām;
- ko Jūs darāt, ja klientu instrukcijas ir neskaidras vai ja klientu sniegtā informācija ir nepareiza;
- ko Jūs darāt, ja Jūs atklājat kļūdas/labojumus noformētajos muitas dokumentos;
- kļūdu brīvprātīga atzīšana muitas.

3.5.2.

Ja šīs instrukcijas ir dokumentētas, muitas auditoru apmeklējuma laikā Jums jāsniedz pierādījumi, ka Jūs tās regulāri un pilnībā pārskatāt, dokumentējat izmaiņas un paziņojat par tām attiecīgajam personālam.

3.5.3.

Ja ir noteiktas procedūras darbam ar licencēm un atļaujām, muitas auditoru apmeklējuma laikā Jums jāsniedz pierādījumi, ka Jūs tās regulāri un pilnībā pārskatāt, dokumentējat izmaiņas un paziņojat par tām attiecīgajam personālam.

3.5.4.

Lai tiktu izpildīts SMK ĪA 25. panta 1.punkta k) apakšpunktā minētais kritērijs, vajadzības gadījumā jāievieš atbilstošas procedūras importa un eksporta licenču apstrādei saistībā ar aizliegumiem un ierobežojumiem (piemēram, embargo, bīstamās preces utt.), tostarp pasākumi preču, uz kurām attiecas aizliegumi vai ierobežojumi, atšķiršanai no citām precēm, un pasākumi atbilstības nodrošināšanai minētajiem aizliegumiem un ierobežojumiem. Saistībā ar divējāda lietojuma precēm, lūdzu, sk. 3.5.5. jautājumu.

3.5.5.

Gadījumā, ja Jums ir darījumi ar precēm, uz kurām attiecas divējāda lietojuma regulējums (Padomes Regula (EK) Nr. 428/2009), Jums muitas dienestiem jāiesniedz šo preču saraksts. Tāpat Jums jāinformē muitas dienests, ja esat īstenojis Iekšējās atbilstības programmu (*Internal Compliance Programme (ICP)*).

3.6. apakšsadaļa. Dublēšanas, atgūšanas, atkāpšanās un arhivēšanas procedūras

Lai atbilstu kritērijiem, kas minēti SMK ĪA 25. panta 1) punkta h) apakšpunktā, Jums jābūt attiecīgām procedūrām Jūsu dokumentācijai un informācijai arhivēšanai un aizsardzībai pret informācijas nozaudēšanu.

3.6.1

Procedūrās jāparedz, kāda veida informācijas nesējos dati tiek glabāti, kādā formātā dati tiek glabāti un vai šie dati tiek saspiesti un kurā posmā to veic. Ja Jūs izmantojat trešo personu pakalpojumus, lūdzu, norādiet kārtību, regularitāti un vietu, kur notiek jebkura informācijas dublēšana un arhivēšana.

3.7. apakšsadaļa. Datorsistēmu aizsardzība

Lai atbilstu kritērijiem, kas minēti SMK ĪA 25. panta 1) punkta j) apakšpunktā, Jums jāveic attiecīgi aizsardzības pasākumi, lai aizsargātu savu datoru pret neatļautu ielaušanos sistēmā un lai aizsargātu dokumentāciju.

3.7.1.

Atbildot uz a) jautājumu, Jūsu darbībā jāaptver:

- tāda drošības plāna izstrāde un aktualizēšana, kur aprakstīti pasākumi Jūsu datorsistēmas aizsardzībai pret nesankcionētu piekļuvi, kā arī pret tīšu informācijas iznīcināšanu vai pazaudēšanu;
- papildu informācija par to, vai Jums darbojas vairākas sistēmas vairākās vietās un kā tās tiek kontrolētas;
- kurš ir atbildīgs par uzņēmuma datorsistēmu aizsardzību un vadību (atbildīga nevar būt tikai viena persona, bet gan vairākas personas, kas spēj uzraudzīt cita citas darbības);
- papildu informācija par ugunsdzēsības, antivīrusu programmām un cita veida aizsardzību pret ļaunprogrammatūru;
- darījumdarbības nepārtrauktības/negadījuma seku novēršanas plāns ārkārtas gadījumā;
- dublējumu rutīnas darbības, ieskaitot visu attiecīgo programmu un datu atjaunošanu, kad radušies traucējumi sistēmas pārrāvuma gadījumā;

- žurnālēšana, kur tiek reģistrēts katrs lietotājs un viņa darbības;
- vai periodiski tiek veikta sistēmas ievainojamības pārvaldība, un kas to dara.

Atbildot uz b) jautājumu, norādiet, cik bieži Jūsu sistēmas pārbauda pret nesankcionētu piekļuvi, kā reģistrē rezultātus un kā rīkojas ārkārtas gadījumā, kad sistēma ir apdraudēta.

3.7.2.

Jūsu piekļuves tiesību procedūrās jāiekļauj:

- kā Jūs izsniežat piekļuves tiesības datorsistēmām un nosakāt piekļuves līmeni (piekļuve slepenai informācijai jānodrošina tikai tiem darbiniekiem, kuri pilnvaroti veikt informācijas izmaiņas un papildinājumus),
- paroles veidošanas formāts, nomaiņas regularitāte un persona, kas piešķir paroles,
- lietotāja informācijas dzēšana/uzturēšana/aktualizēšana.

3.8. apakšsadaļa. Dokumentācijas drošība

3.8.1.

Jūsu darbībās parasti jāietver:

- dokumentu elektroniska ierakstīšana un dublēšana, tostarp izmantojot skenēšanu un mikrofišu risinājumus un ierobežojot piekļuvi tiem;
- aktualizēts drošības plāns, kur aprakstīti pasākumi dokumentu aizsardzībai pret nesankcionētu piekļuvi, kā arī tīšu dokumentu iznīcināšanu vai nozaudēšanu;
- dokumentu reģistrācija un droša uzglabāšana, tostarp atbildība par darbībām ar tiem;
- rīcība ārkārtas gadījumos, kas apdraud dokumentu drošību.

3.8.2.

Jūsu pasākumos jāietver:

- sistēmas pārbaude pret nesankcionētu piekļuvi un pārbaudes rezultātu reģistrācija;
- darbības nepārtrauktība/negadījuma seku novēršanas plāns;
- dokumentēta korektīva rīcība, kas veikta pēc faktiskā negadījuma.

IV iedaļa. Finansiālā maksātspēja

(SMK 39. panta c) punkts, SMK ĪA 26. pants; [AEO Vadlīnijas 2. daļa, III iedaļa](#); [AEO Vadlīņu 2. pielikums, 3. punkts](#)).

Maksātspēja ir labs finanšu stāvoklis, kas ir pietiekams saistību izpildei, pienācīgi ņemot vērā darījumdarbības veida īpatnības, un to pamato ar rādītājiem par pēdējiem trīs gadiem. Ja Jūsu uzņēmums darbojies mazāk nekā trīs gadus, maksātspēju izvērtēs, pamatojoties uz pieejamajiem datiem un informāciju (sk. 4.3. jautājumu). Šiem datiem jāattiecas tikai uz pieteikuma iesniedzēju AEO statusa saņemšanai. Visa zināmā informācija, kas ietekmēs Jūsu maksātspēju pārskatāmā nākotnē, jāsniedz atbildē uz 4.4. jautājumu.

4.1.

Sniedziet informāciju par jebkādu maksātnespējas, bankrota vai likvidācijas procesu, kas pēdējos trīs gados ierosināts pret Jūsu uzņēmumu vai Jūsu uzņēmuma aktīviem.

4.2

Pieprasītie pierādījumi vai informācija var attiekties arī uz jebkādam iespējamām saistībām vai uzkrājumiem, neto apgrozāmo līdzekļu pozīcijām vai neto aktīvu pozīcijām un nemateriālo aktīvu apjomu.

Dažos gadījumos tā var būt normāla darījumdarbības prakse, ka uzņēmumam ir negatīva neto aktīvu vērtība, piemēram, kad uzņēmumu pētniecības un izstrādes mērķiem izveidojis mātesuzņēmums un kad saistības var tikt finansētas ar aizdevumu no mātesuzņēmuma vai finanšu iestādes. Šādos apstākļos negatīva neto aktīvu vērtība viennozīmīgi nenorāda, ka uzņēmums nespēj samaksāt savus juridiskos parādus, bet šādā gadījumā muitas dienesti var pieprasīt papildu pierādījumus, piemēram, aizdevēja garantiju, norādi uz mātesuzņēmuma garantijas vai bankas kredītvēstules izmantošanu, lai panāktu atbilstību prasībai, vai – viena īpašnieka uzņēmuma vai līgumsabiedrības gadījumā – visu to personīgo aktīvu sarakstu, kurus izmanto uzņēmuma maksātspējas nodrošināšanai.

NB: Lai noteiktu Jūsu maksātspēju, muitas dienesti var pieprasīt, lai Jūs iesniegtu aktuālākus grāmatvedības datus. Muitas dienestiem arī var būt nepieciešams apmeklējuma laikā pārbaudīt Jūsu gada pārskatu vai kontu pārskatu pilnu komplektu par pēdējiem 3 gadiem. Lai apzinātu aktuālāko informāciju par finanšu stāvokli, muitas dienesti arī var lūgt uzrādīt visjaunākos grāmatvedības datus.

V iedaļa. Praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti
(SMK 39. panta d) punkts; SMK ĪA 27. pants; [AEO Vadlīniju 2. daļa, IV iedaļa](#))

Piezīme:

Šī iedaļa attiecas uz *AEO* praktisko kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standartu kritēriju. Tā jāaizpilda **vienīgi** tad, ja iesniedzat pieteikumu *AEOC* atļaujas saņemšanai.

Lai izpildītu SMK ĪA 27. pantā minēto kritēriju, Jums vai personai, kura ir atbildīga par Jūsu muitas jautājumiem, jāizpilda viens no turpmāk minētajiem praktisko kompetences standartu kritērijiem: jābūt pierādītai praktiskai trīs gadu pieredzei muitas jautājumos vai kvalitātes standartam saistībā ar muitas jautājumiem, kurus pieņēmusi Eiropas Standartizācijas iestāde. Alternatīvi, Jums vai personai, kura ir atbildīga par Jūsu muitas jautājumiem, jābūt sekmīgi pabeigušai mācības par tiesību aktiem muitas jomā, kas atbilst un ir saistīta ar apmēru, kādā esat iesaistīts muižošanas darbībās, un ko nodrošina kāda no iestādēm, kas minētas SMK ĪA 27. panta 1. punkta b) apakšpunktā:

Persona, kas atbildīga par muitas jautājumiem šajā kontekstā ir persona, kas minēta [pašnovērtējuma anketas 1.1.3. punktā](#) un tās skaidrojumos.

5.1.1.

Iespējamie veidi, kā pierādīt vismaz trīs gadu praktisko pieredzi muitas jautājumu risināšanā, ir aprakstīti *AEO* Vadlīniju 2. daļas IV iedaļas 2.1. apakšiedaļā.

5.1.2.

Laikā, kad sagatavoti šie skaidrojumi, vēl notika darbs pie Eiropas Standartizācijas iestādes pieņemtajiem kvalitātes standartiem saistībā ar muitas jautājumiem.

5.2.1.

Attiecībā uz mācībām, kas ietver tiesību aktus muitas jomā, kuri atbilst apmēram, kādā esat iesaistīts ar muižošanas darbībās, jāņem vērā, ka ne visās dalībvalstīs šādas mācības tiek piedāvātas. Uzņēmējs šādas mācības var apgūt jebkurā ES dalībvalstī.

VI iedaļa. Drošības un drošuma prasības

(SMK 39. panta e) punkts, SMK ĪA 28. pants; [AEO Vadlīniju 2. daļa, 5. iedaļa](#); [AEO Vadlīniju 2. pielikums, 4. punkts](#))

Piezīme:

Šī iedaļa attiecas uz AEO drošības un drošuma kritēriju. Tā jāaizpilda **vienīgi** tad, ja iesniedz pieteikumu AEOS atļaujas saņemšanai. Šajā prasībā paredzētais pašnovērtējums aptver visus objektus, kuri ir saistīti ar pieteikuma iesniedzēja mītošanas darbībām.

Jums jāpierāda augsta līmeņa informētība par drošības un drošuma pasākumiem, gan iekšējiem, gan attiecībā uz Jūsu sadarbību ar klientiem, piegādātājiem un ārpakalpojumu sniedzējiem, ņemot vērā Jūsu uzņēmuma funkciju starptautiskajā piegādes ķēdē.

Šīs prasības nevajadzētu jaukt ar darba drošības un veselības aizsardzības prasībām (sk. AEO vadlīnijas).

Parasti uzskata, ka visām šajā daļā minētajām procedūrām jāatbilst pietiekamiem standartiem un jābūt pietiekami detalizētām, lai a) precīzi identificētu atbildīgo personu un tās vietnieku vai vietniekus un b) ļautu vietniekam(-iem) rīkoties atbildīgās personas norādītā veidā.

Visām procedūrām jābūt dokumentētām un pieejamām muitas dienestiem AEO kritēriju audīta laikā, un tās vienmēr tiks pārbaudītas uz vietas.

Dokumenti, kas no Jums tiek prasīti (jo īpaši 6.1.2. punkta a) un b) apakšpunktā), jāatspoguļo:

- Jūsu uzņēmuma funkcija starptautiskajā piegādes ķēdē,
- Jūsu darījumdarbības veids un apjoms un
- Jūsu darījumdarbības riski un apdraudējumi.

6.1. apakšiedaļa. Vispārīga informācija par drošumu un drošību

6.1.1. Saskaņā ar SMK ĪA 28. panta 1. punkta h) apakšpunktu jāieceļ kontaktpersona, kura atbild par jautājumiem, kas saistīti ar drošumu un drošību. Šajā kontekstā drošība un drošums attiecas vienīgi uz AEO kritēriju. Jānorāda, ka tas nav saistīts ar "darba drošību", jo tas ir ārpus drošības un drošuma kritērija darbības jomas.

6.1.2. a)

Muitas dienesti sagaida dokumentētu risku un apdraudējumu novērtējumu, ko veica Jūsu uzņēmums vai drošības jomā kompetents uzņēmums, gadījumā, ja izmantojat tāda uzņēmuma pakalpojumus. Ja apmeklējuma laikā Jūs nevarēsiet uzrādīt šādu novērtējumu, tad pieteikums var tikt noraidīts automātiski.

Risku un apdraudējumu novērtējums attiecas uz visiem objektiem, ko izmantojat savās ar muitu saistītajās darbībās. Novērtējuma mērķis ir noteikt riskus un apdraudējumu, kas varētu rasties tajā starptautiskās piegādes ķēdes posmā, kurā strādā Jūsu uzņēmums, un pārlicināties, kā tiek veikti pasākumi, lai iespējami samazinātu riskus un apdraudējumu. Tam jāattiecas uz visiem ar drošību saistītiem riskiem, ņemot vērā Jūsu uzņēmuma funkciju starptautiskajā piegādes ķēdē, un jāietver, piemēram:

- objektu un preču fizisks apdraudējums;
- fiskāli apdraudējumi;
- līgumiskas vienošanās ar darījumdarbības partneriem Jūsu piegādes ķēdē.

Šādā novērtējumā jāizskata turpmākie aspekti:

- preces, ar kurām Jūsu uzņēmums veic darījumus/tirdzniecību;
- vai tiek skarta gaisa kravu/gaisa pasta īpašā pārvaldība (piekļuve, apstrāde, uzglabāšana utt.);
- teritorija un ēkas preču uzglabāšanai, ražošanai utt.;
- personāla politika, tostarp pieņemšana darbā, pagaidu darbinieku un apakšuzņēmēju darbaspēka izmantošana;
- preču pārvadāšana, iekraušana un izkraušana;
- datorsistēma, grāmatvedības dokumentācija un dokumenti;
- pēdējā laikā konstatēti ar drošību saistītie incidenti katrā iepriekš minētajā jomā.

Jums arī jāsniedz pierādījumi par to, cik bieži minētais novērtējums tiek pārskatīts un aktualizēts, un Jūsu procedūrās jāparedz kārtība ziņošanai par incidentiem un šā novērtējuma pārskatīšanas regularitāte turpmāk. Muita arī meklēs pierādījumus par to, kā un kad Jūsu darbinieki un apmeklētāji saņem informāciju par Jūsu uzņēmuma procedūrām.

6.1.2. b)

Ja apmeklējuma laikā nevarēsiet uzrādīt drošības pasākumu plānu vai risku un apdraudējumu novērtējumu, muitas dienesta apmeklējums var tikt pārtraukts priekšlaicīgi vai pieteikums var tikt noraidīts.

Jābūt ieviestai programmai drošības pasākumu plāna pārskatīšanai, un jāparedz, ka izdarītos grozījumus paraksta un datē atbildīgā persona.

6.1.3.

Jāietver vismaz piecu svarīgāko Jūsu identificēto iespējamo risku apraksts. Muitas dienesti sagaida, ka šie riski būs novērtēti un iekļauti Jūsu risku un apdraudējumu novērtējumā, izskatot to varbūtību, sekas un visus pretpasākumus. Šādi riski var būt, piemēram:

- aizliegtu preču kontrabanda;
- produktu piesārņojums;
- neatļautas manipulācijas ar eksportam paredzētām precēm;
- nesankcionēta piekļuve u. c.

6.1.4

Īsi aprakstiet procesu drošības pasākumu noteikšanai, šo pasākumu piemērošanu, pārraudzību un aktualizēšanu. Jums jānorāda atbildīgā persona un tās uzdevumi. Būtu jābūt vienai personai attiecīgā organizācijas hierarhijas līmenī, kurai ir vispārēja atbildība par visiem drošības pasākumiem un nepieciešamās pilnvaras vajadzības gadījumā īstenot nepieciešamos drošības pasākumus. Ja tā nav, norādiet dažādās iesaistītās struktūrvienības un to kopīgās koordinācijas un pārvaldības līmeni.

Ja drošības jomā tiek izmantoti ārpakalpojumi, atbildīgajai personai jāpārvalda šajā jomā noslēgto līgumu jautājumi un jānodrošina, lai būtu noslēgta tāda vienošanās par pakalpojumu kvalitāti, kas atbilst *AEO* prasībām saskaņā ar šajā daļā iekļautajiem jautājumiem.

Atbildīgajai personai jāspēj paskaidrot un jābūt ieviestai atbilstīgai procedūrai visu drošības pasākumu izstrādei, pārskatīšanai un aktualizācijai. Šī persona parasti būtu atbildīga par 6.1.2. apakšdaļas a) un b) punktā prasīto dokumentu sagatavošanu.

Muitas dienesti sagaida, ka procedūrām pietiekamā mērā būtu jāļauj jebkurai personai, kas aizvieto atbildīgo personu, uzņemties atbildību un veikt nepieciešamo uzdevumu.

6.1.5.

Lai gan daudzos gadījumos drošības pasākumi, visdrīzāk, būs atbilstīgi konkrētā objekta īpatnībām, pārvaldības procedūras pasākumu noteikšanai, piemērošanai, pārraudzībai un aktualizēšanai var būt kopīgas visiem objektiem. Ja pasākumi nav saskaņoti, var palielināties muitas dienestu apmeklējamo vietu skaits.

6.1.6. a) un b)

Jūsu uzņēmumā jābūt ieviestām dokumentētām procedūrām, lai nodrošinātu iespēju un, ja iespējams, veicinātu, ka darbinieki un apmeklētāji ziņo par drošības incidentiem, piemēram, par nesankcionētu piekļuvi, zādzību, nepārbaudīta personāla izmantošanu. Procedūrā jāizklāsta, kā jānotiek šādi ziņošanai, un jānorāda personas, kurām jāziņo par šiem incidentiem, precizējot, kur šīs personas atrodas. Procedūrā jāparedz arī kārtība, kā izmeklējami šādi incidenti, iesniedzami ziņojumi, un jānorāda, kas veic šīs funkcijas.

Ja atbilde ir "Nē", lūdzu, norādiet, kā un cik ilgā laikā gatavojaties atrisināt šo jautājumu

Ja atbilde ir “Jā”, jāpievieno paskaidrojumi par to, kā personāls tiek informēts par drošības instrukcijām, un jānorāda, kā Jūsu uzņēmumā pārlicinās par to, ka personāls ar tām ir iepazinies. Jums arī jāpaskaidro, kā par drošības instrukcijām tiek informēti Jūsu uzņēmuma apmeklētāji.

Sk. arī 6.3.2. jautājumu.

Atsauces uz “drošības” instrukcijām nedrīkstētu jaukt ar atsaucēm uz jebkurām citām instrukcijām, kas paredzētas veselības aizsardzībai un darba drošumam un par ko jāinformē apmeklētāji un personāls.

6.1.7. a) un b)

Šis jautājums attiecas uz starptautiskās piegādes ķēdes drošību, nevis uz incidentiem saistībā ar darba drošību un veselības aizsardzību.

Piemēri:

- zudumi noliktavā;
- bojātas plombas;
- bojātas ierīces, kas aizsargā pret neatļautām manipulācijām.

Ja incidenti ir notikuši, muitas dienesti sagaida, ka Jūsu uzņēmuma drošības un drošuma procedūras tiks pārskatītas un uzlabotas, lai ietvertu tajās visas koriģējošās darbības. Tiks prasīti arī pierādījumi par to, kā par šīm izmaiņām tika informēts Jūsu uzņēmuma personāls un apmeklētāji.

Ja Jūsu uzņēmuma drošības un drošuma procedūras ir pārskatītas, visi veiktie grozījumi jāreģistrē kā jauna redakcija, norādot datumu un pārskatītās daļas.

6.1.8. a), b) un c)

Jums jānodrošina, lai Jūsu rīcībā būtu oriģinālā dokumentācija, ieskaitot novērtējuma ziņojumu, ja tāds ir pieejams, jo muitas dienesti to var pieprasīt pārbaudes klātienē laikā. Attiecīgo sertifikācijas dokumentāciju muitas dienesti ņems vērā, sagatavojot un veicot auditu.

Piemēri:

- pilnvarotais pārstāvis (sertifikāts un novērtējuma ziņojums);
- zināmais nosūtītājs (sertifikāts un novērtējuma ziņojums);
- TAPA (sertifikāts un novērtējuma ziņojums);
- ISO (sertifikāts un kvalitātes rokasgrāmata);
- ISPS.

6.1.9.

Atbildē jāietver, piemēram, informācija par jebkādam bīstamām ķīmiskām vielām, precēm ar lielu vērtību vai akcīzes precēm, un jānorāda, vai darījumi ar tām tiek veikti regulāri vai neregulāri.

Piemēri:

- ģipša iepakojums;
- ģipšas prasības par uzglabāšanu.

Sk. arī 6.5.1 apakšsadaļu (Loģistikas procesi)

6.1.10. a) un b)

Atbildē jāietver uzņēmuma vai uzņēmumu nosaukums un adrese un jānorāda, cik gadus Jūsu uzņēmums izmanto tā (to) pakalpojumus drošības jomā un vai tie sniedz Jūsu uzņēmumam jebkādu citus pakalpojumus.

Ja šis uzņēmums ir veicis apdraudējumu novērtējumu un ja kādi riski tika identificēti, atbildē arī jāapliecina, kas ir iekļauts Jūsu uzņēmuma 6.1.2. apakšsadaļas a) punktā minētajā risku un apdraudējumu novērtējumā.

Dokumentā jānorāda, kad veikts novērtējums un kad īstenoti sagatavotie ieteikumi. Dokumentam jābūt pieejamam apmeklējuma laikā.

6.1.11.

Atbildē jānorāda dažādu klientu vai apdrošināšanas uzņēmumu prasības un preces, uz kurām attiecas jebkādas ģipšas prasības, piemēram, konkrētas prasības par iepakojumu vai uzglabāšanu.

Ja Jūsu uzņēmumā ir plašs šādu preču un prasību klāsts, pietiks ar to apkopojumu. Tas tiks rūpīgāk izskatīts apmeklējuma laikā.

6.2. apakšsadaļa. Ēku drošība

Lai tiktu izpildīts SMK ĪA 28. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētais kritērijs, Jums jānodrošina, lai ēkas, ko izmanto saistībā ar darbībām, kas attiecas uz *AEOS* atļauju, nodrošinātu aizsardzību pret nelikumīgu ielaušanos un būtu celtas no materiāliem, kas neļauj nelikumīgi tajās iekļūt.

6.2.1. a) b) un c)

Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad Jūsu teritorijai ir faktiski ārējie norobežojumi, piemēram, žogi un vārti. Muitas dienesti nosaka, ka visiem ārējiem un iekšējiem logiem, vārtiem un žogiem jābūt nodrošinātiem, piemēram, ar slēgierīcēm, vai arī alternatīviem piekļuves novērošanas vai kontroles līdzekļiem, tādiem kā iekšējās/ārējās pretielaušanās signalizācijas sistēmas vai videonovērošanas sistēmas.

Attiecībā uz jautājumiem a)–c) informācija par to, kā tiek pārbaudīta atbilstība šīm procedūrām, cik bieži pārbauda ēkas un nožogojumus, kā tiek ziņots par drošības incidentiem un kā šādos gadījumos rīkojas, jāietver 6.1.2. apakšsadaļas a) un b) punktā minētajā dokumentā. Šeit norādiet atsauci uz minētā dokumenta attiecīgo punktu, daļu vai lappusi (aktuālā redakcija/datums).

6.2.2. a) un b)

Jums jāuzskaita visi piekļuves punkti, vēlams ar atsauci uz teritorijas plānu; jāiekļauj jebkuras izejas ugunsgrēka gadījumā, norādot piekļuvi kāpnēm; jānodala piekļuves, kas paredzētas kravas iekraušanai un izkraušanai, komunālajiem pakalpojumiem, publiskās piekļuves zonas, autovadītāju atpūtas zonas; vieta, kur atrodas apsardzes biroji/apsarga postenis.

Aprakstot, kā šie piekļuves punkti tiek novēroti, attiecīgā gadījumā jānorāda izmantotās videonovērošanas sistēmas tips (piemēram, statiska kamera vai plaša dinamiskā diapazona PTZ (*pan/tilt/zoom*) kamera) un tas, kā notiek kontrole un vai attēlu izmanto novērošanas brīdī vai vēlākā laikā..

Papildus ārējās piekļuves kontrolei jāapraksta arī iekšējās piekļuves kontrole, attiecīgā gadījumā ietverot iekšējo piekļuvi koplietošanas telpām.

Norādiet, vai darbs teritorijā notiek 24 stundas diennaktī, septiņas dienas nedēļā (piemēram, darbs maiņās) vai parastajā biroja darbalaikā.

6.2.3.

Attiecīgā gadījumā norādiet arī informāciju par visiem rezerves ģeneratoriem vai iekārtām, kas pieejamas, lai nodrošinātu pastāvīgu apgaismojumu gadījumā, ja vietējā energoapgāde ir traucēta, un izklāstiet, kā šīs iekārtas tiek uzturētas.

6.2.4.

Kā ir identificētas atslēgas, kāda kārtība ieviesta, lai novērstu atslēgu neatbilstošu izmantošanu, un kā jārikojas atslēgu nozaudēšanas gadījumā.

Jāievieš tāda kārtība, ka tikai pilnvarotam personālam ir pieejamas aizslēdzamu ēku, teritoriju, telpu, drošo zonu, dokumentu skapju, seifu, transportlīdzekļu un mehānismu atslēgas. Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- īpaša vieta atslēgu uzglabāšanai;
- persona, kas atbild par atslēgu drošības kontroli;
- reģistrs par to, kad, kas un kāpēc ir paņēmis atslēgu un kad tā atdota;
- rīcība nozaudēšanas gadījumā vai tad, ja atslēga netiek atdota.

0

Sniedziet informāciju par visām procedūrām telpu slēgšanai un attiecīgā gadījumā par to, kas ir galveno atslēgu glabātāji, kuri atbild par telpu aizslēgšanu vakarā un atslēgšanu nākamajā darba dienā.

Sniedziet informāciju par citām izmantotajām “atslēgu” ierīcēm, tādām kā tālvadības atslēgas (kuras izmanto, piemēram, automobiļu stāvvietas barjeras tālvadībai) un par to, kam tās ir izsniegtas.

6.2.5. a), b), c) un d)

Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- kā tiek kontrolēti/reģistrēti apmeklētāji, kas ierodas uzņēmuma teritorijā privātajos automobiļos;

- kā Jūsu uzņēmuma teritorijā tiek kontrolēti personāla automobiļi;
- īpašas automobiļu stāvvietas apmeklētājiem un personālam, kuras neatrodas drošo zonu, piemēram, iekraušanas platformu, tuvumā, lai novērstu zādzības, traucējuma vai iejaukšanās iespēju;
- pārbaudes, lai pārliecinātos par to, ka tiek ievērotas prasības par automobiļu novietošanu stāvvietā.

a) Paskaidrojiet, vai apmeklētāju automobiļi ir nošķirti no personāla automobiļiem. Jāietver informācija par visiem citiem transportlīdzekļiem, kam ir pagaidu piekļuve teritorijai, piemēram, par taksometriem vai personāla autobusu.

b) Jānodrošina, ka ir ieviesta kārtība, lai panāktu, ka atļaujas regulāri pārskata un atjaunina, ņemot vērā personāla automobiļu nomainību. Sniedziet informāciju par to, vai personālam ir izsniegtas atļaujas automobiļu novietošanai stāvvietā, un par mehānismu, kas nodrošina iebraukšanu automobiļu stāvvietā un izbraukšanu no tās, piemēram, ar piekļuves karti darbināma barjera.

c) Aprakstiet visus procesus un procedūras, ko izmanto automobiļu pārbaudei, piemēram, to, vai sastrēgumstundās pie barjerām atrodas personāls, kas kontrolē sastrēgumu un nodrošina visu automobiļu pienācīgu kontroli.

d) Raksturojiet visus rakstveida noteikumus, kas attiecas uz automobiļu novietošanu stāvvietā, un to, kā šos noteikumus paziņo personālam. Norādiet, vai šie noteikumi tika iekļauti drošības novērtējumā.

6.3. apakšsadaļa. Piekļuve objektiem

Lai izvairītos no manipulācijām ar precēm, pieteikuma iesniedzējam, saskaņā ar SMK ĪA 28. panta 1. punkta b) apakšpunktu jāievieš atbilstoši pasākumi, lai novērstu nesankcionētu piekļuvi birojiem, nosūtīšanas zonām, iekraušanas platformām, kravas zonām un citām attiecīgajām vietām.

6.3.1. a) un b)

Īsi jāapraksta process, atsevišķi paskaidrojot, ja attiecībā uz kādu teritoriju pastāv jebkāda speciāla kārtība. Ja ir vairākas teritorijas, var būt noderīgi aprakstīt vai attēlot teritoriju kopskatu. Procedūrās jādokumentē, kam ir piekļuve kādām zonām, ēkām un telpām un kā šo piekļuvi kontrolē, piemēram, ar koda atslēgām vai piekļuves kartēm. Piekļuves ierobežojumi jāņem vērā 6.1.2. apakšsadaļas a) punktā minētajā risku un apdraudējumu novērtējumā.

Jūsu uzņēmuma piekļuves kontroles sistēmām jāspēj identificēt nesankcionētas piekļuves mēģinājumus un uzraudzīt tos.

Aprakstiet sistēmu, ko izmanto personāla identifikācijai un atšķiršanai no apmeklētājiem, piemēram, personas apliecības.

6.3.2. a) un b)

Par atbildi var izmantot atsauci uz 6.1.2. apakšsadaļas a) un b) punktā minēto risku un apdraudējumu novērtējumu. Jāietver informācija par jebkādu sadarbību ar citām drošības organizācijām/tiesībaizsardzības iestādēm, kurām arī ir nepieciešamās zināšanas drošības jomā. Sk. arī Jūsu atbildi uz 6.1.6. apakšsadaļas jautājumiem un minētajā apakšsadaļā ietvertos skaidrojumus.

6.3.3.

Muitas dienestiem jādara pieejams teritorijas plāns. Lai gan plāna iesniegšana nav obligāta prasība, jebkurš attēls palīdzēs sagatavoties auditam un var samazināt pārbaudei klātienē nepieciešamo laiku.

Ja ir pieejams teritorijas satelītattēls vai interneta attēls, to var izmantot kā plānu vai plāna daļu.

Iesniegtajā teritorijas attēlā vai plānā jābūt norādītam tā sagatavošanas datumam, un tam jābūt arī citādi unikāli identificējamam, lai to varētu izmantot AEO pieteikuma audita izsekojamībai.

6.3.4.

Jāpievērš īpaša uzmanība visiem uzņēmumiem, kas atrodas Jūsu teritorijā vienīgi kā ģrnieki, bet neveic piegādes Jūsu uzņēmumam vai Jūsu uzņēmuma vārdā. Ģrnieki var izraisīt īpašas drošības problēmas, un šajā gadījumā īsi jāapraksta visas vienošanās, kas attiecas, piemēram, uz šo uzņēmumu atsevišķu ieeju un tiem atvēlētajām telpām Jūsu teritorijā.

Sk. arī 6.12. apakšsadaļu.

6.4. apakšsadaļa. Kravas vienības

Lai atbilstu SMK ĪA 28. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajam kritērijam, jāveic preču apstrādes pasākumi, tostarp aizsardzība pret preču neatļautu pievienošanu vai nomaīņu, preču nepareizu izmantošanu, kā arī pret neatļautām manipulācijām ar kravas vienībām.

Kravas vienības ir konteineri, cisternas, furgoni, kravas automobiļi, transportlīdzekļi, cauruļvadi u.c., kuros pārvadā preces. Jāievieš procedūra, lai pirms iekraušanas pārbaudītu kravas vienības integritāti. Pārbaudes laikā jābūt pieejamai informācijai par kravas vienību īpašniekiem/piegādātājiem.

6.4.1.

Kravas vienību integritāte jānodrošina, piemēram, tās pastāvīgi uzraugot vai glabājot drošā, noslēgtā zonā, vai pārbaudot pirms izmantošanas. Tikai pienācīgi identificētām un pilnvarotām personām jābūt piekļuvei kravas vienībām. Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- kā tiek kontrolēta piekļuve zonai, kur glabā kravas vienības (piemēram, personālam, kravas automašīnu ārstata vadītājiem utt.);
- ka piekļuve atļauta tikai pilnvarotām personām;
- kā tiek veikta pastāvīga kravas vienību pārraudzība, piemēram, norīkojot atbildīgās personas un pienākumu veicējus šo personu prombūtnes laikā.

6.4.2.

Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- kas ir atbildīgā persona, kurai ziņo par incidentiem;
- kā notiek ziņošana par incidentiem un to reģistrācija;
- veicamie pasākumi, tostarp ziņošana tiesībaizsardzības iestādēm/augstākā līmeņa vadībai;
- spēkā esošās kārtības pārskatīšana un grozīšana;
- personāla informēšana par visām izmaiņām.

Pārbaudes laikā muitas dienestiem jāiesniedz pierādījumi, ka šie pasākumi tiek veikti.

6.4.3. a) un b)

Norādiet izmantoto plombu veidus un visus standartus, kuriem atbilst Jūsu izmantotās plombas. Norādiet ražotāja nosaukumu un kārtību, kādā izsniedz plombas un reģistrē to izsniegšanu, izmantošanu un noņemšanu.

Dokumentējiet procedūru gadījumiem, kad plombas ir bojātas vai notikušas neatļautas manipulācijas ar tām.

6.4.4.

Atkarībā no izmantojamās kravas vienības jāveic septiņu punktu pārbaudes process (jāietver arī vilcēja vienība):

- priekšējā siena;
- kreisā puse;
- labā puse;
- grīda;
- griesti/jumts;
- iekšējās/ārējās durvis;
- ārpuse/šasija.

6.4.5. a)–d)

Tehniskā apkope jāveic regulāri, ne tikai bojājumu vai incidentu gadījumā. Ja tehnisko apkopi veic kā ārpakalpojumu vai bez Jūsu uzņēmuma darbinieku uzraudzības, kravas vienības integritāte jāpārbauda pēc nogādāšanas atpakaļ Jūsu uzņēmumā. Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- prasība Jūsu personālam pārbaudīt kravas vienību integritāti pēc to nogādāšanas atpakaļ uzņēmumā;
  - kādas pārbaudes, kad un kam jāveic;
  - kā par kārtību tiek informēts personāls;
- vadības veiktas pārbaudes un to regularitāte, lai pārliecinātos par to, ka kravas vienības tiek atkārtoti pārbaudītas.

Paskaidrojiet, vai Jūsu uzņēmumā visas kravas vienības tiek regulāri pārbaudītas pirms jebkuras ienākošās kravas pieņemšanas un pirms preču iekraušanas nosūtīšanai un vai procedūra ir ietverta 6.1.2. apakšiedaļas a) un b) punktā minētajos dokumentos.

6.5. apakšiedaļa. Loģistikas process

6.5.1. a)–d)

Šī apakšiedaļa attiecas uz Jūsu uzņēmuma importēto un/vai eksportēto preču pārvietošanu starp Jūsu uzņēmuma teritoriju un robežu, caur ES teritoriju un starp dažādiem objektiem.

Jāuzskaita visi izmantotie transporta veidi, kuru darbs sākas vai beidzas Jūsu uzņēmuma objektā, un ar kuriem ražojums nonāk starptautiskajā piegādes ķēdē. Norādiet izmantoto transporta veidu.

Ja Jūs izmantojat ārpakalpojumu sniedzējus, sk. arī 6.12. iedaļu (Ārpakalpojumi).

6.6. apakšiedaļa. Ienākošās preces

Lai atbilstu SMK ĪA 28. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajam kritērijam, jāīsteno attiecīgi piekļuves kontroles pasākumi, lai novērstu nesankcionētu piekļuvi nosūtīšanas zonām, iekraušanas platformām un kravas zonām.

6.6.1. a) un b)

Šo procedūru piemērošanai starptautiskajā piegādes ķēdē jā sākas no pasūtījuma nodošanas brīža un jāturpinās līdz piegādei.

Dokumentētajās procedūrās jāparāda preču plūsmas un ar tām saistītie dokumenti un jāietver citas iesaistītās personas, piemēram, piegādātāji, iepakotāji, transportuzņēmēji u. c.

6.6.2.

Ja pastāv kārtība saistībā ar drošības pasākumiem attiecībā uz iekšzemes un/vai ES piegādātājiem, un piegādātājiem, kas atrodas ārpus ES, personāls jāinformē par šādu kārtību un procedūrām, kas izveidotas, lai pārbaudītu tās ievērošanu. Jāapraksta process, kā darbiniekus informē par drošību, jānorāda, cik bieži notiek jebkāda atkārtota apmācība, un jāizskata pierādījumi, kas vajadzīgi kā apliecinājums pārbaudes veicējiem un *AEO* kritēriju pārskatīšanā.

Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- par transportlīdzekļa vadītāja uzņemšanu un atvesto preču saņemšanu atbildīgā personāla norīkošana;
- plānoto preču piegāžu grafika uzturēšana;
- rīcība neparedzētas preču piegādes gadījumā;
- precēm pievienoto pārvadājuma dokumentu un muitas dokumentu reģistrācija;
- preču salīdzināšana ar pievienotajiem pārvadājuma dokumentiem un muitas dokumentiem;
- visu plombu integritātes pārbaude;
- visu pārbaužu pabeigšanas un rezultātu dokumentēšana;
- prasība informēt muitas dienestus par preču atvešanu, lai nodrošinātu iespēju veikt nepieciešamo kontroli;
- preču svēršana/skaitīšana un atbilstības salīdzināšana ar izdošanas sarakstu/pirkšanas pasūtījumu;
- kvalitātes pārbaude;
- pienācīga preču marķēšana pirms novietošanas uzglabāšanā, lai būtu iespējams preces identificēt;
- neatbilstību vai kvalitātes pārbaudē atklāto trūkumu identificēšana un dokumentēšana;
- iepirkumu nodaļas un vadības informēšana par preču saņemšanu.

Šī kārtība var būt atkarīga, piemēram, no tā, vai Jūsu uzņēmums nodarbojas ar precēm, kurām ir liela vērtība vai kuras pakļautas lieliem riskiem. Vienošanās var paredzēt, ka precēm:

- atvedot, jābūt tādā pašā stāvoklī, kādā tās nosūtījis piegādātājs;
  - visu laiku jābūt aizsargātām ar plombām;
  - nedrīkst būt nekādu drošuma vai drošības prasību pārkāpumu.

Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- par ievedamo preču saņemšanu atbildīgā personāla informēšana par šādu vienošanos, lai personāls zinātu, kā rīkoties, jo īpaši gadījumos, kad konstatēts pārkāpums;
- šīs kārtības regulāra pārskatīšana un aktualizēšana;

- vadības/uzraudzības pārbaudes, lai pārliecinātos par to, ka personāls pilda šīs prasības.

6.6.3. a) un b)

Ja ienāk noplombēta kravas vienība, jāīsteno pasākumi, lai nodrošinātu pareizu rīcību ar plombu. Tas var ietvert vizuālu pārbaudi, lai pārliecinātos, ka a) plomba patiešām ir neskarta un b) nekas neliecina par neatļautām manipulācijām. Ja pilnvarotā persona atzinusi vizuālās pārbaudes rezultātus par apmierinošiem, tā var pāriet pie plombas fiziskas pārbaudes un, pietiekami uzspiežot, pārliecināties, ka plomba vēl aizvien ir neskarta.

6.6.3. c)

Gadījumā, ja Jūsu uzņēmums īsteno darījumus ar īpašiem preču veidiem, kam ir nepieciešami īpaši drošības pasākumi (piemēram, gaisa kravas/gaisa pasta), Jums procedūrās jāapraksta to piemērošanas kārtība un piemērošanas kontroles kārtība. Piemēram, ja Jūs esat pilnvarots pārstāvis, tad vai Jūs pārbaudāt transportuzņēmēja deklarāciju, un drošo gaisa kravu/gaisa pasta pārvadājuma no zināma nosūtītāja pārvadātāja identitāti, un kā Jūs to darāt.

6.6.5.

Atkarībā no preču veida, ar kurām nodarbojas Jūsu uzņēmums, skaitīšana, svēršana vai daudzuma noteikšana visos gadījumos nav nepieciešama. Jāapraksta alternatīva metode ievadamo preču uzskaitē un jānorāda, kā tiek apliecināta atbilstība.

6.6.6.

Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- kā un uz kādu dokumentu pamata, kad un kurš reģistrē saņemtās preces uzskaites reģistros;
  - preču atbilstības salīdzināšana ar kravas sarakstiem un pirkšanas pasūtījumiem;
  - preču reģistrēšana uzskaites reģistros iespējami īsā laikā pēc to ieviešanas.

6.6.7 a) un b)

Jābūt nošķirti pienākumi saistībā ar preču pasūtīšanu (iepirkšana), saņemšanu (noliktava), preču reģistrēšanu sistēmā (administrācija) un rēķinu apmaksu. Tas būs atkarīgs no darījumdarbības apjoma un sarežģītības.

6.7. apakšdaļa. Preču uzglabāšana

Šī apakšdaļa attiecas tikai uz tādu preču uzglabāšanu, kas ir daļa no starptautiskās piegādes ķēdes.

6.7.1–6.7.5.

Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- tāda īpaša zona preču uzglabāšanai, kas atbilst drošuma un drošības prasībām un ir precīzi zināma kontroli veicošajam personālam;
- uzglabāšanas zona, kas ir pieejama vienīgi pilnvarotam personālam;
- regulāra inventarizācija;
- ievedamo preču kontrole, nosūtīšana uz citiem objektiem, pastāvīga un pagaidu izņemšana;
- rīcība gadījumā, ja konstatēti pārkāpumi, neatbilstības, zudumi vai zādzība;
- preču apstrāde un pārstrāde un to nodošana atpakaļ krājumos;
- attiecīgā gadījumā dažāda veida preču nodalīšana, piemēram, Savienības preces, ārpus Savienības preces, preces ar lielu vērtību, bīstamas preces, gaisa kravas/gaisa pasts;
- uzskaites reģistru uzturēšana un aktualizācija, tostarp precīzi norādot preču atrašanās vietu;
- visu fiziskās drošības aspektu risināšana uzglabāšanas objektā.

Drošības standarti būs atkarīgi no preču veida, darbījums darbības apjoma un sarežģītības, kas var nozīmēt diapazonu no vienas telpas biroju ēkā līdz liela uzņēmuma, kas darbojas vairākās dalībvalstīs, daudziem objektiem.

6.7.6.

Ja tiek slēgti apakšlīgumi, lūdzu, norādiet par uzglabāšanu atbildīgos uzņēmumus.

6.8. apakšsadaļa. Preču ražošana

Šī apakšsadaļa attiecas tikai uz tādu preču ražošanu, kuras ir daļa no starptautiskās piegādes ķēdes.

Atbilde uz 6.8.1.–6.8.4. apakšsadaļas jautājumiem jāsniedz tikai tad, ja šie jautājumi attiecas uz Jūsu darbījums darbību. Ražošana šajā kontekstā var ietvert plašu darbību klāstu, sākot ar ražošanu no izejmateriāliem līdz montāžai no iepirkām daļām.

6.8.1. a) un b)

Aprakstā norādiet, vai ražošanas zonā nodarbinātais personāls ir uzņēmuma pastāvīgie darbinieki vai pagaidu darbinieki. Aprakstiet ražošanas zonas atrašanās vietu Jūsu uzņēmuma teritorijā un, ja iespējams, norādiet tās atrašanās vietu teritorijas plānā. Lūdzam skatīt arī 6.2.3. apakšsadaļas piezīmes.

6.8.2.

Pamatojiet atbildi, norādot attiecīgas atsauces uz 6.1.2. apakšiedaļas a) un b) punktā minēto risku un apdraudējumu novērtējumu. Visas atbilstības pārbaudes jāpamato ar pienācīgiem pierādījumiem, kuri ir parakstīti un datēti.

6.8.3.

Norādiet visus tehnoloģiskos līdzekļus, kas palīdz nodrošināt iepakojumu integritāti (piemēram, svara pārbaude vai videonovērošana u. c.). Aprakstiet arī visus drošas nostiprināšanas procesus, kas attiecas gan uz atsevišķiem iepakojumiem, gan uz to, kā iepakojumus apvieno, piemēram, uz paletēm. Sniedziet informāciju par to, kurā brīdī kļūst zināms preču saņēmējs (adrese/valsts) un kā šo informāciju pārbauda.

6.8.4.

Aprakstā jāietver atsauce uz jebkādu līgumisku un/vai pakalpojuma sniegšanas vienošanos, kas noslēgta ar trešo personu. Muitas dienesti vēlēšies šos dokumentus redzēt.

Šis jautājums attiecas arī uz iepakojumu apvienošanu.

6.9. apakšiedaļa. Preču iekraušana

6.9.1. a) un b) un 6.9.2. a), b) un c)

Jānorīko personāls, kas pārrauga preču iekraušanu, lai preču iekraušana nenotiktu bez uzraudzības un lai visas preces tiktu iekrautas. Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- par transportlīdzekļa vadītāja uzņemšanu un preču iekraušanu atbildīgā personāla norīkošana;
- norīkotā personāla nepārtraukta klātbūtne;
- procedūra gadījumiem, kad norīkotā personāla klātbūtne nav iespējama, piemēram, vietnieku norīkošana;
- preču iekraušana tikai pilnvarota personāla klātbūtnē;
- preču svēršana, skaitīšana, atbilstības izdošanas sarakstam kontrole un marķēšana;
- rīcība neatbilstības/pārkāpumu gadījumā;
- plombēšana un plombu reģistrācija dokumentos/reģistros, nodrošinot, ka plombas ir izmantotas attiecīgajām precēm, ka tās atbilst noteiktajiem standartiem un ka plombēšana notikusi saskaņā ar tiesību aktu prasībām;
- precēm pievienoto pārvadājuma dokumentu un muitas dokumentu reģistrācija uzskaites reģistros;
- preču salīdzināšana ar pievienotajiem transporta dokumentiem un muitas dokumentiem;

- pārbaūžu pabeigšanas un rezultātu dokumentēšana;
- prasība informēt muitas dienestus par preču nosūtīšanu, lai nodrošinātu iespēju veikt nepieciešamo kontroli;
- pārdošanas nodaļas/vadības informēšana par preču nosūtīšanu;
- kā un uz kādu dokumentu pamata, kad un kurš reģistrē iekrautās preces uzskaites reģistros;
- preču atbilstības salīdzināšana ar kravas sarakstiem un pārdošanas rīkojumiem;
- preču norakstīšana uzskaites reģistros iespējami īsā laikā pēc to nosūtīšanas;
- klientu paziņojumi par preču saņemšanu un par jebkādam neatbilstībām;
- vajadzības gadījumā, eksporta apliecinājums.

6.9.3.

Šī apakšiedaļa piemērojama vienīgi tad, ja Jūsu klientiem ar Jums ir noslēgta vienošanās par īpašām prasībām, piemēram, izvirzītas prasības, ka precēm jābūt noplombētām, iepakotām un apzīmētām noteiktā veidā prasību par pārbaudēm ar rentgeniekārtu izpildei. Šādā gadījumā personāls jāinformē par šo vienošanos un procedūrās jāietver vadības/uzraudzības pārbaudes, lai pārliecinātos par to, ka personāls pilda šīs prasības. Šīs procedūras regulāri jāpārskata un jāaktualizē.

Sk. arī atbildi 6.1.11. iedaļā.

6.9.7.

Pierādījumos, kas pamato atbildi uz šīs sadaļas jautājumu, jānorāda atsauce uz attiecīgo jomu 6.1.2. apakšiedaļas a) un b) punktā minētajā risku un apdraudējumu novērtējumā. a) un b).

Neatbilstības var ietvert gadījumus, kad klienti preces nosūta atpakaļ, kad autovadītāji nav pilnvaroti, kad ir bojātas ierīces, kas aizsargā pret manipulācijām utt.

6.10. apakšiedaļa. Drošuma prasības darījumdarbības partneriem

Lai tiktu izpildīts SMK ĪA 28. panta 1. punkta d) apakšpunktā minētais kritērijs, Jums jāveic pasākumi, kas ļauj skaidri noteikt Jūsu darījumdarbības partnerus un nodrošināt, ieviešot atbilstošus līgumiskos nosacījumus vai citus atbilstošus pasākumus, kas atbilst Jūsu darījumdarbības modelim, ka darījumdarbības partneri nodrošina drošību tajā starptautiskās piegādes ķēdes posmā, kas ir viņu pārziņā.

Darījumdarbības partneri var būt preču vai pakalpojumu piegādātāji vai klienti.

6.10.1.

Jūsu atbildei jābūt pamatotai ar dokumentiem. Muitas dienesti vēlēsies apskatīt dokumentus, kas apliecina Jūsu sniegto atbildi. Šādiem dokumentiem būtu jāietver veikto pārbaūžu reģistrs. Minētais jādara pieejams pārbaudei apmeklējuma laikā.

6.10.2. a) un b)

Galvenokārt Jūs esat atbildīgs par savu posmu starptautiskajā piegādes ķēdē, par precēm, kas atrodas Jūsu kontrolē, un par objektiem, kuros veicat darbību. Taču starptautiskās piegādes ķēdes drošība ir atkarīga arī no Jūsu darījumdarbības partneru drošības, un Jums jāizdara viss iespējamais, lai Jūsu darījumdarbības partneri atbilstu *AEO* drošības prasībām.

Prasības Jūsu piegādātājiem var ietvert, piemēram, prasību, ka visām precēm jābūt marķētām, noplombētām, iepakotām, apzīmētām noteiktā veidā prasību par pārbaudēm ar rentgeniekārtu izpildei un atbilstības starptautiskajiem standartiem nodrošināšanai.

Ja ir šādas prasības, Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- ja iespējams, regulāri piegādātāja uzņēmuma apmeklējumi, lai pārbaudītu, kā tiek ievērotas prasības;
- personāla informēšana par šīm prasībām, lai varētu pārbaudīt ievedamo preču atbilstību;
- kārtība, kādā personāls ziņo par pārkāpumiem/incidentiem;
- vadības/uzraudzības pārbaudes, lai pārliecinātos par to, ka personāls pilda šīs prasības;
- korektīvi pasākumi, kas veikti, konstatējot jebkādu šo prasību pārkāpumu;
- procedūru regulāra pārskatīšana un aktualizēšana.

Muitas dienesti vēlēsies apskatīt dokumentus, kas apliecina Jūsu sniegto atbildi. Šādiem dokumentiem būtu jāietver veikto pārbaūžu reģistrs. Minētais jādara pieejams pārbaudei apmeklējuma laikā.

6.10.3.

Jūsu atbildei jābūt pamatotai ar dokumentiem. Muitas dienesti vēlēsies apskatīt dokumentus, kas apliecina Jūsu sniegto atbildi. Šādiem dokumentiem būtu jāietver veikto pārbaūžu reģistrs. Minētais jādara pieejams pārbaudei apmeklējuma laikā.

Visi šādi pārkāpumi kopā ar informāciju par attiecīgo procedūru pārskatīšanu un papildu pretpasākumiem jāatspoguļo dokumentos, kas minēti 6.1.2. apakšsadaļas a) un b) punktā.

6.11. apakšiedaļa. Personāla drošība

Lai atbilstu SMK 28. panta 1. punkta e) un g) apakšpunktā minētajam kritērijam, Jums:

- a) tiktāl, ciktāl valsts tiesību akti atļauj, jāveic drošības pārbaude attiecībā uz potenciālajiem darbiniekiem, kuri ieņems no drošības viedokļa jutīgus amatus, un periodiski un tad, ja to pamato apstākļi, jāveic iepriekšējās darbības pārbaudes par pašreizējiem darbiniekiem;
- b) jānodrošina, ka Jūsu darbinieki, kuru pienākumos ietilpst drošības jautājumi, regulāri piedalās programmās izpratnes vairošanai par minētajiem drošības jautājumiem.

6.11.1. a), b) un c)

Jūsu uzņēmuma personāla politikai jāatspoguļo drošības prasības, pamatojoties uz riska novērtējumu. Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- iepriekšējās darbības pārbaudes attiecībā uz jauniem un pašreizējiem darbiniekiem, kas strādās vai tiks pārcelti no drošības viedokļa jutīgos amatos;
- atsauksmju pieprasīšana un izskatīšana, pieņemot darbā;
- drošībai būtisku amatu apzināšana un nepieciešamo pārbažu veikšana, ietverot arī dzēstas un nedzēstas sodāmības pārbaudi;
- prasība personālam ziņot vadībai par policijas brīdinājumiem/atbrīvošanu pret galvojumu, uzsāktu tiesvedību, sodāmību;
- prasība atcelt piekļuvi datorsistēmai un pieprasīt drošības apliecības atpakaļnodošanu, ja persona aiziet no darba vai tiek atlaista;
- prasība personālam ziņot par jebkuru citu nodarbinātību.

Visas atbilstības pārbaudes pienācīgi jāapliecina, parakstot un datējot attiecīgo dokumentu par veikto pārbaudi.

6.11.2 a) un b)

Procedūra jāizstrādā 6.1.2.iedaļā minētajos dokumentos. a) un b). Jāizklāsta, kā notiek potenciālo jauno darbinieku pārbaude pirms nodarbināšanas piedāvājuma un kā notiek iecelšana amatā un apmācība, kam jāietver uzņēmuma drošības norādījumi. Visiem jaunajiem darbiniekiem jāparaksta dokuments, ar ko tie apliecina savu izpratni par šiem jautājumiem. Procedūrā arī jāparedz pasākumi, kas veicami, ja pašreizējos darbiniekus pārceļ no drošības viedokļa jutīgos amatos.

6.11.3. a), b), c) un d)

Visiem darbiniekiem jānodrošina attiecīga apmācība par drošības un drošuma prasībām, piemēram, drošības protokoliem, ielaušanās/neatļautu manipulāciju atklāšanu un ziņošanu par incidentiem un riskiem, kas saistīti ar starptautiskajām piegādes ķēdēm. Vienībai vai personu grupai (iekšējai vai ārējai) jāatbild par apmācības nodrošināšanu personālam. Apmācības jāaktualizē, ja ir notikušas izmaiņas, un jāuztur visu veikto apmācību reģistrs.

Ar visiem ārpalpojumu sniedzējiem jānoslēdz atbilstīgi līgumi par pakalpojumu kvalitāti. Sk. arī 6.12.1. iedaļu.

6.11.4. a) un b)

Uzņēmumā jābūt ieviestām drošības prasībām attiecībā uz pagaidu personāla izmantošanu. Jūsu uzņēmumā ieviestajā kārtībā jāparedz:

- līgumi ar darbā iekārtošanas aģentūrām, identificējot to drošības pārbaudes līmeni, ko veic pirms un pēc darbinieku pieņemšanas darbā;
- tikai tādu zināmu aģentūru izmantošana, kuras atbilst prasībām;
- vienādi drošības standarti pagaidu un pastāvīgajiem darbiniekiem (sk. 6.11.1. iedaļas piezīmi).

Visiem šiem līgumiem jābūt pieejamiem pārbaudes laikā.

Muitas dienesti sagaida, ka pagaidu darbinieki ir pārbaudīti atbilstīgi tiem pašiem standartiem kā pastāvīgie darbinieki. Tā kā pagaidu darbiniekus parasti piedāvā ārēja pagaidu darba aģentūra, ar šādām aģentūrām jānoslēdz līgumi par pakalpojumu kvalitāti (sk. arī 6.12. iedaļu) un jābūt izstrādātai procedūrai, ar ko nodrošina, ka sadarbības uzņēmums ievēro šajos līgumos noteiktos standartus, un Jūsu rīcībā ir pierādījumi tam.

6.12. iedaļa. Ārpakalpojumi

SMK ĪA 28. panta 1. punkta f) apakšpunktā ir noteikts, ka jāievieš atbilstošas drošības procedūras attiecībā uz nolīgtajiem ārpakalpojumu sniedzējiem. Šādi pakalpojumu sniedzēji var būt tādās jomās, kā pārvadājumi, apsardze, tīrīšana un uzkopšana, ārējie līgumslēdzēji.

6.12.1. a), b) un c)

Attiecībā uz jautājumiem a)–b) pārbaudes laikā Jums jāspēj uzrādīt muitas dienestiem visas līgumiskās un pakalpojumu kvalitātes vienošanās, kas attiecas uz darbinieku identitātes pārbaudēm un citiem jautājumiem saistībā ar visiem šādiem ārpakalpojumiem. Pārbaudes laikā jāiesniedz saraksts, kurā uzskaitīti visi uzņēmumi un norādīti to sniegtie pakalpojumi.

Attiecībā uz jautājumu c) aprakstiet, kā tiek uzraudzīta līguma izpilde, kā jārikojas pārkāpumu gadījumā un kā notiek procedūru pārskatīšana. Pamatojiet atbildi, norādot attiecīgas atsaucis uz 6.1.2. apakšiedaļas a) un b) punktā minēto risku un apdraudējumu novērtējumu. Visas atbilstības pārbaudes jāpamato ar attiecīgiem parakstītiem un datētiem pierādījumiem.

1. pielikums

Piekrišana AEO informācijas publicēšanai TAXUD tīmekļa vietnē

Ar šo es sniedzu savu piekrišanu informācijas, kas iekļauta AEO atļaujā, publicēšanai atzīto uzņēmēju sarakstā.

Paraksts.....

Parakstītāja amats .....

(Aizpildītā anketa jāparaksta atbilstīgi direktoram/uzņēmuma pārvaldības partnerim/vienīgajam īpašniekam, bet šajā gadījumā ir ieteicams, lai piekrišanu sniegtu persona ar paraksta tiesībām)

Datums:.....

Piekrišana informācijas, kas iekļauta AEO atļaujā, apmaiņai, lai nodrošinātu starptautisko vienošanās ar trešām valstīm par atzītā uzņēmēja statusa savstarpēju atzīšanu un ar drošību saistīto pasākumu īstenošanu

Ar šo es sniedzu savu piekrišanu informācijas, kas iekļauta AEO atļaujā, apmaiņai, lai nodrošinātu starptautisko vienošanās ar trešām valstīm par atzītā uzņēmēja statusa savstarpēju atzīšanu un ar drošību saistīto pasākumu īstenošanu:

Paraksts.....

Parakstītāja amats .....

(Aizpildītā anketa jāparaksta atbilstīgi direktoram/uzņēmuma pārvaldības partnerim/vienīgajam īpašniekam, bet šajā gadījumā ir ieteicams, lai piekrišanu sniegtu persona ar paraksta tiesībām)

Datums:.....

Ja Jūs sniedzāt savu piekrišanu informācijas apmaiņai saistībā ar savstarpējo atzīšanu, lūdzu, norādiet arī šādu informāciju:

Transliterēts nosaukums:.....

Transliterēts ielas nosaukums un numurs:.....

Transliterēts pasta indekss un pilsēta:.....

Jāizmanto vienīgi latīņu alfabēta burti, kā noteikts <http://www.unicode.org/charts/PDF/U0000.pdf>

2. pielikums

Kritēriju saraksts, kas piemērojami dažādiem starptautiskās piegādes ķēdes dalībniekiem

		Ražotājs	Eksportētājs	Kravas ekspeditors	Noliktavas turētājs	Muitas brokeris	Pārvadātājs	Importētājs
0	Vispārīga informācija							
0.1.	Atzītā uzņēmēja (AEO) vadlīnijas	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
0.2.	Uzņēmuma struktūrvienību iesaistišana	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1	Informācija par uzņēmumu							
1.1.	Vispārīga informācija par uzņēmumu (1.1.1.-1.1.11. aizpilda tikai tad, ja šie jautājumi nav atbildēti jau ar obligāto informāciju AEO pieteikumā)	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.1.	Pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma nosaukums, adrese, dibināšanas datums un juridiskā forma	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.2.	Detalizēta informācija par galvenajiem kapitāldaļu turētājiem, valdes locekļiem un/vai vadītājiem	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.3.	Par pieteikuma iesniedzēja par muitas jautājumiem atbildīgās	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS

1b. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

	personas vārds, uzvārds							
1.1.4.	Saimnieciskā darbība un funkcija starptautiskajā piegādes ķēdē	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.5.	Atrašanās vietas	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.6.	Saistītie uzņēmumi	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.7.	Uzņēmuma organizatoriskās struktūras un katras struktūrvienības uzdevumu/kompetences apraksts	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.8.	Augstākā līmeņa vadītāju vārdi un uzvārdi	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.9.	Nodarbināto skaits	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.10a	Piekrišana publicēšanai TAXUD tīmekļa vietnē	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.1.10b	Piekrišana savstarpējai atzišanai	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
		Ražotājs	Eksportētājs	Kravas ekspeditors	Noliktavas turētājs	Muitas brokers	Pārvadātājs	Importētājs
1.2.	Darījumdarbības apjoms							
1.2.1.	Gada apgrozījums - peļņa vai zaudējumi	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.2.2.	Preču uzglabāšanas vieta	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.2.3.	Muitas deklarāciju skaits un vērtība	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.2.4.	Nodokļa apjoms	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
1.2.5.	Paredzamas strukturālās izmaiņas jūsu uzņēmumā	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS

1b. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

1.3.	Statistika saistībā ar muitas jautājumiem							
1.3.1.	Pārstāvība muitas lietās		AEOC/AEO S			AEOC/A EOS		AEOC/AEOS
1.3.2.	Preču tarifa klasifikācija	AEOC/AEOS*	AEOC/AEO S			AEOC/A EOS		AEOC/AEOS
1.3.3.	Muitas vērtības noteikšana	AEOC/AEOS*	AEOC/AEO S*			AEOC/A EOS		AEOC/AEOS
1.3.4.	Preču izcelsme	AEOC/AEOS*	AEOC/AEO S			AEOC/A EOS		AEOC/AEOS
1.3.5.	Antidempinga maksājumi vai kompensācijas maksājumi	AEOC/AEOS*				AEOC/A EOS		AEOC/AEOS
2	Atbilstības pamatojums							
2.1.	Konstatētie tiesību aktu muitas jomā un nodokļu noteikumu pārkāpumi	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/A EOS	AEOC/A EOS	AEOC/AEOS
2.2.	Pieteikumi citām muitas atļaujām un sertifikātiem	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/A EOS	AEOC/A EOS	AEOC/AEOS
3	Grāmatvedība un loģistikas sistēma							
3.1.	Audita izsekojamība							
3.1.1.	Audita izsekojamības galvenie punkti	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/A EOS	AEOC/A EOS	AEOC/AEOS
3.2.	Grāmatvedība un loģistikas sistēma							
3.2.1.	IT aprīkojums	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/A EOS	AEOC/A EOS	AEOC/AEOS

1b. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

3.2.2.	Savienības/ārpussavienības preču nošķiršana	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC
3.2.3.	Datordarbību veikšanas vieta	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
		Ražotājs	Eksportētājs	Kravas ekspeditors	Noliktavas turētājs	Muitas brokers	Pārvadātājs	Importētājs
3.3.	Iekšējās kontroles sistēma							
3.3.1.	Iekšējās kontroles procedūras	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.3.2.	Iekšējās kontroles procedūru audits	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.3.3.	Datņu pārbaude	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.4.	Preču plūsma							
3.4.1.	Reģistrācijas process	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS		AEOC/AEOS			AEOC/AEOS
3.4.2.	Krājumu daudzuma pārbaudes	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS		AEOC/AEOS			AEOC/AEOS
3.5.	Muitošanas rutīnas darbības							
3.5.1.	Muitas deklarāciju pārbaudes	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS*
3.5.2.	Neatbilstību paziņošana	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.5.3.	Tirdzniecības licences	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS*	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS*
3.5.4.	Preces, uz kurām attiecas importa un eksporta licences, kas saistītas ar aizliegumiem un ierobežojumiem	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS

1b. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

3.5.5.	Preces, uz kurām attiecas divējāda lietojuma regulējums	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.6.	Dublēšanas, atgūšanas, atkāpšanās un arhivēšanas procedūras							
3.6.1.	Datu dublēšana un arhivēšana	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.6.2.	Arhivēšanas ilgums	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.6.3.	Rīcības plāns neparedzētos gadījumos	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.7.	Datorsistēmu aizsardzība							
3.7.1.	Aizsardzība pret nesankcionētu piekļušanu	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.7.2.	Piekļuves tiesību administrēšana	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.7.3.	Galvenais serveris	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.8.	Dokumentācijas drošība							
3.8.1.	Dokumentu aizsardzība pret nesankcionētu piekļuvi	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.8.2.	Nesankcionētas piekļuves gadījumi	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS
3.8.3.	Dažādām darbinieku	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS	AEOC/AEOS

1b. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

	kategorijām nodrošinātā piekļuve		S		S	EOS	EOS	
3.8.4.	Drošības un drošuma prasības trešajām personām	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/A EOS	AEOC/A EOS	AEOC/AEOS
		Ražotājs	Eksportē tājs	Kravas ekspedito rs	Noliktav as turētājs	Muitas broker is	Pārvad ātājs	Importētā js
4	Finansiālā maksātspēja							
4.1.	Maksātspējas procedūra	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/A EOS	AEOC/A EOS	AEOC/AEOS
4.2.	Finanšu stāvoklis	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/A EOS	AEOC/A EOS	AEOC/AEOS
4.3.	Jaunizveidots uzņēmums	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/A EOS	AEOC/A EOS	AEOC/AEOS
4.4.	Finansiālā maksātspēja tuvākajā nākotnē	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/AEOS	AEOC/AEO S	AEOC/A EOS	AEOC/A EOS	AEOC/AEOS
5	Praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti							
5.1.	Praktiski kompetences standarti							
5.1.1.	Vismaz trīs gadu praktiskā pieredze muitas jautājumos	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC
5.1.2.	Kvalitātes standarts muitas jautājumos, ko pieņēmusi Eiropas Standartizācijas iestāde;	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC
5.2.	Profesionālās kvalifikācijas							

1b. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

5.2.1.	Sekmīgi pabeigtas mācības par tiesību aktiem muitas jomā, kas atbilst un ir saistīta ar apmēru, kādā Jūs esat iesaistīts muitas darbībās	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC	AEOC
6.	Drošības un drošuma prasības							
6.1.	Vispārīga informācija par drošumu un drošību							
6.1.1.	Persona, kas atbildīga par drošuma un drošības jautājumiem	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.2.	Risku un apdraudējumu novērtējums	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.3.	Drošības riski	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.4.	Drošības pasākumu īstenošana	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.5.	Drošības pasākumu saskaņošana	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.6.	Drošības norādījumi	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.7.	Drošības incidenti	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.8.	Citas publiskas aģentūras vai iestādes veikta drošības sertifikācija	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.9.	Īpašas drošības un drošuma prasības precēm	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.10.	Apdraudējuma novērtējums, ko veic trešās personas	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.1.11.	Trešo personu noteiktas drošības un drošuma prasības	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS

1b. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

6.4.4.	Kravas vienību pārbaudes pasākumi	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.4.5.	Kravas vienību īpašnieks/operatori un to uzturēšana	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.5.	Loģistikas procesi							
6.5.1.	Transportlīdzekļi	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.6.	Ienākošās preces							
6.6.1.	Procedūra ienākošo preču pārbaudei	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.6.2.	Drošības vienošanās ar piegādātājiem	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.6.3.	Plombu integritātes pārbaudes	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.6.4.	Preču vienota marķēšana	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.6.5.	Preču svēršana un skaitīšana	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.6.6.	Preču saņemšanas procedūra	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.6.7.	Iekšējās kontroles procedūras	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.7.	Preču uzglabāšana							
6.7.1.	Preču uzglabāšanas zonas	AEOS	AEOS	AEOS*	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS*
6.7.2.	Uzglabāšanas vietas ierādīšana	AEOS	AEOS	AEOS*	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS*
6.7.3.	Iekšējās kontroles procedūras	AEOS	AEOS	AEOS*	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS*
6.7.4.	Dažāda veida preču	AEOS	AEOS	AEOS*	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS*

1b. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

	uzglabāšana atsevišķi							
6.7.5.	Aizsardzība pret nesankcionētu piekļuvi	AEOS	AEOS	AEOS*	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS*
6.7.6.	Kontroles pasākumi, ja par uzglabāšanu slēgti apakšlīgumi	AEOS	AEOS	AEOS*	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS*
6.8.	Preču ražošana							
6.8.1.	Ražošanas vietu norādīšana	AEOS						
6.8.2.	Drošības pasākumi piekļuvei ražošanas zonai	AEOS						
6.8.3.	Produktu iepakošana	AEOS	AEOS*					
6.8.4.	Iepakošana, ko veic trešās personas	AEOS	AEOS*					
		Ražotājs	Eksportētājs	Kravas ekspeditors	Noliktavas turētājs	Muitas brokers	Pārvadātājs	Importētājs
6.9.	Preču iekraušana							
6.9.1.	Iekraušanas pārvaldība	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	
6.9.2.	Izejošo preču plombēšana	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	
6.9.3.	Klientu drošības prasības	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.9.4.	Preču iekraušanas uzraudzība	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.9.5.	Preču svēršana un skaitīšana	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.9.6.	Preču kraušanas procedūra	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.9.7.	Kontroles pasākumi	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.10.	Drošības prasības darījumdarbības							

1b. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

	partneriem							
6.10.1.	Darījumdarbības partneru pārbaude	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.10.2.	Drošības un drošuma prasības darījumdarbības partneriem	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.10.3.	Drošības režīma pārkāpumi	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.11.	Personāla drošība							
6.11.1.	Drošības un drošuma prasības personāla politikā	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.11.2.	Darbinieku drošības pārbaudes	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.11.3.	Mācības drošības un drošuma jomā	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.11.4.	Drošības prasības attiecībā uz pagaidu darbiniekiem	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS
6.12.	Ārpakalpojumi							
6.12.1.	Ārpakalpojumu izmantošana	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS	AEOS

* Ja vajadzīgs

Apdraudējumi, riski un iespējamie risinājumi

Šajā dokumentā ir iekļauti visbūtiskākie riski saistībā ar AEO atļauju piešķiršanas un pārraudzības procesu, un tajā pašā laikā tajā ir norādīts iespējamo risinājumu uzskaitījums, kā šos riskus kontrolēt. Iespējamos risinājumus, kas piedāvāti vienam rādītājam, var piemērot vairāk nekā vienā apzināto risku jomā. Piedāvātais uzskaitījums nav ne pilnīgs, ne galīgs, un praksē iespējamie risinājumi katrā gadījumā atšķiras. Tos ietekmēs, un tiem jābūt samērīgiem ar uzņēmēja lielumu, preču veidu, automatizēto sistēmu veidu un uzņēmuma modernizācijas līmeni.

Uzņēmēji pašnovērtējuma anketas aizpilda, uzsākot pieteikuma iesniegšanas procesu, un to mērķis ir sniegt priekšstatu par uzņēmumu saimniecisko darbību un procedūrām un to piemērotību AEO atļaujas saņemšanai. Dokuments “Apdraudējumi, riski un iespējamie risinājumi” ir paredzēts gan muitas dienestiem, gan uzņēmējiem, lai atvieglotu auditu un atbilstības AEO kritērijiem izvērtēšanu, salīdzinot [pašnovērtējuma anketā](#) sniegto informāciju ar apzinātajām riska jomām un iespējamajiem risinājumiem to novēršanai.

1. Atbilstības pamatojums ([Pašnovērtējuma anketas 2. iedaļa](#))

Kritērijs: Atbilstība muitas prasībām (SMK 39. panta a) punkts un SMK ĪA 24. pants)

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Atbilstība muitas prasībām	Neatbilstīga rīcība attiecībā uz: - muitas deklarāciju aizpildīšanu, ieskaitot nepareizu klasifikāciju, vērtēšanu, izcelsmi; - muitas procedūru izmantošanu; - nodokļu noteikumiem; - pasākumu, kas saistīti ar aizliegumiem un ierobežojumiem piemērošanu, tirdzniecības politika; - preču ievešanu Kopienas	Aktīva atbilstības ievērošanas politika, proti, uzņēmējam ir ieviesti un tiek īstenoti iekšējie atbilstības noteikumi; attiecībā uz pienākumiem, kas saistīti ar darījumu rūpības, pilnīguma un termiņu ievērošanas pārbaudēm un nelikumību/kļūdu, ieskaitot aizdomas par noziedzīgu darbību, atklāšanu muitas dienestiem, vēlams izmantot rakstveida darba norādījumus; procedūras atklāto kļūdu izmeklēšanai un ziņošanai par tām, un procesu pārskatīšanai un uzlabošanai; jābūt skaidri norādītai kompetentajai/atbildīgajai personai uzņēmumā, un jābūt norunai par aizvietošanu brīvdienās un cita veida prombūtnes gadījumā; iekšējo atbilstības pasākumu īstenošana; audita resursu izmantošana, lai pārbaudītu/nodrošinātu, lai procedūras tiktu pareizi piemērotas;	Pašnovērtējuma anketa – 2.1. iedaļa

	<p>muitas teritorijā utt. Neatbilstīga rīcība pagātnē palielina iespēju, ka arī nākotnē noteikumi un nosacījumi tiks ignorēti/pārkāpti. Nepietiekamas zināšanas par muitas prasību pārkāpumiem.</p>	<p>iekšējie norādījumi un mācību programmas, lai nodrošinātu to, ka darbiniekiem ir zināmas muitas prasības.</p>	
--	---	--	--

2. Grāmatvedība un loģistikas sistēma ([Pašnovērtējuma anketas 3. iedaļa](#))

Kritērijs: Atbilstoša komerciālās un, attiecīgos gadījumos, pārvaldājumu uzskaites pārvaldības sistēma, kas ļauj veikt pienācīgu muitas kontroli (SMK 39. panta b) punkts un SMK ĪA 25. pants).

2.1. Grāmatvedība un loģistikas sistēma ([Pašnovērtējuma anketas 3.2 apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
<p>Datorizēta vide</p> <p>Integrēta uzskaites sistēma</p>	<p>Risks, ka grāmatvedības sistēma neatbilst vispārpieņemtajiem grāmatvedības principiem, kādi tiek piemēroti dalībvalstī. Nepareiza un/vai nepilnīga darījumu iegrāmatošana grāmatvedības sistēmā. Atbilstības trūkums starp krājumiem un uzskaites ierakstiem. Nav sadalīti pienākumi atbilstoši funkcijām. Fiziskas vai elektroniskas piekļuves muitai un, atbilstīgā gadījumā, pārvaldājumu uzskaites sistēmai, trūkums. Audita veikšanas spējas pārkāpums.</p>	<p>Pienākumu nodalīšana starp funkcijām jāpārbauda stingrā atbilstībā ar pieteikuma iesniedzēja lielumu. Piemēram, mikrouzņēmums, kurš īsteno autoceļu pārvaldājumu darījumdarbību ar nelielu apjomu ikdienas operāciju: preču iepakojšanu, apstrādi, iekraušanu/izkraušanu var uzdot kravas automobiļa vadītājam. Tomēr preču saņemšana, to ievadīšana administrācijas sistēmā un rēķinu apmaksa/saņemšana jāuztic citai(-ām) personai(-ām). Ieviest tādu brīdinājuma sistēmu, kas identificē aizdomīgus darījumus.</p> <p>Izstrādāt muitošanas un uzskaites programmatūru saskarni, lai izvairītos no drukas kļūdām.</p> <p>Ieviest uzņēmuma resursu plānošanu (<i>ERP</i>).</p> <p>Sagatavot apmācību un izstrādāt programmatūras lietošanas norādījumus.</p> <p>Atļaut informācijas šķērsensisko pārbaudi.</p>	<p>Pašnovērtējuma anketa – 3.2. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 6. iedaļa</p>

	<p>Neiespējamība viegli veikt auditu pieteikuma iesniedzēja uzskaites sistēmas struktūras veida dēļ. Komplicēta vadības sistēma nodrošina iespēju slēpt nelikumīgus darījumus. Vēsturiskie dati nav pieejami.</p>		
--	---	--	--

2.2. Audita izsekojamība ([Pašnovērtējuma anketas 3.1. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Audita izsekojamība	Atbilstīgas audita izsekojamības neesamība mazina uz efektīvu un iedarbīgu auditu balstītu muitas kontroli. Sistēmas drošības un piekļuves kontroles trūkums.	Apspriešanās ar muitas dienestiem pirms jaunu muitas uzskaites sistēmu ieviešanas, lai nodrošinātu to atbilstību muitas prasībām. Audita izsekojamības pastāvēšanas pārbaude un nodrošināšana pirmsaudita posmā.	Pašnovērtējuma anketa 3.1. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 6. iedaļa

2.3. Loģistikas sistēma, kurā ir nodalītas Savienības un ārpus Savienības preces

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Savienības un ārpus Savienības preču sajaukums	Tādas loģistikas sistēmas neesība, kurā ir nodalītas Savienības un ārpus Savienības preces Ārpus Savienības preču aizstāšana	Iekšējās kontroles procedūras Ievadīto datu pilnīguma pārbaudes, lai pārlicinātos, vai ievadītie dati ir pareizi	Pašnovērtējuma anketas 3.2.2. apakšiedaļa

2.4. Iekšējā kontroles sistēma ([Pašnovērtējuma anketas 3.3 apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Iekšējās	Neatbilstoša pieteikuma	Iecelt personu, kas atbildīga par procedūru kvalitāti un uzņēmuma iekšējo	Pašnovērtējuma

kontroles procedūras	iesniedzēja darba procesu kontrole. Iekšējās kontroles procedūru trūkums vai nepilnīgas procedūras sniedz iespēju veikt krāpšanu, neatļautas vai nelikumīgas darbības. Nepareiza un/vai nepilnīga darījumu iegrāmatošana uzskaites sistēmā. Nepareiza vai nepilnīga informācija muitas deklarācijā un citos paziņojumos muitai.	kontroli. Visus nodaļu vadītājus pilnībā informēt par iekšējo kontroli viņu nodaļās. Reģistrēt iekšējās kontroles vai audita datumus un izlabot apzinātos trūkumus, veicot koriģējošas darbības. Paziņot muitas dienestiem, ka ir atklāta krāpšana, neatļauta vai nelikumīga darbība. Personālam, uz kuru tas attiecas, padarīt pieejamas attiecīgās iekšējās kontroles procedūras. Izveidot mapi/datni, kurā katrs preču veids ir saistīts ar tā attiecīgo muitas informāciju (tarifa kods, muitas nodokļa likme, izcelsme un muitas procedūra), atkarībā no attiecīgā preču apjoma. Iecelt personu vai personas, kas atbildīga(-s) par piemērojamo muitas noteikumu pārvaldīšanu un atjaunināšanu (noteikumu inventarizācija): t. i., datu atjaunināšana uzņēmumu resursu plānošanā (<i>ERP</i>), muietošana vai uzskaitē, programmatūra. Darbinieku informēšana un apmācība saistībā ar neprecizitātēm un kā no tām izvairīties. Jāievieš procedūras kļūdu un darījumu reģistrēšanai un labošanai.	anketas 3.3. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 5., 6., 7. un 8. iedaļa
----------------------	--	---	---

2.5. Preču plūsma ([Pašnovērtējuma anketas 3.4. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Vispārīgi nosacījumi	Krājumu kustības kontroles trūkums sniedz iespēju bez atbilstošas iegrāmatošanas pievienot krājumiem bīstamas un/vai ar terorismu saistītas preces un izņemt preces no krājumiem.	Informācija par attiecīgajiem darbiniekiem un deklarāciju iesniegšana pēc grafika. Preču krājumu reģistrēšana. Regulāra krājumu uzskaites saskaņošana. Nesakrītību krājumu uzskaitē izmeklēšanas kārtība. Spēja datorsistēmā konstatēt, vai preces ir atmuitotas, vai par tām joprojām jāmaksā nodokļi un citi maksājumi.	Pašnovērtējuma anketa – 3.4. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 6. iedaļa
Ienākošā preču plūsma	Saskaņotības trūkums starp pasūtītajām precēm, saņemtajām precēm un uzskaites ierakstiem.	Ienākošo preču reģistrēšana. Pasūtījuma un saņemto preču atbilstības pārbaude. Preču atdošanas/noraidīšanas, nepietiekamu un pārmērīgu piegāžu uzskaites un ziņošanas par tām, un nepareizu ierakstu krājumu uzskaitē apzināšanas un	

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

		grozīšanas kārtība. Formalizēt importa procedūras. Regulāri veikt inventarizāciju. Veikt precīzas preču ievadīšanas/izvadīšanas atbilstības pārbaudes. Nodrošināt uzglabāšanas zonas (īpaša aizsardzība, īpaša piekļuves kārtība), lai cīnītos pret preču aizstāšanu.	
Uzglabāšana	Krājumu kustības kontroles trūkums.	Skaidra uzglabāšanas zonu norāde. Regulāras inventarizācijas procedūras. Drošas uzglabāšanas zonas, lai nodrošinātos pret preču aizstāšanu.	Pašnovērtējuma anketa – 3.4. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 6. iedaļa
Ražošana	Ražošanas procesā izmantoto krājumu kontroles trūkums.	Ieguves normas pārraudzība un pārvaldības kontrole. Neatbilstību, izmaiņu, atkritumu, blakusproduktu un zudumu kontrole. Drošas uzglabāšanas zonas, lai cīnītos pret preču aizstāšanu.	Pašnovērtējuma anketa – 3.4. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 6. iedaļa
Izejošā preču kustība. Izsniegšana no noliktavas, preču nosūtīšana un nodošana	Atbilstības trūkums starp krājumu uzskaiti un ierakstiem grāmatvedības uzskaitē.	Tiek ieceltas personas, kas atļauj/pārrauga pārdošanas/preču izlaišanas procesu. Eksporta procedūru formalizēšana. Pārbaudes pirms izlaišanas, lai salīdzinātu preču izlaišanas pasūtījumu ar iekraujamajām precēm, Kārtība, kā rīkoties neatbilstību, iztrūkumu un izmaiņu gadījumā. Standarta procedūras, kā rīkoties ar atpakaļnosūtītajām precēm – pārbaude un reģistrēšana. Deklarācijas izpildes pārbaude gadījumos, ja uz darījumu attiecas muitas procedūras ar ekonomisku ietekmi.	Pašnovērtējuma anketa – 3.4. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 6. un 7. iedaļa

2.6. Muitošanas rutīnas darbības ([Pašnovērtējuma anketas 3.5. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Vispārīgi nosacījumi	Rutīnas darbību neatbilstīga izmantošana. Nepilnīgas un nepareizas	Ieviest formālas procedūras, lai pārvaldītu/sekotu katrai muitas darbībai un formalizētu konkrētus klientus (preču klasificēšana, izcelsme, vērtība utt.). Šīs procedūras ir paredzētas, lai nodrošinātu muitas nodaļas darbības nepārtrauktību	Pašnovērtējuma anketa – 3.5. apakšiedaļa

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

	<p>muitas deklarācijas un nepilnīga un nepareiza informācija par citām ar muitu saistītām darbībām.</p> <p>Nepareizas vai novecojušas pastāvīgās informācijas, piemēram, izstrādājumu numuru un tarifa kodu, izmantošana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nepareiza preču klasifikācija; - nepareizs tarifa kods; - nepareiza muitas vērtība. <p>Nav ieviesta kārtība, kā informēt muitas dienestus par apzinātajām nelikumībām saistībā ar muitas prasību ievērošanu.</p> <p>Saistošās izziņas par tarifu (SIT) tagad ir saistošas arī SIT turētājam. Muitas deklarācijā jāatsaucas uz SIT (SMK 33. pants).</p>	<p>norīkoto darbinieku prombūtnes gadījumā.</p> <p>Tādas saistošās izziņas par tarifu (SIT) izmantošana, kas nosaka nodokļus un ievedmuitu, un piemērojamo regulējumu (sanitāro, tehnisko, tirdzniecības politikas pasākumus utt.).</p> <p>SII izmantošana, kas nodrošina administrācijas ieteikumu par: produkta, kuru vēlaties importēt vai eksportēt, izcelsmi, jo īpaši tad, ja dažādi ražošanas posmi ir notikuši dažādās valstīs.</p> <p>Pienākas vai nepienākas preferenciāla apstrāde saskaņā ar konvenciju vai starptautisku nolīgumu.</p> <p>Formālu procedūru veidošana muitas vērtības noteikšanai un deklarēšanai (vērtēšanas metode, aprēķināšana, aizpildāmās deklarācijas daļas un sagatavojamie dokumenti).</p> <p>Procedūru ieviešana ziņošanai muitas dienestiem par jebkurām nelikumībām.</p>	<p>ISO 9001:2015, 6. iedaļa</p>
<p>Pārstāvība ar trešo personu starpniecību</p>	<p>Kontroles trūkums</p>	<p>Jāievieš kārtība, kādā tiek pārbaudīts trešo personu darbs (piemēram, saistībā ar muitas deklarācijām) un apzinātas Trešo personu veiktas nelikumības vai pārkāpumi. Nav pietiekami pilnībā paļauties uz ārpakalpojumu sniedzējiem.</p> <p>Izmantotā pārstāvja kompetences pārbaude;</p> <p>Ja muitas deklarāciju aizpildīšana tiek pildīta kā ārpakalpojums: īpaši līguma noteikumi, lai kontrolētu muitas datus; īpaša procedūra, kā sūtīt datus, kas deklarācijas iesniedzējam ir nepieciešami,</p>	

		lai noteiktu tarifu (piemēram, preču tehniskās specifikācijas, paraugi utt.). Ja preču eksportēšanu kā ārpakalpojumu nodrošina atzīts eksportētājs, ārpakalpojumu var nodrošināt muitas aģents, kuram ir atļauts rīkoties, kā pilnvarotam pārstāvim, ja vien aģents spēj pierādīt preču izcelsmes statusu. Ieviest iekšējās kontroles formālās procedūras, lai pārbaudītu izmantoto muitas datu pareizību.	
Importa un/vai eksporta licences saistībā ar tirdzniecības politikas pasākumiem vai tirdzniecību ar lauksaimniecības precēm	Neatbilstoša preču izmantošana	Standarta procedūras, kā reģistrē licences. Regulāra licenču derīguma un reģistrācijas iekšējā pārbaude. Pienākumu segregācija starp reģistrāciju un iekšējām kontrolēm. Standarti, kā ziņot par nelikumībām. Procedūras, lai nodrošinātu to, ka preču izmantošana atbilst licencei.	

2.7. Nefiskālas prasības ([Pašnovērtējuma anketas 3.5.4. iedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Nefiskāli aspekti	Neatbilstošs tādu preču izmantojums, uz kurām attiecas aizliegumi un ierobežojumi, vai tirdzniecības politikas pasākumi.	preču, uz kurām attiecas nefiskāli aspekti, apstrādes procedūras. Jāievieš atbilstīga kārtība un procedūras: - lai nodalītu no citām precēm tādas preces, uz kurām attiecas nefiskālas prasības; - lai pārbaudītu, vai operācijas tiek veiktas saskaņā ar spēkā esošajiem (ar nodokļiem nesaistītiem) tiesību aktiem; - lai rīkotos ar precēm, uz kurām attiecas ierobežojumi/aizliegumi/embargo, ieskaitot divējāda lietojuma preces; - lai rīkotos ar licencēm atkarībā no individuālām prasībām. - Darbinieku, kuri strādā ar precēm, uz kurām attiecas ar nodokļiem nesaistīti aspekti, informatīva apmācība/izglītošana.	Pašnovērtējuma anketa – 3.5.4. apakšiedaļa

2.8. Procedūras saistībā ar datu dublēšanu, atgūšanu un atkāpšanos un arhivēšanu ([Pašnovērtējuma anketas 3.6. apakšiedaļa](#))

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Prasības attiecībā uz uzskaites vešanu/arhivēšanu	Nespēja viegli veikt auditu, jo ir nozaudēta informācija vai veikta nepienācīga arhivēšana. Dublēšanas rutīnas darbību trūkums. Trūkst pienācīgu procedūru pieteikuma iesnieguma reģistru un informācijas arhivēšanai. Tīša attiecīgās informācijas iznīcināšana vai nozaudēšanas	ISO 27001 sertifikāta uzraudzība liecina par augstiem IT drošības standartiem. Dublēšanas, atgūšanas un datu aizsardzības pret bojājumiem un nozaudēšanu procedūras. Ārkārtas rīcības plāni sistēmas pārtraukuma/traucējumu gadījumiem. Procedūras dublēšanas un atgūšanas testēšanai. Muitas arhīvu un komerciālo dokumentu uzglabāšana drošās telpās. Klasifikācijas shēmas esamība. Arhīva likumīgo termiņu ievērošana. Daļēja vai pilnīga dublēšana jāveic katru dienu. Pilnīga dublēšana jāveic vismaz reizi nedēļā. Jebkurā laikā jābūt pieejamām vismaz trīs secīgām jaunākajām rezerves kopijām. Dublēšanu ir vēlams veikt attālināti, izmantojot elektroniski drošu metodi uzglabāšanas vietā, kas atrodas vismaz 300 metru attālumā. Arī kodēšanas atslēgai jābūt rezerves kopijai, un tā jāuzglabā ārpus uzglabāšanas objekta.	ISO 9001:2015, 6. iedaļa ISO 27001:2013 ISO normas IT drošības standartiem

2.9. Informācijas drošība – datorsistēmu aizsardzība ([Pašnovērtējuma anketas 3.7. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Vispārīgi nosacījumi	Neatļauta piekļuve un/vai ielaušanās uzņēmēja datorsistēmās un/vai programmās.	Jābūt ieviestai un darbiniekiem pieejamai IT drošības politikai, procedūrām un standartiem. ISO 27001 sertifikāta uzraudzība liecina par augstiem IT drošības standartiem. Informācijas drošības politika: Par informācijas drošību atbildīgs darbinieks. - Informācijas drošības izvērtēšana vai ar IT riskiem saistītu problēmu apzināšana; Procedūras piekļuves tiesību piešķiršanai pilnvarotām personām; piekļuves tiesības nekavējoties jāatsauc, ja pienākumi tiek nodoti citai personai vai tiek izbeigtas darba attiecības. - Piekļuve datiem, pamatojoties uz nepieciešamību.	Pašnovērtējuma anketa – 3.7. apakšiedaļa ISO 27001:2013

		<p>vajadzības gadījumā kodēšanas programmatūras izmantošana.</p> <p>Ugunsdzēsība.</p> <p>Antivīrusu aizsardzība.</p> <p>Paroles aizsardzība uz visiem personālajiem datoriem un iespējams uz svarīgākajām programmām.</p> <p>Ja darbinieki pamet darbavietu, datoram vienmēr jābūt aizsargātam ar atslēgvārdu.</p> <p>Parolei jābūt vismaz no astoņām rakstzīmēm, starp kurām ir viens vai vairāki lielie un mazie burti, skaitļi un citas rakstzīmes. Jo garāka ir parole, jo drošāka tā ir. Lietotājevārdu un paroli nevienam nedrīkst atklāt.</p> <p>Aizsardzības pret nesankcionētu piekļuvi pārbaude.</p> <p>Piekļuvei servera telpām jābūt tikai pilnvarotām personām.</p> <p>Ar regulāriem intervāliem veikt pārbaudes ielaušanās; ielaušanās testi jāreģistrē.</p> <p>Jāīsteno incidentu risināšanas procedūras.</p>	
Vispārīgi nosacījumi	Tīša attiecīgās informācijas iznīcināšana vai nozaudēšana.	<p>Ārkārtas rīcības plāns datu nozaudēšanas gadījumā.</p> <p>Rezerves kopiju veidošanas kārtība sistēmas pārtraukuma/traucējumu gadījumos.</p> <p>Procedūras, kā tiek anulētas piekļuves tiesības.</p> <p>Procedūras, kā aizliegt personīgo patēriņa preču, piemēram, zibatmiņu, CD, DVD un citu personālo elektronisko perifēro ierīču izmantošanu.</p> <p>Piekļuvi interneta vietnēm ierobežot vienīgi līdz vietnēm, kuras atbilst darījumdarbības veidiem.</p>	ISO 28001:2007, A 3. iedaļa ISO 27001:2013

2.10. Informācijas drošība – dokumentācijas drošība ([Pašnovērtējuma anketas 3.8. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Vispārīgi nosacījumi	Uzņēmēja informācijas sistēmas ļaunprātīga izmantošana, apdraudot piegādes ķēdi.	<p>ISO 27001 sertifikāta uzraudzība liecina par augstiem IT drošības standartiem.</p> <p>Autorizētas piekļuves dokumentiem procedūras.</p> <p>Dokumentu iesniegšana un droša uzglabāšana.</p> <p>Procedūras, kā jārisina incidenti un jāīsteno korigējošas darbības.</p>	<p>Pašnovērtējuma anketa – 3.8. apakšiedaļa</p> <p>ISO 28001:2007,</p>

	Tīša attiecīgās informācijas iznīcināšana vai nozaudēšana.	Dokumentu reģistrēšana un rezerves kopiju veidošana, ieskaitot skenēšanu. Ārkārtas rīcības plāns nozaudēšanas gadījumā. Iespēja izmantot kodēšanas programmatūru, ja tā ir nepieciešama. Tirdzniecības aģentiem ceļojot jāievēro drošības pasākumi (nekad nedrīkst transportā aplūkot sensitīvus dokumentus). Veidot piekļuves līmeņus stratēģiskai informācijai saskaņā ar personāla dažādām kategorijām. Drošā veidā atbrīvojoties no norakstītajiem datoriem. Vienošanās ar darījumdarbības partneriem par dokumentācijas aizsardzību/lietošanu.	A 4. iedaļa ISO 27001:2013
Citiem noteiktās drošības un drošuma prasības	Uzņēmēja informācijas sistēmas ļaunprātīga izmantošana, apdraudot piegādes ķēdi. Tīša attiecīgās informācijas iznīcināšana vai nozaudēšana.	Prasības aizsargāt līgumos iekļautos datus. Procedūras, kā kontrolēt līgumu prasības un veikt to auditu.	

3. Pierādīta finansiālā maksātspēja ([Pašnovērtējuma anketas 4. iedaļa](#))

Kritērijs: Pierādīta finansiālā maksātspēja (SMK 39. panta c) punkts un SMK ĪA 26. pants)

3.1. Pierādīta maksātspēja

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Maksātspēja/nespēja izpildīt finanšu saistības	Finansiāla ievainojamība, kas nākotnē var izraisīt neatbilstīgu rīcību.	Pārbaudīt pieteikuma iesniedzēja finanšu pārskatus un finanšu kustību, lai analizētu pieteikuma iesniedzēja spēju maksāt savus likumīgos parādus. Lielākajā daļā gadījumu pieteikuma iesniedzēja banka varēs sniegt ziņas par pieteikuma iesniedzēja maksātspēju. Iekšējās pārraudzības procedūras, lai novērstu finanšu apdraudējumus.	

4. Atbilstība drošības un drošuma standartiem ([Pašnovērtējuma anketas 6. iedaļa](#))

Kritērijs: atbilstība drošības un drošuma standartiem (SMK 39. panta e) punkts un SMK ĪA 28. pants)

4.1. Drošības novērtējums, ko veic uzņēmējs (pašnovērtējums)

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Pašnovērtējums	Neatbilstīgas zināšanas par drošību un drošumu visās attiecīgajās uzņēmuma nodaļās.	Tiek veikts, regulāri pārskatīts/atjaunināts un dokumentēts risku un apdraudējumu pašnovērtējums. Precīzi apzināt drošības un drošuma riskus, ko rada uzņēmuma darbība. Izvērtēt riskus, kas saistīti ar drošību un drošumu (risku līmeņa iespējamības procentuālais apmērs: zems/vidējs/augsts). Pārliecināties, ka visus attiecīgos riskus aptver preventīvi un korektīvi pasākumi.	Pašnovērtējuma anketa – 6.1.2. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.4. iedaļa ISPS Kodekss 6.B pielikums “Zināmo nosūtītāju kontrolosaraksts” Aviopārvadājumu drošības kritēriji pilnvarotajiem pārstāvjiem/zināmajiem nosūtītājiem
Drošības pārvaldīšana un iekšējā organizācija	Neatbilstoša pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma koordinācija attiecībā uz drošumu un drošību.	Tādas atbildīgas personas iecelšana, kura ir pietiekami pilnvarota, lai varētu koordinēt un ieviest atbilstīgus drošības pasākumus visās attiecīgajās uzņēmuma struktūrvienībās. Īstenot drošības politiku, ieskaitot formālās procedūras, kā pārvaldīt/sekot katrai loģistikas darbībai no drošības un drošuma viedokļa. Īstenot procedūras, lai nodrošinātu preču drošību un drošumu norīkotā personāla brīvdienu vai cita veida prombūtnes laikā.	Pašnovērtējuma anketa – 6.1.4. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa ISO 9001:2015, 5. iedaļa ISPS Kodekss
Iekšējās kontroles procedūras	Neatbilstoša pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma drošuma un drošības jautājumu kontrole.	Īstenot drošības un drošuma procedūru/jautājumu iekšējās kontroles procedūras. Procedūras, kā reģistrēt un izmeklēt drošības incidentus, ieskaitot risku un	Pašnovērtējuma anketa – 6.1.7. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3.,

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

		apdraudējumu novērtējuma pārskatīšanu un koriģējošu pasākumu īstenošanu, ja tas nepieciešams.	A.4. iedaļa <i>ISPS</i> Kodekss
Iekšējās kontroles procedūras	Neatbilstoša pieteikuma iesniedzēja uzņēmuma drošuma un drošības jautājumu kontrole.	Reģistrāciju var veikt datnē, kurā ir norādīts, piemēram, datums, novērotā neatbilstība, personas, kura atklājusi neatbilstību, vārds, uzvārds, pretpasākumi, atbildīgās personas paraksts. Drošības un drošuma incidentu reģistru padarīt pieejami uzņēmuma darbiniekiem.	ISO 28001:2007, A.3., A.4. iedaļa <i>ISPS</i> Kodekss
Drošuma un drošības prasības noteiktām precēm	Manipulācijas ar precēm.	Ieviest labu preču izsekošanas sistēmu. Īpašas iepakojšanas vai uzglabāšanas prasības bīstamām precēm.	<i>ISPS</i> Kodekss

4.2. Iekļūšana objektā un piekļuve tam ([Pašnovērtējuma anketas 6.3. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Transportlīdzekļu, personu un preču piekļūšanas vai iebraukšanas/ienākšanas kārtība	Neatļauta transportlīdzekļu, personu vai preču piekļūšana vai ienākšana/iebraukšana objektā un/vai iekraušanas un nosūtīšanas zonas tuvumā.	Transportlīdzekļu, ar kuriem var iekļūt teritorijā, skaitam jābūt pēc iespējas ierobežotam. Tādēļ darbinieku stāvvietai ir vēlams atrasties ārpus drošības zonas. Turklāt, ja ir iespējams, var ieviest kārtību, ka kravas automobiļi pirms un pēc iekraušanas gaida atsevišķā zonā ārpus drošības zonas. Piekļuvi iekraušanas zonai pēc pieprasījuma piešķir vienīgi kravas automobiļiem ar atļauju uz iekraušanas laiku. Lietderīgi var būt izmantot identifikācijas kartītes. Identifikācijas kartītēm jābūt ar fotoattēlu. Ja uz identifikācijas kartītēm nav fotoattēla, tad uz tām jānorāda vismaz operatora vārds, uzvārds vai teritorijas, kurās tās ir derīgas (ļauņprātīgas izmantošanas risks gadījumā, ja to nozaudē). Identifikācijas kartīšu izmantošana jāuzrauga atbildīgai personai. Apmeklētājiem jābūt pagaidu identifikācijas kartītēm, un tie visu laiku jāpavada. Dati par visiem apmeklējumiem, tostarp apmeklētāju/autovadītāju vārdi,	Pašnovērtējuma anketa – 6.3. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa <i>ISPS</i> Kodekss

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

		<p>uzvārdi, ierašanās/izbraukšanas laiks un uzturēšanās laiks jāreģistrē un jāuzglabā pienācīgā formā (piemēram, žurnāls, IT sistēma), un jānumurē. Vienu identifikācijas kartīti nedrīkst izmantot divreiz pēc kārtas, lai izvairītos no tās nodošanas pavadonim.</p> <p>Piekļuves kontrole, izmantojot kodu: kodu regulāras nomaiņas kārtība.</p> <p>Identifikācijas kartītēm un kodiem jābūt derīgiem vienīgi darbinieku darba laikā.</p> <p>Visu piekļuves atļauju atdošanas standartizētās procedūras.</p> <p>Apmeklētāji jā sagaida un jāpavada kādam no uzņēmuma darbiniekiem, lai izvairītos no neatļautām darbībām.</p> <p>Apmeklētāju identifikācijas kartītes jānēsā redzamā vietā.</p> <p>Jāuzrunā nepazīstamas personas.</p> <p>Korporatīvais apģērbs, lai atšķirtu nepazīstamās personas.</p> <p>Pagaidu darba gadījumā (piemēram, uzturēšanas darbi) uzņēmuma, kurš nodrošina ārpakalpojumu, pilnvaroto darbinieku saraksts.</p>	
Standarta darba procedūras ielaušanās gadījumā	Nepareiza rīcība, ja atklāta ielaušanās.	<p>Jāievieš procedūras ielaušanās vai neatļautas iekļūšanas gadījumiem.</p> <p>Īstenot ielaušanās testus un reģistrēt testa rezultātus, un, ja ir nepieciešams, īstenot koriģējošas darbības.</p> <p>Incidenta ziņojuma vai citas atbilstīgas formas izmantošana, lai reģistrētu incidentus un īstenotās darbības.</p> <p>Īstenot stāvokļa uzlabošanas pasākumus pēc incidentiem, kas saistīti ar neatļautu piekļuvi.</p>	ISO 28001:2007, A.3. iedaļa <i>ISPS</i> Kodekss

4.3. Fiziskā drošība ([Pašnovērtējuma anketas 6.2. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Teritorijas ārējās robežas	Neatbilstoša teritorijas aizsardzība pret ielaušanos no ārienes.	<p>Ja perimetru ieskauj atbilstīgs drošs žogs, jāveic regulāras pārbaudes, lai pārlicinātos par tā integritāti un bojājumiem, un jāplāno tā uzturēšana un labošana.</p> <p>Ja ir atbilstīgi, kontrolētajās zonās var iekļūt vienīgi personāls ar atbilstošām atļaujām un kontrolē.</p> <p>Apsardzes darbinieku neregulāras patruļas.</p>	Pašnovērtējuma anketa – 6.2. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa <i>ISPS</i> Kodekss

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

Vārti un vārtu telpas	Pastāv vārti vai vārtu telpas, kas netiek uzraudzītas.	Visi lietotie vārti un vārtu telpas jānodrošina, izmantojot atbilstīgus pasākumus, piemēram, videonovērošanas sistēma un/vai iekļuves kontroles sistēma (apgaismojuma, kustību sensori utt.). Videonovērošanas sistēma ir lietderīga vienīgi tad, ja ieraksti ir izvērtējami un var nodrošināt savlaicīgu reaģēšanu. Ja ir atbilstīgi, īsteno procedūras, lai nodrošinātu piekļuves punktu aizsardzību.	ISO 28001:2007, A.3. iedaļa <i>ISPS</i> Kodekss
Slēgierīces	Neatbilstošas slēgierīces ārējām un iekšējām durvīm, logiem, vārtiem un žogiem.	Jāievieš un attiecīgajiem darbiniekiem pieejami jāpadara norādījumi/procedūras saistībā ar atslēgu lietošanu. Aizslēdzamu ēku, teritoriju, telpu, drošo zonu, dokumentu skapju, seifu, transportlīdzekļu, mehānismu un gaisa kravu atslēgas ir pieejamas tikai pilnvarotam personālam. Slēdzeņu un atslēgu inventāra periodiska pārbaude. Jāreģistrē nesankcionētas piekļuves mēģinājumi un regulāri jāpārbauda šī informācija. Ja attiecīgajā telpā/birojā neviens nestrādā, logiem un durvīm jābūt slēgtām.	Pašnovērtējuma anketa – 6.2.4. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Apgaismojums	Neatbilstošs ārējo un iekšējo durvju, logu, sētu un autostāvvietu apgaismojums.	Pienācīgs apgaismojums iekštelpās un ārā. Atbilstīgā gadījumā jāizmanto rezerves ģeneratori vai alternatīvi enerģijas piegādes avoti, lai nodrošinātu nepārtrauktu apgaismojumu jebkura vietējās enerģijas apgādes pārtraukuma laikā. Jābūt aprīkojuma uzturēšanas un labošanas plāniem.	Pašnovērtējuma anketa – 6.2.4. apakšiedaļa
Procedūras piekļuvei atslēgām	Trūkst atbilstīgu procedūru saistībā ar piekļuvi atslēgām. Neatļauta piekļuve atslēgām.	Jāīsteno piekļuves atslēgām kontroles procedūra. Atslēgas jāizsniedz vienīgi pēc reģistrēšanas un jānodod atpakaļ uzreiz pēc to izmantošanas. Arī atslēgu atdošana jāreģistrē.	ISO 28001:2007, A.3.3. iedaļa
Iekšējie fiziskās drošības pasākumi	Neatbilstoša piekļuve teritorijas iekšējām zonām.	Jāīsteno process, lai telpās nošķirtu dažādas darbinieku kategorijas (piemēram, jakas, identifikācijas kartītes). Piekļuve jākontrolē un jāpersonalizē atkarībā no darbinieka stāvokļa.	ISO 28001:2007, A.3., A.4. iedaļa <i>ISPS</i> Kodekss

Privātu transportlīdzekļu novietošana	Trūkst atbilstīgu procedūru saistībā ar privāto transportlīdzekļu novietošanu. Neatbilstoša teritorijas aizsardzība pret ielaušanos no ārienes.	Transportlīdzekļu, ar kuriem var iekļūt teritorijā, skaitam jābūt pēc iespējas ierobežotam. Īpaši aprīkotas transportlīdzekļu stāvvietas apmeklētājiem un darbiniekiem jāierīko tālu no kravas apstrādes un uzglabāšanas zonām. Jāapzina privātu transportlīdzekļu neatļautas iekļuves aizsargātās teritorijās riski un apdraudējumi. Jādefinē noteikumi/procedūras privāto transportlīdzekļu iekļūšanai pieteikuma iesniedzēja objektos. Gadījumā ja apmeklētāju un darbinieku stāvvietas nav nošķirtas, apmeklētāju automobiļiem jābūt identificētiem	
Ārējo robežu un ēku uzturēšana	Neatbilstoša teritorijas aizsardzība pret ielaušanos no ārienes nepienācīgas uzturēšanas dēļ.	Regulāra teritorijas ārējo robežu un ēku apskate katru reizi, kad tiek konstatēta neatbilstība.	ISO 28001:2007, A.3. iedaļa

4.4. Kravas vienības ([Pašnovērtējuma anketas 6.4. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Parastā kārtība piekļūšanai kravas vienībām	Trūkst atbilstīgu procedūru saistībā ar piekļuvi kravas vienībām. Neatļauta piekļūšana kravas vienībām.	Neatļautas piekļuves nosūtīšanas zonām, iekraušanas platformām un kravas zonām risku un apdraudējumu identificēšana. Tādu procedūru ieviešana, kuras pārvalda piekļuvi nosūtīšanas zonām, iekraušanas platformām un kravas zonām. Kravas vienības tiek novietotas drošās zonās (piemēram, nožogotās teritorijās, teritorijās ar videonovērošanu vai teritorijās, kuras novēro apsardzes personāls) vai arī tiek īstenoti citi pasākumi, lai nodrošinātu kravas vienību integritāti. Piekļuve zonām, kur tiek turētas kravas vienības, ir ierobežota vienīgi pilnvarotām personām. Transporta departamenta un preču saņemšanas nodaļas kopīga plānošana.	Pašnovērtējuma anketa – 6.4.1. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa <i>ISPS</i> Kodekss
Parastā kārtība kravas vienību integritātes nodrošināšanai	Manipulācijas ar kravas vienībām.	Procedūra kravas vienību pārraudzīšanai un integritātes nodrošināšanai; Procedūras, kā tiek reģistrēti, izmeklēti gadījumi, kad ir atklāta nesankcionēta piekļuve vai piekļuves mēģinājums, un kādas koriģējošas darbības tiek īstenotas. Atbilstīgā gadījumā uzraudzība, izmantojot videonovērošanas sistēmu.	Pašnovērtējuma anketa – 6.4.2. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3.3. iedaļa

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

			ISPS Kodekss
Plombu lietošana	Manipulācijas ar kravas vienībām.	ISO/PAS 17712 vai citā veida sistēmām atbilstīgu konteineru plombu izmantošana, lai nodrošinātu kravas integritāti transportēšanas laikā. Drošā vietā uzglabātas plombas. Jāuztur plombu reģistrs (ieskaitot izmantotās). Regulāra reģistra un faktisko plombu salīdzināšana. Atbilstīgā gadījumā jāvienojas ar darījumdarbības partneriem par plombu pārbaudi (integritāte un skaits) ierodoties.	Pašnovērtējuma anketa – 6.4.3. apakšiedaļa ISO/PAS 17712
Kravas vienības struktūras, tostarp kravas vienības īpašumtiesību, pārbaudes procedūras	Slēptu vietu izmantošana kravas vienībās kontrabandas nolūkos Nepilnīga kontrole attiecībā uz kravas vienībām.	Procedūra, lai pirms iekraušanas pārbaudītu kravas vienības integritāti. Atbilstīgā gadījumā jāizmanto septiņu punktu pārbaudes process (priekšējā siena, kreisā puse, labā puse, grīda, pārklājums/jumts, iekšējās/ārējās durvis, ārpuse/šasija). Cita veida pārbaudes atkarībā no kravas vienības veida.	Pašnovērtējuma anketa – 6.4.4. apakšiedaļa ; Pašnovērtējuma anketa – 6.4.5. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Kravas vienību apkope	Manipulācijas ar kravas vienībām.	Ierastās apkopes regulārā programma. Ja apkopi veic trešā persona, procedūras, lai pēc tās pārbaudītu kravas vienību integritāti.	Pašnovērtējuma anketa – 6.4.5. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Standarta darba procedūras ielaušanās kravas vienībās un/vai manipulāciju	Nepareiza rīcība, ja konstatēta nesankcionēta piekļuve vai manipulācijas.	Noteiktas atbilstošas procedūras attiecībā uz to, kādi pasākumi jāveic, ja atklāta nesankcionēta piekļuve vai manipulācijas.	ISO 28001:2007, A.3. iedaļa

ar tām gadījumā		
-----------------	--	--

4.5. Loģistikas procesi ([Pašnovērtējuma anketas 6.5. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Aktīvie transportlīdzekļi, kas iebrauc Kopienas muitas teritorijā un izbrauc no tās	Preču transportēšanas kontroles trūkums.	Sekošanas un izsekošanas tehnoloģiju izmantošana var atklāt neierastas apstāšanās vai kavēšanās, kas var ietekmēt preču drošību. Īpašas pārvadātāju/kravas ekspeditoru atlases procedūras. Vienojieties ar darījumdarbības partneriem par plombu pārbaudi (integritāte un skaits), kad preces tiek piegādātas viņu telpās.	Pašnovērtējuma anketa – 6.5. apakšiedaļa

4.6. Ienākošās preces ([Pašnovērtējuma anketas 6.6. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Ienākošā transporta pārbaudes parastā kārtība	Saņemto preču ievadīšana, apmaiņa ar tām vai to nozaudēšana. Nekontrolētas ienākošās preces, kas var izraisīt drošības vai drošuma riskus.	Plānoto preču piegāžu grafika uzturēšana. Negaidītu piegāžu apstrādes procedūras. Jāveic atbilstības pārbaudes starp ienākošajām precēm un ierakstiem loģistikas sistēmās. Procedūras transportlīdzekļu integritātes pārbaudei.	Pašnovērtējuma anketa – 6.6.1. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 6.2.2. iedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Parastā kārtība citiem noteikto drošības pasākumu pārbaudei	Saņemto preču, kas var izraisīt drošības vai drošuma riskus, kontroles trūkums. Saņemto preču pievienošana, apmaiņa ar tām vai to nozaudēšana.	Procedūras, lai nodrošinātu to, ka personāls ir informēts par drošības prasībām. Pārvaldības/uzraudzības pārbaudes, lai nodrošinātu to, ka tiek ievērotas drošības prasības.	Pašnovērtējuma anketa – 6.6.2. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Preču saņemšanas	Saņemto preču, kas var izraisīt drošības vai drošuma riskus,	Norīkots personāls, kurš sagaida autovadītāju ierodoties un uzrauga preču izkraušanu.	Pašnovērtējuma anketa –

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

uzraudzība	kontroles trūkums. Saņemto preču pievienošana, apmaiņa ar tām vai to nozaudēšana.	Pirmspiegādes informācijas izmantošana; Procedūras, lai nodrošinātu to, ka darbinieki vienmēr ir klāt un preces netiek atstātas bez uzraudzības. Jāveic ienākošo preču un pārvadājuma dokumentu atbilstības pārbaudes. Drošiem gaisa kravu/gaisa pasta pārvadājumiem no zināma nosūtītāja jāievieš atbilstīgas sistēmas un procedūras, kā pārbaudīt pārvadātāja deklarāciju un pārvadātāja identifikāciju.	6.6.3. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Ienākošo preču plombēšana	Saņemto preču, kas var izraisīt drošības vai drošuma riskus, kontroles trūkums. Saņemto preču pievienošana, apmaiņa vai nozaudēšana.	Plombu integritātes un plombu numuru atbilstības numuriem dokumentos pārbaudes procedūras. Norīkotu pilnvaroto personu iecelšana.	Pašnovērtējuma anketa – 6.6.3. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa ISO/PAS 17712
Preču saņemšanas administratīvās un fiziskās procedūras	Saņemto preču, kas var izraisīt drošības vai drošuma riskus, kontroles trūkums. Saņemto preču pievienošana, apmaiņa vai nozaudēšana.	Pārbaudes, lai salīdzinātu preces ar pievienotajiem pārvadājuma un muitas dokumentiem, izdošanas sarakstiem un pirkšanas pasūtījumiem. Nokomplektēšanas pārbaude, veicot preču svēršanu un skaitīšanu, uzskaites ierakstu atbilstības salīdzināšanu un unificēta marķējuma pārbaudes. Krājumu reģistru atjaunināšana pēc iespējas ātrāk pēc preču piegādes. Preču, kas uzskatāmas par neatbilstošām, novietošana īpašā un drošā zonā, un šo preču pārvaldības procesa izveide.	Pašnovērtējuma anketa – 6.6.4. apakšiedaļa , 6.6.5. apakšiedaļa , 6.6.6. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 7. iedaļa.
Iekšējās kontroles procedūras	Nepareiza rīcība, ja tiek atklātas neatbilstības un/vai pārkāpumi.	Procedūras pārkāpumu reģistrēšanai un izmeklēšanai, piemēram, nepietiekamas piegādes, sabojātas ierīces, kas paredzētas, lai novērstu manipulācijas, ieskaitot pārskatīšanas procedūras un koriģējošo darbību īstenošanu.	Pašnovērtējuma anketa – 6.6.7. apakšiedaļa

4.7. Preču uzglabāšana ([Pašnovērtējuma anketas 6.7. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Uzglabāšanas vietas ierādīšana	Neatbilstoša uzglabāšanas vietas aizsardzība pret ārēju ielaušanos.	Procedūras piekļuves preču uzglabāšanas zonai pārvaldībai. Zona vai zonas ir paredzēta(-s) preču uzglabāšanai ar videonovērošanas sistēmu vai citu pienācīgu kontroli.	Pašnovērtējuma anketa – 6.7.1. apakšiedaļa un 6.7.2. apakšiedaļa

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

Preces, kas jāglabā ārpus telpām	Manipulācijas ar precēm	Jāizmanto atbilstīgs apgaismojums un atbilstīgā gadījumā videonovērošana. Šo preču integritāte jāpārbauda un jādokumentē pirms iekraušanas. Ja iespējams, preču galamērķis jānorāda pēc iespējas vēlākā posmā (piemēram, svītrkodi, nevis teksts, kas norāda uz galamērķi).	
Iekšējās kontroles procedūras	Trūkst procedūru, lai nodrošinātu uzglabāto preču drošību un drošumu. Nepareiza rīcība, ja tiek atklātas neatbilstības un/vai pārkāpumi.	Regulāras krājumu uzskaites procedūras un pārkāpumu/neatbilstību reģistrēšana un izmeklēšana, ieskaitot pārskatīšanas procedūras un koriģējošu darbību īstenošanu. Norādījumi par preču paziņošanu, kuros ir aplūkots tas, kā un kādā veidā ienākošās preces tiek pārbaudītas.	Pašnovērtējuma anketa – 6.7.3. apakšiedaļa ISO 9001:2015, 2. iedaļa
Dažādu preču atsevišķa uzglabāšana	Neatļauta preču aizvietošana un/vai manipulācijas ar precēm.	Preču atrašanās vieta ir reģistrēta krājumu reģistrā. Attiecīgā gadījumā atšķirīgas preces, t. i., preces, uz kurām attiecas ierobežojumi vai aizliegumi, Kopienas/ārpuskopienas preces, bīstamās preces, preces ar augstu vērtību, ārvalstu/iekšzemes preces, gaisa kravas, glabā atsevišķi.	Pašnovērtējuma anketa – 6.7.4. apakšiedaļa <i>TAPA</i> Tehnoloģisko aktīvu aizsardzības apvienības (<i>Technology Asset Protection Association</i>) sertifikāts
Papildu drošuma un drošības pasākumi piekļūšanai precēm	Nesankcionēta piekļūšana precēm.	Atļauta piekļūšana uzglabāšanas vietai tikai norīkoti darbiniekiem. Apmeklētājiem un trešām personām jābūt pagaidu identifikācijas kartītēm, un tie visu laiku jāpavada. Dati par visiem apmeklējumiem, tostarp apmeklētāju/trešo personu vārdi, uzvārdi, ierašanās/izbraukšanas laiks un uzturēšanās laiks jāreģistrē un jāuzglabā pienācīgā formā (piemēram, žurnāls, IT sistēma). Ja paša uzglabāšanas zona ir cita uzņēmēja telpās, šī zona jānodrošina, īstenojot regulāru saziņu starp iesaistītajiem uzņēmējiem un <i>AEO</i> apmeklējumus un	Pašnovērtējuma anketa – 6.7.5. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa <i>ISPS</i> Kodekss

	kontroles uz vietas.	
--	----------------------	--

4.8. Preču ražošana ([Pašnovērtējuma anketas 6.8. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Ražošanas telpas noteikšana. Papildu drošuma un drošības pasākumi piekļūšanai precēm.	Trūkst procedūru, lai nodrošinātu ražoto preču drošību un drošumu. Nesankcionēta piekļūšana precēm.	Zona ir paredzēta preču ražošanai ar atbilstīgu piekļuves kontroli. Atļauta piekļūšana ražošanas vietai tikai norīkoti darbiniekiem. Apmeklētājiem un trešām personām jānēsā labi redzamas vestes, un tie visu laiku jāpavada. Procedūras, lai nodrošinātu ražošanas procesa drošību un drošumu.	Pašnovērtējuma anketa – 6.8.2. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Iekšējās kontroles procedūras	Trūkst procedūru, lai nodrošinātu ražoto preču drošību un drošumu. Manipulācijas ar precēm	Jābūt noteiktiem aizsardzības procesiem un procedūrām, lai nodrošinātu ražošanas procesa viendabīgumu, piemēram, atļauta piekļūšana tikai norīkoti darbiniekiem vai pienācīgi pilnvarotām personām, ražošanas procesa pārraudzība un uzraudzība, ko veic ar sistēmām un/vai personāls.	ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Produktu iepakošana	Nepilnīga izstrādājumu iepakšanas kontrole. Saražoto preču pievienošana, apmaiņa vai nozaudēšana.	Ja vien tas ir iespējams, produkti jāiepako tā, lai būtu viegli konstatēt, ja ar tiem ir notikušas manipulācijas. Piemērs varētu būt īpašas līmlentes izmantošana ar zīmola nosaukumu uz tās. Tādā gadījumā līmlente jāuzrauga. Cits risinājums ir izmantot lenti, kuru nav iespējams noņemt, neatstājot pēdas. Tāpat var izmantot tehnoloģiskos palīg līdzekļus iepakojuma integritāti nodrošināšanai, piemēram, videonovērošanu vai svara pārbaudi; Ja iespējams preču galamērķis jānorāda pēc iespējas vēlākā posmā (piemēram, svītrkodi, nevis teksts, kas norāda uz galamērķi).	Pašnovērtējuma anketa – 6.8.3. apakšiedaļa
Kvalitātes pārbaude	Nepilnīga preču plūsmas kontrole Saražoto preču pievienošana, apmaiņa vai nozaudēšana.	Katrā ražošanas posmā veikt saražoto preču nejaušas drošības un drošuma pārbaudes.	

4.9. Preču iekraušana ([Pašnovērtējuma anketas 6.9. apakšiedaļa](#))

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Izejošā transporta pārbaudes parastā kārtība	Preču piegādes kontroles trūkums, kas var izraisīt drošības vai drošuma riskus.	Iekrauto preču kontrole (atbilstības pārbaude/skaitīšana/svēršana/pārdošanas pasūtījuma salīdzināšana ar informāciju no loģistikas nodaļām). Salīdzināšana ar loģistikas sistēmu. Ieviestas procedūras transportēšanas līdzekļu saņemšanai. Stingra piekļuves kontrole iekraušanas zonai.	Pašnovērtējuma anketa – 6.9.1. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Kārtība citu noteikto drošības pasākumu pārbaudei	Drošības vienošanos pārkāpšana, kas rada risku piegādāt nedrošas vai neaizsargātas preces, piegādāt preces, kas nav reģistrētas loģistikas sistēmā un attiecībā uz kurām nav nekādas kontroles.	Procedūras, lai nodrošinātu to, ka klienti ir informēti par drošības prasībām. Pārvaldības/uzraudzības pārbaudes, lai nodrošinātu to, ka tiek ievērotas drošības prasības.	Pašnovērtējuma anketa – 6.9.3. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Preču iekraušanas uzraudzība	Preču iekraušanas uzraudzības trūkums, kas var izraisīt drošības vai drošuma riskus.	Nokomplektēšanas pārbaude, veicot preču svēršanu, skaitīšanu, uzskaites ierakstu atbilstības salīdzināšanu un unificēta marķējuma pārbaudes. Autovadītāju apziņošanas pirms ierašanās procedūras. Norīkots personāls, kurš sagaida autovadītāju un uzrauga preču iekraušanu. Autovadītāji nevar neuzraudzīti piekļūt iekraušanas zonai. Procedūras, lai nodrošinātu to, ka darbinieki vienmēr ir klāt un preces netiek atstātas bez uzraudzības. Atbildīgās(-o) personas(-u) iecelšana parasto pārbažu veikšanai.	Pašnovērtējuma anketa – 6.9.4. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa
Izvedamo preču plombēšana	Nenoplombētu preču sūtīšanas dēļ var notikt preču pievienošana, apmaiņa vai nozaudēšana, kuru nevar viegli konstatēt.	Procedūras plombu kontrolei, uzlikšanai, pārbaudei un reģistrēšanai. Norīkotu pilnvaroto personu iecelšana. Tādu konteineru plombu izmantošana, kas atbilst ISO/PAS 17712.	Pašnovērtējuma anketa – 6.9.2. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa ISO/PAS 11712:11 6 ISO PAS 17712

Preču iekraušanas vadības procesi	Loģistikas sistēmā neregistrētu preču piegāde, attiecībā uz kurām Jums nav nekādas kontroles, un tāpēc tās rada drošības vai drošuma risku.	Pārbaudes, lai salīdzinātu preces ar pievienotajiem pārvadājuma un muitas dokumentiem, iekraušanas/iepakošanas sarakstiem un pārdošanas pasūtījumiem. Krājumu reģistru atjaunināšana pēc iespējas ātrāk pēc izbraukšanas.	Pašnovērtējuma anketa – 6.9.5. apakšiedaļa un 6.9.6. apakšiedaļa
Iekšējās kontroles procedūras	Nepareiza rīcība, ja tiek atklātas neatbilstības un/vai pārkāpumi.	Procedūras pārkāpumu reģistrēšanai un izmeklēšanai, piemēram, nepietiekamas piegādes, sabojātas ierīces, kas paredzētas, lai novērstu manipulācijas, klientu atpakaļnosūtītās preces, pārskatīšanas procedūras un koriģējošo darbību īstenošanu.	Pašnovērtējuma anketa – 6.9.7. apakšiedaļa ISO 28001:2007, A.3. iedaļa

4.10. Drošības prasības darījumdarbības partneriem ([Pašnovērtējuma anketas 6.10. iedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauce
Darījumdarbības partneru identifikācija	Trūkst mehānisma skaidrai darījumdarbības partneru identifikēšanai.	Ir ieviestas procedūras regulāru darījumdarbības partneru un nezināmu klientu identificēšanai. Procedūras darījumdarbības partneru atlasei un pārvaldīšanai, ja pārvadājumus veic trešā persona. Īstenot procedūru apakšuzņēmēju atlasei, pamatojoties uz regulāro un neregulāro apakšuzņēmēju sarakstu. Apakšuzņēmējus var izvēlēties, pamatojoties uz atlases kritērijiem vai pat uz īpašu uzņēmuma sertifikāciju (ko var izveidot, izmantojot sertifikācijas aptaujas anketu).	
Citiem noteiktās aizsardzības prasības	Vienošanos par aizsardzības pasākumiem pārkāpšana ar risku saņemt vai piegādāt nedrošas vai neaizsargātas	Iepriekšējās darbības pārbaudes izmantošana, lai atlasītu regulārus darījumdarbības partnerus, piemēram, izmantojot interneta vai reitingu aģentūras. Drošības prasības (piemēram, ka visām precēm jābūt noteiktā veidā marķētām,	Pašnovērtējuma anketa – 6.10. apakšiedaļa ISO 28001:2007,

	preces.	<p>plombētām, iepakotām un apzīmētām noteiktā veidā, pakļaušana rentgena pārbaudēm) rakstveidā ir iekļautas līgumos ar regulārajiem darījumdarbības partneriem.</p> <p>Prasība, ka turpmāk netiks slēgti apakšuzņēmēju līgumi ar nezināmām trešām personām, jo īpaši drošo gaisa kravu/gaisa pasta pārvadājumiem;</p> <p>Ekspertu/ārējo auditoru, kas nav saistīti ar regulārajiem darījumdarbības partneriem, sniegti secinājumi par drošības prasību izpildi.</p> <p>Pierādījums, ka darījumdarbības partneriem ir atbilstīgas akreditācijas/sertifikāti, lai pierādītu, ka tie atbilst starptautiskiem drošības standartiem.</p> <p>Procedūras papildu drošības pārbažu veikšanai darījumiem ar nezināmiem vai neregulāriem darījumdarbības partneriem.</p> <p>Ziņošana par jebkuriem drošības incidentiem, kuros ir iesaistīti darījumdarbības partneri, to izmeklēšana un īstenoto koriģējošo darbību reģistrēšana.</p>	A.3. iedaļa
--	---------	--	-------------

4.11. Personāla drošība ([Pašvērtējuma anketas 6.11 iedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
Nodarbinātības politika, ieskaitot pagaidu personālu	Tāda personāla pieņemšana darbā, kas var izraisīt risku drošībai.	<p>Iespējamo darbinieku iepriekšējās darbības pārbaudes, piemēram, iepriekšējās nodarbinātības vēsture un atsauksmes.</p> <p>Jauno vai esošo darbinieku, kuri tiek iecelti no drošības viedokļa jutīgos amatos, papildu pārbaudes, piemēram, policijas pārbaudes saistībā ar nedzēstām sodāmībām.</p> <p>Prasība personālam sniegt informāciju par nodarbinātību citā vietā, policijas brīdinājumiem/atbrīvošanu pret galvojumu, uzsāktu tiesvedību, sodāmību.</p> <p>Esošā personāla periodiskas iepriekšējās darbības pārbaudes/atkārtota izmeklēšana.</p> <p>Prasība atcelt piekļuvi datorsistēmai un pieprasīt drošības apliecības, atslēgu un/vai žetona atpakaļnodošanu, ja persona aiziet no darba vai tiek atlaista.</p> <p>Pagaidu darbinieku pārbaudes, piemērojot tādus pašus standartus, kā pastāvīgajiem darbiniekiem.</p>	<p>Pašnovērtējuma anketa – 6.11.2. apakšiedaļa;</p> <p>Pašnovērtējuma anketa – 6.11.4. apakšiedaļa</p> <p>ISO 28001:2007, A.3. iedaļa</p>

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

		<p>līgumi ar nodarbinātības aģentūrām, nepieciešamo drošības pārbaūžu detalizēts līmenis.</p> <p>Procedūras, lai nodrošinātu to, ka nodarbinātības aģentūras atbilst šiem standartiem.</p>	
Informētības līmenis par drošību un drošumu	Trūkst pienācīgu zināšanu par drošības procedūrām saistībā ar dažādiem procesiem (ienākošās preces, iekraušana, izkraušana utt.), kā rezultātā tiek pieņemtas/iekrautas/izkrautas nedrošas vai neaizsargātas preces.	<p>Personāla informētība par drošības pasākumiem/kārtību attiecībā uz dažādiem procesiem (ienākošās preces, iekraušana, izkraušana utt.). Izveidot reģistru drošības un drošuma incidentu reģistrēšanai, un regulāri apspriest to ar darbiniekiem.</p> <p>Procedūras, saskaņā ar kurām darbiniekiem jāapzina un jāziņo par aizdomīgiem incidentiem.</p> <p>Bukleti par drošības un drošuma jautājumiem var tikt izvietoti īpašās zonās un tos var izstādīt uz ziņojumu dēļa.</p> <p>Drošības un drošuma noteikumus izvietot attiecīgajās zonās (iekraušana/izkraušana utt.). Zīmēm jābūt redzamām gan iekšā (telpās) gan ārpusē (vietās, kas paredzētas autovadītājiem, pagaidu darbiniekiem, dažādiem partneriem).</p>	ISO/28001:2007, A.3. iedaļa
Mācības drošības un drošuma jomā	Trūkst mehānisma, kā darbiniekus apmācīt saistībā ar drošības un drošuma prasībām un tādēļ ir nepietiekamas zināšanas par drošības prasībām.	<p>Personas, kas atbildīgas par apmācības vajadzību apzināšanu, piegāžu nodrošināšanu un mācību reģistru uzturēšanu.</p> <p>Darbinieku apmācība, lai tie atpazītu potenciālus iekšējos drošības apdraudējumus, ielaušanos/ielaušanās mēģinājumu konstatēšana un nesankcionētas piekļuves telpām, precēm, transportlīdzekļiem, automatizētām sistēmām, plombām un reģistriem novēršana.</p> <p>“Nedrošu” preču un notikumu pārbaudes.</p> <p>Drošības un drošuma apmācības var būt daļa no rūpnieciskās drošības apmācības, lai sasniegtu visu personālu.</p> <p>Drošības un drošuma apmācības jādokumentē un regulāri jāatjaunina, pamatojoties uz situāciju, kāda ir uzņēmumā (piemēram, reizi gadā).</p> <p>Jaunais personāls ir intensīvi jāapmāca, jo tiem trūkst zināšanu un tie nav pietiekami informēti.</p>	<p>Pašnovērtējuma anketa – 6.11.3. apakšiedaļa</p> <p>ISO 28001:2007, A.3. iedaļa</p>

4.12. Ārpakalpojumi ([Pašnovērtējuma anketas 6.12. apakšiedaļa](#))

Rādītājs	Riska apraksts	Iespējamie risinājumi	Atsauces
----------	----------------	-----------------------	----------

2. pielikums
TAXUD/B2/047/2011- REV6

<p>Ārpakalpojumi, kurus izmanto dažādās jomās, piemēram, produktu iepakošana, drošība utt.</p>	<p>Tāda personāla pieņemšana darbā, kas var izraisīt risku drošībai.</p> <p>Nepilnīga preču plūsmas kontrole.</p>	<p>Drošības prasības, piemēram, darbinieku identitātes pārbaudes, ierobežotas piekļuves kontroles, rakstveidā ir iekļautas līgumos.</p> <p>Atbilstības šīm prasībām uzraudzība.</p> <p>Dažādu identifikācijas kartīšu izmantošana ārējiem darbiniekiem.</p> <p>Ierobežota vai kontrolēta piekļuve datorsistēmām.</p> <p>Atbilstošā gadījumā, ārpakalpojumu uzraudzība.</p> <p>Izveidot drošības kārtību un/vai audita procedūras, lai nodrošinātu preču integritāti.</p> <p>Pagaidu darba gadījumā (piemēram, apkopes darbi) uzņēmuma, kurš nodrošina ārpakalpojumu, pilnvaroto darbinieku saraksts.</p>	<p>Pašnovērtējuma anketa</p> <p>6.12. apakšiedaļa</p> <p>ISO 28001:2007, A.3. iedaļa</p>
--	---	--	--

Drošības deklarācija¹
atzītiem komersantiem
AEO

Nosaukums (uzņēmums) _____
Adrese _____
Pilsēta _____
Valsts _____
Pasta indekss _____
Tālrunis _____
E-pasts _____

Ar šo es paziņoju, ka:

- preces, kuras saražotas, glabātas, nosūtītas vai pārvadātas saskaņā ar atzīta komersanta (AEO) rīkojumu, piegādātas AEO vai saņemtas no AEO piegādei,
  - ir saražotas, glabātas, sagatavotas un iekrautas drošās uzņēmējdarbības veikšanas telpās, drošās iekraušanas un izkraušanas zonās;
  - ir aizsargātas pret neatļautu iejaukšanos to ražošanas, glabāšanas, sagatavošanas, iekraušanas un transportēšanas laikā;
- šo preču ražošanā, glabāšanā, sagatavošanā, iekraušanā un transportēšanā ir iesaistīti uzticami darbinieki;
- tirdzniecības partneri, kuri darbojas manā vārdā, ir informēti, ka viņiem jānodrošina piegādes ķēdes drošība saskaņā ar iepriekš minēto.

Pilnvarotās personas² vārds, uzvārds _____
Ieņemamais amats _____
Paraksts _____
Izdošanas datums _____

Uzņēmuma zīmogs
(ja nepieciešams)

Šī deklarācija izdota:

Nosaukums (uzņēmums) _____
Adrese _____
Pilsēta _____
Valsts _____
Pasta indekss _____

¹ Tekstu koriģē pēc nepieciešamības, ņemot vērā līgumslēdzēju pušu attiecīgos uzņēmējdarbības modeļus un funkcijas starptautiskajā piegādes ķēdē.

² Pilnvarotā persona, kas reģistrēta komercreģistrā.

Muitas dienestiem sniedzamās informācijas piemēri

Piemērojot SMK 23. panta 2. punktu, "lēmuma turētājs nekavējoties informē muitas dienestus par jebkādiem apstākļiem, kas radušies pēc lēmuma pieņemšanas un kas var ietekmēt tā turpmāko derīgumu vai saturu".

Šā dokumenta mērķis ir palīdzēt AEO apzināt noteiktas situācijas, kas var ietekmēt AEO atļaujas saturu un/vai kritērijus, kas jāizpilda saskaņā ar SMK 39. pantu.

Šis pielikums nav pilnīgs kontrolsaraksts, bet gan indikatīvs uzskaitījums, lai palīdzētu uzņēmējiem sazinā ar muitas dienestiem AEO atļauju administrēšanas nolūkā.

Ja uzņēmējs uzskata, ka kāds fakts, kas nav iekļauts šajā uzskaitījumā, var ietekmēt viņa AEO atļauju, par to jāinformē muita. Turklāt kompetento muitas dienestu informēšana neatbrīvo uzņēmēju no citiem ar ziņošanu saistītiem pienākumiem.

Muitas dienestiem sniedzamās informācijas apjoms ir atkarīgs no esošās AEO atļaujas veida: AEOC vai AEOS.

Tas nozīmē, ka AEOC nav jāizpilda SMK 39. panta e) punktā un SMK ĪA 28. pantā noteiktās prasības, turpretī uz AEOS neattiecas SMK 39. panta d) punkta un SMK ĪA 27. panta prasības.

Muitas dienestiem nosūtamās informācijas piemēri

Vispārīga informācija

Jebkuras izmaiņas, kas saistītas ar:

- uzņēmuma nosaukumu;
- juridisko statusu;
- apvienošanas vai sadalīšanos;
- darbījumdarbības vietu;
- pasta adresi (ja atšķiras no darbījumdarbības vietas);
- pasta adresi saziņai MRA ietvaros (ja atšķiras no darbījumdarbības vietas);
- kontaktpersonu;
- darbījumdarbības pārdošanu vai slēgšanu;
- saimnieciskās darbības jomu un/vai funkciju piegādes ķēdē.

Atbilstība (SMK 39. panta a) punkts un SMK ĪA 24. pants)

- Jebkuri nopietni vai atkārtoti tiesību aktu muitas jomā vai nodokļu noteikumu pārkāpumi vai smagi noziedzīgi nodarījumi saistībā ar saimniecisko darbību (piemēram, apsūdzība par maldināšanu, kukuļdošanu, korupciju), ko izdarījis:
  - pieteikuma iesniedzējs;
  - par pieteikuma iesniedzēju atbildīgā persona vai persona, kura veic pieteikuma iesniedzēja vadības kontroli;
  - par pieteikuma iesniedzēja muitas jautājumiem atbildīgais darbinieks.

- Izmaiņas uzņēmuma vadībā vai struktūrā, piemēram: jauns īpašnieks, jauna atbildīgā persona par pieteikuma iesniedzēju vai persona, kas kontrolē tā pārvaldību, vai jauns(-i) par muitas lietām atbildīgais(-ie) darbinieks(-i).

- Jebkāds nepabeigts kriminālprocess, kas saistīts ar tiesību aktu muitas jomā, nodokļu noteikumu pārkāpumiem vai ar noziedzīgiem nodarījumiem saimnieciskās darbības jomā.

Atbilstīga komerciālās un pārvaldījumu uzskaites pārvaldības sistēma (SMK 39. panta b) punkts un SMK ĪA 25. pants)

- Izmaiņām vai grozījumi uzskaites vai loģistikas sistēmās;
- Uzskaites sistēmas darbības traucējumi (piemēram, uzskaites datu zudums, izsekojamības trūkums u. c.);
- Kontus nav apstiprinājis ārējais auditors;
- Reģistru zudums;
- Auditu datu savstarpēja neatbilstība;
- Uzskaites datu, komerciālu un pārvaldījumu arhīvu zudums vai bojāšana;
- Uzskaites datu, komerciālu un pārvaldījumu arhīvu elektronisko rezerves kopiju zudums vai bojāšana;
- Nespēja nošķirt Savienības un ārpus Savienības preces, piemēram, lietotās programmatūras avārijas dēļ;
- Nespēja organizēt iekšējo kontroli;
- Iekšējās kontroles laikā atklāta nopietna neatbilstība;
- Koriģējoši pasākumi, lai izlabotu atklātās būtiskās neatbilstības;
- Jauns process, kā rīkoties ar produktiem, kam nepieciešama licence un atļauja atbilstoši tirdzniecības politikas pasākumiem vai saistībā ar lauksaimniecības produktu tirdzniecību;
- Jauna arhīvu atrašanās vieta;
- Nepareiza preces koda lietošana;
- Nepareizas muitas vērtības lietošana;
- Nejauša pagaidu uzglabāšanā esošu preču apstrāde;
- Jebkāda problēma pagaidu uzglabāšanā vai muitas noliktavā, kas saistīta ar muižošanas darbībām;

- Kļūdaina tranzīta piemērošana precēm;
- Darba kļūdu uzkrāšanās identificēšana;
- Aizliegumu un ierobežojumu neievērošana;
- Konstatēta ielaušanās IT sistēmās;
- Būtiska IT drošības pasākumu disfunkcija;
- Būtiski IT sistēmas darbības traucējumi;

- Jauns process, kā rīkoties ar produktiem, uz kuriem attiecas aizliegumi vai ierobežojumi.

Finansiālā maksātspēja (SMK 39. panta c) punkts un SMK ĪA 26. pants)

- Attiecībā uz *AEO* ir uzsākti jebkādi maksātspējas procesi;
- Maksājumu incidenti saistībā ar muitas nodokļiem vai citiem nodokļiem un nodokļu noteikumiem saistībā ar preču importu un eksportu;

- Jebkuras negatīvas izmaiņas finansiālajā stāvoklī, ieskaitot negatīvos neto aktīvus, kurus nevar atgūt;

- Nozīmīgu klientu zaudējums;

- Nozīmīgu tirgu zaudējums;

- Komerčiālas franšīzes, koncesijas, mārketinga un/vai preču tirdzniecības licences zaudējums;

- Ārējā auditora negatīvi ziņojumi/audita secinājums ikgadējā finanšu auditā.

Praktiski kompetences vai profesionālās kvalifikācijas standarti (SMK 39. panta d) punkts un SMK ĪA 27. pants)

- Jebkuras izmaiņas saistībā ar personu, kas atbildīga par muitas jautājumiem;
- Kvalitātes standarta muitas jautājumos, ko pieņēmusi Eiropas Standartizācijas iestāde, zaudējums/iegūšana;

-Gadījumos, kad tiek iecelts jauns par muitas lietām atbildīgais darbinieks, jānodrošina apliecinājums par atbilstīgu apmācību muitas jautājumos.

Drošības un drošuma standarti (SMK 39. panta e) punkts un SMK ĪA 28. pants)

- Jaunu telpu /jaunu ēku iegūšana/pārcelšanās;
- Jauns drošības plāns; jauns process vai jauni drošības pasākumi piekļūšanai birojiem, nosūtīšanas

- zonām, iekraušanas platformām un kravas zonām;
- Jebkurš nopietns drošības incidents (piemēram, nepiederošu personu ielaušanās, zādzība utt.) un pieņemtie koriģējošie pasākumi, lai tos risinātu;
  - Informācija par drošības jautājumiem saistībā ar to piemērošanu iekšējiem procesiem (piemēram, septiņu punktu pārbaude, kas atklātu dubulto grīdu/dibenu; neparasti labojumi utt.);
  - Nopietns incidents preču pārvadāšanas laikā;
  - Grūtības darījumdarbības partnerus drošības garantēšanā;
  - Darījumdarbības partneru veiktas krāpšanas vai nelikumīgas rīcības/amatpārkāpumu atklāšana;
  - Darbinieka iepriekšējās darbības pārbaudes laikā atklāta informācija, kas negatīvi ietekmē drošību un drošumu;
  - Grūtības ārpakalpojumu sniedzēju drošības garantēšanā;
  - Grūtības izpildīt iepriekšējā auditā ielānoto un muitai uzrādīto izpratnes veicināšanas programmu;
  - Izmaiņas saistībā ar kontaktpersonām drošības un drošuma jautājumos, piemēram, jauna kontaktpersona, vārda, uzvārda maiņa utt.

Saistītas tēmas:

- Kuras izmaiņas varētu ietekmēt vairākus kritērijus?

Dažas izmaiņas var ietekmēt vairākus atļaujas(-u) kritērijus. Tādā gadījumā AEO ir ļoti ieteicams savlaicīgi informēt kompetentos muitas dienestus, lai varētu paredzēt šādu situāciju un izvēlēties labākos risinājumus.

- Kāda informācija var ietekmēt pieteikuma pieņemšanas sākotnējos apstākļus?

Dažreiz AEO mainīs savu saimniecisko darbību pēc tam, kad tiks atzīts, kā AEO, piemēram, apturot ar muitas lietām saistītas darbības vai apturot jebkādu darbību, kas saistīta ar starptautisko piegādes ķēdi (piemēram, ja AEO darbojas tikai valsts/Eiropas līmenī).

Šādu izmaiņu gadījumos AEO jāinformē savs IMD, lai katrā konkrētajā situācijā piemeklētu atbilstošāko risinājumu.

- Kā AEO var patstāvīgi uzraudzīt savu atļauju, lai pārlicinātos, ka nepaliek nepamanīta būtiska informācija, par kuru jāziņo?

AEO kontaktpersonai būs nozīmīga loma, uzraugot to, kā uzņēmumā tiek pildīti AEO kritēriji. Atkarībā no uzņēmuma lieluma, var tikt izmantoti dažādi pasākumi, lai nodrošinātu AEO atļauju atbilstošu pārraudzību (piemēram, regulāras tikšanās, pastāvīgi procedūru atjauninājumi noteiktām uzņēmumu nodaļām, elektroniskās dokumentu pārvaldības sistēmas izmantošana utt.).

- Kam jāziņo par šīm izmaiņām?

Katrs kompetentais muitas dienests var noteikt piemērotāko procedūru, kas jāievēro (vietējais kontaktpunkts, reģionālais kontaktpunkts, valsts kontaktpunkts) atkarībā no tā lieluma un organizācijas.

Ja *AEO* atļauja attiecas uz vairākiem objektiem vairāk nekā vienā dalībvalstī, kompetentajiem muitas dienestiem ir ļoti ieteicams nodrošināt kontaktpunktu tajā muitas administrācijā, kurai uzņēmējiem jāsniedz jebkādas ziņas.

- Kā informācija jānosūta kompetentajiem muitas dienestiem?

Kompetentajiem muitas dienestiem jānosaka piemērotākie veidi šādas informācijas nosūtīšanai un jāinformē *AEO* par administrācijā norīkoto kontaktpunktu. Kompetentie muitas dienesti var ieteikt piemērotāko(-s) veidu(-s), kā informēt par šīm izmaiņām (piemēram, e-pasts, oficiāla vēstule vai veidlapa).

- Šo izmaiņu ietekme uz to, kā *IMD* pārtrauga atļauju:

- Saskaņā ar *AEO* nosūtīto informāciju *IMD* noteiks, ir vai nav nepieciešama īpaša rīcība, piemēram, pārraudzības audita vai atkārtotas novērtēšanas uzsākšana.
- Ja izmaiņas ir uzskatāmas par nenozīmīgām, *IMD* var arī nolemt, ka nekādas turpmākās darbības nav nepieciešamas.